

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Apologia Libri De Reditibus Ecclesiasticis

Azpilcueta, Martín de

Antverpiæ, 1574

[Apologiæ Lib. De Reditibus Prima Qvæstio.]

urn:nbn:de:hbz:466:1-40048

**APOLOGIA LIBRI DE
REDITIBVS BENEFICIORVM
ECCLESIASTICORVM MARTINI AB AZPIL-
CVETA, DOCTORIS NAVARRI:**

*Quo docetur quibus vsibus sunt impendendi, & quibus
personis dandi, aut relinquendi, super*

CAP. QVICQVID. 16. q. 1.

N primis moneo, me in præfato libro pro funda-
mento tractandorum, desumpsisse verba principij
cap. vltimi 16. q. 1. cum tribus annotationibus ei
additis, & tribus quaestionibus propositis, in hanc
quæ sequitur formam.

Verba cap. fin. 16. q. 1.

Quoniam quicquid habent clerici, pauperum est, & do-
mus illorum omnibus debent esse communes: susceptioni pe-
grinorum, & hospitem inuigilare debent; maximè curadum
est illis, vt de decimis, & oblationibus, cœnobiis, & xenodo-
chiis, qualè voluerint, & potuerint, sustentationem impendat.

SVMMARIVM.

Auctor huius cap. an fuerit Hieronymus.
num. 1.

Bona clericorum, bona sunt pauperum.
num. 2.

*Liberalitas CHRISTIANA erga pau-
peres, maxima totius mundi nationum.*
num. 3.

*Corona clericorum & monachorum quid
significat.* num. 4.

BRIMO annoto, quòd li-
cèt principium huius ca-
pituli, in quod communi-
scimur, Gratianus tribuat
Hieronymo ad Damasum, in nulla ta-
men epistolarum illius ad Damasum
scriptum inuenitur, nec in ea quam

scripsit ad Nepotianum, licèt aliqui-
bus id visum fuerit eò, (vt nobis vide-
tur) quòd pagina penultima, hæc di-
cat: Ecclesiam fraudare sacrilegiù est;
accepisse quod pauperibus erogandù
sit, & esurientibus plurimis vel cautù
esse velle, vel timidù, aut, quod aper-
tissimi sceleris est, aliquid inde sub-
trahere, omnium prædonum crudeli-
tatem superat. Sed illa & contenta in
hoc cap. non sunt eadem. At bona
ecclesiastica esse pauperù habet glossà
Hieronymi super illud Esaiæ 3. Rapi-
na pauperum in domo vestra, Secun-
dum Thom. 2. sec. q. 185. ar. 7. arg. 2.
qui tamen non ponit ea verba, licèt
eorum sententia inde colligatur. Idem
etià Thom. in cod. art. arg. 3. ait Beatù
B Hierony-

manet in 61

TAMBRV
in
ecclesijs
XIVAR
de
redibus & rei
E II
30:6

Hieronymum ad Damasum Papam sic scripsisse. Clericos illos conuenit stipendijs ecclesie sustentari, quibus parentum, & propinquorum bona non suffragantur: qui autem bonis parentum & opibus propriis sustentari possunt, si quod pauperum est arripiunt, sacrilegium committunt, & incurrunt. Attamen in nulla epistolarum Hieronymi ad Damasum, ea verba inueniuntur. Quamuis in §. fin. huius cap. & in c. Clericos 1. q. 2. inueniatur tributa Hieronymo à Gratiano. Innocentius etiam Papa iij. decidit vnam quaestionem in c. Cum Apostolica, de his quae fiunt à praelat. sine consens. cap. aens Hieronymum scribere ad Damasum in haec verba, Si aliquando fuerunt à laicis malè detenta, quae diuini iuris esse noscuntur, & in vsus transferunt monachorum, episcopo loci praebente consensum, constabunt eis perpetua firmitate subnixae. Quae tamen verba in nulla epistolarum Hieronymi ad Damasum inuenies, licet ea posuerit Gratianus in d. cap. §. 1. Quare oportet dicere Innocentium, & Thomam cum alia magna turba doctorum, auctoritate Gratiani, non visum archetypo & originali epistola, fuisse quoad praedicta tria ductos: vel certe deesse in epistolis Hieronymi, quae nunc extant, aliquam maximi ponderis epistolam. Vt cumque tamen res habeat, satis est nobis ad comuniscedendum in hoc capitulum, quod multis saeculis iam inde à Gratiano ab omnibus canonum peritis sit pro authentico habitum, iuxta ea quae scripsit post alios Cardinal. Alexand. in rubr. & tit. 1. huius celeberrimi libri.

2 II. Annoto, hic probari, bona clericorum esse bona pauperum, concordat idem Hieronymus, supra, relatus,

& citatus à Thoma vbi supra super Esaiam cap. 3. & Augustinus in c. Quod autem 23. q. 7. ibi. Nō sunt illa nostra, sed pauperum, quorum procuracione quodam modo gerimus, & Ambrosius in c. Conuenior. ead. caus. q. 8. ibi. Quamquam omnia, quae in ea sunt, sint pauperum. Idem August. in c. fin. 12. q. 1. & Clemens ante eum lib. 2. cap. 9. & 39. de conslit. Apost. & alia ratione dicuntur clericorum, & alia pauperum, & alia Dei & D. N. IESU CHRISTI, vt dicetur infra eadem quaest. Monit. 24.

III. Annoto, quod ad declarandum hoc capitulum cum notabili proximo, & nonnulla loca nostri Manualis confessionarium, & penitentium, & ad satisfaciendum multis alijs, extra contenta in illo quaestis. In gloriam item misericordiae, liberalitatisque Christianae, omnes alias mundi nationum erga diuinum cultum, & pauperes excellentis: Simul & ad augendum amorem diuinum, desideriumque caelestium & aeternorum, diminuendumque proprium, terrenorumque atque transitoriorum in animis nostris, qui ad significandum nos id procurare, coronas capitibus alij alijs maiores gestamus. c. Duo sunt genera. 12. q. 1. & glo. solemn. Clem. 2. de vit. & honest. clerico. verb. Tonfuram, profundius quam vnquam tractabimus hoc elogium clarissimi sanctissimiq; doctoris Hieronymi per tres quaestiones: quas frequenter, tum in cathedra, tum extra illam, in varijs variorum regnorum academijs, primum Tholosae, & Cathurci in Gallijs, deinde Salmaticae, & Conybricæ in Hispanijs, & alijs etiã locis decidimus quadraginta quinque annis, à quibus interpretati sumus canones sacrosanctae ecclesiae

ecclesiae Romanae. Cuius celsitudo quicquid dicitur sub iocimus, ut iam prius in epistola ad lectorem submisimus. Supplicantes item, ut ibidem satis supplicauimus, gloriosissimae virgini matri, ut nobis impetret lucem & gratiam a filio suo theoanthropo D. N. I. E. S. U. C. H. R. I. S. T. O., rerumque ecclesiasticarum vero domino, quod intelligam, & faciamus de illis, quod eius diuina & humana voluntas requirit, & per suam sanctam ecclesiam ordinauit: perque praefatum Hieronymum doctorem sanctissimum, cui nos commendamus, in hoc capitulo significauit.

QVÆSTIO I.

An mortaliter peccet beneficiarius ecclesiastici superflue aut profane redditus suorum beneficiorum impendentes?

QVÆSTIO II.

An non tantum peccet, sed etiam ad restituendum eos sint obligati?

QVÆSTIO III.

An possint de illis testari?

SVMMARIVM.

Verbum Reditus, scribendum cum simplici d. num. 1.

SECUNDO moneo, quod praefatus N. tum tacite tum expresse (veluti praeludens) multa, ut aliquibus videtur, tacuit, aut dixit, rhetoricè, incaute, aut false, in duabus primis sui libri partibus; antequam ad principalem disputationem (quam in tertia parte aggreditur) perueniret. Primum quidem, quatenus tacite videtur impugnare orthographiam, qua vtor in titulo mei libri, & per totum illum, scribendo verbis, Reditus, per simplex d. Quoniam ipse in titulo sui libri, & per totum illum scribit cum duplici. A quo

abstinuisse consultius fuisset. Tum, quia ipsemet sub fine 2. part. admonet orthographiam verbi, Reditus, doceri ab Andrea Tiraquel. in tract. de retract. consanguinitatis, an sit scribendum duplici, an simplici d. ex Ouidio, & Martiali: & palam est, Tiraquellum in loco ab eo citato probare, scribendum esse cum simplici d. Tum quia non deest cui dederit occasionem putandi, quod id fecerit, ut libello meo etiam in titulo orthographia contradiceret. Quia enim alia de causa id fecisse, aiunt, nisi forte quod donec ad eum vique locum calcographus peruenisset, putauit illud à verbo, reddo, deriuari; ideoque scribendum esse per duplex dd. ut multi male scribunt, & me scribentem simplici peius reprehenderunt. Et cum postea incidisset in Tiraquellum doctorem contrarium, maluit ut calcographi perseverarent in errore, quam fateri se per ignorantiam, vel incogitantiam errasse: praemonito in medio libri lectore, se veram illius dictionis orthographiam non ignorare. Tum quia maius operapretium fecisset, si admonuisset lectorem verbum, Reditus, non à Reddo, sed à Redeo deriuari; ideoque primam syllabam breuiare, ut in illo Ouid. de Ponto, At reditus iam quisque suos amat, &c. & in illo eiusdem lib. 1. de art. amandi, Turpe thori reditu census augere paternos. Reditumque, ideo dici à Redeo, quod quotannis è fundo, vel praedio, ad eius domum redeat.

SVMMARIVM.

Alternatiuam proferens, cuius altera pars est vera, non est carpendus. num. 1.

Elogium verum quod probatur alicuius dictis, tribui potest etiam si non concipiatur ab eo eisdem verbis. num. 2.

Fide digni viri dicto credens, non peccat. num. 3. B 2 III. Mo-

I I I. Moneo, quòd præfatus N. rhetoricè quidem, sed non rectè videtur me pungere circa primam annotationem primi moniti, quatenus ait, nullatenus esse credendum, Sanctum Thomam, & tantam aliorum doctorum turbam auctoritate Gratiani ductos, credidisse præfatum capitulū vlt. 16. q. 1. cōtinere verba Hieronymi ad Damasum, si res ita non haberet. Quod ait me significare. Tum quia ego id non assero simpliciter, sed alternatiuè, eos auctoritate Gratiani archetypo epistolæ Hieronymi ad Damasum non visò ductos fuisse, vel aliquā epistolam nõ parui momenti Hieronymi ad Damasum desiderari in libris epistolarum Hieronymi quos nūc habemus. Quorum posterius ipse quoq; concedit. Et ¹ alternatiuam proferenti sufficit, vt eius altera pars sit vera. c. In alternatiuis de reg. iur. lib. 6. & l. Plerūque. ff. de iur. dot. Tum quia verisimilis est etiā pars prior præfate alternatiuæ. Quoniam frequentissimum est Gratiano sanctorum dicta decerpenti, sensum eorum potiùs quàm verba desumere. Frequenter enim vnum capitulū componit, ex multis locis eiusdem auctoris additis, detractis, vel mutatis aliquot verbis, vt etiam diximus in c. Cùm minister. 23. q. 5. quod tribuitur Augustino super Exod. apud quem tamen neque sensus eius inuenitur in eodem loco scriptis, neque in diuersis eisdem omnino verbis. Tum quia ² neq; Thomæ, neque aliis doctoribus vitio verti debet, adscribere Hieronymo aliquod elogium in se verū, quod per eius scripta probatur, & à tanto auctore, quantus est Gratianus, ei tribuitur, cùm sine vllò mendacio possit appellari eius, saltē putatiuè, eo quòd iustè putatur esse illius, & eius dictis

consonans. Tum quia passim, sine vlt. 3 lo vitio multa elogia tribuimus Platoni, Aristoteli, Innocentio & Azoni, & aliis auctoribus humanis, imò & diuinis, etiam Euangelistis, per alia verba, vel eadem, aliter coniuncta, idem tamen significantia, vt palam est. Tum quia non peccat, qui iusto viri fide digni testimonio, putat aliquid esse, vel aliter se habere, quā sit, vel se habeat, iuxta glos. celeberrimam l. Titio fundus. ff. de condit. & demonst. & ea quæ super illa congerit Feli. in c. Cùm contingat, de rescript. in princip.

S V M M A R I V M.

N. arte rhetorica captauit beneuolentiam falsa suggerendo. num. 1.

Consuetudo testandi ad libitum de redbus ecclesiasticis, nullibi est, saltē valida. num. 2.

I I I. Moneo, quòd præfatus N. thetoricè quidem, sed parum candidè, in epistola nuncupatoria, in qua summā rei de qua agitur proponit, ilico lectoris animum sibi benignum, mihi verò auersum reddit, affirmando opinionem meam, quæ communis est, quàmque plerique omnes probant, esse quidem saluberrimam, sed ab omni vltu & cōsuetudine seiunctam, cuius contrariū nos in præfato libello q. 1. nu. 76. & q. 2. nu. 25. & q. 3. nu. 14. monstrauimus; probando id quod etiam infra ead. q. monit. 50. & q. 3. monit. 1. probabimus efficaciter, nullam talem consuetudinem esse; neque si esset, posse valere. Quia quæ talis foret, esset contraria legi naturali, & diuina, & consequenter inualida. c. Mala. c. Frustra. 8. dist. & c. fin. de consuet. talem autem consuetudinem esse cōtra legem naturalē in dicto præfato libello probauimus, & in hoc postea monstrabimus infra ead. q. monit. 21. & 39.

TAMRVI
IN
SACCELI PR
XIVAR
de
reditiōis & rei
E. II
30. 6

SUMMARIUM.

Auctor Salmanticensis cathedram canonum primariam regebat, cum nondum N. eos audire cepisset. num. 1.
Auctor putat non fuisse animum N. minuendi nomen eius. num. 2.
Laus in debitum finem relata sanctè queri potest. num. 2.
puteum quis iustè aperit in suo, cum aliena iactura non intenta. num. 3.
 V. Moneo, quòd non defunt qui suspicentur, eundem N. rhetoricè quidem, sed parum candidè per sui libri editionem voluisse nomen suum, cum mei iactura augere pugnàdo, & si posset vincèdo me Romæ, quæ totius orbis Christiani caput est, summo Christi vicario agonotheta; me, inquam, nùc circiter octogenarium, qui quando in Salmanticensi, cum primis omnium totius Europæ academiarum catholica, frequentè & celebri, primæ functionis canonum sacrorum cathedram, competitoribus magno certamine superatis, quæsitam, magna cum laude regebam: nondum ipse puer sacram eorum & legum facultatem discere cepisset; qui què nunquã postea gratia Deo, studia litterarum remisit. Quod eo argumèto conuincunt, quòd nullam aliam viderit causam cur suum librum, eodem titulo quo meus inscriptus erat, inscriptum, eidemque, cui meus dedicatus fuerat, dedicarit. Idque in eadem vrbe me præsentem, quem iure putabat cito absuturum, & ideo me absente id potuisse facere. His tamen ipse parè assentior. Tum, quòd licèt putem suam laudem in finè aliquem relatã voluisse per hoc augere, quòd ei licuit, vt etiã ego in cõmentario de finibus humanorum actuum in c. Cùm minister. 23. q. 5. nuper postea quàm ille suum librum edidit,

composui, latè trado, licèt forsitan per accidens, & per quandam consequentiam id contingeret, quòd non attenditur. l. Si quis nec causam, cum latè ibi à Neotericis citatis. ff. de reb. cred. Nullatenus tamen arbitror id eum in iacturam mei nominis voluisse, quòd non licuit arg. l. Fluminum, §. fin. & l. Proculus. ff. de damno infect. quatenus habent eum, qui puteum in suo fundo fodit, licèt per consequentiam abscondat venas, per quas in puteum vicini aqua deriuabatur, quæ ob id fluere in illum defuit, malè quidem facere, si malo animo, vt noceat vicino, fodit, non tamen si solo bono, vt sibi profit.

SUMMARIUM.

Auctoritatè externi boni augeri. num. 1.
Auctori cõsultum, ne nudus externis, cum ornato eisdem in arenam descendat; & quibus se ornare posset. num. 2.
Bona externa vix esse nostra. num. 3.
Auctorem audiuit totum vnum annu canones docenti Emanucl Acofta insignis doctor, quem insigniter laudat aduersarius, cum gymnasta magno salario ius civile interpretaretur. num. 4.
Auctor protestatur obseruaturum se semper merito aduersarium. num. 5.
 VI. Moneo, quòd non defunt, qui suspicati fuerint eundem N. rhetoricè quidem, sed parum amicè ob prædictam causam de industria, vt facilius me triumpharet, descendisse in arenam omnibus suis titulis armatum, licèt etiã sine illis spectatoribus esset notissimus: me verò eisdem parò notum ferè nudum eis proposuisse. Quomã tam ex sacris litteris, quàm ethnicis probè nouit, plurimum ad persuadendum valere nobilitatem, dignitatem, & opes dicentis, iuxta illud Eccles. 13. Diues loquutus est, & omnes

nes tacuerunt: & verbum illius vsque ad nubes perducunt. Pauper loquutus est, & dicunt, quis est hic? & si offenderit, subuertent illum. Quod item tedit illud Satyrici, Plurima sunt, quæ non audent homines pertusa dicere lena. Quare aiunt me incõsulitè acturum, & ex loco iniquo repugnaturum, si me defensurus, ab illo Pauli exemplo, 2. Corinth. cap. 11. mea cognomenta, gentis, & munerum, vt ille, non admonero: cum in tota Celtiberia, Castella, & Lusitania, palam sit ornari me posse ex illustrissimæ Roncauallis ordinis militia, quæ nunquã vlli de sanguine infecto prognato patuit: ex primaria ite functionis, quas rexi Salmanticæ, & Conymbricæ cathedris: ex comitatus etiam dignitate, qui mihi amplissimo cum salario ad me vsque inaudito, iam pridem rude donato, seu iubilate contigit, iuxta Regiæ maiestatis priuilegia. Necnon ex viriulque parentis familia prognata ex duobus palatiorum Celtiberiæ sine Nauarræ, quæ Solariega vocant, videlicet Azpilcueta, & Laureguizar siue Baztan: quæ licet diuitiis parum splendideant, longè tamen antè Carolum Magnum in Nauarrorum regni exordio in saltu Pyrenæi montis, qua parte Vascones Celtas diuidit à Celtiberis erecta in hunc diem, (gratiæ Deo) nulla vllius damnatæ sectæ sanguine contaminata, Catholica perseuerant. Quorum alterum alteri hoc solo nomine præstat, quod alterum est vnum ex duodecim, quæ prædicto Regno nascenti regendo fuere destinata. Alij autem de ipsius animi candore aliud fenserunt; quibus ipse lubenter assentior. Tum quod licet me cognomentis externis (quæ ex philosophia etiam ethnica ambo didicimus vix esse no-

stra) nudarit, mihi que prætulit aliquos, qui me præceptore, licet indigno, in suis scriptis gloriantur, & in his vnum, scilicet Emanuelem Acofta virum planè doctissimum, qui me totum annum trigessimum nonum supra millesimum quingentesimum, postea quàm primus omnium Salmanticæ, centuriam paradoxorum iuris Cæsarei defenderat, & postquam doctor eiusdem iuris fuit effectus, cathedramque cum grandi salario obtinuit Conymbricæ audiuit; quotidie in circulis mecum perdoctè ac perplacidè disputando. Quamuis enim, inquam, meis me nudet externis, postponatque meis discipulis: vestit me tamen internis longè profectò potioribus, quàm mea nuditas mereatur: ob quod gratias plurimas ei ago, seruaturus illam, quæ ante triginta annos inter nos Salmanticæ inita fuit, amicitiam: eumque pro eius egregia pietate, & eruditione, pro clarissimo sui generis cognomento, & munere, cui præest, debita reuerentia ex animo venerabor: salua in omnibus doctrinæ veritate, quæ inuicta semper, & victrix perseueret. Amen.

S V M M A R I V M.

Præcepta non posse seruari ab eo, qui consilia mentaliter non seruat, durè dictum. num. 1.

Legem mentaliter seruare, quid: num. 2.

Obligatus ad volendum facere, tenetur facere si potest. num. 3.

Consilia seruare secundum preparationem animi, & seruare mentaliter longè differunt. num. 4.

Consilia pro tempore, quo ad sui obseruationem ligant, præcepta sunt. num. 5.

Consiliorum contraria volens, sine contemptu eorum, non peccat. num. 6.

V. II. Mo-

manet in bi

TAMBU
in
Secclia
XUVAR
de
Tenthibus & rei
E. II
30.6

VII. Moneo, quod præfatus N. tangens ea, quæ de paupertate clericorum voluntaria in annot. 3. prædicta insinuauit, parum cautè aliqua scripsit. Nam primo bis ait in prima parte cap. 1. nu. 3. teneri omnes Christianos ad seruanda mentaliter IESV CHRISTI D. N. consilia, semel quidem in principio, & iterum in medio, per illa verba. Consiliis CHRISTI, adeò sunt cõnexa præcepta, vt seruari nullo modo possint, nisi mentaliter seruentur consilia. Quæ profecto conclusio, vt verba sonant, falsa est. Tum, quia seruire mentaliter legem, est velle facere quod illa dicitur: sicut infringere legem mentaliter, est nolle facere id, quod illa dicitur. arg. eorum quæ habentur in c. Qui bona. 17. q. 1. de proposito, & voto mentali: & quæ tanguntur de simonia mentali in c. fin. de simon. At nemo tenetur de lege communi ad volendum id, quod CHRISTI consilia consulunt. Tum quia non tenetur quis plus ad volendum facere aliquid, quàm ad faciendum; nec plus ad volendum viuere vitam cælibem, vel pauperem, vel ingredi religionem, vel renunciare bonis temporalibus, & alia similia facere, quàm ad faciendum ea: cum exterioris actus bonitas, vel malitia ex interiori ei correspondente pendeat: & bonitas, & malitia interioris ex obiecto, & proportionem ipsius ad actum. arg. c. Dixi. & c. Magna, de pœnit. dist. 1. & tradit Thom. 1. sec. q. 20. art. 1. & 2. Nec prodest illi, quod dicit Thomas ab eo citatus in 2. sec. q. 184. art. 3. & q. 124. art. 1. ad 3. quia longè aliud est teneri quem ad seruanda præfata consilia secundum præparationem animi, quod aiunt præfatus Thom. & August. ab eo citati: & aliud teneri quem ad seruanda ea mentaliter;

quod nunquàm illi dixerunt, & est falsum. Seruire siquidem consilia secundum præparationem animi, est, esse paratum ad seruandum ea occurrente casu, in quo necessarium est ad salutem animæ id facere, vt etiam ipse ait: quod sine villo actu mentali volendi contingit. Tum quia eo casu non solum consilia, sed etiam quodlibet aliud de se indifferens, quod iustè fieri possit, faciendum est: ad quod tamen volendum mentaliter, prius nemo tenetur. Seruire autem illa mentaliter, est, velle id quod ea consulunt, ad quod nemo tenetur, nisi præfata necessitas accedat. Tum, quia velle consilia seruire quando de necessitate salutis animæ, oportet ea seruire; est, velle seruire illa, quando, & pro tempore quo fiunt præcepta: & ita non est velle seruire mentaliter consilia, quatenus sunt consilia, sed quatenus præcepta. Tum quia nec S. Thom. quem ipse citat in 2. sec. q. 124. art. 1. ad 3. neque vllus alius ait, peccare quem, non producendo mentalem voluntatem subeundi martyrij: neque qui sine contemptu producit voluntatem nõ subeundi illud quatenus est consilium. Absit autem, vt putet lector, meam intentionis esse, virum egregia pietate insignem, vllius impietatis notare: cum ex eis, quæ illam conclusionem præcedunt & consequuntur, appareat, eum catholicum sensum habuisse. Solum enim volui admonere, ne quis verbis illius conclusionis concipiat, peccare Christianos, qui mentaliter nolunt esse religiosi, nec renunciare bonis, neque ire ad loca, in quibus pij ab impiis ob pietatem occiduntur. Imo neque eos, qui sine consiliorum contemptu, volunt mentaliter con-

Manet in 61

trariū eius, quod consulunt: & nolunt esse religiosi, neque pauperes, neque ad suum statum decentem necessaria erogare pauperibus: nec alia similia supererogationis bona facere.

SUMMARIVM.

Apostolos non habuisse dominium in speciali, esse contrarium extrauag. Cum inter, incaute dixit aduersarius. nu. 1.

VIII. Moneo, quod præfatus N. incaute ait circa prædictam paupertatē, in eod. cap. 1. nu. 4. quod dicere, Apostolos non habuisse dominium in speciali, & particulari, est contrarium extrauag. Cum inter nonnullos, Io. xxiij. tit. de verb. signif. quia per eam non damnatur dicens, Apostolos non habuisse dominium in particulari, sed dicens, quod Christus, & Apostoli nō habuerunt dominium in particulari, neque in communi: quod non est contrarium, ut palam est. Neque aliquid amplius habet extrauag. Quia quorundam, eiusdem Io. xxiij. eod. tit. quæ præfatæ extrauag. verba repetit.

SUMMARIVM.

Apostoli si vouerunt omnia necessaria ad perfectū statum, vouerunt & paupertatem, contra aduersarium. num. 1. Status perfectionis duplex, alter ad alios, alter ad se perficiendum. num. 2.

IX. Moneo, præfatum N. etiam parum caute dicere circa eandem paupertatem, quod præsupposito dicto Thom. in 2. sec. q. 84. art. 4. f. Quod Apostoli vouerunt omnia, quæ ad statum perfectionis pertinent, non infertur, quod vouerunt paupertatem. Tum quia ipsemet Thom. in eadem 2. sec. q. 186. art. 3. ait, Paupertatē esse necessariam ad statum perfectionis, & in ead. q. art. 6. probat non sufficere illam, per quam actu relinquuntur om-

nia bona temporalia, sed oportere ut voueatur, & cadat sub obligationem, nunquam illa sibi quaesiturum. Si ergo Apostoli vouerunt illa, quæ pertinent ad statum perfectionis, ut ipse ait post Thom. in 2. sec. q. 84. art. 4. necessario sequitur eos vouisse paupertatem. Nec prodest respondere, quod duplex est status perfectionis. Alter, eorum quo perficiunt, in quo sunt Episcopi: alter perficiendorū, in quo sunt religiosi, ut idem Thom. declarat post Dionysium in eadē 2. sec. q. 184. art. 4. Tum quia cum primū delecti fuerunt à Christo Apostoli, & cum illi cæperunt eum sequi, & reliquerunt sua, non fuerunt facti episcopi, nec presbyteri. Tum quia status episcoporum non requirit paupertatem, nec bonorum temporalium renunciacionem, ut ipsemet Thom. probat in ead. 2. sec. q. 185. art. 6. per textum in c. Episcopus. 12. q. 1. & ita Thom. cum in d. art. 4. q. 84. dixit Apostolos vouisse omnia, quæ pertinent ad statum perfectionis, intelligendus est, de votis necessariis ad statum perfectionis perficiendorum, in quæ tunc assumpti fuerunt: & ita consequenter, quod paupertatē, continentiam & obedientiam vouerunt, quæ sunt tria necessaria ad perfectionis statum, ut efficaci ratione, & auctoritate irrefragabili probat idem Thom. in d. 2. sec. q. 186. art. 6.

SUMMARIVM.

Votum solenne paupertatis tollit habitatem quarēdi dominium rerum temporalium, non autem administrandis. num. 1.

Religiosus habens beneficium ecclesiasticum, tam late potest impendere de suis redditibus, quā secularis de suis. nu. 2.

X. Moneo, quod præfatus N. etiam circa eandem paupertatem male infert,

TAMBV
in
steceli
XVVAR
de
realibus
E. II
30. 6

fert, ex eo quod Apostolis fuerunt aliqua donata, & ab eis pauperibus, vel aliis piis operibus erogata, non fecit se illos votum paupertatis. Quia votum quamlibet sollempne paupertatis, licet tollat capacitatem querendi dominium temporalium sibi in particulari, c. Non dicatis. 12. q. 1. c. Cum ad monasterium, de stat. monach. non tollit tamen capacitatem querendi illud ecclesie vniuersali, vel particulari, cui est praefectus vel adstrictus. c. Cum olim, de priuil. cu ei annot. per Innoc. & c. In praesentia, de probat. cum ei annot. per omnes: nec facultatem administrandi ea etiam per se, de iusta ecclesie licentia, quam per titulos beneficiarios praestat, vel hominis. f. superioris, quae etiam tacita sufficit: vt ait Card. Alex. in d. c. Non dicatis, 12. q. 1. vt passim Abbates, Priores, & alij beneficiarij regulares administrant, iuxta c. Monachi, de stat. monach. & Clem. 2. de vit. & honest. cleric. vbi singulariter Card. cui nemo in hoc contradicit, ait: Regularem clericum tam late posse disponere de fructibus sui beneficij regularis, quam clericus saecularis de fructibus sui beneficij saecularis: quod sine vilo proprietatis vitio facit. Imo, saltem ante Concilium nuperrimum Tridentinum, etiam monachus simplex de licentia praelati, poterat tenere ac gubernare tota vita sua bona omnia, quae secum ad monasterium adduxit, c. Significante. qui cleri. vel vouen. & passim hodie monachi etiam simplices, & etiam extra claustra degentes tam contractibus, quam successionebus multorum bonorum, dominium suis querunt monasterijs, multaq; de illis, vel illorum fructibus, iuxta cum licentia Papae, vel praetatorum suorum, operibus impen-

dunt piis, & in suos honestos vsus consumunt: non obstante solemni, quod emisserunt, paupertatis voto. Et ita nullatenus inferitur, Apostolos non vouisse paupertatem, ex eo quod bona quaesierunt ecclesiae, & ea in pauperes & alia pia opera impenderunt.

SUMMARIVM.

Paupertatis a voto, nec Apostoli per apostolatam, nec monachi per episcopatum absoluuntur. num. 1.

Monachus factus Episcopus, non testatur. num. 2.

Votum castitatis relaxari posse monacho, non autem votum paupertatis. num. 3.

Monachus incapax beneficii temporalium, non autem spiritualium. num. 4.

XI. Moneo, quod praefatus N. false ait in cod. cap. 1. nu. 6. Apostolos etiam si paupertatem vouissent, cum adhuc essent discipuli, antequam fierent magistri, & episcopi, simul ac euaserunt magistri, & episcopi, fuerunt ab illo voto absoluti: quod consequitur a voto paupertatis hodie illos monachos, qui fiunt episcopi, esse absolutos. Quae duo ambo sunt neganda, & perneganda. Primum quidem, quod sunt nouitates periculosae hoc saeculo, quo adeo laxantur religiones, & a nullo catholico, quem ipse legitur, affirmantur. Deinde, quod satis reprobantur per illa verba Innoc. III. in c. Cum ad monasterium. §. fin. de statu monachor. Abdicatio proprietatis, & custodia castitatis, adeo est annexa regulae monachali, vt contra eam, nec summus Pontifex possit licentiam indulgere. Tertio, quod Thom. cui concordant alij, qui ante & post illum scripserunt, determinat in 2. sec. q. 185. ar. 8. Monachum, per assumptionem ad episcopatum, non absolu-

B 5 absolu

absolui à tribus votis substantialibus suae regulae, praesertim paupertatis, ac continentiae. per c. De monachis. 16. q. 1. & respondet ad dictum c. 18. q. 1. quatenus probat, monachum à suae regulae iugo per episcopatum absolui, non esse intelligendum de obligatione votorum substantialium religionis, sed de quibusdam aliis statui episcopatus repugnantibus, &c. Quarto, quod alioqui sequeretur monachum factum episcopum, posse testari de bonis quaelius post episcopatus consequutionem: quod est contra praedictum celebre c. 1. quod incipit, Statutum. 18. q. 1. & alia multa capitula quaestionis seq. quae habent, bona per monachos post episcopatum quaesita, deberi ecclesiae episcopali, & non eius haeredibus, nec monasterio, unde assumptus fuit. Quinto, quod nulla ratione id suaderi potest, cum monachus, licet non sit capax dominij bonorum temporalium, est tamen capax administrationis eorum: quae est ratio, quae pridem in rubrica de statu monachorum in scriptis affirmavimus, posse quidem Papam aliquando ex iusta causa dispensare cum monacho, super voto castitatis, iuxta glo. & commu. in d. c. Cum ad monasterium. §. fin. contra Thom. 2. sec. q. 88. art. 11. & eius sequaces, nunquam autem super voto paupertatis: quia nulla potest ad id iusta causa succurrere; cum omni necessitati, cui potest provideri per aliquorum bonorum dominij acquisitione, possit provideri per administrationis eorum concessionem.

Non obstat his argumentum, quod pridem nos publice disputando in doctissimorum virorum theatro, his opposuimus; & mansit insolutum, nempe, Quod abbates & alij beneficiarij

regulares habent dominium, & possessione beneficiorum suorum, & agere possunt, ut quotidie agunt nomine proprio ad vendicandum sibi, & non ecclesiae, dominium eorum: & ad adipiscendum, retinendum vel recuperandum eorum possessionem; in quorum libus aequè habent locum, tituli de caus. poss. & propriet. & de rei vendicat. ac in libus clericorum saecularium super beneficiis saecularibus: imo simplex monachus vel monacha potest agere nomine proprio, & sine licentia sui superioris, super iure eligendi sibi competenti, & iure alimentorum, & iure manendi in tali vel tali monasterio, si exinde iniuste eiiciatur. c. Cui dilecta. cum late ibi notatis, per Fel. col. 13. vers. Monachus, de rescript. Non, inquam, hoc obstat: quoniam religiosi per votum paupertatis non renunciant bonis spiritualibus, nec honoribus, qui pro eis debentur, qualia sunt iura praedicta, sed tantum temporalibus, ut eleganter, de more, ait Thom. in 2. sec. q. 186. art. 7. ad 4. ubi Caiet. affirmat, per hoc posse monachos petere gradum doctoratus, qui est honor ob spiritualia debitus: quod prius affirmavit idem Thom. in opusculo 19. contra impugnantes religionem. c. 2. col. 7.

S Y M M A R I U M.

Dominus suarum vestium an esset Petrus post apostolatam? non est vana quaestio contra adversarium. num. 1.

Monachus & servus in hoc pares. nu. 2.

Petrus per apostolatam non fuit solutus à paupertate. num. 2.

XII. Moneo, quod praefatus N. male arguit vanitatis in eodem cap. nu. 9. Aluarum Pelagium doctrina solida virum, in haec verba. Ex his vana mihi videtur illa quaestio Pelagij, An vestes Petri,

manet in ei

TAMBU
in
Sicclap
XIVAR
de
redibus & c.
E. II
30. 16

Petri, quibus indui eum Angelus iussit, essent Petri, quo ad dominum vel usum tantum? Primum quidem, quia nullus unquam doctorum arguit vanitatis, imo omnes laudauerunt glo. singulariter. c. Non dicatis. 1. 2. q. 1. querentem, an vestis qua se quotidie vestit monachus, sit eius? & decidentem non esse, imo neque possessionem eius habere, nec nomine suo posse agere super illa, vel super alia re temporalis, virtute vilius contractus vel delicti. Nec mirum quod eam laudarent: quia vera, & rara est. probaturque per 1. Id vestimentum. ff. de pecul. quatenus habet, seruum nec esse dominum vestimenti quotidiani, neque illud suo nomine possidere. Quia qui ab alio possidetur, nihil possidere potest. l. Quod seruus. ff. de acquir. possess. & recepta est tam in praxi, quam in theoria sententia Innoc. in c. Cum olim, de privileg. quod seruus, & monachus in hac re coarquantur. Deinde, ideo male arguit Pelagium vanitatis: quia fundamenta quibus in id mouetur, vana sunt. Alterum scilicet est, quod Apostoli non vouerunt paupertatem: quod ideo vanum est, quia contrarium esse verum constat, ex Augustino 7. lib. de ciuitate Dei, cap. 10. & ex aliis, quae late citat Pelagius lib. 2. de planctu Ecclesiae, cap. 56. col. 7. Constatitem ex eo, quod id necessario consequitur, praesupposito quod ipsemet N. praesupponit ex Thoma in 2. sec. q. 88. art. 4. eos vuisse omnia ad statum perfectionis pertinentia, vt supra efficaciter probauimus: in qua re certe ipse confusus & inconstanter diuagatur. Alteram autem, scilicet, quod Petrus licet vouisset paupertatem cum solum esset discipulus, fuit tamen absolutus ab illa, simul ac fuit factus episcopus: quod supra monstratum

est esse falsum, & periculosum. Quare non de vanitate arguendus Pelagius, sed de soliditate eruditionis, ac veritate laudandus, quatenus grauitate, constanter, & doctè id diffinit, Petrum paupertatem vuisse, ideoque non fuisse dominum suarum vestium, nec possidere quidem illas nomine proprio; sed Ecclesiae, cuius caput vicarium erat, cum Angelus eum excitauit in carcere. Sicut verè dicimus S. D. N. Pium V. eius successorem (quae gloria eius est) non esse dominum vllorum bonorum ecclesiasticorum; nec suarum vestium quidem, obstante iam voto paupertatis solenni, quod pridem emisit: esse tamen summum eorum omnium dispensatorem, & protectorem. Equidem conclusionem Pelagij praedictam, quae antea fuit glossae praedictae singularis, & omnium communis, non solum arbitror non esse vanam, sed veram, & valde vtilem. Vt agnoscamus omnes religionem approbatam professi, quod nullius rei temporalis, nec vestium quidem, quas vestimur, domini sumus, neque eas nomine nostro possidemus: quo eis eorumque rebus conformius nostris regulis utamur, & pauperibus aliisque pietatis operibus fulius manus extendamus.

SUMMARIUM.

Dominium bonorum temporalium, esse necessarium prelati omnibus, falsum. num. 1.

Quia sufficit administratio. num. 2.

Dominium immobilium rerum temporalium Ecclesiae, penes prelatos eius esse, nullus Catholicus, vsque ad aduersarium dixit. num. 3.

XIII. Moneo, quod praefatus N. in eod. cap. nu. 13. & 14. falsè ait, circa eandem paupertatem, quod episcopis & aliis, quibus est cura gregis commissa, sit:

fit necessarium habere bonorū temporalium dominiū. Quod profecto falsum, insolens, & inauditū est. Tum, quod praelatis omnibus habentibus collegiatis ecclesias regulares vel seculares, est cura gregis commissā. c. Cū ab ecclesiarū praelatis. c. Quanto, de officio ordin. quorū multū videlicet regulares, nec habēt, nec habere possunt vllarum rerū temporalium dominiū: quales sunt praelati Dominicani, & Franciscani, ac alij aliorum ordinū regularium superiores. c. Nimis, de excessib. praelator. c. Exiit, de verb. signif. lib. 6. Clement. Exiui, cod. tit. Authen. Ingressi. C. de sacros. eccles. c. In præsentiā, de probat. Tum, quia Episcopi, & parochi ex monachis assumpti, nullatenus sunt capaces rerū temporalium dominiij, secundum omnes. & probatur per c. 2. de testam. & Authent. Ingressi. C. de sacros. eccles. Tū, quia sufficit episcopis, & aliis praelatis curā gregum habentibus, habere administrationem rerum ecclesie liberam, licet non habeant vllum earum, nec aliarum rerum dominiū per supra dicta, monito ix. Tū quod neq; decuriones, neq; alij administratores ciuitatis habent dominiū rerum eius, & tamen sufficienter prouidere possunt necessitati, & vtilitati ciuitatis, per iustam illius bonorum administrationē: sicut & tutores, & curatores sufficienter prouident vtilitati & necessitati pupillorum, & minorū, & eorum familiarium, etiā si sint Reges sine vllō dominio rerum eorum, vel regni. c. Gradi, de supplen. neglig. praelat. lib. 6. & per totū tit. de tutor. & curat. & de rebus eorum. C. & ff. Tum deniq; quod contra omnia iura, tam Pontificia quā Cæsarea, videtur confundere dominiū, cum potesta-

te administrandi, & necessitatem habēdi dominiij, cum necessitate habēdi administrationem: quod est contra iura, quæ ipsemet allegat. f. c. Videntes. c. Præcipimus. c. Expediit. 12. q. 1. & c. Quisquis episcopus. 12. q. 2. Per quæ, & alia multa infra monito xxiii. citanda, constat solū Christū D. N. fuisse, & esse verum omnium bonorum temporalium ecclesiasticorū dominiū: & episcopos solum habere dispensationem, & administrationem eorum, non autem dominiū. Nec memini legere apud vllum doctū, & catholicum, præterquam apud aduersarium, praelatos esse dominos eorum, saltem stabiliū, licet quo ad fructus, qui ex eis percipiuntur, res cōtrouertatur: & sint qui dominiū earū pauperibus malè tribuant: quos etiam ipse efficaciter confutat, irresolutè tamen, & per parum pertinentiā, rem confundendo, & dilatando.

S Y M M A R I V M.

Franciscanos habere dominiū rerū temporalium nō donatarum, vt illi uescantur & induantur, dicere, est quiddam inselens. num. 1.

Seruus non est dominus eorum, qua consumit, & vestit. num. 2.

Monachus & seruus in hoc æquantur, & vt hic domino, ita ille querit monasterio. num. 2.

XIII. Moneo, quod præfatus N. malè ait circa eandē materiā in d. capitulo, & eisdem numeris, partim expressè, partim consequenter, Religiosos omnes etiam Franciscanos habere dominiū panis, cū eum dentibus terunt, cū à fidelibus eis traditur, & cū in mensa eis apponitur: vestium item ad vitam necessarium, cū eas deferunt. Quæ non videntur dicēda, præsertim ferè irridendo illos, qui

TAMBU
in
ecclesijs
XIVAR
de
testibus & c.
E. II
30. 6

qui contrarium aiunt, vt ipse facit. Tum quia nullum cap. est in Decreto, Decretalibus; Sexto, nec Clementinis, quod hoc probet, nec significet: nec vlla glossa, nec vllus classicus doctor, qui hoc asserat: & insolentia, quo ad eius fieri potest, cauenda sunt, iux. c. Cum consuetudinis, de consuetud. vbi gloss. dixit, non esse nouitates sine causa inducendas. arg. l. In rebus. ff. de constit. princip. cui Io. And. addit illud Hippocrat. Aphorismum, Mutationes omnes periculosa. Tum quod ipsemet fateatur, seruū non habere dominiū vestium quotidianarum, nec aliarum rerum quas vsu cōsumit, vt necessarium est ei confiteri per d. l. Id vestimentum. ff. de pecul. & l. Quod seruus. ff. de acquir. poss. & certum est, neque ipse sine religionum Christianarum (quae approbatae sunt) ruina negare potest, paupertatem, quam Christus consuluit, Matthaei 19. & quam omnes approbatarum religionum professores vident, esse tantam in speciali, quāta est seruorum: imo maiorem, vt habet cōtextus cap. Exiit. §. Porro, & §. Ad hanc, de verb. sig. & quod quicquid acquirit & habet religiosus, perinde acquirit suo monasterio, vel ordini suo, vel ecclesiae cui praest, ac seruus domino suo, per c. Cum olim. & notata ibi per Innoc. ab omnibus receptum, de priuil. per c. 1. 18. q. 1. & totā quaest. 2. Tum, quod ratio diuersitatis, quā ipse significat esse inter monachū & seruū, nullum colorē habet, cum ait, Ideo seruos nō esse dominos rerū, quas cōsumunt, quia illae possunt esse dominorū suorū, & pro eis habere: religiosos tamē nō habere praelatos, qui possunt esse plus domini quā ipsi. Haec enim ratio multa falsa, & pericu-

losa praesupponit. Primum, seruū esse pauperiorem religioso in speciali. Secundū, religiosum nō habere vllū cui acquirat. Tertiu, quod haec consequitur, religiosum nulli acquirere, cum sibi nō acquirat: nec secundum eū sit alius, cui acquirat. Quartum, falsum esse illud, quod omnes catholici doctores docēt, nempe, quod quicquid acquirit monachus ordinis nō mendicantis, suo acquirit monasterio. c. In praesentia, cū ei annotatis, de probat. & quod monachus in hoc nō equiparatur seruo: & alia multa, quae ista cōsequuntur, & quae religionibus approbatis incommoda sunt, & iniuria: quae breuitatis gratia speciatim non infero, & efficaciter cōfutatur per ea quae leguntur & notantur in c. 2. de testam. & in c. Cum olim, de priuil. & in c. In praesentia, de probat. & in Authent. Ingressi. C. de sacros. eccles. & in c. Nō dicatis. 12. q. 1. & in c. 1. 18. q. 1. c. Quam sit, & c. Abbates ead. caus. q. 2. & nouissime in d. c. Exiit. Vnde & Sotus, quē ipse tāto opere imitatur, exerte affirmat, Franciscanos nō habere dominiū rerū quas comedūt & vestiunt, lib. 4. de Iust. & iur. q. 1. art. 1. sub finē, monstrans eruditē ius & facultatē vtendi longē generalius esse dominio.

SUMMARIUM.

Extraneas cum inter nonnullos incaute ad hoc applicatur ab aduersario. nu. 1.
 Fratres minores de obserantia soli, & Cappucini hodie temporalium incapaces in communi. num. 2.
 Vsum & facultatem vtendi lege humana inuentam, aliud esse à lege & facultate vtendi lege naturali. num. 3.
 XV. Moneo, quod praefatus N. parum caute inducit extraneas. Cū inter nonnullos Io. xxii. de verb. signific.

ad

ad confirmanda prædicta. Tum, quia illa non damnat dicentem, Apostolos nihil habuisse post Apostolatam in speciali; sed solum dicentē, quod nec CHRISTVS, nec Apostoli habuerunt aliquid in speciali, neque in communi. Quæ longissimè differunt, cū semper liceret religiosi ordinum nō mendicantium habere bona in communi, & non in speciali. Imo hodie post conciliū Trident. sess. 25. cap. 3. de regular. omnes religiosi etiam ordinum mendicantium, exceptis Franciscanis, qui vulgo Capuccini, & de obseruantia vocantur, possunt habere etiam immobilia in communi, non tamen in speciali, vt in cap. 1. & 2. eiusdem tit. cauetur. Et, vt illa extrauagās pro ipso faceret, oportebat, vt damneret etiam dicentem, quod nihil habuerunt proprium in communi, vt cuius erudito palam est. Tum, quia præfata extrauag. non damnat dicentē, quod Christus, & Apostoli non habuerunt aliquid quo ad dominium, vel vsum fructum, prout hæc à iure humano accipiuntur: sed dicentem quod nullatenus habuerint, extendendo verbum, habere, etiā quo ad simplex factum naturale, iux. l. stipulatio ista habere, licere. §. Hæc quoq; ff. de verb. oblig. ibi, Habere dupliciter dicitur, & c. quorū altero modo seruus dicitur habere peculiū, vestimenta & alia, quæ manibus tenet. Et religiosi etiam Franciscani etiam singulatum dicuntur habere breuiaria, vestes, libros, & id genus alia. Imo & epistolas, & alias res alienas custodiendas, videndas, vel aliò exportandas: inuentas item, & habentes alias cum voluntate domini, aut sine illa, absque vllò dominio, vsufructu, vel iure vtendi humana lege inuento, sed per solam detentio-

nem naturalem, quam aliqui asininam solent appellare, iuxta verum intellectum. c. Exiit. §. Porro, de verb. sign. lib. 6. & Clement. Exiit. §. Cupientes, eod. tit. & d. l. Stipulatio. §. Hæc quoque, ad quem reducenda est extrauag. Quia quorundam, Io. xxii. vt late demonstrat Aluarus Pelagius lib. 2. de planctu Eccles. cap. 58. cui eo magis credendum est, quod auctori eius Io. xxii. fuit charior, & maioris habitus, meliusque nouit intentionem eius, quam testatur fuisse prædictam, & eam esse debuisse, efficacissimè probat: subdens tamen suam sententiam debite censuræ, sicut & ego meam submitto eidem.

S V M M A R I V M .

Ridiculum esse dicere, Monachum non esse dominum eorum, quæ edit & vestit, malè ait aduersarius. num. 1.

XVI. Moneo, quod præfatus N. nō rectè ibidè significat esse ridiculū dicere, quod panis, quæ monachus detibus terit, non est eius, & quod nō habet in eo dominium: cū oporteat eum cōfiteri, panē quæ detibus terit seruus, non esse illius: nec hordeum, quod mandit equus, esse equi. Omitto hic alia quædam, quæ non satis dolata tradit, confundendo vsum & ius vtendi iure humano inducta, cum vsu & facultate ac iure iustè vtendi naturali: quæ longè distant, cū palam sit posse quem iustè vti re aliena, & iustè eā consumere de voluntate domini, sine dominio & possessione, vsufructu & vsu iure humano inuentis: sicut in statu innocentia, si diu ille durasset, vti fuissent homines iustè iustitia naturali, sine huiusmodi iuribus iure humano inuentis. c. Quo iure 8. dist. c. Ius naturale 1. dist. l. 1. §. Ius naturale ff. de iust. & iur. Quæ solidissimè fundat

manet in ei

TAMBRVI
in
secclo
XIVAR
de
testibus
E II
30.6

dat praefatus Aluarus Pelagius, vbi supra lib. 2. cap. 56. 59. & 60.

SUMMARIUM.

Religioso ab aliquo posse auferri violenter panes ei donatos, si non sunt sui, male inferitur ab aduersario. num. 1.

Bona, qua nullius sunt, posse occupari a quibusuis, de quibus intelligendum est. num. 2.

XVII. Moneo, quod praefatus N. in eod. cap. 1. parus 1. nu. 11. etiam circa eandem paupertatem, male infert, posse quem violenter auferre a religioso panes, quos in eleemosynam a fidelibus datos portat ad monasterium, si dicamus eum non esse dominum illorum, nec in eis habere usum fructum, neque usum: ea ratione motus, quod ea, qua in nullius bonis sunt, occupantur sunt. §. Singulorum. Inst. de rerum diuis. & l. 3. ff. de acquir. rerum dominio. Que illatio mala est, & ratio inepta. Na datur instantia in seruo, qui nihil praedictorum iurium, nec etiam possessionem habet in rebus domini sui, quas detinet. l. Quod seruus, ff. de acquir. possessi. l. Id vestimentum ff. de peculio l. 1. §. Siquis ver. Quod seruus, ff. de vi & vi armat. Qui tamen auferret eas ab eo violenter, eo quod nec dominium, neque usum fructum, neque usum, neque possessionem in eis habeat vllam, male faceret, vt in d. ver. Quod seruus, probatur. Datur etiam instantia in depositario, qui nullum tale ius habet in re apud eum deposita, tam e qui ab eo inuito eam auferret, male faceret d. l. 1. §. Quod autem. Et si replicetur, seruus nomine domini, possidere, & etiam depositarium nomine deponentis: responderi potest, etiam religiosum nomine sui monasterij, vel ordinis possidere, per c. Cum olim, &

dicta Innoc. per omnes ibi recepta de priuil. Et si triplicetur, Veru esse praefatum dictum saltē in religioso Franciscano, Cappuccino, vel de obseruantia, cuius ordo, & monasterium sunt incapacia bonorum etiam in comuni, per c. 3. de regular. Concilij Trident. respondebitur, eam possidere illam nomine S. Sedis Apostol. cui huiusmodi religiosi acquirunt, iuxta decret. Exiit, de verb. signif. lib. 6. §. Porro. Vel si teneamus illam decretalem sublatam esse quo ad hoc per extrauag. Quia quorundam, Io. xxii. de verb. signif. respondebitur, quod secundum illam extrauag. ordo S. Francisci & monasteria eius fuerunt capacia bonorum in communi, sicut per concil. Trident. facti sunt capaces omnes ordines, quauilibet mendicantes, exceptis Franciscanis praedictis, per praefatum cap. 3. de regular. At si quis vrgat, ordinē & monasteria praefatorum Franciscanorum nunc non esse capacia: & ita nunc saltem quo ad praedictos Franciscanos dicendum esse verum id quod ipse ait, nempe illa, quae dantur eis in eleemosynam, non fieri eorum quibus dantur, quia neque ordinis, neque monasterij sui nomine illorum dominium, vel possessionē habere possunt. Ei qui sic vserit, respondebitur, quod illa res oblate & donate in eleemosynā praedictis fratribus, fuit Sancte Sed. Apost. & eas eius nomine possident, vel tenent: tenendo determinationem praefati c. Exiit, de verb. signif. §. Porro lib. 6. esse refutata per praefatum concilium Trid. Et si teneamus contrarium, dicemus teneri eas, & possideri ab eis nomine Dei & D. N. IESU CHRISTI, cui dominium illarum rerum per eos specialiter largitione fidelium quaritur, sicut

ficat & omnium aliorum bonorum ecclesiasticorum. Itaque licet deficiat alij; quibus quaerantur, non tamen deest Deus, cui quaeruntur, & cuius sunt bona, quae ob eius amorem, ad cultus sui, suorumque pauperum sustentationem donantur a fidelibus, ut infra monito x x i i i i. latius dicitur. quod verò inepta sit ratio eius, qua in id iudicandum mouetur, videlicet, posse violenter auferri à monachis, vel fratribus panes, & alia eis in elemosynâ data, si non essent eorum domini, patet: quia ratio eius est hæc quod, *Quæ nullius hominis sunt, occupantis fiunt.* §. Singulorum, de rerum diuis. & l. 3. ff. de acquir. rer. dominio: cuius ineptitudo ex eo apparet, quod bona nullius duplicia sunt. Altera, quæ nullius hominis puri, nec hominum, neque Dei per dispositionem humanâ sunt: qualis est aer, solis splendor, mare, lapillique in litore maris inuenti, de quibus intelliguntur iura præcitata. Altera sunt bona nullius, quæ licet nullius hominis puri neque hominum sunt, sunt tamen Dei speciali hominis censura, siue dispositione quaesita: de quibus intelliguntur §. Sacra & §. Religiosum, Instit. de rerum diuision. ut colligitur ex glo. recepta per omnes in d. §. singulorum. verb. Nullius, & in d. l. 3. ff. de acquir. rer. dominio super eod. verb. & ita licet panes quos religiosus Franciscanus in elemosynam acceptos ad monasterium portat, in nullius hominis puri bonis sunt, nõ tamen sunt occupatis; & ab eo violenter auferentis: quia sunt hominum in communi, tenedo penes ipsos Franciscanos esse dominiũ in communi, vel penes S. Sedem Apost. iuxta prædictum §. Porro, vel penes Deum, censura vel dispositione hominis ei applicata.

SUMMARIUM.

Dominium rerum Ecclesia penes quem sit confusè tractatum hic, & insolenter alibi. num. 1.

XVIII. Moneo, quod præfatus N. in eadem prima parte cap. 1. nu. 15. nimis confusè tractat, penes quem sit dominium rerum ecclesiæ stabilium. Tum, quia refutatis aliorum opinionibus, non exprimit suam ibi, neque in cap. 1. part. 4. quo remittit, ut index eius libri in verb. Dominium, indicat. Nam ibi non tractat de dominio bonorum ecclesiæ stabilium, sed de rebus eorum: nisi velit insinuare id, quod infra in fin. cap. 4. huius partis expressit, nempe, Proprietatem bonorum ecclesiæ esse eiusdem conditionis, cuius sunt redditus & fructus ipsorum: quod notoriè falsum est, ut palam colligitur ex c. Sine exceptione 12. q. 2. & c. Nulli de reb. eccles. non alienan. & aliis multis iuribus, quæ ipsamet citat in c. 2. huius partis. Per illa enim prohibetur alienatio bonorum ecclesiæ, sine iusta causa & solemnitate: cum tamen alienatio fructuum, & reddituum eorum passim fiat, & fieri possit absq; illis, c. Vestra, de locat. & c. Querela, ne prælat. vic. suas. Neque memini legere vllum Catholicum doctore, qui hoc dixerit ante ipsum: quin & expressè Dominicus Sotus, quem tantopere ipse imitatur, longè aliud asserit in lib. 10. q. 4. art. 3. col. 2. in 2. & 3. conclus. de iust. & iur. Verum tamen est, quod in 4. parte, cap. 6. apertius euertit suam super hoc opinionem insolentem, & post Concilium Trident. periculosam, ut efficaciter probabitur infra monito x x i i i i.

SUMMA-

manet in 61

TAMBV
in
§. ecclesiæ
XV VAR
de
rebus & iur.
E. II
30. b

SUMMARIUM.

Opinionum varietate confundit veritatem disputandam aduersarius. num. 1.

XIX. Moneo, prætermisiss omnibus, quæ tribus aliis capitulis primæ partis tractat: quia omnia videntur argumento libri extranea; & videri possunt ad ostentandum ingenium, & ante acta quæ penes se diu habebat recondita, scribi: præmoneo inquam, quòd nimium sit moratus in sui libri parte secunda, narranto per tota octo capitula viginti sex opiniones, super nostris tribus questionibus supra positis. Tum, quòd exceptis tribus, aut ad summum quatuor, reliquæ non sunt opiniones separate, sed conclusiones appendices, & corollaria illarum in controuersiam specialioribus rationibus vocata. Tum, quia tot opinionum propositio retrahit lectorem ab intendendo animo in huius rei veritatem, & intendentem valdè confundit: quod alienum ab eo qui vult eam rectè docere oportet esse. arg. c. Oportet. 8. q. 1. & c. Sic rector. 43. dist.

SUMMARIUM.

Sacrorum species tres, & rerum sacrarum quatuor. num. 1.

S. Thomas sapientie, & sanctitatis pelagus, dux cum primis auctoris. num. 2.

Bonorum ecclesiasticorum, quedam principaliter deputata ministris, quedam aliis piis. num. 3.

Bona ecclesiastica iterum duplicis generis. num. 4.

XX. Moneo, quòd tres sunt species sacrorum, scilicet personæ sacræ, loca sacra, & res sacræ: & quatuor species rerum sacrarum. Prima, Sacramentorum. Secunda, valorum ea continentium. Tertia, ornamentorum ministrorum. Quarta, bonorum ad prædicta sustentanda deputatorum, secundum Thom.

2. sec. q. 99. art. 3. Addo etiam, quòd in præfato libello responsurus ad primam de tribus questionibus, supra monito primo nu. 8. propositis, præmissi ex eod. Thoma Aquinate, sapientie sanctitatisque pelago, nostro cum primis duce, atque patrono, Quodlib. 6. art. 12. & 2. sec. q. 183. art. 4. bona ecclesiastica quæ sunt præfata quarte speciei sacrorum esse duplicis generis. Quedam principaliter applicata ecclesiæ ministris, & minus principaliter pauperibus, operibusque piis: Altera applicata principaliter ecclesiis, pauperibus, aliisue operibus piis, & secundo ministris, qualia sunt bona hospitalium, & fabricarum ecclesiarum; de quibus Clem. Quia contingit. §. Ut autem, de relig. domib. innouato in Concilio Trident. sess. 7. cap. 19. & sess. 25. c. 8. de reformat. modò in titulos beneficiarios non conferantur. Nam cum in eos conferuntur, fiunt primi generis arg. glos. receptæ. Clem. Per litteras, de præb. verb. Prouideri. Quibus addidimus, quòd horum omnium bonorum, quæ omnia sunt sacra, quarte speciei rerum sacrarum, vt trad. ipsemet Thomas in d. q. 99. art. 3. duo sunt genera, vt infra in monito xx. dicemus. Primi generis sunt immobilia, & mobilia quæ sita beneficiis, & hospitalibus, & aliis piis locis, antequam beneficiis, & ministris conferantur: de quibus totus titulus de reb. eccl. non alien. & 12. q. 1. & l. Lex quæ tutores. C. de adm. tutor. Secundi generis sunt redditus illorum annui, de quibus c. Vstra, de locat. & c. 2. Ne prælati vices suas.

SUMMARIUM.

Clerici tria genera bonorum habent, scilicet, Patrimonialia ecclesiastica, & quasi patrimonialia.

C patrimo-

patrimonialia. num. 1.

Quantum ea differant. num. 2.

X X I. Moneo, etiam nos in loco proxime citato pramississe, quod clerici seculares beneficiarii tria genera bonorum possunt habere, puta, patrimonialia, quasi patrimonialia, & ecclesiastica. Patrimonialia sunt, quae per successionem, aut per suam industriam & alias artes, aut per donationes, & ultimas voluntates, & alios contractus, eo modo quo laici, sibi quarunt, iuxta c. Episcopus. 12. q. 1. c. Cum dilectus, de iure patronat. c. Manifesta. & c. Sint manifesta, 12. q. 1. Alia quasi patrimonialia, quae diffiniri possunt, esse bona quaesita ratione clericalis ordinis vel officij, alia ratione, quam iuris spiritualis percipiendi redditus ecclesiasticos, quatenus sunt ecclesiastici: qualia sunt ea, quae clerici lucrifaciunt sacrificando, & agendo capellanos, vicarios temporarios, praedicatores, confessarios, aut alios spirituales actus exercendo: de quibus Innoc. & Host. in d. c. Quia nos. & Panor. in c. Cum in officijs, de testam. & vterque Card. in summa. 12. q. 5. & Perul. in rub. de testam. col. 30. Alia sunt ecclesiastica, quae diffiniri possunt, esse bona deputata ad sustentanda sacra, ex mente Thom. in 2. sec. q. 99. art. 3. vbi ait, omnia illa esse, ut praedictum est, sacra quatuor speciei rerum sacrarum: & sunt duplicis generis. Altera sunt stabilia, seu immobilia; & mobilia, quae non sunt annui redditus, sed bona, unde illi redeunt. Altera sunt ipsi redditus eorum, quibus fit illa sustentatio; inter quae magna differentia est, ut dicemus infra monito X X I I I. & sequen.

S V M M A R I V M.

Bona patrimonialia clericorum aequè libera esse illis ac sua laicis. num. 1.

Bona quaesita ecclesiu, antequam conferantur beneficiariis, non sunt eorum dispositioni subiecta. num. 2.

Et idem de bonis principalibus ad sustentanda pia, quam ministris deputatis, nisi, &c. num. 2.

Bona quasi patrimonialia annumeranda potius patrimonialibus quam ecclesiasticis. num. 3.

Etiā quaesita per actus ecclesiasticos, ad quos beneficia obligant. num. 3.

X X I I. Moneo, me ibidem etiā pramississe, quod inter omnes, nemine discrepante, conuenit, non esse quaestioni nostrae locum, in redditibus bonorum patrimonialium clericorum secularium beneficiariorum, eo quod certum est, eos posse disponere de illis, perinde ac laici de suis, c. Episcopi. 12. q. 1. & c. Quia nos, de testam. c. Fixum. 12. q. 5. Inter omnes etiam conuenit, quaestioni praefata non esse locum, in bonis ecclesiasticis primi generis, scilicet stabilibus, seu immobilibus, & mobilibus, quae non sunt redditus, sed quae inuenimus quaesita, & applicata nostris beneficiis, quando ea nobis conferuntur. Quoniam palam est nos peccare mortaliter, obligarique ad restituendum, si ea sine causa, & solentate debita alienauerimus, c. Sine exceptione 12. q. 2. & per totam quaest. & per totum titulum de reb. eccles. non alien. Inter omnes etiam conuenit, non esse eis locum in redditibus bonorum deutorum principalibus in hospitalia, & alia opera pia. d. Clemen. Quia contingit, de relig. domib. renouata per Concil. Trident. vbi supra, nisi per statuta fundationis, aut erectionis eorum, aut iustam consuetudinem deberent in titulos beneficiarios conferri. Quod dicimus propter praefatam gloss. Clemen. Per litte-

manet in d. i.

TAMBIEN
IN
SACRILICII
XIVAR
DE
REDDITIBUS & RED.
E. II
30. 6

litteras, de præb. in verb. prouideri: quatenus insinuat, hospitale, quod in titulum beneficiale confertur, esse beneficium ecclesiasticum: & consequenter eum cui confertur ante omnia esse de illius bonis alédunt, iuxta text. sing. c. De his, de eccles. ædific. Quoniam palam est, peccare eum qui de huiusmodi redditibus destinatis principaliter ad sustentandum pauperes, vel ad alia opera pia, quam ministros, cum non dantur in titulum beneficiale notabilem quantitatem in vsus siue bonos, siue malos, alios ab his, in quos deputata fuerunt, impendit: obligatumque esse iuxta sententiam omnium doctorum ad restituendum per d. Clemen. Quia contingit, §. Ut autem, de relig. domib. & manifestius in Concl. Trident. sess. 25. cap. 8. de reformat. & facit l. 1. & l. Legatam, ff. de administ. rer. ad ciuit. pertïn. Dubium autem est, an sit locus in bonis quasi patrimonialibus, quæ supra diffiniuimus: quia Innoc. in d. c. Quia nos, de testam. & in c. Quoniam, ne prælati vic. suas. ea exequat redditibus ecclesiasticis, qui redeunt ex bonis beneficiorum. Nobis tamen iustius videtur æquare illa bonis patrimonialibus. Tum, quia hæc est frequentior sententia, quam tenet Cyn. in Auth. Licentiam. C. de episcop. & cleric. & Panor. in c. Cum esses, nu. 26. & in c. Cum in officiis, de testam. quæ sequitur, uterque Card. in summa. 12. q. 5. & Perus. in rub. de testam. col. 31. Tum, quia illa quærentur eis ut merces quædam, & compensatio laborum, & eorum quæ per alios actus, quos possent facere tempore, quo illos ecclesiasticos faciunt, sibi acquirere possunt, ut ait Innoc. in d. c. Quoniam, ne præl. vic. suas. & ita conferuntur sine onere vilo expresso aut tacito distribuendi super-

flua pauperibus; quod onus bona ecclesiastica habent, vt infra xxvii. monito dicitur. Quod etiam procedit in illis, quæ quærentur per eos actus, ad quos eos sua beneficia obligat; quale est illud, quod curio, seu curatus administrando sacramenta suis parochianis lucrificat: quale item id quod quærit beneficiarius cuiuspiam loci, ex eo quod aliquis reliquit certi vel incerti numeri missas beneficiario illius loci, quales sunt, quas Hispani vocant Trétenarios, quamuis eius personam minimè nosset; licet Archiepiscopus Panormitanus contra senserit in c. Cum in officiis. nu. 8. de testam. & licet id expressè probarint Card. S. Sixti, & Card. Alexand. in summa. 12. q. 5. sed non iustè. Tum, quia diffinitio bonorum quasi patrimonialium supra posita, æquæ conuenit eis ac aliis quæsitis per actus, ad quos sua beneficia vel officia non obligant eos. Tum, quia non lucrificat eos de bonis suorum beneficiorum, quibus inest onus supradictum dandi ea, quæ supersunt pauperibus; de quo in dicto monit. xxviii. late dicitur. Eius denique conditionis, eadem vel maiori ratione erit omne id, quod beneficiarij suo labore personaliq; opera, etiam spiritualibus impensis, vel eorū intuitu lucrantur ex aliis quam de suorum beneficiorum bonis, vt affirmavit Barbat. in q. 3. primæ part. de præst. Card. col. penult. ea ratione, quod id in stipendium laboris eorū datur. Quæ tamè ratio parū firma est, eo quod etiã omnes alij redditus ob eam causam eis tribuuntur. Beneficiū enim datur propter officium, c. fin. de rescript. lib. 6. & redditus eius sunt stipendium, iuxta glos. l. Stipendia. C. de exec. rei iud. & text. in c. Si officia 59. dist. & c. Quid proderit. 61. dist. Ratio verò firma est,

C 2 quia

quia id tribuitur eis sine onere villo expresso, aut tacito dandi superflua pauperibus: quod tamē habent omnia beneficiorum bona, vt in d. libello probatum fuit, ead. q. nu. 17. & seq. & probabitur infra monito xxvi. Est igitur huic quęstioni locus in reditibus, & fructibus bonorum, & iurium principaliter ad beneficiariorum sustentationem, & minus principaliter ad pauperum, & piorum operum subuentionem deputatorum, nondum quęstis tēpore, quo illis beneficia conferuntur.

S V M M A R I V M.

Cardinalatus est beneficium ecclesiasticū. num. 1.

Papatus est beneficium ecclesiasticum. nu. 1.

Bona ex pensionibus quęstis, an censeantur patrimonialia vel ecclesiastica. nu. 2.

Bona quęstis ex pensionibus temporariis, quę in subsidium impensarum dantur Cardinalibus à Papa censeantur patrimonialia. num. 2.

Bona, vt censeantur ecclesiastica, non sufficit vt dentur ecclesiasticis, ab ecclesiasticis, de bonis ecclesiasticis. num. 3.

Reditus tituli Cardinalatus, sunt bona ecclesiastica. num. 4.

Bona quęstis a ratione actuum ecclesiasticorum etiam de reditibus ecclesiasticis alia ratione quā iuris perpetui percipiendi reditus ecclesiasticos, non censeantur bona ecclesiastica. num. 5.

X X I I I. Moneo, ex dictis in monito proximo inferri solutionem quęstionis mihi propositę à quodam magni nominis, pietatis & eruditionis Illustriss. Cardinali, multis nominibus mihi maximē suspiciendo, videlicet, An quęstis ex stipendiis quę dantur à S. Sede Apostolica aliquot Cardinalibus in subsidium expensarum, quod se decentius sustentent, sint censenda bona patrimonialia libera, an ecclesiastica,

onere de quo in monito xxviii. loquemur, subiecta. Ad censendum enim quod sunt ecclesiastica, facit primo, quod ea tribuuntur à persona ecclesiastica, scilicet, Papa, & de reditibus bonorum ecclesiasticorum ipsius Papatus, & personis ecclesiasticis, videlicet Cardinalibus. Secundo, quod Cardinalatus est beneficium ecclesiasticum: quia conuenit ei tota diffinitio beneficij ecclesiastici, quam nos exquisitē declarauimus in rub. de præb. & summam repetemus infra monito seq. & efficaciter probatur per c. 2. de cler. non residen. quatenus habet, Cardinalem quędam priuatum fuisse à Synodo suo titulo Cardinalatus, eo quod non residet, & glo. ibi, & Clarius Panor. sub fin. aiunt, priuationem illam non fuisse ab officio, sed à dignitate & beneficio. Quod ipsum sentit idem Panor. in c. Bonę, primo de post. præl. & in c. Ecclesia vestra, de elect. dum post Host. & alios tractat, An Cardinalatus, & episcopatus sint beneficia impatibilia, & an cadant sub c. De multa, de præb. & expresse determinant moderni in tract. de benefic. par. 1. q. 2. Sicut & Papatus dicitur beneficium per tex. sing. in c. 1. de maled. Et cum præd. stipendia dentur ratione Cardinalatui videntur esse reditus beneficiorum. Ad hæc, quod quęstis ex pensionibus, quę de more super beneficiis ecclesiasticis Papa constituit, censeantur ecclesiastica, vt infra monit. l. xxx. trademus. Sed verius videtur contrarium, scilicet, ea esse censenda patrimonialia, vel quasi, & consequenter ab onere prædicto libera. Tum, quia omnia quasi patrimonialia sunt huiusmodi, vt in monito proximo dictum est, & præfata quęstis per præfata Cardinalum stipendia sunt quasi patrimonialia; quippe quibus conuenit

manet in bi

TAMBRV

in

Steccl. p.

XIVAR

de

reditibus & red

E. II

30. b

uenit diffinitio bonorum quasi patrimonialium in monito proximo posita: quia sunt bona quaesita ratione actuum pertinentium ad personas ecclesiasticas, ea ratione, qua ecclesiasticae sunt, & non ratione iuris percipiendi redditus bonorum ecclesiasticorum. Tum, quia nil obstat primum argumentum in oppositum factum, scilicet, quod tribuuntur à persona ecclesiastica personis ecclesiasticis, & de bonis ecclesiasticis: quia id non sufficit, ut aliqua bona dicantur ecclesiastica. Nam etiam mercedes & salaria, quae dantur ab ecclesiis, & ab ecclesiasticis personis, syndicis, procuratoribus, famulis earum, clericis eis inferuentibus, cantoribus, architectis, latomis, pictoribus, & aliis id genus operariis ecclesiasticis, tribuuntur à personis ecclesiasticis, & personis ecclesiasticis, & de bonis ecclesiasticis; & tamē non sunt bona ecclesiastica. Tum, quia nihil obstat etiam secundum, scilicet, quod Cardinalatus est beneficium: quia praedicta stipendia, quae subsidia impensarum vulgo dicuntur, non debentur ratione tituli Cardinalatus, & eo quod Cardinalatus sit beneficium, quia nō cuiuslibet Cardinali dantur, sed solum illis, quibus Papa vult conferre: & ideo licet redditus, qui Cardinali debentur ratione tituli sui, dicantur bona ecclesiastica, salaria tamen & subsidia impensarum, quae aliquando Cardinalibus tribuuntur alia ratione quam sui tituli, non sunt beneficia ecclesiastica. Tum, quia nil obstat etiam, quod tribuuntur ratione actuum ecclesiasticorum, & ecclesiasticis personis propriorum: quia nec hoc sufficit, ut dicantur bona ecclesiastica. Nam etiam ea, quae dantur clericis ratione precum, & orationum, ratione concionum, confessionum, administrationis sacramen-

torum, & aliorum huiusmodi actuum, tribuuntur ratione actuum ecclesiasticorum, quae tamen secundum receptam sententiam, non dicuntur bona ecclesiastica, quae sunt res sacrae, saltem quartae speciei, ut in monit. praeced. dictū est; hoc est, res deputata ad sustentandum ministros ecclesiae & pauperes, quae sunt primi generis quartae speciei rerum sacrarum, & redditus earum, quae sunt secundi generis quartae speciei earundem. Ad hoc enim, ut aliqua bona dicantur ecclesiastica, & sacra oneri praefato subiecta, oportet quod sint deputata ad sustentandum sacra, vel redditus eorum, qua ratione sunt redditus eorum: & non sufficit quod percipiantur alia ratione, puta, elemosynae, vel salarij, vel stipendij iusti, vel remunerationis, vel alia huiusmodi, quae non sit ius spirituale illos percipiendi perpetuum, in se soli ecclesiasticae personae conferibile, ut ex duobus monitis supra proximis colligitur; quale non sunt stipendia praefata, nec aliae pensiones, quae dantur laicis, vel clericis ratione aliquorum obsequiorum praestitorum, vel praestandorum. Tum denique, quod stipendium, seu subsidium impensarum, quod Papa tribuit alicui episcopo, quē aliquod legat, non est annumerandum bonis ecclesiasticis, siue sacris quartae speciei, supra monit. proximo diffiniis.

SVMMARIVM.

Bonorum ecclesiasticorum verum dominū esse Christum Deum irrefragabiliter tenendum. num. 1.

Opinio communis, in quam consensus omnium catholicorum concurrat, periculose in materia fidei, & morum relinquatur. num. 2.

C 3 Aucto-

Auctoritas summorum Pontificum necessario obseruanda. num. 3.

Bona omnia sacra sunt Dei, & omnia sacrorum sustentationi deputata sunt sacra; & qui ea furatur, aut rapit, sacrilegus. num. 4.

Bona cur, & quo sensu dicuntur nullius, cū sint Dei. num. 5.

Papa non est verus rerum ecclesia dominus, & consequenter nec alius prelatus; & ratio quare aliquando eas alienant. num. 6. & num. 10.

Procurator Casaris bona eius non alienat, nisi &c. num. 7.

Bona ecclesiastica sunt Dei, quo ad verum dominium; ecclesie & prelatorum, quo ad administrationem pauperum & piorum, quo ad sustentationem. num. 8. & 11.

Bona omnia ecclesia sacra, licet consecrata benedictione alius sacratiora, & quo sensu aliqua non sint in hominum commercio. num. 9.

Beneficiarios non esse vsuarios, nec vsufructuarios, sed maiore facultate quam illi, & minore quam hi. num. 12.

Bona donata Deo, fieri eius iure naturali, perinde ac alterius donata illi. num. 13.

Bona Ecclesiastica esse Dei, & non vllius hominis Concilio Tridentino diffinitum. num. 14.

XXIII. Moneo, quod præfatus N. non solum nimis confuse tractat in prima sui libri parte, cap. 1. nu. 15. penes quem sit dominiū rerum ecclesiasticarum, vt diximus supra monito XVIII. Sed etiam noue ac falsè affirmat in 4. par. cap. 6. quod non solum redituum bonorum ecclesiasticorum, sed eorundem etiam stabilium siue immobilium, verum dominium est penes beneficiarios. Quæ falsæ & insolens conclusio est: quia imo est folius Dei & D. N. IESV CHRISTI. Quod

irrefragabiliter esse tenendū probo. Primo, quod cōmunis opinio id habet: & nemo catholicorū, quos ego legerim, vsq; ad præfatū N. affirmavit, dominiū saltē stabilium siue immobilium, & mobilium ecclesie vsibus deputatorum esse penes beneficiarios & ab opinione cōmuni, in quam præsertim omnium doctorū catholicorū consensus cōcurrat, non est recedendū. c. De quibus. 20. dist. & doctrina solēnis Io. And. in c. 1. de consti. Imò in materia morum & fidei, qualis est ista, nō potest id sine periculo fieri; iuxta text. Irrefragabiles, in c. Ecclesiasticarū, & c. In his. 11. dist. quod multis & validis rationibus cōfirmat Alfons. Castrensis in lib. 1. cap. 5. cōtra omnes hæreses. Secundo, quod summi Pontifices, quorū auctoritas est irrefragabilis. c. si Romanorū 19. dict. c. Hac est fides. 24. q. 1. asserunt, illa esse patrimonium Christi, in c. Cū secundum, de præb. & in c. Cū ex eo, de elect. lib. 6. esseq; pecunias CHRISTI c. 1. 12. q. 2. Tertio, quod omnia sacra sunt folius Dei. l. Inter stipulantem. §. Sacra, de verb. oblig. §. Nullius, & §. Sacra. Instit. de rerū diuisione. At omnia bona ecclesiastica sunt sacra quartæ speciei sacrorū, secundū Thomā receptū in 2. sec. q. 99. art. 3. quod etiā fatetur ipsemet N. in quarta parte sui libri cap. 5. col. penul. & probatur efficaciter; eo quod, qui ea furatur, aut rapit, dicitur sacrilegus. c. Prædia. & c. Qui abstulerit, & c. Nulli. 12. q. 2. Probatur itē, eo quod ratio cur bona sacra dicuntur esse nullius, est, quia folius Dei sunt. d. §. Nullius, Instit. de rer. diuis. Non quidem ita nullius, vt occupantis fiant. iuxta l. 3. in princip. ff. de acquir. rerum domin. sed ita, vt nullius hominis puri, vel hominū sint, sed Dei tantum, & D. N. IESV CHRISTI, non

manet in ei

TAMBRV
in
Steteli
XIVAR
de
Tadlibus
E. II
30:6

non quidem eo solo nomine, quo omnia sunt eius; iuxta illud, Domini est terra, & plenitudo eius. Psal. 23. & c. Quo iure. 8. dist. sed etiam eo quod nemo alius est dominus eorum, & speciali hominis vel hominum censura, siue dispositione, sunt ei dicata, donata, vel alias quaesita, vt glossa recepta dixerunt in d. §. Nullius, & in d. l. 3.

6 Quarto, quod ratio quare nulli praelati, etiam Papa, possunt sine causa iusta stabilia alienare, est; quia solus CHRISTVS, & nemo alius, est verus dominus eorum. Et nemini facta est à CHRISTO facultas aliter alienandi ea, iuxta c. Nulli, de reb. eccles. non alien. & c. Non liceat Papae. 12. q. 2. Quinto, quod ratio, propter quam cum iusta causa id facere possunt per eadem iura, est; quia sunt procuratores, & administratores constituti ab eo ad administrandum ea, secundum mentem, & intentionem eius, immediate, vel mediate. Immediate quidem, vt Papa, & ecclesia vniuersalis: mediate, vt alij praelati, & beneficiarij ministerio Papae, vel ecclesiae vniuersae, constituti immediate, vel mediate: quia causa iusta interueniente, videtur ipse Dominus IESVS consentire, & res agi iuxta mentem eiusdem. Sicut & procurator Caesaris, sine ipsius consensu, & mente, res eius alienare non potest, & cum eo potest. l. 1. ff. de offic. procur. Caesar. & l. Idem Iulianus. §. Constat, ff. de leg. 1. & cum iusta causa id faciendi contingit, videtur Caesar id velle, per easdem.

7 Sexto, quod id concludit declaratio vera illius dicti Caietani l. sec. q. 43. art. 8. videlicet. Idem esse dicere, bona ecclesiastica esse Dei, CHRISTI vel ecclesiae: declarandum enim est, verum esse, quo ad administrationem, non

8 autem quo ad dominium. Nam verum

dominium eorum, est apud solum Christum, siue Deum, non autem apud alios praelatos & beneficiarios, etiam Papam, vt ipsemet Caiet. ibidem affirmat, & paulo post dicitur. Apud Papam vero, & Ecclesiam vniuersalem, vniuersale ministerium, & vniuersalis administrandi potestas eis immediate à Deo data: quae ministerio Papae, vel ecclesiae vniuersalis distribuitur alijs praelatis, & ecclesijs particularibus, instituendo per se, vel per alios varia iura percipiendi illos, aut illos redditus ecclesiasticos, illorum aut illorum locorum, diocesum, parochiarum & praediorum, &c. & conferendo illa canonice: quae iura, canones vocant beneficia ecclesiastica, siue sacerdotia. Quod nos in rub. de praeb. exactius quam alij scripsimus definiendo post Cald. in c. Postulasti, de rescrip. & Anchar. in c. 1. de reg. iur. lib. 6. & alios ibi citatos, Beneficium ecclesiasticum esse ius spirituale consequenter percipiendi aliquos redditus ecclesiasticos, conferibile tantum à persona ecclesiastica persona ecclesiastica, perpetuum in se, saltem quo ad accipientem. per canones, doctrinas, & iura ibi late citata. Septimo, quod non obstat praedictis argumentum N. scilicet, Quod bona ecclesiastica, quae non sunt consecrata speciali benedictione, sunt in hominum commercio: quia vendi & emi possunt praefato c. Sine exceptione. & praefato c. Nulli. licet alia quae speciali benedictione consecrantur; veluti sacra vasa, sacrae vestes sint extra praefatum commercium, iuxta regulam, Semel Deo dicatum, de reg. iur. lib. 6. & l. Inter stipulantem. §. Sacram. ff. de verb. oblig. Non, inquam, hoc obstat. Tum, quia omnia bona ecclesiastica sunt sacra, vt praedictum est, sal-

manet in ei

tem quartæ speciei sacrorum, etiã ipso-
met N. confitente, licet non æqualiter
sacra: quia non omnia sunt consecrata
benedictione speciali, de quibus agit ti-
tul. de consec. eccles. vel altar. & c. Ec-
clesiis, cum multis aliis, de consec. dist. 1.
Tum, quia non solum in hominũ com-
mercio, vt alia profana, sed ita vt solum
ex causa iusta, & cum solemnitate in-
terueniente, & non alias, debeant in
commercium venire, per præfata iura,
sicut & bona Cæsaris, quæ extra com-
mercium dicuntur. l. Idem Iulianus. §.
Constat. ff. de legat. 1. possunt com-
mutari de illius consensu, vt ibidem; &
in l. 1. ff. de offic. proc. Cæsar dicitur:
ita & bona CHRISTI, sacra quartæ
speciei sacrorũ, extra commercium qui-
dem sunt simpliciter, sed ita, quod de
ipsius consensu cõmutari possunt: qui
consensus interuenire creditur, eo ipso,
quod adest causa iusta id faciendi. arg.
c. Aurum habet ecclesia. c. Gloria epi-
scopi. 12. q. 2. Tum, quia eius argumẽ-
tum solum probat, quod cõsecrata per
aliquam benedictionem, sunt sacratio-
ra, & specialiori ratione Dei, quàm alia
sacra, non cõsecrata per aliquam bene-
dictionem; sed non probat, quod hæc
non sint sacra, neque quod non sint
eius speciali ratione. Quia ex eo quod
aliquid sit sacratius, vel specialius, seu
magis specialiter alicuius, non conse-
quitur, quod aliud, quod non est tam
specialiter eius & tam sacrum, non sit
sacrum, neque specialiter eiusdẽ: quia
datur sacratio sacratius, sicut bono me-
lius. l. vbi autẽ non apparet, ff. de verb.
oblig. & patet in Rege, qui aliqua ha-
bet bona, quæ sunt ipsius, quo ad di-
rectum & vtile dominium; & alia, quæ
sunt eius, quo ad directum dominium
tantum. Hæc enim specialiter pertinent
ad eum, licet illa pertineant specialius.

arg. c. 1. de feud. c. Caterum, de Iu-
dic. & omnium, quæ in lib. feudorum
leguntur, & notantur. Octauo, quod
neque ipse Papa est verus dominus bo-
norum ecclesiasticorum, per tex. in hoc
optimum in c. Non liceat Papæ, 12.
q. 2. vbi de hoc latius scribimus. Per
quod ibi sentit idem Archid. commu-
niter receptus, & Panor. in d. c. Con-
stitutus. Immo & Turrecrem. in c. Vi-
dentes, 12. q. 1. & Caiet. in 2. sec. præ-
fata q. 43. art. 8. Inferens ex hoc vnã
grauem conclusionem, quæ apud eum
videri potest, quod ipsum ait aduer-
sarius part. 1. cap. 1. nu. 22. cum aliis
multis, quos refert, & sequitur Dec. in
d. c. Constitutus. & in c. Episcopus, de
præb. Si ergo Papa non est dominus, à
fortiori nullus alius à CHRISTO
erit, ergo solus ipse CHRISTVS
est dominus verus eorum. Non, quod
ipsissima huius rei veritas est illa, quæ
colligitur ex dictis Innoc. frequentius
recepti in c. Cùm super, de caus. posses.
& propriet. & efficaciter probatur per
Panor. relatis aliis opinionibus in c. Cũ
esses, de testam. nã. 29. & aliis locis ci-
tatis per Decium in d. c. Constitutus, de
rescript. nu. 5. Ex quibus omnibus col-
ligitur, inquam, ipsissima veritas, vide-
licet, quod iura quæ habent, illa esse
CHRISTI vel Dei, intelligenda sunt
quo ad verum & perfectum dominiũ:
& illa, quæ insinuant esse ecclesiæ,
prælatorum, aut beneficiariorum; in-
telligenda sunt quoad gubernationem,
vel administrationẽ illorum. Et ea, quæ
habent illa esse pauperũ, ecclesiarũ, vel
operum piosum, intelligenda sunt quo-
ad eorum sustentationem: ita quod ve-
rus, & perfectus dominus est IESVS
CHRISTVS. Gubernatores autẽ in-
star procuratorum, & tutorum cum fi-
cultate se de illis alẽdi beneficiarij. Pau-
peres

TAMBRVA
in
stecclia p
NAVAR
de
realibus & rei
E. II
30. b

peres verò ecclesie & opera pia, credi-
tores quidã quorum sustentationi eorũ
reditus deductis oneribus debentur. De-
12 cimò, quòd vera & recepta est illa sen-
tentiã, quã habet, aliquot doctores malè
vocare beneficiarios vsuarios: malè itè
alios vocare eosdem vsufructuarios, vt
tangit glo. singul. vbi latè Panor. & An-
dre. Sicul. in c. fin. de pecul. cleric. eò
quòd maior est eis facultas, quã vsua-
riis: quoniã ipsi possunt in suos, & alios
pios vsus de omnibus rebus benefi-
ciorum disponere; cum tamen vsuarij,
qui ex re, in qua vsũ habent, nihil ca-
pere possunt, præterquam in solũ vsũ
quotidianum. Inst. de vsu & habit. in
princip. & minor quàm vsufructuariis:
quia illi possunt donare, & relinquere
in vita & in morte licitè suos fructus,
quibuscunque voluerint. Inst. de vsu-
fruct. in princ. & melius, inst. de vsu,
& habit. §. 1. sine villo paupertatis aut
pietatis intuitu, ob solam amicitiam, co-
gnationem, aut liberalitatem, benefi-
ciarij verò minime. Quod palam de-
clarat post alios Concl. Tridèt. sess. 25.
cap. 1. de reformat. in hæc verba: Om-
nino verò eis (scilicet episcopis) interdi-
citur, ne ex rebus ecclesie cõsanguini-
neos familiarè sue suos augere studeat:
eùm & Apostolorum canones prohibe-
ant, ne res ecclesiasticas, quæ Dei sunt,
cõsanguineis donent; sed si pauperes
sint, his vt pauperibus distribuant. &
paulò inferius. Quæ verò de episcopis
dicta sunt, eadè non solum in quibus-
cunq; beneficiis ecclesiasticis, tam sæcul-
laria, quàm regularia obtinentibus pro
gradus sui cõditione obseruari, sed etiã
ad S. Rom. ecclesie Card. pertinere de-
13 cernit. Vndecimò, irrefragabiliter prob-
atur, ea ratione, quòd donata & reli-
cta legitimè ab eorũ dominis, sunt eo-
rum, quibus dantur, aut relinquuntur.

l. Traditionibus. C. de pact. §. Per tradi-
tionè. Inst. de rer. diuis. At bona omnia
ecclesiastica sunt legitimè ab his; quorũ
erant, donata, oblata, vel relicta Deo vel
CHRISTO, vel eius intuitu & nomi-
ne, ecclesiis, vel ministris eius, tãquam
eius vicariis, procuratoribus, vel dispõ-
sitorib⁹, mediatis vel immediatis, quòd
idem est, arg. l. si procurator, ff. de ac-
quir. rer. domin. ergo facta sunt eius.
Immo cum priuilegio, per quod ante
quæsitam possessionem, etiam quo ad
dominium, quaruntur. l. fin. C. de sa-
crof. eccles. Ergo sunt eius, & quidem
iure diuino, & naturali, præsupposito
rerum dominio iure gentium introdu-
cto, c. Ius gentium, 1. dist. Duodecimo
tandem, quòd expressè cõcilium Tri-
dent. in loco præcitato per illa verba
proximè relata, (Quæ sunt Dei) diffi- 14
nit, omnes ecclesie res esse Dei: & ita
iam non videtur licere contrarium te-
nere, neq; opinari. arg. c. Maiores. 24.
q. 1. & ita opinio communis videtur
esse iam facta de fide necessario credè-
da: & consequenter non debuit incau-
tè N. contra determinationem ecclesie
ad eòd clarã, affirmare; verũ domi-
nium illorum esse clericorum. Quòd,
vt prædixi, nemo Catholicorum, quem
legerim, vsque ad eum fuit ausus affir-
mare, etiam ante præfatũ Concilium,
saltem quo ad dominium rerum stabili-
lium, seu immobilium; neque mobi-
lium vsibus ecclesie, à beneficiariorũ
vsibus seunctis deputatorum.

SUMMARIUM.

Sacrarum rerum quatuor species, & quæ:
& quarta speciei duo genera, & alia
aliis sacratiores. num. 1.

Bonus secundis generis quarta speciei vtendi
facultas, liberior facultate vtendi bonis
primi generis, sed non ad eòd, vt facultas
vtendi patrimonialibus. num. 2.

XXV. Moneo, quòd licet dominium
 I verum & absolutum omnium bono-
 rum ecclesiasticorum sit penes Deum,
 & D. N. IESVM CHRISTVM, vt
 in monito proximo probatum est, &
 ideo omnia illa sint sacra; & omnis ir-
 reuerentia, quæ fit per violationem eo-
 rum sit sacrilegium, vt diffinit Thom.
 in 2. sec. q. 99. art. 1. & efficaciter pro-
 bat per c. Prædia. c. Qui abstulerit,
 & alia citata in monito præced. nu. 4.
 Alia tamen aliis sunt sacratiora, vt idem
 Thom. probat ibi art. 3. dicens, quòd
 inter res sacras summum locum obti-
 nent ipsa sacramenta, quibus homo san-
 ctificatur; quorum præcipuum est Eu-
 charistia sacramentum, quod continet
 ipsum CHRISTVM: & ideo sacrilegiũ,
 quod contra hoc sacramentum cõmit-
 titur, grauissimum est inter omnia. Post
 sacramenta verò, secundum locum ten-
 ent vasa consecrata ad eorũ susceptio-
 nem, & ipsæ imagines sacræ, & reliquie
 sanctorum, in quibus quodam modo
 personæ sanctorum honorantur, & de-
 honorantur: deinde quæ pertinent ad
 ornamenta ecclesiæ, & ministrorũ: de-
 inde ea quæ sunt deputata ad sustenta-
 tionem ministrorum, siue sint mobilia
 siue immobilia. Quicumque autẽ con-
 tra quodcunque prædictorum peccat,
 crimen sacrilegij incurrit. hæc ille. Ex
 quibus verbis colligitur esse quatuor
 species rerum ecclesiasticarum & sacra-
 rum. Prima; sacramentorum. Secun-
 da, vasorum ad susceptionem eorum
 consecratorum, & reliquiarum, & c.
 Tertia, ornamentorum ecclesiæ, & mi-
 nistrorum. Quarta, bonorum ad su-
 stentanda prædicta deputatorum: cui
 addimus. primò, quòd sicut res pri-
 mæ speciei sunt magis sacra, quàm
 res sacra secundæ speciei; & res sa-
 cræ secundæ speciei magis quàm ter-

tia: & res tertiæ magis quàm quartæ:
 ita facultas à Deo ministris eius facta
 ad vtendum rebus sacris primæ spe-
 ciei, strictior est facultate vtendi re-
 bus secundæ: & facultas vtendi rebus
 secundæ speciei, strictior facultate vt-
 endi rebus tertiæ: & facultas vtendi
 rebus tertiæ, strictior facultate vt-
 endi rebus quartæ. Secundò, quòd res
 quartæ speciei, s. deputata ad susten-
 tandum omnia sacra, sunt, vt supra di-
 ctum est, monito xxi. duplicis ge-
 neris; Alterius enim generis sunt sta-
 bilia seu immobilia, de quorum nu-
 mero sunt etiam iura percipiendi an-
 nuos redditus, Clemen. Exiui. §. Cùm-
 que annui redditus, de verb. signif. &
 alia pretiosa mobilia. Alterius autem
 sunt fructus, seu redditus eorum, qui ex
 illis redeunt annuatim: & quòd quem-
 admodum illa, quæ sunt primi generis,
 sunt sacratiora, quàm quæ sunt secun-
 di; ita facultas concessa ministris, à
 CHRISTO vero omnium sacrorum
 domino, vtendi eis, strictior est, quàm
 facultas concessa ab eodem vtendi bonis
 secundi generis. Quo fit, vt bona
 primi generis non possint alienari si-
 ne grandi causa, & solemnitate. c. Si-
 ne exceptione, cum multis aliis. 12. q.
 2. & c. Nulli, de reb. ecclef. non alien.
 Bona autem secundi generis, sic. c. Ve-
 stra, de locat. & c. Quoniam, ne præ-
 lati vic. suas. Tertio, quòd licet facul-
 tas vtendi bonis secundi generis, scilicet,
 redditibus, facta sit beneficiariis li-
 berior, quàm facultas vtendi bonis pri-
 mi generis: non tamen est adeò libera
 sicut illa, quam habent vtendi bonis
 patrimonialibus, vel quasi patrimo-
 nialibus: quoniam hæc adeò libera est
 eis, ac laicis, vtendi suis redditibus lai-
 cis. arg. c. Fixum. 12. q. 5. & c. Qui-
 cumque, de testam. & ideo non possunt
 eis

TAMBVA
 in
 sacra p
 NUBAR
 de
 realibus et
 E. II
 30:6

eis vti, nisi ad se, & suos, & pauperes sustentandos, vt infra, monito xxvii, probabitur.

SVMMARIVM.

Bona beneficij pramortui, devoluta in successorem, an sint primi generis, an secundi, quætra speciei. num. 1.

XXVI. Moneo, quod grandis est quæstio, an relictus, de quibus beneficiarius, neque in vita, neque in morte quicquam disposuit, debeant collocari sub primo genere bonorum deputatorum ad sustentandum sacra, an sub secundo; esto, quod iure perueniant ad successorem. Que quæstio ideo est magni momenti, quod si collocari debeant sub primo genere, successor non potest ea suis vibus impendere, plusquam alia immobilia sui beneficij. Si autem collocentur sub genere secundo, poterit eis vti ad se, suos, & pauperes sustentandos, perinde ac relictibus suo tempore ex bonis primi generis ad eum pertinentibus. Huius quæstionis resolutionem inferemus commentario, c. Non liceat Papæ. 12. q. 2. quod etiam remitemus aliquot alias, quæ sicut hæc pertinent ad spolia clericorum: de quibus, quia non poteram in hac apologia pro rei magnitudine, ne nimium excreset, scribere, commentarium illum separatim compono.

SVMMARIVM.

Bona ecclesiastica subiecta esse oneri; & modo, vt superflua pijs operibus erogentur. num. 1.

CHRISTIANI ecclesie primitiua pretia bonorum dabant Apostolis ad sustentandos egenos. num. 2.

Clericorum bona esse pauperum, vt intelligendum. num. 3.

Vicarium potestate sibi tradita vti debere, iuxta mentem tradentis. num. 4.

Christum non esse minus liberalem nunc, quando est ditissimus, quam cum esset pauperrimus. num. 5.

Bona non esse data ecclesiasticis, vt primogenia diuitibus instituuntur; nec vt cognati augeantur. num. 6.

Onus, & modum inducunt dictiones Vt, Ad, Ob, Pro, In, Ne, &c. quæ adduntur dispositionibus, quibus bona data sunt ecclesis. num. 7.

XXVII. Moneo, dixisse me in præfato libello, q. 1. nu. 17. prædicta bona ecclesiastica, quæ sunt sacra quartæ speciei rerum sacrarum, vt duobus proximis monitis dictum est, super quibus fundata sunt sacerdotia, seu beneficia quæ habemus, esse subiecta ei modo & oneri expresso, aut tacito; vt ea, quæ ministris eius sustentatis honestè superfuerint, insumantur in pauperes, & alia opera pia; cuius contrarium affirmat præfatus N. sed malè. Primo quidem, propter illas decem & sex rationes ibi positas, quarum potiores netuos summatim infra tangemus. Secundo, quod ipsemet N. sibi contrarius id satis faretur in c. 1. par. 1. in hæc verba. Bonorum igitur ecclesiasticorum natura, ab initio nascentis ecclesie ab Apostolis constituta, & per manus ad posteros transmissa, duplicem usum prospicere videtur, diuini scilicet cultus exhibitionem, & pauperum victum fidelium. Et Gregor. allegatus ibidem per ipsummet sic ait, in c. Quia tua fraternitas. 12. q. 1. Omne quod superest necessitatibus, in causis pijs, ac religiosis, erogandum est, Domino magistro dicente, Omne quod superest date elemosynam: quibus subdit N. hæc verba; Illud certissimum est, illa quæ necessaria non sunt, licet maximè ad ornatum diuini cultus & elegantiam perineant, necessitatibus pauperum debere

debere cedere, vt beatus Ambros. probat, in canone, Aurum habet ecclesia 12. q. 2. & diuus Hier. in c. Gloria episcopi ead. caus. & q. Hæc ille. Tertio, quod licet ille negasset, & nemo contradiceret, probaretur tamen irrefragabiliter per Actorum cap. 2. sub finem, & c. 5. & 6. Ex quibus palam colligitur, illos fideles primos vendidisse sua bona, & dedisse Apostolis tanquam CHRISTI, vicariis, & eius rem agentibus, pretia illorum, vt alerentur ex eis fideles egeni. Et certum est, eorum successores cum eodem modo & onere retinuisse prædia, quæ postea seruarunt inuendita, vt futuris necessitatibus prouiderent. Id quod clare testatur Melchiodorus Papa in c. Futuram 12. q. 1. & clarius Urbanus in c. Videntes, ead. caus. & q. Ante quos idem ferme dixit Clemens in locis infra citatis. Quarto, probatur per c. Res ecclesiæ. 12. q. 1. quod sic habet. Res ecclesiæ nõ quasi propria, sed vt communes Domino oblatæ cum timore non in alios, quàm in præfatos vsus, scilicet, pios sunt fideliter dispensandæ, & in c. Episcopus, ead. caus. & q. ibi, Episcopus, si contentus his, scilicet, victu & vestitu minimè fuerit, conuertat autem res ecclesiæ in suos domesticos vsus. & c. synodo prouincia pœnas persoluat, & c. Præcipimus, ead. caus. & q. ibi, indigentibus omnia dispensentur, & in hoc prædicto c. fin. 16. q. 1. dicitur, quod, Quicquid habent clerici, pauperum est, hoc est, quicquid clerici habent, quatenus sunt clerici, hoc est, de rebus ecclesiæ, deductis necessariis, pauperum est, id est, dādum est pauperibus, & piis operibus diuinum cultum & paupertatem respicientibus, & August. in c. Quod autem 23. q. 7. de bonis ecclesiasticis, ait. Non sunt nostra, sed pauperum, quorum

procuracionem gerimus. Et Ambrosius in c. Conuenior, ead. caus. q. 8. ibi. Omnia mea sunt pauperum, cui conuonatur c. penul. & c. fin. 12. q. 1. & alia, quæ ad hoc propositum in præfato libello citauimus. Quinto, quod in c. Reuertimini. 16. q. 1. Hieronymus ait, Deum in pauperibus, si non accipiant eleemosynas, defraudari; eo quod decimæ, & primitiæ, sunt Dei possessiones. Et in c. Decimæ, ead. caus. & q. decimæ dicuntur ab August. esse tributa egenitum animarum; & quod eas dare nolens toranimas videtur occidere, quos mortui fuerunt egestate, esseque illas rem à Deo pauperibus delegatam. Sexto, quod bona prædicta sunt bona CHRISTI, quo ad verum & perfectum dominium; prælati verò etiam Papa, & ecclesia etiam vniuersalis, quidam æconomi, dispensatores, & procuratores eius, vt in mon. xiiii. efficaciter & larè probatum & declaratum est. At constat iure diuino, & humano, vicarium procuratorem & dispensatorem, debere vt potestate sibi tradita, secundum intentionem domini principalis illam ei tradentis. l. 1. ff. de offic. procur. Cæsar c. fin. de præb. iuxta illud Pauli 1. ad Corinth. 4. Sic nos existimet homo, tanquàm ministros, ac dispensatores ministeriorum Dei: & illud. Hic iã queritur inter dispensatores, vt fidelis quis inueniatur: & iuxta illud eiusdem 2. ad Corinth. 10. Potestate dedit nobis Deus in ædificatione, nõ autem in destructione: & iuxta illud c. Super literis, de rescrip. Que ratio mouet delegantem, debet & mouere delegatum. At constat (confitente etiam ipsomet N. & D. Soto, cui innititur, in lib. 10. q. 4. art. 4. de Iust. & iure) intentionem, & voluntatem CHRISTI, fuisse, ac esse, vt de bonis suis superflua

manet in ei

TAMBUR
in
Glossa
XIVAR
de
realibus & ad
E II
30:6

per sua dentur pauperibus, vel aliis piis operibus. Credendum enim est, vt in praefato libello diximus, eum velle, vt tanta vel maior liberalitas exerceatur de bonis, quae data sunt ei, posteaquam viuit immortalis, quam de his, quae data fuerunt ei, dum esset mortalis. Nam qui cum egeret, non cupiebat mortalia, qui regna daturus erat caelestia: vt habet hymnus Epiphaniae, non cupiet postquam habet, & dedit tanta caelestia. argumento a maiori. c. Cum in cunctis, de elect. Authent. Multo magis, C. de sacros. eccles. Cum ergo tunc voluisset, vt quod sibi supererat, se suisque ministris sustentatis, daretur pauperibus, credendum est nunc quoque velle, vt quod superest suis ministris honeste sustentatis, tribuatur eisdem: quadoquidem non est illi vlla re opus, & ex praeteritis praesumuntur futura. c. Extradis. & c. fin. de praesump. Ergo ex eius intentione illum modum, & onus habent illa bona beneficiariorum. Septimo, quod quae non sunt verisimilia, non sunt asserenda. c. Quia non est verisimile, de praesump. l. Non est verisimile, ff. quod met. caus. At non est verisimile, illos antiquos fideles, tam religiosos, tam humiles, modestos, & temperantes, qui sua bona ob amorem Dei, & animarum suarum salutem dederunt ecclesiis, ea mente illa dedisse, vt clerici sumptuose comedamus, & bibamus, colendo gulam, quam illi oderunt; neque vt nos, & nostras domos, familias, parietes, lecticas, mulas, splendide vestiamus, honorem humanum adorantes, cum ambitione & superbia, quas illi pro humilitate, & modestia contempserunt. Neque etiam, vt grandia primogenia, siue maioratus instituantur, vt cognatos nostros magnificemus; cum illi noluisent illa donare

suis, vt Deo donarent. Neque vt thesaurizemus in terris id, quod imitantes eos, thesaurizare debemus in caelis: sed vt ecclesiae ministri primis, deinde pauperes alantur. Octauo, quod beatus Clemens, Papa simul & martyr, discipulusque beati Petri in lib. 2. cap. 19. de constit. Apostol. ait, Decimas, & primitias, ad hoc fuisse datas ecclesiae, in haec verba: Homo Dei, s. Episcopus, quae ex decimis, & primitiis secundum mandatum Dei dantur, recte dispense orphanis, viduis, afflictis, & peregrinis egentibus, vt qui habet Deum harum rerum rationem reposcentem: & paulo post: Omnibus egentibus, cum iustitia tribuentes, ipsique his videntes, sed non abutentes; comedentes de his, sed non soli vorantes, egenisque imperientes. Et in lib. 8. cap. 39. per haec verba: Etiam praecipio decimas offerri, ad victum reliquorum clericorum, virginum, ac viduarum, & his, qui sunt paupertate oppressi. Et lib. 2. cap. 39. per haec verba: Dabis episcopo iusta tua: te enim dare oportet, illum vero distribuere tanquam aconomum, & dispensatorem rerum ecclesiasticarum: quod clarius testimonium? Nono, quod sexta synodus relata in c. Apostolica, 12. q. 2. de his ipsis rebus agens, decernit, eos esse ad vtilitatem ministrorum, & ob eam pauperum, & peregrinorum sustentationem. & Symmachus Papa in c. Indignae, ead. caus. & q. maledicit eum, qui bona haec male impendit, eo quod substantiam pauperum contra fas dispergit. & Concil. Antioch. in c. Episcopus. 12. q. 1. clare habet, quod quauis episcopus de sui patrimonij rebus, ad libitum disponere possit, non tamen de ecclesiasticis: quin & Concil. Trident. in sess. 25. cap. 1. de reformat. confirmas id, quod antea dixit Bernardus,

dus, latè relatus à Dionysio Carthusiano in lib. contra pluralitatem beneficiorum. art. 8. interdixit episcopis, & aliis beneficiariis etiam si Cardinales sint, ne suos cognatos, aut familiares de redditibus ecclesie augeant. Quod utiq; non fecisset, si non intellexisset esse illam differentiam inter redditus patrimoniales, & laicos ex vna parte, & ecclesiasticos ex altera. Quod his inest onus prefatum ut impendantur in honestam ministrorum, & pauperum, ac aliorum operum piorum sustentationem, & consequenter, ut distribuantur superflua pauperibus, vel aliis piis operibus.

7 Decimo, quòd datum vel relictum alicui ut aliquid det alteri, dicitur donatum, vel relictum sub modo: eo quòd illa coniunctio, ut saltem cum adicitur dispositioni requirenti aliquid postea explendum, modum importat. iuxta l. 2. C. de his, quæ sub condit. & l. 2. & 3. de donat. quæ sub modo, & glos. c. Verum, de condit. apposit. & Bart. receptus in l. Quibus diebus. §. Terminus. ff. de condit. & demonstr. dicens idem de illo, quod datur sub illa coniunctione, ne, pro, ut, non, vel sub præpositione, ad, & in, quoties adicitur alicui rei postea explicanda: ut videre est apud eum, à nu. 3. vsq; ab 10. per l. Si tibi, & l. 2. ff. de leg. 3. & l. Libertas. §. 1. ff. de manumiss. testam. & l. Cum pater. §. Titio, de leg. 2. & prædicto. §. Terminus, & l. ante penul. de leg. 2. & l. Si quis pro redemptione. C. de donat. & l. Solemus, & l. fin. de oper. nou. nunciat. quæ duæ postremæ agunt de dictione, in, quod ipsum est de dictione, ob, C. de cond. ob caus. per totum. At bona ecclesie donata sunt, aut relicta D. N. I E S U C H R I S T O, vel Ecclesiis, vel personis ecclesiasticis, tanquam procuratoribus,

& eius negotia gerentibus. Quod idem est, ut redditus eorum præbeantur vfi- bus præfatis, vel in eos, vel ad eos, vel pro eis, vel ne, pro ut non dentur aliis. Nam sexta synodus in c. Apostolica. 12. q. 2. de his retribus agens, decernit, eos esse ad utilitatem ministrorum, & ob escam pauperum, & peregrinorum sustentationem. Pondera præpositiones, ad, & ob, quæ important modum, & onus, ut prædiximus, & in c. Peruenit. 16. q. 7. Vetatur episcopis dare consanguineis, & ita ne dent consanguineis, quod importat modum. Sicut, ut, non, ut proximè dictum est.

Quin & consilium Trident. in sessione 25. cap. 1. de reform. interdixit episcopis, & aliis, etiam si Cardinales sint, ne suos cognatos aut familiares de redditibus ecclesie augeant. Pondera verbum, ne, quod inducit modum & onus; & in c. In sacris 16. q. 1 sic habetur, in sacris canonibus præfixum est, ut decima, iuxta dispositionem episcopi distribuatur. Pondera verbum, ut, Pius autè operibus esse distribuendas habetur in c. Decimas, ead. caus. & quest. ibi; Omne quod superest in causis piis ac religiosis erogandum est: vbi etiam pondera præpositione in, & in c. In canonibus, ead. caus. & quest. habetur, Episcopum positum ad per se vel aliud dispensandum misericordiam pauperibus: vbi pondera verbum, ad, quod, ut dictum est, inducit modum & verba principij. e. Decimas, ead. caus. & quest. sunt hæc. Decimas, quas in usum pietatis concessas esse canonica auctoritas demonstrat, & verba medij, hæc alia. Has verò decimas sub manu C H R I S T I fore censemus, ut ille, qui cæteris præest, omnibus iuste distribuatur: in quibus pondera illa verba, in, &, ut, quæ modum important, ut prædiximus. Cum ergo

TAMIRVI
 in
 Ecclesiis
 XUVAR
 de
 redditibus ecclesie
 E. III
 30:6

ergo hæc dictiones , ad, in, ob, ne, pro, vt, non, modum & onus importent, saltem cum futura rei explicanda adhibentur : cumq; bona clericorum sint eius, ad in, vel ob vsum pietatis & pauperum, vel pro illo data, vel vt eis, & non aliis erogentur, manet probatum, ecclesiæ bona prædicto modo, & oneri subiecta esse.

SYMMARIUM.

Pauperum appellatione, in hac materia, omnia pia contineri. num. 1.

XXVII. Moneo, dixisse me in præfato libello, nu. 10. per pauperes in hoc proposito de dādo superflua reddituum ecclesiæ pauperibus, non solum intelligi personas inopes, sed etiam ecclesias, & monasteria tam secularia, quam regularia, & alia omnia loca & opera pia. Quod etiam præfatus N. fatetur, & colligitur ex Thom. 2. sec. q. 185. art. 7. in corpore, quæst. & ad secundum, & Quodlib. 6. art. 12. & probatur in c. De redditibus, & c. Quatuor. 12. q. 1. Ex quibus colligitur, quod ea quæ supersunt, non debentur solis pauperibus; cum etiam fabricis, ornamentis, & id genus aliis diuino cultui congruentibus, sint impertienda. Quod etiam rectè determinat Adrian. in 4. de restit. q. 12. col. 7.

SYMMARIUM.

Pia opera, quæ radicibus definita, & exemplis illustrata. num. 1.

Pia quedam in se coram Deo, quæ coram iudice sunt profana, & eccontrario. nu. 2.

Pietatis virtutis opera, non dici pia in proposito. num. 3.

XXIX. Moneo, dixisse me in loco supra, monit. proximo citato, neminè reperisse, qui radicibus diffiniunt, quæ sint opera pia; tamen per plurimos fuerit tactum, vt colligi potest ex Ludo. Romano, in Auth. similiter. C. ad l. Fal-

cidiam, & aliis multis. Verum consideratis omnibus, breuiter defini potest, esse illa, quæ fiunt principaliter ob cultum diuinum, vel misericordiam, immediate vel mediate: quia pietas in hoc proposito, non significat virtutem illam, qua patriam, parentes, & cognatos, colimus. De qua per Thomam à sec. q. 101. sed illam, quæ religio dicitur, qua scilicet, Deum colimus; vt accipit August. lib. 10. de ciuit. Dei cap. 4. & c. 1. 22. q. 2. c. Legi. 23. q. 8. & c. Qualibet 22. q. 2. Quibus duobus postremis modis accipitur in nostro proposito, in quo de pietatis operibus agimus. Per illud autem verbum, cultum diuinum, in definitione positum, intelligo non solum illum, quem exhibemus Deo per virtutem religionis, seu patriæ; sed etiam eum, quem exhibemus per tres virtutes theologicas, fidem, spem, & charitatem, quibus colitur Deus, licet aliter, quam per patriam, aut religionem, virtutum moralium primam, iuxta Thom. 2. sec. q. 81. art. 5. Quare opera pietatis dicuntur omnia, quæ propter cultum Dei potissimum, & principaliter aguntur, vt capellaniam, beneficia, missæ, & alia officia diuina, & omne, quod ad ea principaliter perinet. Talia etiam sunt septem opera misericordiam spiritualia, quæ continentur in illo versiculo; Consule, castiga, dimitte, solare, fer, ora: intelligendo, per consule, etiam doce, vt in Manuali confessoriorum, cap. 24. diximus: quia hæc sunt opera virtutis misericordiam, qua opitulamur egenis rerum spiritualium. Talia sunt quoque septem opera misericordiam corporalia, quæ continentur in illo versu. Visito, potio, cibo, redimo, tego, colligo, condo: quos duos versus, vbi supra declarauimus. Nec non id omne, quod principa-

cipaliter ad ea dirigitur : quia sunt opera eiusdem virtutis misericordiae , qua opitulamur egenis rerum temporalium ; quae omnia , licet appellentur etiam opera charitatis , iuxta c. Inter opera charitatis , de sponsal. proprius tamen dicitur opera misericordiae , & pietatis : quoniam à virtute misericordiae nascuntur , tanquam à matre : à charitate verò , tanquam ab avia ; sicut ibidem declaravimus post Thom. 2. sec. q. 32. art. 1. Talia sunt etiã Academiae instituta ad docendum ignorantes , praesertim Theologiam , & Canones , stipendia pulpitorum , atque sermonum ad docendum , & consulendum : quandoquidem sunt opera misericordiae spiritualia , vel ad ea pertinentia. Talia etiam sunt hospitalia , confraternitates constituta ad hospitandum , vestiendum , & curandum egenos , ad reficiendas domus inopum exustas , & ad captivos redimendos : sunt enim opera misericordiae. Ex qua radicali definitione sumi potest ratio illius gloss. celebris. l. si quis Titio , ff. de leg. 2. quatenus asserit , quod legatum illud , quod legatur ad animae salutem , est pium. Ratio enim est : quia est opus misericordiae , eo quod fit ad opitulandum animae egeni , vel quae putatur egere. Ex eadem quoque radice sumitur ratio eius , quod Baldus in Margarita , verb. Testator , ait de relinquente pro anima sua , & de relinquente filio spurio pauperi. Hinc etiam desumitur ratio , cur legatum alimentorum factum diviti , in foro exteriori non iudicatur pium ; etiam si legas dicat aperte , se illud amore Dei , siue pro anima sua facere ; iuxta gloss. receptam in l. Illud. C. de sacros. eccles. Ratio enim est , quia in eo foro praesumitur potius legatum ob amicitiam , cognationem , vel liberalitatem , quam ob misericordiam ; licet verè ob eam le-

getur. Econtrario verò iudicabitur pium id legatum quod legatur pauperi , & si non exprimat , quod ob misericordiam . Ex quo inferitur nonnunquam ea , quae apud Deum sunt opera pietatis , apud iudices iudicantur profanae : & econverso , quod est profanum in eius divinae maiestatis conspectu , pium inter gentes existimatur : cui consequens est , beneficiarium , vel quemlibet alium obligatum ad impendendum aliqua in opera pia , debere impendere in opera , quae verè sunt pia coram Deo , & hominibus ; quo utriusque foro satisfaciatur , vel saltem coram Deo ; ut in foro conscientiae sit tutus . Neque arbitretur se satisfacere , eo quod impedit in ea , quae hominibus , qui facile decipi possunt , appareant talia . Ex eadem quoque resolutione inferitur , non esse opera pia quo ad hoc propositum illa , quae sunt solum in honorem , gratiam , & amorè parentum , & cognatorum ; si non fiant ob misericordiam ratione egestatis : quia licet sint opera illius virtutis , pietatis , qua parentes & iunctos sanguine colimus , ut probat l. Si quis à liberis , ff. de liber. agnosce. ibi ; Cum haec res ex aequitate , charitateque sanguinis & car. adiuncto §. Item rescriptum , ibi ex officio pietatis , & tradit Thom. recep. 2. sec. q. 101. art. 1. non tamen sunt opera pietatis quae dicitur religio , qua Deum colimus , neque illius , quae dicitur misericordiam , qua egenis opitulamur .

SUMMARYM.

Beneficiarius potest se honestè alere de redditibus sui beneficii , etiam si habeat patrimonium , servando illud , & eius redditus quibus voluerit . num. 1.
Beneficiarius potest adeò liberè disponere de his quae reliquat , ex his quae decet impendere potest ac de patrimonialibus . num. 2.

Christi

TAMBRV
 in
 sacros. eccles.
 NAVAR
 de
 realibus & red.
 E. II
 30. b

Christi menti conformius, reliquere aliqua ex his quae deceter infumi possunt in aliqua opera virtutum, quam infumere omnia in voluptatem etiam honestam. num. 3.

Impensa minor fit in victu, cum reliquis cedunt impendenti, &c. num. 4.

Abstinencia continentiae nutritrix. num. 5.

Monachus, cum certum quid impendendum designatur, potest largiri elemosynam de reliquatis. num. 6.

XXX. Moneo, dixisse me in praefato libello. q. 1. nu. 9. quod fere omnes sequuntur Innocen. in c. Indecorum, de atar. & qualitat. dicentem, quod prius sensit glos. c. Ref. 12. q. 1. & pulchre resoluit Card. consil. 110. quatenus ait, posse beneficiarium iuste impendere redditus sui beneficii in suos, suorumque necessarios vsus; & in remunerationem de se bene meritorum, & in pauperum alimoniam: intelligendo tamen pauperes, non solum eos, sed etiam alia opera pia; vt in monito xxvi 111. diximus intelligenda. Omnes etiam fere sequuntur illud, quod idem Innoc. ait in c. Episcopus, de praeb. scilicet, quod beneficiarius, etiam si diues sit, & habeat ex patrimonio vel aliunde, quo se decenter sustentet; potest tamen licite si vult sustentare se, de sui beneficii redditibus, & seruire patrimonio cum eius fructibus, quibus volet, cognatis vel extraneis. Quod magnifico, & multum amplio in fauorem beneficiariorum in dicta q. 1. nu. 59. & ampliaui antea in Manuali. cap. 25. nu. 127. extendendo illud ad ea, quae beneficiarius partius viuendo, & fraudando genium suum seruat, & reliquat ex illa parte reddituum sui beneficii, quam decenter potest impendere suae personae vsibus, alicui; posse illos tam liberè dis-

ponere de illis, ac de reliquis suis bonis profanis patrimonialibus, per contractus, vel vltimas voluntates quaesitis: quae amplificatio proculdubio defendenda est. Primo quidem, quia communis opinio non est deserenda absque textu, vel efficaci ratione id suadente. c. fin. 20. dist. & Io. And. in c. 1. de const. receptus ab omnibus. Secundo, quia quaesita per industriam beneficiarij, sunt ei patrimonialia, vt in praefato lib. q. 1. n. 7. & supra mon. xx 1. & xx 11. probauimus. & illa, quae per parsimoniam reliquatur, per quadam industriam quaeruntur. Tertio, quia per hoc non prauidicatur vllis pauperibus, vel aliis operibus pijs, sed solum genio, siue ventri, & sensualitati beneficiarij, quam expedit mortificare, iuxta illud ad Coloss. 3. Mortificate membra vestra, quae sunt super terram: & illud 1. Petri. 3. Mortificatos quidem carne, viuificatos autem spiritu. Quarto, quod longe conformius est intentioni CHRISTIANI, abstinentiae, sobrietatis, & modestiae amantissimi, honestè aliqua reliquere, quae in voluptatem etiam honestam infumi possunt in alia opera bona, puta, charitatis, beneficentiae, vel aliarum virtutum, licet non sint misericordiae; quam suo genio etiam honestè profundere. argum. illius Hieronymi in c. Vtinam semper ieiunare possemus. 76. dist. & c. Episcopus. & c. Parsimoniam. 41. dist. Quinto, per ea, quibus in praefato libello. q. 1. nu. 82. probauimus, id multum conuenire ad seruandam castitatem, & modestiam, quae sunt virtutes clericis maximè necessariae. iuxta totam 41. dist. Sexto, quod fere omnes minus edunt, potant, vestiunt, & minorem familiam alunt, quando sciunt, quod

D quod

quòd ea quæ omittunt impedere in illis, seruare possunt in elemosynas, & alia virtutù opera; quã cum cognoscunt, quòd non plus reliquũ sibi faciẽt, si se abstinerint, quã si se saturauerint. Et cõstat ad castitatem promouẽdam, abstinentiã cum sobrietate multũ conducere; iuxta illud Hymni horæ primæ. Carnis terat superbiam, potus cibique parcitas: & illud Anastasij. Abstinentia continentia nutrix est: citatũ à glos. Clem. Ne in agro, de stat. Monach. in princip. & quòd modestiã, p̄pãq; mundanẽ contemptum, multum iuuat parcus indumentorum & famulorum vsus. Septimò, quòd passim cernuntur, qui satis saturi & induti dicunt; Comedamus etiam hoc, & bibamus illud: & hoc aliud induamus; quando quidẽ neq; plus, neque minus soluturi sumus. Et multi viatores, qui obseruaret ieiunia diebus ab Ecclesiã præceptis, ea non obseruant in magnis Galliarũ & Italia diuersoriis; quoniã tantũ oportet eos soluere incõnatos, quã cõnatos; quin & multi religiosi sunt, qui minus carnis, & fructuum comederẽt, & minus vini biberent, paucioribũq; indumentis, & calciamentis vterẽtur, & indumẽta, & calciamenta magis obseruarent; si propter id, paulo plus illis elargiretur, ad libros emendos, & ad consanguineos pauperes elemosyna subleuandos, & alias reclus, quẽ eos consolarentur; quã scientes, quòd non plus sibi accipient, quã expendent. Octauò, quòd aliquando respondimus, Monachum vel fratrem, quem conuentus mittit longius, aut ad diuina negotia, quantitate certa pro quotidiana impensa assignata, eo pacto, quòd neque plus ea; neq; minus dabitur, siue multum siue parum ex-

bõp

pẽdar, posse de eo, quòd ei supererit, parcius viuẽdo, elemosynã elargiri: quia tacitẽ videtur ei facta in id facultas per prædicta, & proximẽ dicenda, licet ipse sit simplex monachus, qui eam absq; alia facultate facere nõ potest. iuxta glos. c. Non dicatis. 12. q. 1. & glos. Clem. 2. de vit. & honest. cleric. verb. Conuertendum. Postremò, quòd cõmuni omnium sensui videtur quadrare, quòd ea, quẽ datur alicui ad eius victũ, in dubio ita ei dari, vt liberã facultatẽ habeat disponẽdi de illis, sine alterius præiudicio; licet id faciat cũ solius suẽ voluptatis diminutione. Cõcludit tandẽ hoc firmiter extravagans à S. D. N. Pio V. edita anno 1567. 3. Kal. Septẽb. quatenus declarauit non esse annuẽtãda spoliis S. S. Apostolicæ referuatis, ea quæ supersunt morietibus clericis beneficiariis, vel pensionariis non habentibus beneficia, vel pẽsiones excedẽtes valorẽ 30. ducatorũ aur. de cam. secund. cõmun. æstim. cuius ratio firma est, hinc haurienda, quòd quilibet clericus, quilibet simplex, impendit, aut certẽ impendere potest honestẽ in sui sustentationem præfatum reditum 30. ducatorũ: & ita ea quæ reliquat ex illis, cõsentur eis patrimonialia, vel quasi patrimonialia. Ex quo collige obiter, omnes clericos non habentes beneficia, vel pẽsiones valoris maioris, quã 30. ducatorum, nullatenus à testãdo, vel pro libito disponendo, prohiberi.

SUMMARIUM.

Rationes N. enerues sunt contra communem de reliquis ex his, quæ honestẽ impendi possunt. num. 1.

XXXI. Monco, quòd præfatus N. ampliationẽ nostrã in proximo monito firmiter probatam, pertinaciter negat.

TAMBVH
in
steteli p
XIVAR
de
reulibus e
E. II
30. b

negat, non solum contra me, sed etiam contra Sotum in lib. 10. q. 4. art. 3. de iust. & iur. & Reuerendissimum Episcopum Didacum à Couarrubias in c. Cū in officiis, nu. 2. de testam. quos nos omnes ad id citat: & contra alios, quos in praefato libello, q. 1. nu. 59. citauimus, videlicet Io. Maierem in 4. dist. 24. q. 17. & Adrianum in eod. 4. q. 12. & quodlib. 6. art. 2. quibus satis consonat Thom. in 2. sec. q. 185. art. 7. quatenus ait, Episcopū disponere posse de redditibus sumptui suo decenti deputatis, perinde ac de reliquis patrimonialibus: cuius sententia, vt paulo post differemus, non debet intelligi de parte sibi per diuisionem assignata, sed de illa, quæ ad suos honestos sumptus est necessaria: cuius N. raticum nerui, enerues, verbisque profui sunt sex. Primus, quod Panor. id sentit in c. Cū esset. nu. 27. de testam. Secundus, quod non debet esse melioris conditionis iniquus, sordidus & auarus, quā æquus, liberalis, & splendidus: & quod iniquus, auarus, & miser est, qui parcè viuendo reliquat, se necessariis defraudando. Tertius, quod qui id facit, peccat mortaliter, fraudando se, & suos pro sua dignitate debitis alimentis. Quartus, quem postea iterum incogitantè repetit, quod secundum opinionem Archidiaconi, clericus est solū vsuarius, & quod vsuarius solum potest habere id quod ipse vitur, reliquo manente domino. Quintus, quod qui clericus hoc allegaret, turpitudine suam detegeret, ne se miserè, auarè, & sordidè id seruasse. Sextus, quod is cui ex elemosynis acceptis superest, id debet in elemosinā dare, vt per Card. Turrecrematā in c. Habebat. r. 2. q. 1. & in c. In singulis. 86. dist. Hæc autè, quibus no-

uus hic auctor nititur, nullatenus obstāt. Non primū, quia esto, Panormitanus in d. c. Cū esset. nu. 27. de testam. id sentiat, vt ipse ait; nō tamē ex professo, sed veluti per ualutū facit, & id quod nos dicimus, tenet ex professo omnes supra eod. monito citati. Ad alia omnia eius argumēta respondeo, quod illa præsupponūt duo; quorum vtrumq; est fallum, & cōtra receptas sentētias. Alterū, quod omnis beneficiarius, qui parcè viuēdo, suū genium fraudat, peccat, & est miser, & auarus. Alterum, quod nullus qui auarè aliquid acquirit, potest plus de illo disponere, quā qui honestè noluit illud querere. Quorum prius esse falsum in monito xxxii. proximè sequenti monstrabitur. Alterum verò, in monito subsequenti.

SUMMARYM.

Beneficiarius bono sine reliquans aliqua, de his qua decenter impendere potest, non peccat, imò meretur. num. 1.
Decentia status non est posita in puncto indiuisib, sed habet latitudinem, alia maiorem, alia minorem. num. 2.
Pius V. Pontifex Max. sanctissimū, rarissimum, & admirabile parsimonie, modestie simplicis, & religiosa mēsa, liberalitatisq; in pauperes exemplum. num. 3.
Mala suapte natura nullo sine bono sunt bona. num. 4.
Bonum, quod ob finem bonum est, tale, non est suapte natura malum. num. 4.
 XXXII. Moneo, falsum esse, vt in monito præcedenti dixi, id quod ait praefatus N. part. 3. cap. 5. videlicet, omnes qui parcè viuendo suūque genium fraudando, reliquant aliqua ex his, quæ decet expendere possunt, peccare. Primò quidem, quia licet illi, qui fraudant ob auaritiā, vel ob alium malum finem, peccent: quia
 D 2 cuius

cuius finis malus est, ipsum quoque malum est, c. Cum minister. 23. q. 5. cum multis, quæ in commentario eius adieci, nuper hic Romæ composito. Illi item qui per indecentiam scandalizando alios id faciunt, contra c. Nihil cum scandalo, de præscript. licet, inquam, præfati præfato modo fraudando genium peccent, non tamen
 1 peccant: imo egregiè bene merentur, qui id faciunt principaliter ob abstinentiam, sobrietatem, humilitatem, modestiam, vel alium bonum finem, intra cancellos decentiæ, neminem per indecentiam offendentes; licet minus principaliter intendant etiam aliqua reliquæ, & reliquent. Quod fieri potest, & quotidie multi sanctiores faciunt: quoniam, secundum omnes, & etiam ipsum noui auctorem, decentia status non est posita in puncto indivisibili; sed habet latitudinem maiorem, vel minorem, iuxta status magnitudinem, vel paruitatem. Frequenter enim contingit, ut qui decenter se alit, octingentis; iuxta strictius extremum suæ decentiæ, possit in se alendo decenter impendere mille; iuxta extremum latius suæ decentiæ: & ita consequenter sine vlla indecentia peccato, & auaritia, posset is quotannis reliquæ ducenta. Deinde idem monstratur exemplo amplissimo iuxta ac sanctissimo & rarissimo S. D. N. Pij Papæ V. qui deceter quidem & honestè pro summa, qua gètit
 3 dignitate, posset mensè suæ quotidianæ impendere plurima; tum in ferculis, vinis, & bellariis, tum in cantoribus, quibus animum grauissimis negotiis oppressum refocillaret, in aulais, & tapetibus; auro, argento, & serico intextis, pro festorum varietate variatis, quibus cœnaculum ornaret.

Posset & patribus purpuratis, Regum legatis, & aliis conuiuia eademque pro dignitate lauta, & splendida honestè facere: quæ tamen minimè facit. Imò maximo Christianorum omnium exemplo, adeò simplici mensa vitur, ut nullus, vel rarus sit in eius curia mediocri beneficio ecclesiastico auctus, qui tã simplici vtatur. Oculatus enim testis, ut qui frequenter data opera ob hoc, eius beatitudini cœnanti (non enim solet prandere) astiti, assero vidisse me illum non solum diebus profestis, sed etiam maximè festis, imò & die ipso S. Antonij abbatis, qui eius natalis, simul & consecrationis, siue coronationis anniuersarius est, duobus tantum ouis in sartagine fritis, & aliquot ossis nescio quo herbarum iure, intra lancem madidis, & vnico potu vini aqua temperati, vix sex vniciatum, haustu contentum cœnatum fuisse. Cum ante cœnam reuerendissimo eius Archiepischo schalco maximo Francisco à Reynoso Reynosorum genere Illustr. prognato, ironicè prædixissem: Venio visurus quæ opiparam & sybariticam cœnam, maximus Archiepiscopus, maximo omnium totius orbis Principi hero suo parauit; hoc die qui natalis, & consecrationis eius est anniuersarius. Quam, & alias eius cœnas nemo non laudat, nemo non miratur, & iure quidem: quia licet sint simplicissime, & nulla dapum, bellariorum, calicum, parasitorum, diuitum auleorum pendentiũ varietate ornata; splendent tamen composito eius in cœnaculum è cella exitu, & modesta manuum lotionè, benedictione deuota, silentio graui, & perpetuo, lectione sacra sanctè prolata, omnium ministrorum incomparabili modestia, ceremoniarum tantæ men-

manet in ei
 TAMBRV
 in
 sticelli
 XAVAR
 de
 reddibus & red
 E. III
 30.6

fae de barbarum ad amissim obseruātia, gratiarumque actione religiosissima, & ex cœnaculo in cellā receptu compositissimo. Neque vnquam, donec eum ita cœnantem vidi, satis intellexi illud, quod Conciliū Carthaginense relatum in c. pen. 41. dist. renouatum à Tridentino sess. 25. c. 1. de reform. significat, nempe, dignitatis episcopalis auctoritatem, non tantum quæri opiparā sybariticāque mensā, quātum vitæ ac fidei meritis. Tertio, quod nō tollet vim huius argumēti, qui responderit, præfatū S. D. N. omnino quidem laudandum, & super astra ferendū, eo quod genium suum sic fraudat: quia non fraudat ob avaritiā, de quo fraudatore agit N. sed vt ea, quæ reliquaerit, in pia operā distribuatur: quod adeo quidem fateor esse verū, vt eius cubiculi præfectus maximus idemq; Reuer. Alexander à Casal, peruertere, ac perillustri Casalium familia, eodē ipso die, post cœnam, certiozem me fecerit, quod quia primo die sui Pontificatus anno anniuersario in conuiuio, quod patribus omnibus purpuratis exhibuit, impendit 1200. scuta: anno insequenti, in quo idem nō iterauit, totidem iussit distribui pauperibus: quin & alio anno duplicata impertiuit. Non tollit, in quā, vim præfati argumēti, qui sic responderit. Tum, quia ea quæ suapte natura sunt mala, nullo sine bono sunt bona. c. Non est putanda. i. q. 1. cap. Denique. 14. q. 5. quod latè probamus in d. commento. c. Cum minister. 23. q. 3. nu. Et consequēter non est de se, neque suapte natura mala illa genij fraudatio, si hoc bono sine sit bona, & per consequens eadem ratione fiet bona, si ob virtutem abstinentiæ, sobrietatis, vel ob alium bonum, &

apitum finem fiat: & per consequentiam etiam si fiat ad hoc, vt aliqua opera charitatis, beneficentiæ, liberalitatis, & aliarum virtutum exerceat, etiā si non sint eleemosynæ, neque actus virtutis misericordiæ: & consequenter, falsum est omnes beneficiarios fraudantes genium parè viuendo, peccare. Imò indubitatum est, bene mereri plurimos, qui principaliter ob abstinentiam, sobrietatem, studiositatem, beneficentiam, vel alia virtutum opera, & secundario vt aliqua reliquēt, parè viuunt, & suum genium fraudant minus, quā iuste possunt, impendentes de his, quæ decēter secundum decentiæ suæ laxius extremum, poterant impendere.

SUMMARIUM.

Auarè querenti frequenter licet, quod non licet nolenti sic querere. num. 1.

Auaritia, qua nō est speciali virtuti iniustitia contraria, nec acquisitionem impendit, nec ad restitutionem obligat. num. 2.

Intellectus illius dicti, stultus non debet esse melioris conditionis, quā sapiens. num. 3.

XXXIII. Moneo, falsum itē esse vt supra monito xxxi. dixi, id quod præfatus N. in eod. loco, videlicet par. 3. cap. 5. præsupponit, arguendo contra præfatā ampliationem positam supra monito xxx. in fauorem beneficiorū, scilicet, Nemini, qui aliquid auarè querit, licere plus disponere de illo, quā illi, qui honestè vult illud querere. Tum, quia qui ob avaritiā mercaturā exercet, & per eam querit aliqua, sine alterius vlla iniuria & iniustitia fit verus dominus eorum, & potest de illis rebus perinde ac de aliis suis sanctè questis disponere. Sicut & qui in loco sacro extrahendo aliqua querit, peccat quidem; potest tamen

C. de his, quæ sub condit. & demon-
strat. & C. de condit. infert.

S V M M A R I V M.

Beneficiarius etiam secundum Archid. plus-
quam usufructuarius est, & minus quam usu-
fructuarius. num. 1.

XXXV. Moneo, quod præfatus N.
etiam arguendo contra præfatam am-
pliationem, in d. cap. 5. 3. part. malè
significat Archidiaconum dixisse, be-
nificiarios esse tantum usufructuarios, tum
quia id ibi nullibi dixit: tum quia, ut
alia omittam, Alvarus Pelagius, acer-
rimus eius in hoc defensor, in præfa-
to lib. de planct. eccles. 2. par. cap. 28.
sequutus eum, ait id, quod diximus
suprà monito XXI II, usufructuarius in
re in qua usum habet, nil aliud habe-
re quam usum quotidianum. Inst. de
usu & habit. in princip. adeo quidè,
ut ius quod habet, neque locare alij,
nec vendere, neque gratis conce-
dere potest, ut ipse textus ibi habet. At
secundum opinionem Archidiaconi,
beneficiarius habet ius administrandi
bona omnia beneficij, locandi etiam
& vendendi redditus, seque ex illis alen-
di, & reliqua distribuendi pauperibus,
quos elegerit, ut supra latè dictum est
monito XXX. & sicut non sunt usufru-
ctuarij, ita non sunt etiam usufru-
ctuarij, saltem liberè & plenè: quia
ut in d. lib. q. 1. nu. 70. diximus, usu-
fructuarius donare potest, & relin-
quere in vita, & in morte licitè suos
fructus cuiuscunque voluerit. Inst. de
usufruct. in princip. & melius. Inst.
de usu & habit. §. 1. sine villo pauper-
tatis, aut pietatis intuitu, ob solam
amicitiam, cognationem, aut libera-
litatem. Beneficiarius verò, minimè:
quod satis clarè probat post alios
Concil. Trident. sess. 25. cap. 1. de re-
format.

S V M M A R I V M.

Usufructus causalis quid? & quòd is nulla-
tenus pertinere potest ad beneficium, in
bono beneficij. num. 1.

XXXVI. Moneo, quòd sicut præfa-
tus N. malè significavit in præfato
cap. 5. 3. part. Archidiaconum tenuisse;
beneficiarium esse tantum usufructu-
arium, ut in proximo monito dictum est: ita peius
dixit in 4. part. cap. 5. quòd beneficia-
rius est usufructuarius causalis. Quo-
niam ille dicitur usufructuarius cau-
salis, qui habet ius utendi & fruendi
aliqua re unitè cum eius proprietate,
eo quia est dominus eius. iuxta men-
tem Bart. & aliorum in l. Qui usufru-
ctum, ff. de verb. oblig. quam bre-
uiter Ias. ibi, col. 5. declarat. At bene-
ficiarius, quamvis haberet ius utendi
& fruendi rebus, & bonis sui benefi-
cij, non tamen id haberet eo quòd sit
dominus eorum, ut efficaciter, & latè
probatum est monito XXI II. de-
monstrando periculosum esse, affir-
mate post Concil. Trident. id quòd
ipse contra communem, imò & om-
nium Catholicorum sententiam, no-
uè somniauit, in d. cap. 5. videlicet,
Verum dominium bonorum ecclesie
esse penes beneficiarios.

S V M M A R I V M.

Bona etiam immobilia comparata per be-
nificiarios ex redditibus beneficij, non
sunt ipso iure ecclesie, nisi nomine ipsius
quærantur. num. 1.

Intellectus iurium, quibus significatur com-
parata ex redditibus ecclesie fieri ipso iu-
re eius. num. 2.

XXXVII. Moneo, quòd præfatus
N. in 3. par. cap. 2. plixè multa extra-
rià miscèdo, rigidiorèq; se beneficia-
riis, quam communis, & nos sumus, &
exhibèdo, còcludit, omnia, quæ bene-
ficiarij quarunt de redditibus suorum

D 4 bene-

beneficiorum, quæ ecclesiis eorum; & ita quæri, ut ipso iure dominium eorum transeat in illas; imo & possessio, adeo quidem, ut competat ecclesiis non solum hypotheca, sed etiam Saluianum interdictum: quia conclusio primo ex diametro est contraria alteri eius conclusioni, qua affirmat, beneficiarios, ita dominos esse suorum ecclesiasticorum reddituum; ad dispensandum eos pro libito, ac sunt laici suorum secularium. Et ne dicas id dici ab eo arguendo contra suam conclusionem, considera, quod id profequitur per 25. folia; & tandem multis extraneis immixtis, affirmat id quod notamus, excepto illo de Saluiano interdicto, quod in medio reliquit. Deinde, quod neque Archidiaconus, neque ullus alius, qui illum sequitur, etiam si longe strictius, quam N. loquatur, unquam dixit, quod vestes, libri, phylax, scyphi, lances, cochlearia argentea, & alia suppellectilia, & mobilia, quæ beneficiarij emunt in usum suarum personarum, vel ad donandum quibus oportet, in iustam remunerationem obsequiorum, aut munerum ab aliis acceptorum, aut conuertendum ea in opera pia, fiat iure ipso ecclesiarum eorum, ita quod non possunt ea vendere, aut commutare plusquam alia ecclesiarum suarum utensilia, in usus proprios earundem comparata: imo neque domus, neque vineæ, prata, aræ, vel alia immobilia, quæ emuntur ad tradendum, & postea in dotem, vel donationem propter nuptias, aliquibus pauperibus cognatis, vel aliis, aut capelle alicui in dotem, vel aliis pijs operibus fiat ecclesiarum; ita ut sine causa, & solennitate ab eis auelli nequeant; obstante c. Sine exceptione. 12. q. 2. & c. Nulli, de reb. eccles. non alien. Tertio, quod beneficiarius; licet non sit tam

liber omnium reddituum ecclesiasticorum dominus, ac laicus suorum; est tamen dominus astrictus, vel administrator eorum, ad se honestè alendum ex eis, & distribuendum reliqua pauperibus, quos ipse ad id elegerit; presentibus, vel absentibus, presentis temporis, vel futuri. Et ita ea solum, quæ ipse emit pro ecclesia sua, seu eius nomine, ipso iure sunt eius irreuocabiler, iuxta l. final. C. de Sacros. eccles. non autem alia, quæ emit ad usum suum, vel alia opera pia, in quæ iuste potest ipse illa impendere. Ita quod eadem omnino, & tanta facultas sit beneficiario in rebus emptis ex beneficij redditibus, quæ & quantà in ipsismet redditibus; & consequenter ita, & non plus, neque minus potest disponere de quæsitis ex eis, ac de ipsismet; nisi cum illa emit, vel quærit ecclesie nomine, ac ea mente ut illico fiant ipsius beneficij, vel ecclesie; iuxta præfatam l. final. C. de Sacros. eccles. quæ non extenditur ad ea quæ beneficiarius sibi emit; quia non transit per illam emptionem ipso iure in beneficiarium dominium rei emptæ nomine ipsius virtute solius contractus facti in usum personæ suæ, vel in fines præfatos. Oportet enim interuenire traditionem, per quam transeat in eum illius dominiûm, vel potestas disponendi de illa etiam ad pia, sicut poterat disponere de redditibus, ex quibus iam emit, iuxta l. Traditionibus. C. de pact. & s. Per traditionem. Instit. de rerum diuis. ut tangitur in fine huius moniti. Quarto, quod non obstant illa multa, quæ ipse pro se adducit, puta c. Placuit. 12. q. 13. & c. Sacerdos. & c. Presbyter. & c. Quicumque. 12. q. 4. & c. 1. & c. Inquirendum. & c. fin. de pecul.

Manet in bi

TAMBRV
in
Sacros. eccles.
XIVAR
de
reditibus & red.
E. II
30. b

pecul. cleric. quæ verbosius ipse ad litteram recitandò citat, nomina conciliorum quibus tribuuntur, nominando. Per quæ videtur probari, quòd nullus beneficiarius debet emere agros aliquos, vel prædia sibi, de redditibus sui beneficij; neq; nomẽ suum in instrumentis emptionũ inscribere: sed debet emere suæ ecclesiæ, & nomen eius in instrumento ponere. Ad quæ omnia respondeo; primum, mirari me quomodo N. qui verba illorũ ad eò pòderat, ausit dicere, beneficiarios esse ad eò liberos dominos redditũ suorũ ecclesiasticorũ, ac laicos suorũ secularium. Deinde, quòd sensus eorum naturalis, & germanus est; quòd beneficiarij nõ debet emere de redditibus ecclesiæ, quos ipsi non possunt conuertere in vsus suos, aliquid sibi, sed tantum ipsi ecclesiæ; neque de redditibus, quos in suos vsus conuertere possunt, debent quarere sibi eo animo, vt illud fiat suum ad donandũ illud, cui voluerit pro libito; sed bene ad effectum vt eò ad sustentationẽ suam, & suorum, & pauperum; aut aliorum piorum, presentium, vel absentium, presentis temporis, vel futurũ. Cautum tamen & pium esset, vt instrumentum emptionis rei immobilis fieret nomine ecclesiæ, si illud vult statim ei applicare, vel exprimerẽ generaliter, vel specialiter finem illum pium in quem emit, & vult applicatum iri; si tamen simpliciter & absolute sibi nomine suo emat, fiet suum per traditionem cum illo onere erogandi superflua pauperibus, cum quo redditus illi ex quibus emit, pertinent ad ipsam: quæ est quotidiana, & p̃a resolutio fundata in illa regula, quæ habet; subrogatum sapere naturam eius cui subrogatur. A. si eum. s. Qui

iniuriarum. ff. Si quis caution. & c. Ecclesia, vt lit. penden. cum aliis, quæ probant frequẽter rem succedere loco pretii. Adde tandem textus irrefragabiles, in extrauag. Julij. 111. Datũ Romæ anno 1549. relata ad litteram a nobis in Comment. c. Non liceat. 12. q. 2. & in extrauag. Pauli. 111. edita anno 1556. relata, vbi suprã. & in alia Pij. 111. edita anno 1560. relata ibidem: Per quas prefati summi Pontifices clarè declarant, omnia mobilia, immobilia, & se mouentia quæ sita à beneficiariis de redditibus suorum beneficiariorum debita Papæ, & non aliis. At constat, quòd si empta à beneficiariis, suo nomine & sibi, fieret ecclesiarum ipso iure, per l. fin. C. de Sacros. eccles. perinde ac empta nomine ecclesiarum, non conferentur spolia, quæ mortuo beneficiario deberentur Papæ, vel alij habenti ius spoliorũ plus, quã alia ecclesiis incorporata. Per ea, quæ in diffinitione spoliorũ dicimus in d. c. Non liceat. Nec obstat, quod suprã monito xxv. dictum est; Omnium bonorũ ecclesiasticorum dominium esse penes CHRISTVM, & administrationem eorũ vniuersalẽ penes Papam; & particularem maioris partis eorũ penes alios: & quòd redditus ecclesiastici sunt bona ecclesiastica; & consequenter ipsorum & bonorum emptorũ ex eis dominium est penes CHRISTVM; & sola administratio penes ministros eius & ecclesias ipsorum. Non inquam id obstat: quia vt in monito xxv. nu. 2. dictũ fuit, duo sunt genera bonorũ ecclesiasticorũ quatuor speciei. Altera sunt bona incorporata ecclesiis: altera redditus eorũ; & beneficiarij maiorem potestatem habent in his, quã in illis.

D. 5.

Et:

Et licet ipſo iure irrevocabiliter, quaratur CHRISTO, & eius eccleſiis ipſius nomine dominium, & adminiſtratio emptorum nomine ipſius: emptorum verò nomine beneficiariorum, dominium & adminiſtratio non quaritur etiã revocabiliter ante traditionem nec CHRISTO, nec eccleſiis, nec beneficiariis.

S V M M A R I U M.

- Beneficiarius vanè, vel profanè beneficij reditus impèdenti, peccat mortaliter. nu. 1.
 Et aſſerere contrarium, eſt aliquibus quædam hæſis. num. 3.
 Opinio cõmunis tenenda, niſi. & cat. nu. 2.
 Petrus Sotus magnum Dominicani ordinis ornamentum. num. 3.
 Cardinalis Illuſtris. Vermienſis, etiam ante purpurã nomine Hoſius, toti orbicla-riſſimus, Petrum Sotum feliciffimè contra Brentium defendit. num. 3.
 Frater Michael Medina laudatus. num. 3.
 Nouitates, præſertim relaxantes mores, vitandæ. num. 4.
 Opinio N. apud omnes ſere catholicos male audit. num. 5.
 Papa, licet nulli legi humana quo ad vim coactiua ſubiiciatur, tamen non permittit ſibi uſum opinionis N. num. 5.
 Aliena querens, ſua perdit ut totum qui querit totum. num. 6.
 Materia ſuperbiendi, ambiendi, & c. tollenda. num. 7.
 Didacus à Leza ſue Couarruias laudatus. num. 8.
 Bona Eccleſiaſtica eſſe verè Chriſti, & ex mente eius ſubiecta oneri tribuendi ſuperflua pauperibus. num. 9.
 Dominicus Sotus palinodiam tacitè canere videtur. num. 10.
 Eccleſiaſtici, etiam epiſcopi, menſa ſimpli-cti, & apparatu paupere utantur. nu. 11.
 Beneficiarius, qui tribuit reditus diuiti, qui ſibi beneficium procurauit, mortaliter

peccat. num. 12.
 Traditiones Apoſtolica perinde ac diuina ſeruanda. num. 13.
 Bona eccleſiaſtica eſſe Dei, eſſe danda pauperibus, & non diuitibus; ideoque non eſſe aequè libera atque laica, Concilium Trident. deſinit. num. 14.
 Bonorum eccleſiaſticorum impenſa vana, & profana non ideo mala, quia prohibita; ſed prohibita, quia mala. num. 14.
 XXXVIII. Moneo, quòd in præfato libello noſtro ad prædictam queſtionem primam affirmatiuè reſpondemus, id quod communis opinio ſequuta mentem Innoc. in c. Indecorum, de arat. & qualit. affirmat, ſcilicet, non ſolum venialiter, ſed etiam mortaliter peccare beneficiarium, qui vanè vel profanè beneficii ſui reditus impendit. Circa quam concluſionem adeo præfaſus N. & ego ſumus contrarij, quòd ille ait; beneficiarium adeo eſſe dominum ſui beneficii redituum, ac aliorum ſui patrimonij; perinde quod poſſe illos impendere in quocumque volet uſus, ac alios ſui patrimonij reditus: neque plus peccare in illis profanè, vanèue impendendis, quam in iſtis: neque plus quam laici in impendendis ſuis ſæcularibus reditibus. Ego verò ſequutus communem opinionem, quam præ cæteris aſſerit Archidiaconus in c. Statutum. §. Aſſeſſorem. col. penul. de reſcrip. lib. 6. & in principio. 44. diſtinct. & in c. Si epiſcopus. 12. q. 1. contra aio, Id adeo eſſe falſum, & contrarium catholice (que ſacroſancta Romana eſt) eccleſiæ canonibus, quòd nullatenus eſſet ſcribendum, neque audiendum. Primo quidem; quòd à communi ſenſu nõ eſt recedendum ſine lege, vel efficaci ratione, per c. fin. 20. diſt. & doctrinam Io. And. receptam in c. 1. de

Mater in 61
 TAMBRV
 in
 Steclij
 XVAR
 de
 reddibus
 E. II
 30. 6

de constit. præfertim, quando est adeo
 vt hæc recepta; & adeo debili ratione
 fundata contraria ac insolens, vt nul-
 lus antiquorum Canonistarum, etiã
 ipso N. confitente, id audire voluerit.
 Imò præfatus Archidiaconus in §. Af-
 fessorem, esse hæreticum in iure di-
 xerit: cuius dictam, licet N. dicat in 4.
 part. sui lib. cap. 1. nu. 15, non esse in-
 telligendum de vera hæresi; ait tamen
 intelligendum esse de dicto adeo à
 communi sensu & mente canonum
 alieno, vt nemo nisi qui ab eisdem ca-
 nonibus apertè dissentire velit, eam
 sequi possit: quæ sunt verba eius.
 Alius tamen longè vtroque illorum,
 & me in sacris literis eruditior, &
 grande ordinis Dominicani orna-
 mentum; qui ob insignem pietatem,
 fuit à sacris confessionibus catholi-
 cissimi Imperatoris Caroli v. satis
 sensisse videri alicui potest, eam esse
 verè hæreticã. in lib. de Instit. sacer-
 dot. 2. part. de vit. sacerdot. lect. 3. tit. de
 bonis ecclesiasticis, in hæc grauissima
 verba. Primo omnium constat, ex decur-
 su totius ecclesiæ ab Apostolis, & ipso
 iure diuino, bona omnium ecclesiarum,
 cum Christi sint, meritò etiã paupe-
 rum esse: neq; vlla ratione, aut pote-
 state humana fieri posse, vt licitè in
 alios vsus, quàm ecclesiasticos, & pau-
 perum expendi possint, & paulo post.
 Et contrarium credimus, esse errorem
 grauissimum, saltem contra bonos
 mores, & iustitiam; & quidni etiã
 contra scripturam? hæc ille; cuius di-
 cta, eo maiore sunt apud omnes pios,
 & eruditos auctoritate, quo insignio-
 rem ob pietatem, prudentiam & eru-
 ditione, in suum confessariu sibi præ-
 fatus Imperator delegit, & ad bellum
 in Lutheranos & rebelles Germaniæ
 suscipiendum, & administrandũ con-

stantiorem hortatorem & consultore
 habuit, & quo ipsius scripta contra in-
 felicè Brentium feliciter dignatus fuit
 defendere Illustr. & Reuerend. idem-
 que piëtissimus & eruditissimus Car-
 dinalis Veruienſis, qui sub nomine,
 Hosius, etiam ante purpuram toti or-
 bi christiano erat clarissimus. Non est
 autem is Petrus Sotus, idem qui Do-
 minicus Sotus supra citatus, vir eius-
 dem ordinis eruditissimus quidem, &
 piëtissimus, sed aliquo nomine illo in-
 ferior, qui longè post nos Salamanti-
 cæ cathedræ & doctoratum obtinuit,
 & cuius multas opiniones, quas con-
 tra receptas tentauit, habitæque quæ
 debebatur ei reuerentia, non sine com-
 plurium etiam ordinis sui & scholæ
 virorum doctissimorum consensu, in
 variis nostris opusculis refellimus.
 Quarum vna hæc est, vt patet in q. 1.
 & 2. præfati nostri libelli, cuius apo-
 logiam teximus, & antea in Manuali
 cap. 25. nu. 126. & sequen. Vna, in-
 quam, earum quam N. defendere ni-
 titur: & magis quàm ille exerit, &
 amplificat; tanto mea sententia maio-
 re beneficiariorum animarum damno, &
 decoris clericalis detrimento; quãto ma-
 gis fulcit illos impios, qui ne decimæ
 clericis soluerentur, ea ratione mul-
 tis persuaferunt, quod illi eis tãquam
 sui patrimonij redditibus vterentur.
 Reuerendus item admodũ frater Mi-
 chael Medina, magnũ totius perque
 illustris Frãscanorum ordinis orna-
 mētum, lib. 7. de recta in Deum fide,
 omnium ordinis sui virorum (in qui-
 bus profectò cõplures sunt doctissi-
 mi iuxta ac piëtissimi) mentem com-
 plexus, prædictam nouam opinionem
 appellauit sacrilegã; & talẽ, quæ eu-
 angelicum opitulãdi pauperibus mi-
 nisterium, excludit; quæ adulatoriis, &
 vanissi-

vanissimis quorundā sophistarum nugis, in scholas irrumpens, protrudere cepit ab eis illam sanctorū Auctorū sententiā; Bona clericorum esse bona pauperum: qua factum est, vt ecclesie ac toti Clero magni thesauri inuiderentur, & vt in electione episcoporū non gregi, sed episcopis prouideatur; multiq; Principes hæretici bona ecclesiastica violenter inuaserint: hæc illius sententia. Secundò, confirmo idem, eo quòd nouitates vitandæ sunt, qua parte vitari possunt. I. In rebus, ff. de legib. & c. Cùm consuetudinis, de consuetud. cum ei annotat. & à communi non est recedendū, nisi vrgēte ad id textu, aut ratione, c. De quibus, 20. dist. & l. penul. C. de fidei cōmiss. & in dubio, securiora & tutiora sunt sequenda. c. Ad audienciā, de homicid. c. Si quis autē, de penit. dist. 7. & non est præstanda materia laxandis moribus, in quod hoc sæculum adeò est propensum. c. Ex parte, de consuetud. l. Conuenire, ff. de pactis dotal. & in dubio, pro religione iudicandum est. l. Sūt personæ, de relig. & sumpt. funer. At nostra sententiā est vetustior, imò & omnium ferè antiquorū, & communis etiam recentiorum, ipsomet N. fatente in cap. 1. secundæ partis nu. 1. Est item animabus longè salubrior ipsomet teste, in epistola nūcupatoria, & securior vt palam est, & moribus reformandis longè aptior; vt ex Concil. Tridēt. cap. 1. de reformat. sess. 25. colligitur, & pietati ac religioni fauorabilior: quippe quæ causam Christi, & pauperum defendit. Ergo potius amplectenda est, quàm opinio eius noua pauperum; parum tuta, & malè fidei carinis; parum religiosa, & multum laxa; & quæ plurimū beneficiariorum mētēs à cælestibus in terre-

na demittit. Tertio, quòd hæc nouitas omnibus fermè ecclesie Christianæ canonibus, vt postea mōstrabitur, obuiat; & adeo quidē, quòd nullus antiquus canonistarum, vt dictū est, eam tenuerit. Eadē nouitas adeò à cōmunitotius populi Christiani sensu abhorret, vt rari sint ex his, qui ex animo sunt Christiani, & sacras sacrorūq; doctorū scripturas legerunt, qui non agrè ferāt audire, quòd tāliberè possunt Primates, Archiepiscopi, Episcopi, & alij quiq; beneficiarij de omnibus suis redditib⁹ ecclesiasticis in profanos vsus disponere, ac Reges, Reguli, Duces, Marchiones, Comites, & alij laici, de suis secularibus: cū palam sit, nec etiam Papā, licet nulli humanæ legi saltē quoad vim coactiuā, subiiciatur. c. Proposuit, de cōcession. præben. id sibi permittere: neq; vllius Papæ testamētum, saltē ad profana, in hunc diem ab aliquo eius successore admissum. Quarto, quòd fugienda sunt illa, quibus quis dū querit aliena, perdit sua. c. 1. sub fin. i. 3. q. 1. iuxta illud. Qui totum vult, totum perdit. At hæc nouitas efficit clericū valdè odiosum: quin & adeo commouet aliquos Reges, Regulos, & alios laicos, qui decimas & primitias soluant: quique vel quorū præcessores, vrbes, oppida, montes, valles, territoria, iurisdictiones, & alia prædia plurima, ecclesie donarunt, vt eius ministri primū, deinde pauperes sustentarentur: adeò, in quā, hæc nouitas horum aliquos commouet, vt sint quos penitere incipiat, ea illi donasse, & velle si possent ea reuocare. Quod vt multis in locis tentatum est, ita in pluribus tentatum iri, timeri possit; si hac opinione inflatus clerus superbiierit, & querens alicna,

manet in bi
 TAMBV
 in
 SACCL
 XLI
 de
 redditibus
 E. III
 30. b

aliena, sua perdendi periculo expo-
 7 fuerit. Quinto, quod hæc eadem no-
 uitas, est occasio præsentissima clero
 thesaurizandi, pauperes despiciendi,
 cognatos ditandi, nimium cupiendi,
 superbiendi, ambiendi, per fas & ne-
 fas sacerdotia quærendi; imo & luxu-
 riandi apparatus saltem & vestitu, &
 vitium non venere, ac luxu: & deni-
 que auertendi mentes à celestibus de-
 siderijs, in quæ ut **Deus** eas conuer-
 tar, nunquam non rogat & flagitat
 Ecclesia vniuersa: quas occasiones fu-
 giendas esse satis probant principium
 c. 42. dist. 8. c. Cum iam dudum,
 de præb. & principium extrauag. Ex-
 ecrabilis lo. xx 11. & præfatum cap.
 1. de reformat. Concil. Trident. sess.
 25. Sexto, quod licet vtcumque au-
 diiri possit, & colorem habeat opi-
 nio Cardinalis Zabarellæ in clem.
 3 Gratia, de rescript. nu. 12. & in clem.
 Quia contingit, de religiof. domib.
 nu. 10. & in cap. fin. de peculio clerice.
 videlicet; Beneficiarios redditus eccle-
 siasticos suos profanè impendentes,
 non teneri quidem ad restitutionem,
 sed mortaliter peccare; vt eam nouissi-
 mè audiuit D. Didacus à Leyua siue
 Couarrunias, meus olim discipulus
 dilectissimus, meiq; veluti filius qui-
 dam diligentissimus; nunc autem eru-
 ditissimus doctor, & scriptor celeberrimus,
 idemq; pater valde Illustris, &
 episcopus Segobiensis, in c. Cum in
 officiis, de testam. qui tamen pro sua,
 quæ maxima est modestia, dedit ad me
 mandata, quibus me certiore fecit,
 meã, quæ ad eodè communis est, senten-
 tiam, se opere seruaturum: & apud eum,
 qui satis dominum timet, sententiã, quã
 ipse scripsit, satis accedere ad nostram;
 cum timor peccati mortalis magis de-
 beat hominem decurrere à peccato,

quàm onus restitutionis. Hæc, in quã,
 opinio licet vtcumque audiri possit, &
 colorem habeat; & eam, vt in libello
 quem defendo. q. 2. nu. 1. assero, nisi
 adeo conscientia reclamasset, tenuissè.
 At hæc alia noua, quæ habet benefi-
 ciarum nihil plus peccare impenden-
 do redditus ecclesiasticos vanè vel pro-
 fanè, quàm redditus sui patrimonij;
 quodq; redditus Regum, Regulorum,
 Ducum, Marchionum, Comitum, &
 aliorum laicorum profani ex vna parte,
 & redditus ecclesiastici Papa, Patriar-
 charum, Primatum, Archiepiscopulorum,
 Presulum, & aliorum beneficiariorum ex
 altera, sint in hoc pares; nihilque redi-
 tus ecclesiastici differat in hoc à redi-
 tibus profanis patrimonialibus, tan-
 quam omnino libera sit illorum, ac ho-
 rum dispesatio, grauissimus profectò
 error est, quoad mores & iustitiam; &
 quoad doctrinã heresis, vel proximus
 ei; vt grauissimè censuit præfatus Pe-
 trus Sotus in loco præcitato; & ante
 illum Archidiaconus communiter rece-
 ptus in præfato c. Statum. §. Assessorè,
 col. penult. de rescript. lib. 6. & indi-
 gnissimè, quod sanctissimo illi & ca-
 nonum ecclesiæ obseruantissimo Tho-
 mæ Aquinati tribuatur; & planè con-
 trarium Concilio Trident. in cap. 1. de
 reformat. sess. 25. cuius hæc de re fra-
 gmentum inseruimus, monit. xxiiii.
 Septimò, quod omnia prædicta bona
 ecclesiastica, sunt bona Christi quoad
 verum dominium: quod per duodecim
 fundamenta irrefragabiliter probauimus
 in præfato monit. xxiiii. non solum
 ea generali ratione, qua omnia
 sunt eius. Psal. 23. & c. Quo iure. 8.
 dist. sed etiam speciali censura, & dis-
 positione hominis, qua omnia sacra
 & donata ei, sunt eius; ita vt dicantur
 nullius, scilicet, hominis vel hominum.
 §. Nul-

§. Nullius. Inst. de rerum diuifi. vt ibi late probatur & declaratur. At constat per allegata supra monito xxvii. per tredecim fundamenta, quòd voluntas eiusdem Christi D. N. declarata, & præcepta per ipsummet saltem factis, & per Apostolos & ecclesiam, eius traditionibus, & canonibus est, vt omnia illa impendantur in honestâ sustentationem ecclesiæ, ministrorû, & piorum operum. Ergo ea, quæ super sunt ministris decenter sustentatis, debent distribui piis operibus; & per consequens peccatum est contra face-
 9 re. Octauo, quòd vt proximè dictum est, & per sexdecim rationes neruosas probauimus in præfato nostro libello, q. 1. nu. 17. & consequentibus, per quarum aliquas, & alias idem irrefragabiliter probauimus supra monit. xxvii. quòd præfata bona ecclesiastica, tam ex voluntate & intentione fidelium, qui ea Christo dederunt, & dant, quàm ex ipsiusmet CHRISTI declarata, & præcepta per ipsummet verbis & factis, & per Apostolos & ecclesiam eius traditionibus & canonibus, habent modum, & onus expressè aut tacitè iniunctum, vt ea, quæ ministris eius honestè sustentatis, super fuerint, in pauperes, & alia opera pia infumantur. At qui modum & onus iniunctum rei sibi traditæ ab alio, non implet, facit contra legem iustitiæ commutatiuæ naturalem, quæ iubet pacta seruari. l. i. ff. de pact. etiã à Monarchis, c. 1. de probat. quæque iubet impleri onus iniunctum rei ab eo, qui eam recipit. l. Secundum naturam. ff. de reg. iur. & c. Qui sentit onus, eod. tit. lib. 6. vnde habuerit originem tituli de condit. caus. dat. & condit. & demonstrat. in ff. & tituli de condit. ob caus. & de his quæ sub condit. &

de donat. quæ sub mod. in Cod. & per consequens, peccat mortaliter, quia facit iniustitiam, quæ est peccatum mortale, iuxta Thom. receptum in 2. sec. q. 59. art. 4. Ergo beneficiarius, cui tradita & commendata sunt bona CHRISTI cum præfato modo & onere iniuncto, peccat mortaliter nõ adimplendo illud. Nono, quòd nullo CHRISTI præcepto, vel exèplo, neque vlla Apostolorum, neque ecclesiæ traditione, neque vlla lege Pontificia, vel Cæsarea, vel ciuili iustum est, vt bona laica in solos ministrorû & alios vsus pios impendantur: neque prohibetur, ne profanis vsibus, aliqui honestis, distribuatur. At exèplo CHRISTI, traditione Apostolorum, & canonibus Ecclesiæ, non solum vno vel altero loco, sed sexcètis explicite vel implicite iubetur illud, & hoc prohibetur; vt videre est in c. Præcipimus. c. penul. & fin. 12. q. 1. c. Reuertimini. & c. Quicquid, & c. Decimas. 16. q. 1. c. Quod autè. 23. q. 7. c. Conuenior, ead. caus. & q. 8. & alios quos supra monit. xxvii. citauimus. Ergo perperam, & parum præ adæquantur in hoc ecclesiasticorû bonorum & laicorum reditus: & peius dicitur, nihilo plus peccari, impendendo reditus ecclesiasticos vsibus profanis, quàm reditus laicos. Decimo, quòd etiam ipse Dominicus Sotus, cuius auctoritate nitens N. suam opinionè defendere audet, in lib. 10. de iust. & iur. q. 4. art. 3. col. final. sic ait. Tempore illo, de quo loquitur Augustinus in c. Decimæ. 16. q. 1. videlicet, quòd in communi vivebatur; pauperes tam laici quàm clerici ex decimis alebantur. Et ita oportet eum confiteri, vt ait Clemens supra relatus, datas fuisse ad sustentationem
 non

TAMBRV
 in
 ecclesiæ
 XMAAR
 de
 reddibus
 E. II
 30. 6

non solum ministrorū, sed etiā pauperum; imo & in art. seq. 4. col. 2. forsā conscientia, quæ dictavit ei, se parum misericorditer in art. præcedenti loquutum adactus dixit: Antiquam ecclesiæ pulchritudinem, in subsidio pauperū eluxisse, quam Apostoli diaconorū ministerio impense viduarū, orphanorum, indigentūque curā gerebant. Imo paulo post subdit episcopos non debere habere alios filios quam pauperes; non debere itē instituire maioratus, neque consanguineis aliter prouidere, quam pauperibus; neque locupletare illos, sed tantum vt absque necessitate vitā ducāt. Et paulo post col. fin. ait, quod episcopi non debent esse remissiores in erogandis elemosynis quam si lege iustitiæ tenerentur id facere: quinimo subdit, confessarios eis debere in vita, & in morte largissimas elemosynas, eas facere negligētib⁹ pro penitētia imponere, eoq; propemodū res recidere, ac si lege iustitiæ ad restitutionē tenerentur. Imo & addit, quod beneficiarius, qui vt suū nomen perpetuò celebret in ædificiis etiā piis ampliādis & perornādis infumit ea, quibus presentibus pauperib⁹ succurri posset, ne fame perirēt, nō solum rē vanā, sed etiā perniciosā, & CHRISTO ingratiſsimā agere. Quæ dicta, quid aliud quam palinodiā quandā tacitā eorū, quæ art. 3. præcedētī dixerat, cōtinēt? & significant contrariam conclusioni eius, & præfati N. videlicet, longē strictiorem potestatem habere beneficiarios in redditus ecclesiasticos, quam in patrimoniales, & quā laicos in laicos: & grauius peccare in eis vanē, vel profanē impendendis, quam in laicis: quæ nostra conclusio est. Vndecimo, quod vltra hac omnia, efficaciter vr-

get; quod sacri canones negant facultatem testandi beneficiariis de redditibus suorum beneficiorum. c. 1. c. Ad hæc, c. Relatum, de testam. c. Episcopi. 12. q. 2. c. Fixum. ead. caus. q. 5. adeo quidem, quod neque summus Pōtifex testatur de redditibus sui Pōtificatus, vt post alios trad. Perus. in rub. de testam. col. 33. Quæ facultas non posset negari illis, si suorum reddituum ecclesiasticorum tam domini essent, quam sunt profanorum. Duodecimo, quod solum sufficit ad hanc opinionem reuincendam, est; quod Concilium Carthaginense relatum in c. Episcopus. 41. dist. & renouatum 11 nuper in Tridentino sess. 25. cap. 1. de reformat. habet; Episcopum habere debere pauperem supellectilem, mensamque ac victum simplicem. Et beatus Hieronym. 44. dist. in princip. ait; posse quidem clericum viuere de altario, non autem luxuriari: vbi certum est, quod verbum, Luxuriari, non solum significat venereorum vsum, sed etiam quemlibet alium, qui necessitati naturæ, personæque decentiæ non est necessarius, licet alioquin non sit malus. & alto in loco, scilicet, 41. dist. in princip. ait, Nullum clericum veste fulgida vti debere. & ante illos, beatus Clemens libro 2. cap. 28. de constitut. Apostol. qui mentem Apostolorum magistrorum suorum, melius quam nos intellexerat, ait; quod episcopi debent esse, non inanes sumptus facientes, non delicati, non sumptuosi; sed expetentes necessaria, ad refarciendam naturam. Et septima synodus in c. 1. 21. q. 4. vetuit, ne vllus clericus veste serica, aut colore variato vestiretur: & S. Bernardus in epistola 2. col. penult. cuidam canonico Lugdunensi scribit in hac verba. Quic-

manet in ei

TAMBRVH
in
Stecclia p
XIVAR
de
reditus & red
E. II
30.6

Quicquid præter necessarium victum & simplicem vestitum de altario retinet, tum non est, rapina est, sacrilegium est: & paulo superius. De altario non licet comparare aurea frena, fellas depictas, & alio in loco, epistola 42. col. 3. Clamant nudi, clamant famelici; necessitatibus nostris detrahitur, quicquid vanitatibus vestris accedit. Et magnus ille noster pater 12 Augustinus, à quo potuit discere Bernardus ait in sermone 37. ad fratres in eremo. Clericus, qui sui beneficii fructus tribuit diuiti, eo quod ipse illud ei procurauit, quamuis in hoc mundo non castigetur, in alio tamen æterno igne non carebit. & Prosper, in c. Pastor. 1. q. 2. addit; Diuites, qui accipiunt aliquid à beneficiariis, non sine grãdi peccato accipere. Quæ omnia plane significant & probant, quod præfata doctrina, quæ est omnium ferè antiquorum, & communis recentiorum, vt dictum est, adeo est vera, vt iure quis miretur, esse catholicum aliquem qui asserat; nullam esse hodie differentiam inter reditus bonorum ecclesiasticorum, & reditus bonorum laicorum, quibus illa sine vilo expresso vel tacito onere speciali, neque humana aliqua dispositione à Deo sunt concessa; & quod nihilo plus peccent beneficiarij, vanè vel profanè suos reditus ecclesiasticos impèdentes, quam laici suos. Quis enim adeo superbiat, vt reputa se cum, quod bonorum ecclesiasticorum ipsemet solus CHRISTVS Deus speciali ratione ac hominis dispositione est dominus; & quod per tota authoritates authenticas cõstet ex mente & voluntate ipsius CHRISTI esse, vt omnes illorum reditus in ministros & opera pia sustentanda influantur, audeat dicere; non esse pau-

peribus plus iuris in eius redditibus, quam in secularium bonorum; & quod est tam liber ecclesie reddituum dominus, quam dux reddituum sui ducatus; & quod CHRISTVS, qui eorum verus & specialis est dominus, adeo est cura vacuus in providendo pauperibus nunc quando est ditissimus, & regnat immortalis, quam plenus ea erat, quando vitam vivebat mortalem, & non habebat vbi caput reclinaret; & quod Maiestas eius diuina, quæ omnibus dixit Luc. 11. Quod superest, date elemosynam, non velit, vt sua propria bona, proprium eos habeant alendi onus; & qua parte ministris superfunt, eis impendi? Decimotertio, quod traditiones Apostolicas ita obseruare ac venerari debemus, ac leges diuinas; quando contrarium non reperitur de re tum per summum Pontificem, vel concilium. c. Ecclesiasticarum. c. In his. c. Catholica. 11. distinct. c. Sunt quidam. 25. q. 1. Constat autem Apostolos hoc, quod dicimus tradidisse, idque seruatum fuisse ab Ecclesia primitiua & à summis Pontificibus, & Episcopis, qui Apostolis continuo, aut sine longo intervallo successerunt; per canon. 40. & 41. Apostolorum, qui referuntur in c. Sint manifeste, & c. seq. 12. q. 1. & per D. Clem. lib. 2. & 8. de const. Apost. & per Urbanum in c. Videtes. & c. Res, ead. caus. & q. per Melchiadem in c. Futura, ead. caus. & q. Cuius contrarium nunquam neque per Concilia, neque per Pontifices fuit constitutum; consequens igitur est, vt id debeat obseruari. Omitto alia non pauca elegantia quidè (licet non adeo neruosa, vt prædicta) quæ in hoc ipsum persuadendum per virum quendam vita, litteris, & suggestu percelebrem, scilicet, Fratrem Gabrielem

brielem à Toro, egregium Franciscani ordinis decus, in lib. de Thesauris misericordie, varia eruditione referto, disputantur; præfagiendo paupertatem ecclesiasticorum futuram, eo quod minimè curant de præfenti proximorum. Quam quidem iam videmus in Germania, Anglia, & Scotia, sedem posuisse, & sese Gallia insinuare, mittereque in Hispaniam, heu, nostram incurtores; quam Deus per suam sanctam misericordiam ab ea eique accedentibus, custodiat, Amen. Decimumquartum, & postremum simul irrefragabile fuerit, quod sacrosanctum Concilium Tridentinum, à quo sine periculo aberrandi à fide non potest discedi, hanc partem canonizare videtur in cap. 1. de reformat. session. 25. per illa verba, quæ licet sint superioribus relata, hic opportunè repetuntur, videlicet; Sancta synodus omnino interdicit episcopis, ne ex redditibus ecclesie consanguineos, familiaresve suos augere studeat: cum & Apostolorum canones prohibeant, ne res ecclesiasticas, quæ Dei sunt, consanguineis donent: sed si pauperes sint, iis ut pauperibus distribuant: & paulo inferius. Quæ verò de episcopis dicta sunt, eadem non solum in quibuscunq; beneficia ecclesiastica tam secularia, quam regularia obtinentibus pro gradus sui conditione observari; sed ad sanctæ Romanæ ecclesie Cardinales pertinere decernit. Per quæ verba, palam determinatur; Primo, bona ecclesiastica esse bona Dei, non solum generali, sed etiam speciali ratione, ut dictum fuit monito **xxiiii**. Determinatur secundo, nullis beneficiariis licere donare de redditibus ecclesiasticis aliqua diuitibus, etiam si cognati sint, & amici ac familiares eorum. Deter-

minatur tertio, licere illis donare illos cognatis, familiaribus & amicis pauperibus, intuitu paupertatis principaliter; licet secundo respicere possint etiam cognationem, familiaritatem, & amicitiam. Determinatur quarto, saltem per consequentiam necessariam, non licere illis donare de redditibus ecclesiasticis tam liberè ac laicis de laicis quibus voluerint, & peccare si contra fecerint. Quæ est conclusio nostra; quæ non solum, ut in principio huius moniti diximus, fuit ante præfatum Concilium sententia omnium antiquorum doctorum, penèque omnium recentiorum communis; sed nunc post præfatum Concilium satis videri potest etiam esse de fide, qualem Petrus Sotus senserat, & satis expresserat fuisse etiã ante illud, aiens perpetuo ductu, & traditione Apostolorum & sanctorum patrum à **CHRISTO** vsque in suum tēpus esse traditam & receptam. Nam Concilium nō vetat præfatam largitionem in cognatos & amicos ea mente, ut per suam prohibitionem incipiat esse mala; & de numero illorum, quæ ideo sunt mala, quia lege humana sunt prohibita; sed ut id quod antea erat, declararetur fuisse & esse malum, & de numero illorum quæ sunt prohibita, quia mala: iuxta illa quæ in simili. ait Glossa in c. Ex parte, de offic. deleg. præsupposito rerum dominio iure gentium introducto; & quod res ecclesie sunt speciali hominum dispositione ipsius **CHRISTI**. Et ita unusquisque fidelium cogendus videtur nunc auctoritate præfati Concilij credere; præfatam largitionem in quoscunq; diuites esse malam, & ideo à Concilio prohibitam: quia mala est in se, & iure naturali, & diuino, apostoli-

E cæque

câque traditione prohibita: cui consequens est, conclusionem nostram non solum videri esse veram, & omnium antiquorum & communem recentiorum, sed etiam hodie de fide. Neque obstat, quod quidam perdoctus ex tempore dixit, Concilium ibi agere de rebus ipsis ecclesiarum, & non de redditibus earum, tum quia expressè meminit reddituum ecclesiasticorum: tum quia agit de rebus, quæ possunt dari cognatis & familiaribus intuitu paupertatis, si sunt pauperes; & constat, res ipsas ecclesiæ ex quibus percipiuntur illi redditus, non posse dari etiam pauperibus solo paupertatis intuitu, neque sine iusta causa & solemnitate debita. c. Si ne exceptione. 12. q. 2.

SUMMARIUM.

- Ratio efficax à nemine hæcenus reddita, cur beneficiarius malè uteretur redditibus ecclesiasticis, peccat mortaliter, non autè habens primogenia & maioratus. num. 1.*
Dominicus Sotus magna ordinis Dominici gloria. num. 1.
Iustitia legem infringens, peccat mortaliter, non autem infringens legem liberalitatis. num. 2.
Præcepta Decalogi sunt leges naturales, & iustitia. num. 2.
Præceptum septimum Decalogi infringit, qui furatur, qui rapit, qui vitur re aliena in usum aliû à concessio, qui pactum onus iniunctum non implet. num. 3.
Alienum capere, & retinere parùm differunt. num. 4.
 XXXIX. Admoneo, quod quamquam quæ ferè omnes sunt in cõclusionem supra mon. proximo probata, quia vident eam ab ecclesia satis decretam: nemo tamè reddit ratione, quæ sufficienter concludat; quare beneficiarij vanè, vel malè impendendo redditus ecclesiasticos, mortaliter peccant, secun-

dum ferè omnes: quamvis laici idem facientes de redditibus suorum primogeniorum, siue maioratum, & aliorum bonorum, regulariter solum venialiter peccent, secundum eosdem. Et quidem illi qui affirmant clericos esse tam integros dominos reddituum suorum beneficiorum, quam sunt laici reddituum suorum primogeniorum, siue maioratum ac aliorum bonorum, non possunt reddere aliquam quæ satis fundet eam: quandoquidè eos confiteri oportet, neutros esse absolutos dominos bonorum, & iurium, è quibus illi redeunt; & utrosque esse dominos absolutos eorundem reddituum. Quod, credo, fuit in causa, quare doctissimus Dominicus Sotus, magna ordinis Dominici gloria lib. 10. q. 4. art. 3. de iust. & iur. tam obscure hac in re loquitur. Nos autem eam & verbo, & scripto, ante triginta plus minus annos, Salmanticæ reddidimus, in c. Relatum. 2. de testam. & postea Cornimbricæ amplius in commento. c. 1. & c. Cum secundum, de præb. quod per temporis penuriam, & nimiam occupationum copiam, nodum est manu extrema donatum, & excusum. Ex qua ratione tota huius materiæ declaratio pendet. Ratio igitur radicans, & fundans prædictam omnium ferè sententiam, illa est, quod per leges iustitiæ naturales, & divinas, quarum transgressio mortalis est, ut probat Thom. 2. sec. q. 59. art. 4. id beneficiariis est prohibitum. Laicis autè, & primogenia, seu maioratus habentibus, solum per leges virtutis liberalitatis, quarum transgressio, sine alterius præiudicio facta, solum est venialis, ut probat idem Thom. 2. sec. q. 128. art. 4. & q. seq. art. 1. & seq. Omnia enim decem Decalogi præcepta, sunt leges naturales iustitiæ, iuxta

manet in ei

TAMBRVH
 in
 de
 XUVAR
 de
 reddibus
 E. II
 30. b

iuxta doctrinam Thom. receptam 2. sec. q. 112. art. 2. & in 3. d. 37. q. 2. art. 4. vbi communis id tenet, præsertim Maior. q. 2. nec Scotus in effectu quo ad hoc propositum dissentit: & per consequentem, septimum, de non furando, & decimum de non concupiscendo rem aliquam, de quibus Exod. 10. & glos. in c. Quid in omnibus. 32. q. 7. erunt tales; iuxta l. 1. ff. de furt. At beneficiarius qui contra prædicta facit, præfata duo præcepta infringit: quod probauimus in d. q. 1. à nu. 12. quatuor fundamentis. Primum, quod non solum ea infringit is qui clarè furatur, aut rapit; sed etiã is qui re aliena cõtra voluntatem domini vitur. §. furtum, Instit. de oblig. quæ ex delict. At is qui redditus beneficij sui malè vel profanè impendit, vitur bonis ecclesiasticis contra voluntatem domini illorum; quia illa sunt CHRISTI, vt probauimus supra monito xxiiii. qui, vt in mon. xxvii. probauimus, suo exemplo; ecclesiæ quæ suæ, ac Apostolorum traditionibus statuit, & declarauit velle, vt ministri suos redditus solum insumant in suam, quæ honesta sit, sustentationem; & remunerationem, quæ iusta sit, suorum familiarium, & aliorum de se bene meritorum, & in pauperum subuentionem: ergo his duobus præceptis cõtrauenit. Quod affirmant Laugd. & Card. q. 2. Clem. Quia contingit, de relig. domib. Secundum fundamentum est, quod etiã transgreditur hæc duo præcepta, & leges naturales is qui re in alium vsum accepta, vitur in aliũ; sicut qui mulam in Salmanticam commodatam, ducit Burgos. §. Placuit, instit. de oblig. quæ ex del. At beneficiarij, qui in malos vel profanos vsus impendunt redditus,

hoc faciunt: quandoquidem redditibus in pium vsum datis, in alium longè diuersum vtuntur. Tertium, quod etiã infringit prædicta duo præcepta is qui suos contractus non seruat, etiã si Papa sit, Imperator, aut Rex, c. 1. de probat. qui licet ad seruandas suas leges humanas cogi nequeant, l. Digna vox. C. de legib. & c. Proposuit, de concess. præb. sunt tamen obligati ad seruandos contractus cum eis initos, virtute præfati præcepti, quod est lex naturalis. At inter ecclesiam negotia CHRISTI procuratorem, & populum Christianũ, qui ei tanta bona conculcit, vt supra mon. xxvii. probauimus, interuenit contractus saltem tacitus; qui tantum valet, quantum expressus. l. Labeo. & l. Item quia, ff. de pact. vt ministri eius, id quod superest eis accepta sua, quæ honesta sit, sustentatione, tribuant pauperibus. Quartum, quod etiã duo præfata præcepta transgreditur, qui contra voluntatem domini sui detinet alienũ, in c. Sæpe, de restit. spol. Thom. 2. sec. q. 62. art. fin. & diximus in Manuali cap. 17. nu. 54. etiã si alij cui non debet, illud soluerit. c. Ea te, de iure iur. & per consequentem, qui quod debet non soluit ei cui debet; & qui se non exonerat iniuncto sibi onere, quãdo, & quomodo debet, (quonia in effectu est alienum recipere, aut retinere, 4 inter quæ parum discriminis est, vt habetur in d. c. Sæpe) & ita præfata superflua detinet, & forte in thesauros reponit, aut donat diuinitus ratione cognationis, amicitie, vanitatis, aut vitij, prædicta præcepta infringit; quandoquidem ea bona ex quibus colliguntur, collata sunt ei cum onere dandi pauperibus superflua.

SUMMARIVM.

Thomas Aquinas pro communi esse opinio-
ne, multis ostenditur. num. 1.
Thomas à communi non facile recedit, ca-
nones suspicit. num. 2.
Ecclesiarum Pralati, & ciuitatum decu-
riones, qualiter in hoc sunt pares, vel
impares. num. 3. & 5.
Bonis in Ecclesiasticis plus potest Christus,
quàm Pralati, sicut in bonis ciuitatis plus
potest illi, quàm Decuriones. num. 4.
Ecclesiarum reditus, non erant tempore S.
Thomæ tam grandes, sicut nunc; & cur
Episcopatus Italia & Gallia non sunt
adeo opulenti, ac Hispania. num. 6.
Episcopatus Gallie minuunt reditibus 700.
Abbatia, mitra et baculo insignes. nu. 6.
XL. Confutaturus ea quæ aduersus
præfatam, quæ communis & nostra
est, decisionem, & eius fundamenta ab
N. & aliis opponuntur; Moneo, nihil
illa, neque incidenter eis inserta, ob-
stare. Non quidem primum, videli-
cet, auctoritatē S. Thomæ, cuius per-
sonam prædictus N. tā ad cōfirman-
da sua, quàm ad confutanda nostra,
rhetoricè quidē, sed parum candidè
induit: quod tanti viri auctoritate tela
in eum missa, debiliora lectori vide-
rentur; & fulcra quibus ea fulcit, fir-
miora: dum contendit significare, nō
tam se, quàm S. Thomam approbata,
& defendere. Quia nos procul dubio
credimus eum à parte nostra stare, nō
solum quod ad præfatam decisionem
primæ quæstionis, sed etiam quod ad
decisionem secundæ infra ponendam,
videlicet, præfatos beneficiarios mor-
taliter in hac re peccare, & ad restitu-
tionem teneri: quod neruosissimè, &
ni fallimur, verè coniecturis proba-
mus in sequentibus. Primo quidem,
quod ille non solet facile à commu-
ni sanctorum Doctorum sententia

recedere; & assolet magna obseruan-
tia, animique demissione, canones
sanctæ Matris Ecclesiæ suscipere, &
interpretari. Deinde, quod vir doctis-
simus, iuxta ac piensissimus, nunquā
affirmavit expressè contrariam partē,
quod etiam N. & Dominicus Sotus
fatentur: & in dubio, credendus est
potius adherere communi, quàm con-
trariæ, cum in dubio illa sit ample-
ctenda. Tertio, quod in Sec. 2. q. 43.
art. 8. expressè ait, quod quemad-
modum bona ciuitatum cōmendata
sunt consulibus, & decurionibus ear-
um; ita bona ecclesiastica sunt com-
missa prælatis earum. Et palam est, vi-
rum tam doctum & piū, si de hoc in-
terrogatus fuisset, responsurum, Con-
sules, & decuriones ciuitatum nō so-
lum peccare, sed etiam teneri ad resti-
tuendum reditus publicos, quos in
vsus alios ab eis in quos deputati
sunt, infumerent: & consequenter re-
spondisset; Prælatos Ecclesiarum de-
bere restituere eos, quos in alios vsus
quàm præfixos, & præstintos im-
penderent. Neq; obstat retortio, qua
retorquet in nos hoc argumentum
Aduersarius, dicens, quod decurio-
nes, & rectores ciuitatum, possunt
pro libito disponere de stipendiis, &
salaris, quæ à ciuitatibus pro suis of-
ficiis & laboribus assignantur, dum-
modo alia communia sibi non ca-
pian: & quod ita Episcopus, & alij
beneficarij poterunt ad libitum di-
sponere de partibus sibi assignatis,
quæ sunt quædam illorum stipendia.
Non, inquam, obstat hæc retortio.
Tum, quia id est, verum, cum bona
ciuitatum sunt libera ab huiusmodi
oneribus, & ciuitates ipsæ, veræ ac
plenæ illorum dominæ; & ita possunt
assignare suis decurionibus, & recto-
ribus

TAMBRV
in
Ecclesiasticis
SUMMARIVM
de
reditus & re
E. II
30.6

ribus stipendia certa ab omni onere libera. At bona ecclesiastica non sunt libera, imò subiecta oneri præfati; vt, scilicet, omnes eorum redditus impendantur in vsus pios, puta, in sustentationem honestæ ministrorum cultus diuini, sacramentorum sacri verbi, & aliorum sacerdotum, & in subuentione pauperum, fabricæ, aliorumq; piorum operum. Tum, quia etiam si illa libera essent, tamen prælati, qui ea diuiserunt inter Episcopos & Capitula, & instituerunt alia beneficia, non erant, neque sunt veri & pleni domini eorum; sed ministri, procuratores, & dispensatores illorum constituti mediati, vel immediati à CHRISTO, domino eorum vero, & pleno: quibus non est facta potestas dandi pro libito stipendia, liberè, in quoslibet vsus impendenda; sed solum iuxta intentionem ipsiusmet CHRISTI, per traditiones Apostolicas, & canones Ecclesiæ declarata: quæ est, vt ministris eius honestè sustentatis, reliqua in pauperes, & alios pios vsus impendantur. Quæ responsio confirmatur per id quod Bart. ait in l. Ambitiosa, num. 7. ff. de decret. ab ord. fac. scilicet, quod ciuitas, quæ in temporalibus non agnoscat superiorem, potest donare de bonis communibus, non autem consules, & decuriones earum: eo quod ciuitas ipsa est vera, & plena eorum domina; decuriones autem solum gubernatores. Ita ergo & CHRISTVS ipse rerum ecclesiasticarum verus dominus, posset quidem assignare ministris eius quanta ei liberet stipendia, de his quæ libera essent ei donata ab onere tribuendi superflua pauperibus: non autem prælati, qui ab eo mediati, vel immediati sunt instituti, vt gubernatores, & decurio-

nes quidam ecclesiarum. Corroboratur etiam eadem responsio, ex eo quod, sicut consulis, & decurionibus statuta sunt à ciuitatibus certa stipendia, de quibus pro libito disponere possunt; sic etiam beneficiariis instituta est à CHRISTO, & Apostolica Ecclesiæ traditione, honesta sustentatio pro stipendiis, de qua etiam ipsi liberè possunt disponere: adeo quod de omnibus quæ reliquauerint de iis, quæ possent in suam honestam sustentationem impendere, possunt pro libito perinde ac de patrimonialibus disponere, vt diximus in dicto libello q. 1. coroll. 10. nu. 59. & defendimus supra latè monito xxx. Confirmatur etiam ex eo, quod beneficiarij similes sunt decurionibus, quibus nil certum esset pro stipendio statutum; sed sustentatio personarum suarum honesta: de quibus non diceret Aduersarius posse quicquam de bonis ciuitatis impedere in alios vsus, quàm à ciuitate præstitutos, exceptis illis quæ pro sua sustentatione darentur: de quibus possent suum fraudando genium, & parcius viuendo, aliquid reliqui facere. Quarto colligitur præfata memorati Thomæ mens, ex eo quod in aliis duobus locis, videlicet, Quodlib. 6. art. 12. & Sec. 2. q. 185. art. 7. in quibus aliqui affirmant contrarium tenuisse, satis consentit comuni, si candidè intelligatur: quoniam tria dicit. Primum, quod episcopus potest disponere de his quæ sibi deputata sunt, perinde ac de patrimonialibus. Secundum, quod Prælati restituere tenentur id quod impendit, ex ea parte, quæ deputata est principaliter pauperibus, vel fabricis. Tertium, quod etiam tenentur ad restituendum quantitatem notabilem, vltra ea quæ sibi de-

center alendo sufficerent, si bona sunt communia ei, pauperibus, & fabrica. Quae omnia tria dicta, nos quoque fatemur: ita quod dubium est, quantam partem dixisset ille esse deputatam praefatis Praelato, & beneficiariis suis vobis necessariam. Nam aduersarij aiunt esse totam, quae ex mensa communi totius ecclesiae est deputata Praelato. Nos autem affirmamus, esse tantum illam, quae virorum bonorum iudicio, ad honestam eius sustentationem opus est: & longè verisimilius est, eum intellexisse hoc, quam illud. Tum, quia hoc consonat traditionibus & canonicis Apostolorum, & Ecclesiae, quorum ipse semper fuit obseruauissimus: & expedit tanti auctoris dicta, quatenus verba patiuntur, ita interpretari, ut illis concordet arg. l. 1. C. de inoff. dot. & c. Cum expedit, de elect. lib. 6. Tum, quia ex contraria interpretatione, consequeretur quiddam absurdum, ideoque minime audiendum, l. Nam quod absurdum. ff. de oper. libert. & c. Dudum. 2. de preb. lib. 6. videlicet, quod vir adeo doctus, & sanctus dixisset; Praelatum, cui pro sua parte ducentorum ducatorum millia in redditibus à mensa Capitulari separata essent, perinde posse de illis omnibus disponere, ac de suis patrimonialibus, & sicut Dux secularis de suis ducalibus: ac consequenter posset thesaurizare omnes illos redditus si vellet, vel suis cognatis distribuere, si id mallet, emeréque ex illis quicquid in Regno venale inueniretur, si triginta annos viueret, retinens eos sine maiori obligatione, quam Dux: quod est contra Concil. Trid. in c. 1. de reform. sess. 25. & contra illa multa quae supra monito xxxviii. & xxxviiii. adducta

fuerit. Quod si quis confessus fuerit, sanctum illum Doctorem non fuisse confessurum hoc de Praelato tantorum reddituum; eadem ratione confiteri eum oportebit, eundem non fuisse asserturum de Praelato 150000. vel 100. millium reddituum: neque de eo qui haberet 50000. vel 300. millia, neque de habente viginti millia, vel decem millia, si sex millia sufficiunt ei honestè sustentando; quandoquidem eadem ratio idem ius in omnibus illis suadet: & ita est locus regule. l. Illud. ff. ad l. Aquil. Quod si perniciter replicetur, eundem sanctum Doctorem dictarum fuisse, de omnibus, quod nos asserimus esse absurdum, triplicare possumus. Primo, ludibrio cuidam fore sanctissimum Clementem, quem citauimus cum aliis in dicto libro. q. 1. nu. 28. & Concil. Carthaginen. & Trident. & alia quae statuerunt suppellectilem episcoporum debere esse curtam, mensamque pauperem; esseque debere victum, & vestitu moderato contentos, impensasque sumptuosas ne faciant, ne sint delicati, ne cognatos suos ditent. Deinde, quod ignominia quaedam esset S. Thomae, tantae sanctitatis, & doctrinae puteo, asserere; quod ipse dixisset Hispania Praelatos, qui opulentos redditus suarum dignitatum separatos à mensa Capitulari habent, posse impendere perinde ut patrimoniales; praedicando illum esse columnam, quae nitatur doctrina adeo ab apostolica, & philosophia christiana, imò & ethnica aliena. Quinto, praefata mensa Thomae colligitur, ex eo quod eius aetate redditus episcopatu, & beneficiariorum, non adeo grandes erant ut nunc; & in Italia, ubi erat ille ortus, episcopi redditus habent tenues; quia decima fructuum non soluuntur hic ut alibi, &

in

manet in

TAMBURINI
in
ecclesia
XIVAR
de
redibus
E III
30.6

in Gallia, qua peregrinatus fuit, & ubi vita defunctus est, ubiq; suum corpus magna veneratione colitur, & adoratur Tholose in Conuentu reformatissimo Dominicanorum, ubi nos quoque frequēssimē adorauimus, & eius auxilium, ni fallimur, experti sumus. In qua, inquam, Gallia, etiam episcopatus non sunt adeo opulenti, sicut in Hispania; quippe quos septingentæ Abbatia, & Prioratus baculo & mitra insignes, sanguine reddituum suorum minuunt, vt testatur auctor libelli de taxa episcopatum regni Fræcia in 16. volumine tractatum; fol. 128. & ita partes quas eius aetate Episcopi tenebant à parte Capitulari separatas, vix eorum sustentationi honestæ sufficiebant. At si admonuissent eum, esse Archiepiscopum, qui habeat ducenta, vel centum quinquaginta millia ducatorum separata ei à mensa Capituli, & fabricæ; & interrogassent, nunquid esset ei mens docendi aliquid, vnde consequeretur eiusmodi Archiepiscopum posse disponere ita liberè in vsus quos vellet, ac si essent patrimonij redditus; videtur nobis, quod quamuis non vsque adeo durè respondisset, ac Archidiaconus in præfato c. Statutu. §. Assessorem, de rescrip. lib. 6. videlicet, hoc affirmare, esse hæresim; respondisset autem, vt minimum, quod nunquam id cogitauit. Respondisset, qui fieri potest, vt hoc dixisset: quadoquidem Sec. 2. q. 43. art. 8. & q. 87. art. 1. ad 1. & art. 4. ad 4. & in Quodlib. 6. art. 10. & q. 119. art. 3. ad 3. scripsi quædã vnde necessatio inferatur contrarium, videlicet, decimas & redditus ecclesiasticos non fuisse donatos in solã cleri sustentatione; sed etiã in pauperum, & aliorum piorum operum subuentionem. Itaque rectè acutis-

simus Maior. in 4. dist. 24. q. 17. dixit, nunquam eum fuisse in opinione quæ cõtraria est cõmuni: quod ipsum nos efficaciter monstrabimus inferius q. 2. mon. vii. de illo eius magno discipulo Cardinali Caiet. Sexto, colligitur præfata mens præfati Thomæ ex eo quod ipse fatetur, quod si nulla diuisio bonorũ esset facta inter Prælatos & Capitula, & beneficiarios, sed omnia essent in communi & Episcopus vel alius Prælati, haberet potestatem dispensandi omnes eorũ fructus, non posset ex eis quicquam præter sustentationem honestam, sibi, aut profanis vsibus accipere; & si acciperet, non modò peccaret, sed etiam teneretur illud restituere. Cuius ratio est, quia illa omnia sunt dicata, & oblata sustentationi honestæ ministrorũ, & pauperum, & aliorum operum piorum; iuxta mentem Christi, veri domini eorum, vt supra mon. xxi. & xxvii. monstratũ est. At qui diuisionem eorũ fecerunt, noluerunt, neque potuerunt eximere illa à præfata deputacione, & obligatione, vt infra mon. seq. latius monstrabimus: & apertè colligitur ex Concil. Trident. cap. 1. de reformat. sess. 25. quatenus interdicat omnibus beneficiariis largitione reddituum in alios quàm pios vsus, etiam nunc post præfatas diuisiones. Ergo vir doctissimus iuxta ac pietissimus, non potuit, neque debuit sentire contrarium. Quare non immeritò, præfatus Petrus Sotus, vir eiusdem ordinis, adamussim eius doctrinam doctus, eum pro nostra, quæ communis est sententia, esse dixit.

SUMMARIUM.

Diuisionem bonorum ecclesiast. inter Prælatos, & capitula & alios beneficiarios, non efficere eos liberiores suarũ partium

dominos, quàm erant Prælati omnium ante diuisionem, latè, & euidenter probatum. num. 1. & seq.

Facta non præsumuntur. num. 2.

Cõmunio rerũ, solet parere discordiã. nu. 3.

Dispositio ad minuendum, non operatur augmentum. num. 3.

Rõncuallis monasterium illustre. num. 4.

Dominus Franciscus à Nauarra stirpe Regia prognatus. num. 4.

Monasterium S. Crucis Conimbricensis omnium ordinis Canonicoꝝ Regulãrũ olim opulentissimum, nunc autem etiam reformatissimum. num. 4.

Pium in vsum datum, non est commutandum in alium, sine iusta causa; neque cum illa sine Pape auctoritate. num. 5.

Surrogatum sapit naturam eius cui surrogatur. num. 6.

Beneficiarius etiã præbende sue diuisa redditus superfluos debet pauperibus. nu. 7.

Intellectus pulcher c. fin. de his qua sunt à mai. par. c. ap. num. 8.

Maior pars non præiudicat minori, in rebus communibus vt singulis & c. num. 8.

Beneficiarij ad reficiẽdas Ecclesijs compelluntur. num. 9.

Priuilegia, licet ita interpretanda sint, vt aliquid contra ius commune operentur; dato tamen aliquo tali, quo ad alia restringuntur. num. 10.

X L I. Moneo, nihil etiam obstare secundum, quod præfatus N. assumit; nempe, quod diuisio bonorum, vel fructuum, & reddituum eorum, de qua in c. Vobis. & c. Quatuor, & c. de redditibus. 1. 2. q. 1. & erectio præbendarum & beneficiorum, mutauit naturam primænam ecclesiasticorum reddituum quod ad hoc; id enim negamus, & falsum esse probamus. Primo quidem, quod actus agentium non operatur ultra fines eorũ. l. Nõ omnis ff. de reb. cred. c. fin. de præb. c. Cũ

in illis, eod. tit. lib. 6. At intentio, & finis eorum, qui præfatas diuisiones fecerunt, non fuit exoneratio eorum ab onere quod inerat eis alendi pauperes ex superfluis: quod constat ex duodecim cõiecturis. Prima, quod nec vnde id constat, & factum quale hoc est, non præsumitur. c. Cũ in iure peritus. de offi. deleg. l. 1. C. de mand. Principum. Secunda, quod constat fuisse ab hoc longè alium, videlicet, auferendi rixas, dissidia, & lites, quæ inter episcopos, capitula, fabricarios, & elemosynarios accidere solent: quoniam cũ vniuersa bona soli Episcopi administrarent, vt tradit S. Clemens lib. 2. cap. 28. & cap. 29. & affirmat Anacletus in c. Præcipimus. 1. 2. q. 1. minimèq; exhiberent beneficiariis, & reliquis congruam quam debebãt portionẽ, vt idẽ quoq; S. Clemens in d. cap. 28. & 29. significat, iam hoc temporibus suis in vsu esse cœpisse, expediens fuit; vt bona ecclesiastica diuiderẽtur ad discordias sedandas, quas rerũ cõmunio frequentissimè solet importare. l. Cũ pater. §. Dulcissimis. ff. de legat. 2. & alia citata ibi à gloss. & Doct. & illud Genes. 13. Facta est rixa inter pastores. Tertia, quod dispositio, & intentio disponẽtis ad minuendum, non debet inducere augmentũ. l. Legata inutiliter. ff. de adimen. leg. & cap. fin. de verb. signif. sed præfatorũ bonorũ diuisiones in hoc præcipuè facte fuerũt, vt diminueretur potestas Prælati ecclesiastica bona pro libito insumentibus; & sæpe nihil, vel non satis distribuentibus canonicis, clericis, fabricis, vel pauperibus; ergo non debet illis per eas augeri potestas, qua prius carebãt. At omnes post Thomã Sec. 2. q. 185. art. 7. & Quodlib. 6.

manet in bi

TAMBRVH
IN
ECCLESIA
NAVARRE
DE
REDDITIBUS
E. II
30. 6.

art. 12. fatentur, non fuisse prius illis potestatem aliam, quam victum & vestitum honestum sibi desumendi, & reliqua pauperibus erogandi: ergo neque post eas diuisiones habebunt. Quarta, quod eadem quoque causa pertuasit, ut multæ quoque diuisiones ætate nostra fierent inter Abbates, Priores, suosque conuentus, & hospitalianon nullorum monasteriorum opulentorum, quæ per solos Prælatos gubernabantur: & in his illa quæ pridem facta fuit in illo nostro illustri, & antiquissimo cœnobio generalique ac necessario hospitali celeberrime Roncænalis, quam precibus, & efflagitationibus nostris motus, fecerat ille longè electissimus Prior, prole regia prognatus, vir regio ingenio, virtutèque apostolica præditus, D. Franciscus à Nauarra, qui nuper Valentia Archiepiscopus vita functus est, pauper, ut pauperibus subueniret, quæ illustre illud monasterium cum hospitali generali sibi adnexo seruaui, & seruat. Eadem item causa, & ratio fuit illustri monasterio S. Crucis Conimbricensis, quod ut quondam totius Europæ monasteriorum canonicorum regularium opulentissimum fuit, ita nunc est omnium reformatissimum. Eadem etiam causa fuit aliarum diuisionum, quas nos tractauimus, non ideo profecto, ut Abbates, Priores, Canonicique liberè suas portiones prodigerent, sed ut eorum capitula, & conuentus, quoties res ipsa postulasset, eis coram Deo & hominibus, iuxta cap: Edoceri, cum ei latè annotatis de rescript. obuiam irent; palamque contradicere possent, quo ad portiones, quæ ad ipsam hospitalitatem, pauperes, & fabricam pertinerent. De suis verò Prælati eam Deo redderent ra-

tionem, quam antea de omnibus reddere tenebatur. Itaque præfatæ diuisiones, quæ ad diminuendum Prælatorum administrandi facultatē factæ sunt, non fuerunt operatæ augmentum, iuxta præfatum cap. final. de verb. signif. & l. Legati inuuliter. ff. de adimen. leg. ad infumedium pro libito portionem tuas; quod ante illas minimè facere poterant. Quinta, quod id quod ad aliquem finem, vel usum conceditur, aut relinquitur, non debet in alios usus commutari, neque infumi, nisi suprema aliqua Imperatoris, aut Regis potestate id fiat l. 1. & l. Legatum. ff. de administr. rer. ad ciuit. pert. Quin etiam ipsi peccaret, si absque iusta causa id faceret: quia contra legem naturæ, quæ vetat vllum suo iure, ac dispositione rei priuari, non possent ordinare sine iusta causa, cap. 1. de probat. c. Sunt quidam. 25. q. 1. & latè probatur in c. Quæ in ecclesiis, de constit. præsertim per Panor. Felin. & Decium. Quinimo non sufficeret vlla facultas, etiam imperialis, aut regalis auctoritas ad huiusmodi mutationem faciendam, circa relicta ad usus pios, etiam si in alios æquè pios mutare vellent; quia est in hoc necessaria spiritualis, eadèque suprema summi Pontificis. Clemen. Quia contingit, de relig. domib. Et quia secularis potestas non se extendit ad spiritualia, c. Bene quidem. 96. dist. & c. Ecclesia sanctæ Mariæ, de constit. Neque illa sufficeret, quod iuste fierent, nisi aliqua iusta causa id suaderet: id enim esset contraire alicui ex quinque legibus naturalibus relatis in præfato lib. nostro. q. 1. nu. 10. & consequ. facit. c. Non liceat Papæ. 12. q. 2. cum eis quæ ibi nunc latius scribimus. Tradit. Caet. in Sec. 2. q. 43. art. 8. & Laugd. cum Cardinal. q. 2. in d. Clemen. Quia contingit.

E. 5 Cum

Cum ergo finis, & animus eorum qui præfata bona ecclesiis concesserunt, fuerint supradicti ad eum, non potuerunt, neque debuerunt conuerti in alios usus, præsertim profanos, sine auctoritate suprema Apostolica, quæ in nulla præfatarum diuisionum inuenietur vlli ad hoc concessa. Sexta, quod intentio eorum qui huiusmodi diuisiones primitus induxerunt, fuit iniusta; quod credendum non est, vel certe fuit, ut vnusquisque de sua portione posset disponere, illo modo quo ante diuisionem Prælati poterat de vniuersis, videlicet, sustentare se honestè, & reliqua pauperibus erogare. Septima, quod absurdum est, & ideo minimè audiendum. 1. Nam quod absurdum, ff. de oper. libert. & cap. Dudum, 2. de præb. lib. 6. dicere; diuisionem muneris, & gubernationis, quæ vni incumberebat, in tres vel quatuor partes factam, iustam fuisse causam, ut finis atque usus tam pijs, in usus tam profanos mutarentur. Octaua, quod id quod subrogatur, aut substituitur alterius loco, eandem eius naturam seruare debet. arg. l. si eum qui. §. Qui iniuriarum. ff. Si quis caut. c. Ecclesia, vt lit. pend. Cum ergo Episcopo, qui solus vniuersa gubernabat, subrogati sint ipsi, atque alij, qui partes assignatas eis gubernarent, omnes seruare tenentur id, quod Episcopus ante diuisionem facere tenebatur; videlicet, se honestè sustentare, & reliqua egenis erogare. Nona, quod celebris ille Gratianus huius libri auctor, qui Decretorum medullam antiquorum callebat, perspicue ait, in. §. fin. sub. c. penul. 1. 2. q. 1. etiã canonicos, in quorum præbendas capitularis portio diuisa est, in eorum regimine cum eadem n. qualitate succedere, hoc est, vt

quæ illis superfuerint, debeant egenibus erogare; quod ipsum omnino sensit D. Bernardus, in epist. 2. col. penul. qui ad quendam canonicum diuisam præbendam habentem, scripsit id quod superius allegauimus, videlicet; Quicquid præter necessariū victum, & simplicem vestitum retines, tuum non est, rapina est, sacrilegium est. Decima, quod Alexander III. post diuisionem ab antecessoribus suis Pontificibus, inter Episcopos, capitula, fabricas, & pauperes factam, in quadam solemnè decretali epistola respondit, in c. Relatum. 2. de testam. non posse iure testari canonicos de rebus præbendarum suarum ratione quasitis, nisi de rebus aliquibus mobilibus, remuneratorum seruitorum causa; idque solum, vbi consuetudo id faciendi vigeret. Ex quo plane colligi potest, intentionem eorum qui reditus ecclesiasticos diuiserunt, non fuisse faciendi magis portionum suarum dominos eos quibus eas applicarunt, quam antea Episcopi fuerant vniuersorum reddituum. Quod ipsum colligitur è quodam Innoc. III. Pontificis doctissimi singulari responsò, in c. fin. de his quæ sunt à ma. par. cap. quod alibi non inueniri ait Panor. in c. Cum omnes, de constit. col. 3. & Felin. 8. quo decreuit, fabricæ in necessitatem adductæ, posse Episcopum cum maiori parte capituli, etiam minore repugnante è portione capitulari applicare necessaria: quod tamen iustificari commodè non posset, nisi dicamus per præfatas diuisiones non fuisse effectos dominos integros suarum portionum, & reddituum, sed solum administratores eorum; ita vt se honestè sustentatis, quod superesset, operibus impenderent pijs: quoniam cum aliquid est ita multis commune,

vt singulis vniciuique propria contin-
gat portio, tanquam domino integro,
vt contingerent canonicis suæ portio-
nes particulares; si opinio contraria
esset vera, tunc maior pars minori
non posset præiudicare. In re enim
quæ communis est pluribus vt singu-
lis, non potest maior pars præiudica-
re minori. l. Per fundum. ff. de seruit.
rust. præd. l. Sabinus. ff. Comuni
diuid. Ratioque germana illius de-
cretalis Innocentij, ex hac nostra cõ-
muni opinione facillè colligi potest,
vt pulchrè de more colligit Dec. in
d. c. Cùm omnes, col. 3. perinde ac
hæc nostra illius singulari decisione
dilucidè confirmatur. Ex quibus pal-
lam probatur, non esse canonicis tan-
tum iuris in redditibus suarum præben-
darum, quantum in redditibus patri-
moniorum suorum; cùm manifestum
sit, neque Aduersarius negat, nõ pos-
se illos cogi ab Episcopo, ad subue-
niendum Ecclesiæ fabricæ necessitati
de patrimonialibus. Quod autem ego
non assignaui præfato cap. rationem
decidendi, quam mihi N. imponit,
9 monco infra mon. lxxii. Vnde-
decima, quòd beneficiarij separata
beneficia, & separatos redditus eorum
ecclesiæ habentes, compelli possunt
ad restituenda testæ, & alia ædificia il-
lius, de his quæ illis supersunt, vt sin-
gulariter probant cap. 1. & c. De his,
de eccle. ædif. quos tamen certum
est non posse compelli ad id facien-
dum de redditibus suorum patrimo-
niorum superfluis. Ergo per diuisio-
nes huiusmodi, redditus beneficiario-
rum qui eos diuisos possident, non
sunt factæ ad eò liberi eorundem do-
mini, ac sunt reddituum, & bonorum
patrimonialium eorum quæ aliunde
habent. Duodecima, quòd diuisiones

præfate operari potuerunt, etiam ali-
quos alios effectus iustos, præter eum
quem supra diximus; non operando
illum iniustum, quem Sotus & Ad-
uersarius prætendit, nempe, illi què
operatur diuisio agri ad faciliore cul-
turæ commoditatem, quæ nec plures
agros efficit, nec aliquid à prioris na-
turæ cõditione immutat. l. Caius Se-
sius. §. Titius. ff. de legat. 2. nec onus
vllum adiunctum tollit. l. Cum pater.
§. Hereditatem. 2. ff. de legat. 2. & l.
Qui cū tutoribus. ff. de transact. Què
iè operatur diuisio facta inter se per
administratores Reip. suæ commodi-
tatis causa, quæ Reip. nil præiudicat:
quoniam singuli eorum poterunt in
subsidiu conueniri post talem diui-
sionem, sicut ante illam. l. Imperator,
ff. ad municipal. Quem item opera-
tur illa, qua iubet Prætor bina manci-
pia ministerij causa reseruari pupillis;
per quam non censentur omnino di-
uisa, immo permanent communia;
licet vnusquisque pupillorum sibi re-
seruatorum ministerio cõuenienti vti
possit. l. Bina mancipia, ff. Commu-
diuid. Quem item facit illa qua pater
pluribus filiis heredibus institutis mo-
riens clauis & annulum custodiæ cau-
sa maiori natu filia tradidit, & liberto
eius res quas sub cura sua habuit, assi-
gnari iussit; per quam filia præfata ni-
hil debet habere præcipuum. l. Cum
pater. §. Pater pluribus. ff. de legat. 2.
Cùm ergo præfate diuisiones possint
operari effectus omnes prædictos iuri
consonantes, non sunt dicendæ van-
æ, quàmuis non operentur illum
alium omnibus canonibus contra-
rium: quia receptum est, quòd pri-
uilegia quæ contra ius commune fe-
rantur. c. Priuilegia. 3. distin. & de-
bent operari aliquid contra illud.
c. In

c. In his, de privileg. ita interpretanda sunt, vt dato aliquo quod contra illud operentur, non operentur alia maiora. arg. c. 1. de rescrip. & multorum quæ adduxit Dec. ibi col. 7. Per quæ omnia, palam profecto est, ei qui omnino non est cæcus, & habet vel micam voluntatis intelligēdi vt bene agat; diuisiones præfatas bonorū, & reddituum ecclesiarum, non fuisse operatas id quod Sotus & N. parum canonicè, ac religiose asseruerunt: neq; ob eas ea vel redditus eorum effecta fuisse patrimonialia bona beneficiariorum; neq; onere antiquo tribuendi superflua pauperibus, alijsve operibus pijs exuta fuisse.

SYMMARIUM.

Diuisio iustus titulus ad transferendū dominium illius speciei, qualis erat ante diuisionem, non tamen alterius. num. 1.

XLII. Moneo, nil etiā ob stare illud argumentum, quod præfatus N. magnificat; Diuisionem, nimirū, bonorum communium esse sufficientem titulum ad transferendum dominium; ita vt dominium, quod antea erat cōmune, & indiuisum in toto, per eā fiat in parte propriū, vt de illius portionis fructibus tanquā verus dominus liberè disponere possit. l. 1. C. Communia vtriusque iudi. l. Cum pater. §. Hereditatē, de legat. 2. At episcopus, & alij beneficiarij, diuiserūt bona ecclesiarum inter se, & fabricam, & pauperes. c. De redditibus. c. Quatuor. 12. q. 2. Ergo quilibet eorum potest liberè disponere de fructibus suæ partis. Nihil, inquam, obstat hoc argumentum: cui (licet dissimulet N.) satis superque feci in præfato libello. q. 1. nu. 32. & multis consequentibus; & cui iterum cumulatissimè satisfacimus supra in mon. præce-

deni. Ex dictis igitur ibi respondemus formaliter; Primo, concedendo maiorem, intelligendo eam de translatione talis dominij, quale habebatur in communi: negando autem, intelligendo illam de translatione dominij alterius speciei. Verbi gratia, est commune duobus aliquod prædium, quo ad vtile, & directum dominium; diuiso prædio, vterque fiet dominus directus, & vtilis suæ portionis. Si autem prædium esset commune quo ad dominium directum tantum, vterque fieret dominus directus tantum suæ portionis. Et si esset commune quò ad vtile dominium tantum, vterque fieret dominus vtilis tantum suæ portionis. Et si prædium cōmune erat subiectum restitutioni, vel obligationi soluendi aliquam pensionem de fructibus eius, vterque erit dominus suæ portionis; sed cum onere restituendi, vel soluēdi partem pensionis illius. Cū ergo, posito sine præiudicio veritatis, quòd dominij bonorum ecclesiasticorum fuisset cōmune Episcopo, clericis, fabricæ, & pauperibus; cū tamen illa omnia ante prædictam diuisionem eis essent ita cōmunia, vt omnia quæ superessent, ministris honestè sustentatis, erogarentur pijs operibus: quod ore pleno etiā ipse N. confitetur, patet quòd per eam nō potuerūt fieri propria illorū libera quo ad partes eos contingentes: sed cum onere, & obligatione erogādi superflua pijs operibus, quali erant subiecta cū essent communia. Et ita hoc argumentum contra eum retorquetur, & irrefragabiliter nostram sententiam cōfirmat; tantum abest, vt eam infirmet. Secundo, respondetur ad hoc argumentum, negādo minorem, videlicet; quòd Episcopus, & Clerici erant ante di-

manet in bi

TAMBRVIL
in
Stecclia
XIVAR
de
reditus & ca
E. III
30. 6.

diuisionem domini bonorum Ecclesie: quia solum erant æconomi, administratores, & dispensatores eorum constituti, mediare, vel immediate à D. N. IESU CHRISTO veto domino illorum, ad ea fideliter & prudenter regenda, & ad dispensandum redditus in pauperes, & alia opera pia, sustentatione honesta sibi retenta; vt efficaciter probauimus supra motto xxi. & ita nullum per predictam diuisionem dominium fuit diuisum; sed solum potestas administrandi præfata cum onere predicto: quæ etiam est irrefragabilis nostræ sententiæ confirmatio.

SUMMARIUM.

Bona fabricæ & pauperibus deputata, non sunt magis libera, quam deputata episcopo & beneficiariis.

XLIII. Moneo, nil etiam obstare aliud argumentum, quo N. multum nititur, videlicet; portiones pauperum, & fabricæ, post diuisionem prædictam sunt liberæ omnino: ergo pari ratione portiones applicatæ beneficiariis, sunt omnino liberæ. Nam primo, falsum est antecedens, videlicet; Portiones pauperum, & fabricæ esse omnino liberæ, quia earum redditus non possunt impedi quibuslibet vsibus; quia non profanis: & si portiones Episcopi, & beneficiariorum periret, vel adeo extenuaretur, vt nullatenus ali possent ad ministerio suo fungendum, merito ex portionibus pauperum, & fabricæ posset desumi supplementum. Secundo, negando consequentiam, scilicet, quod eadem ratione Episcopus & beneficiarij possint impendere redditus portionum suarum vsibus suis profanis, qua fabricæ, & pauperum portio vsibus suis piis: quoniam ante diuisionem omnes poterant impendi vsibus

piis, & nulli profanis; & ita concedemus adeo liberè posse Episcopum, & beneficiarios vti redditibus suis ad vsus pios sicuti fabrica, & pauperes suis ad eosdem; neque tamen isti, neque illi possunt vti eis ad vsus profanos: quod etiam confirmat sententiam comunè.

SUMMARIUM.

Dominus non quilibet etiam verus alicuius rei, de ea liberè disponit. num. 1.

Beneficiarios esse dominos suorum reddituum non probat c. 1. de cler. non res. lib. 6.

& si probaret tantum probaret esse dominos restrictos. num. 2.

Argumentum à contrario sensu inualidum, ad probandum id cuius contrarium iure exprimitur. num. 2.

XLIII. Moneo, non obstare quicquam etiã illud quod pro suo Achille opponunt Aduersarij, nempe c. 1. de cler. non res. lib. 6. quatenus habet, eos qui diuinis non intersunt officiis, non fieri dominos quotidianarum distributionum, quæ interuenientibus eis tribui debent: & ita significat eos qui diuinis intersunt officiis, fieri dominos earum. Quod argumentum, neruosius nos proposuimus, in præfato libello nostro. q. 2. nu. 14. ex mète Adriani in 4. de restit. q. 12. & Dom. Soui lib. 10. q. 4. art. 3. de iust. & iur. in hunc modum. Qui est alicuius rei dominus, potest de ea pro libito disponere. l. Si quis vi. §. differentia ff. de acq. poss. & ei annot. per Bart. & alios de dominio; & beneficiarij sunt suorum reddituum ecclesiasticorum domini, eo quod c. 1. de cler. non res. habet, beneficiarios qui non intersunt horis, non effici dominos distributionum quotidianarum: significans à contrario sensu fieri dominos illarum eos qui illis intersunt. Infirmè, inquam, firmat

mat suam opinionem per prædictum c. 1. & præfatam argumentationem. Primo quidem, quia soluitur negando maiorem; nõ enim quicumque est dominus etiam verus alicuius rei, potest de ea pro libito disponere; sed solum ille qui est integer, & absolutus, ac sine onere vlllo, & vinculo ei annexo. Nam notum est, quod feudatarius, & emphyteuta, qui habet verum dominium vtile. c. 1. in quib. casib. feud. amit. iuncta glos. in verb. feudo. l. 1. ff. si ager vectig. Nec dominus primogenij, quod Hispani vocant Maiorazgo, siue Maioratum; nec fidei comillarius qui tenetur restituere, licet sint veri domini etiam proprietatis, possunt liberè de rebus suis præfatis disponere: imò tenentur voluntatem, onus, & vincula per institutores illorum, vel alias dispositiones imposita obseruare. l. Feminæ. C. de sec. nupt. & toto titulo. ff. & C. ad Trebell. & ff. de cond. & demonst. quod etiam ipse Aduersarius planè fatetur in 4. part. sui libelli, cap. 6. pagella 16, neque negare potest per præfata, & per l. Non ideo minus. ff. de rei vend. quatenus probat, grauatum ad restituendum post mortem dominum esse, licet alienare non possit: & l. generaliter. §. sub conditione. ff. qui, & à quib. quæ habet, seruos sub conditione legatos, pendente illa, pleno iure hæredis esse; licet libertatem ab eo consequi nequeant. Quin & pupillus, & furiosus domini sunt absoluti rerum suarum, & tamen eas alienare nequeunt; iuxta illud Iustiniani in principio. Instit. quib. al. non lic. Aliquando qui dominus est, alienare non potest: vbi etiam habetur; maritum inuita vxore, fundum dotalem alienare non posse; licet eius sit dominus. l.

Doce ancillâ. C. de rei vend. Et ita licet præfatâ. c. de cler. nõ resid. lib. 6. probaret (quod tamè profectò nõ facit) beneficiarios esse dominos suorum reddituum, intelligendû erat de dominio restricto, & obligato ad erogandû superflua pauperibus, & nõ de omnino libero: quoniam oportet iura iuribus cõcordare. c. Cùm expediat, de elect. lib. 6. & l. 1. C. de inoffi. dot. & per cõsequens ita interpretari illud cap. vt cõcilietur multis aliis iuribus, quibus cõtrariû declaratur; & probatur quod beneficiarij effectu solû sunt economi, & dispensatores illorum ad erogandû pauperibus, desumpto sibi tamen ante omnia quod statû suû decet; iux. doctrinâ Innoc. in c. Indecorû, de ætat. & qual. Quod etiã præf. Adrian. licet restituendi necessitatem neget, vt N. tamè ita intelligendû esse illud c. significauit, in 4. de rest. q. 12. col. 2. & Maior affirm. in 4. dist. 24. q. 17. & lóge ante illos Archid. in Clem. Gratia, de rescrip. col. penul. cum aliis multis, quæ firmissima responsio est. Secundo, responderetur, quod falsum est probari per illud cap. beneficiarios esse dominos reddituum suorum beneficiariorum. Nam illud cap. solû inducitur à cõtrario sensu, quod tamè licet alias dicatur fortissimû in iure. l. 1. ff. de offi. eius cui mand. c. Cùm Apostolica, de his quæ fiunt à præl. nullatenus tamè habet vires ad probandû id cuius contrariû in iure exprimitur. glos. sollemnus, recepta in c. Significasti, de for. comp. vbi latè Felin. & text. omnium optimus in c. A nobis, de sent. excomm. At contrariû, scilicet, quod nõ sunt domini, exprimitur in c. Quod autem. 23. q. 7. ibi. Non sunt nostra, sed pauperum, quorum procuracionem gerimus. c. Conuenior, ead. cau. & quæ-

manet in bi

TAMBRVH
in
Steteli
NAVAR
de
E. II
30. b.

quæstione, & cap. penult. & fin. 12. q. 1. & c. Edoceri, de rescript. c. 2. de donat. & Clemens ante illos, lib. 2. cap. 29. & 39. de constit. Apost. & sanctus Thom. cuius auctoritate Aduersarij niuntur, asserit in d. Quodlib. 6. art. 12. & Sec. 2. q. 187. art. 7. clericos nõ esse dominos reddituum suorum beneficiorum, sed tantum dispensatores, siue quibus est credita dispensatio. Quod ipsum affirmat magnus ille Gratianus huius libri Decretorum auctor in cap. penult. 12. q. 1. & probatur per cap. penult. ead. caus. & quæstione, quæ etiã est firmissima responsio: quod supra monito XXI. l. l. latius probauimus, monstrãdo efficaciter verum, omnium bonorũ Ecclesie dominium esse penes CHRISTVM. Imo & hoc esse hodie necessãria in salutem fide credendum, per concil. Trident. in cap. 1. de reform. sess. 25. cuius ea de re verba ibi transtulimus.

SVMMARIVM.

Beneficiorum facultas impendendi redditus suos, non fundatur in dominio eorũ, sed in cõcessionẽ ipsius à iure facta. num. 1.

Beneficiarius regularis tam liberẽ disponit de redditibus sui beneficij regularis, ac secularis de sui beneficij secularis. num. 2.

XLV. Moneo, nil etiã obstare illud fundamentũ, quod præfatus N. vbi supra præsupponit, videlicet, quod potestas impendendi redditus ecclesiasticos, fundatur in dominio quod habet in illis beneficiarij, quia id falsum est: non enim fundatur in eo, sed in facultate data eis à iure id faciendi. Nã Episcopi qui sunt religiosi, & alij qui libet beneficiarij regulares tam liberẽ possunt impendere de redditibus suis, quã alij Episcopi, & beneficiarij seculares de suis, iuxta determinationem Cardinalis Florent. in Clem. 2.

§. Sed & tales, de vitã & honest. cler. & in Clemen. Gratia, col. penult. de rescript. quem etiam in præfato libello q. 1. citauimus, cui nemo unquam contradixit: cum tamen certum sit, eos non esse dominos illorum, neque capaces dominij eorum, neque alius alicuius rei temporalis propter solemne paupertatis votum, quod in professione emisserunt. c. Non dicatis. 12. q. 1. & c. Cũ ad monasteriũ. §. fin. de stat. monach. Id quod latè probauim⁹ in illa rubri. de stat. monach. q. 1. & satis supra mon. 1. x. & octo sequet.

SVMMARIVM.

Soluens alij, quod alij debet, non satisfacit. num. 1.

Intellectus optimus. c. Peruenit, de fideius. num. 2.

Princeps respondens ad consultationem, secundum ius præcedens videtur respondere. num. 3.

Beneficiarius potest soluere debita sua, etiã iniuste contracta, de redditibus beneficij. num. 4.

XLVI. Moneo, nil etiam obstare c. Peruenit, de fideius. quod neruosius quã per præfatũ N. inducatur, potest sic induci. Nemo liberatur soluendo vni, quod debet alteri, vel soluendo debita quæ alijs debet, de rebus alijs debitis, argumento. c. Forte, & c. Denique. 14. quæstione 5. & c. Ea te, de iure iur. At beneficiarius qui non habet patrimonialia vnde sua debita soluat, debet; imò cogi potest soluere creditoribus suis debita sua de redditibus beneficij sui, per d. c. Peruenit; ergo redditus non sunt debiti pauperibus. Ad quod argumentum vno modo respondet Archid. in d. §. Assessorum, videlicet, quod id fecit Papa ex gratia speciali, & expressa dispositione. Quæ responsio nunquam nobis placuit,

manet in bi...

TAMER...
in
SACR...
XIVAR...
de
reditibus...
E III
3016

3 placuit, & rectè ab N. confutatur, quã & nos confutauimus annò 1525. Salmantica prelegendo illud cap. pro clarissimo illo doctore Tapia, quem solum à tempore immemoriali vidit Salmantica vtriusque iuris doctoratu à se insignitum. Et meritò quidem reprobamus; quia cùm Princeps respondet ad consultationem, secundū ius prius statutum respondere videtur: iuxta glōf. celebrem c. Cōsultationi, de temp. ord. & c. Ex tua, de fil. presb. Tum, quia secundum eius responsionē, cap. illud de nihilo seruiret extra casum in eo contentum, & ita esset delēdum, ne membranas inutiliter occuparet. iux. c. Si Romanorum 19. dist. Aliter respondet Panorm. in c. Cū esles. num. 27. de testam. videlicet, quòd Papa non iubet, vt debita de quibus ibi agitur, soluantur de redditibus beneficij; sed simpliciter de redditib⁹ clerici: & quod ille habebat alios redditus seculares. Quam solutionem etiã tanquã diuinatorem, quando & vbi supra confutauimus. Aliter videntur respondere Card. & eius sequaces ibidem. Ex quorum tamen responsione sequeretur, quòd beneficiarius sola debita intuitu ecclesie contracta, & non alia posset soluere de redditibus sui beneficij; cuius contrarium nos semper tenuimus; & ita scripsimus in Manuali confess. cap. 25. num. 131. asserētes, posse beneficiarium debita sua, etiã iniuste contracta, si alios patrimonialia non habet, soluere ex redditibus sui beneficij, sibi ea capiēdo tanquã pauper. & c. licet decis. Rot. in antiq. de solut. 1. & 41. de probat. in eisdē non se adeo extēdat. Quare aliter respondimus nos præf. anno 25. quam responsionem, & modum intelligen-

di illud cap. significauimus in d. Manu. vbi supra: & latius explicauimus ad aliud propositum in lib. nostro, quem defendimus q. 2. nu. 35. quod nescio quare N. dissimulauit, nisi quia forè deerat ei replicatio contra solutionem, qua est omni legi & consuetudini consonatissima. Respondemus ergo, quòd beneficiarius qui non habet alia bona ex quibus aliis suis creditoribus satisfacere possit, est vnus de pauperibus: & ideo solutio debitorum eius, censenda erit in pauperes erogatio; ac ita ipse beneficiarius tanquã suorum reddituum distributor, potest ex reliquis ipsorum capere sibi tanquã pauper, vnde sua debita tanquã debita pauperis soluat. Neque ob id ipsius beneficiarij creditores præferuntur pauperibus; sed ipse beneficiarius seipsum tanquã pauperem præfert aliis pauperibus, propter potestatem sibi à iure concessam secundum Tho. & omnes erogandi reliqua suorum reddituum pauperibus quos ipse elegerit. Per quē applicata formaliter ad præfatam inductionem, concessa maiore & minore, negamus consequentiam. Ex eo enim quòd nemo liberatur soluendo vni, quod debet alteri, quod continet maior; & ex eo quòd beneficiarius potest soluere sua debita, & contracta intuitu persone suę de redditibus ecclesiasticis si nō habet aliud vnde soluat, quod continet minor; non inferitur quòd redditus illi non debentur pauperibus; quod est consequens: cū soluendo illos creditoribus beneficiarij pauperis nō habentis vnde illa soluat, censentur dari pauperibus: quia dantur pro clerico paupere, qui habet facultatem eligendi pauperem cui eos distribuatur; & eligit in primis seipsum, quē debet eligere

gere secundum charitatem ordinatā. iuxta c. Si non licet. 23. q. 5. & l. Præles. C. de seruit. & aqua.

S V M M A R I V M.

Intellectus nouus, & aptus c. Quod quibusdam, de fideius. num. 1.

XLVII. Moneo, non obstare c. Quod quibusdam, de fideius. quia longè verior est intellectus, qui ad id colligitur ex solutione proximè data ad præfatū c. Peruenit, eod. tit. quàm sic ille quem præfatus N. illi tribuit, videlicet, quod Abbas, & Conuentus debent soluere pecuniam per se, vel suum religiosum, vel alium, mutuo acceptam de redditibus sui monasterij, etiam si non probetur in utilitatē eius conuersa; tanquā pauperes quidam, qui proximiores sunt sibi, quā alijs; qui nō habent alia quā reditas monasterij, vnde illam soluant, & possunt cogi ad hoc à Iudice, quia iuste id facere possunt: quandoquidem iuste possunt sibi pro suorum debitorum solutione tanquā pauperibus accipere, id quod possent in solutionem debitorum aliorum pauperum, ne ob ea vexarentur, erogare.

S V M M A R I V M.

Intellectus extrauag. suscepit, tit. Ne sede vacan. inter communes, & tit. de elect. inter, lo. xxii. num. 1.

Consuetudo vt beneficiario post mortem cedant fructus primi vel secundi anni, non inferri posse illum de illis pro libito disponere. num. 2.

Fructus beneficiario post mortem cedentes in qua impendendi. num. 2.

XLVIII. Moneo, nil etiā obstare extrauag. suscepti; Ne sed. vac. quia late in nostro libello illi responsū fuit q. 3. nū. 12. licet id præfatus N. dissimulet, & fortè quōd defuerunt ei copie ad impugnandam nostrā responsio-

nem, quæ continet, primo extrauag. illam esse Io. xxii. quæ est in tit. de elect. inter extrauagantes eius, & in tit. Ne sed. va. inter extrauagantes communes; & in eo solo contra nos & communem induci posse, quod approbat consuetudinem, vt beneficiarius percipiat post mortem redditus beneficij primi, aut secundi anni. Secundo, quod ex eo nō inferitur, eam probare, quod liceat ex consuetudine beneficiarijs pro libito testari, vel impendere fructus primi aut secundi anni, post mortem: quia hoc longè diuersum est, & à diuersis non sit illatio. l. Papinianus exuli. ff. de minor. Imo vir doctissimus Zenzelinus à nemine alio citatus, singulariter ibidem in glos. eiusdem extrauagatis, quam habet inter extrauagates Io. xxii. tit. de elect. in verb. defuncto, ait, fructus istos conueniendos esse in utilitatem animæ defuncti; vel, vt idem Zenzelinus in alia glos. posita in verb. Ecclesia, sentit in solutionem nominum, vel debitorum defuncti: quod summam habet ratione; perpensa mente illorum, qui induxerunt præfatam consuetudinem id permittentem, quæ fuit, ne bona decissent sumptibus funeris, & debitorum solutioni. Quin & in alia glos. super verb. Personis, addidit idem Zenzelinus non valere consuetudinem deferentē predictos fructus personis laicis diuitibus. Tertio, quod prædictis non refragatur, quod Io. And. frequentius receptus, in c. Nemo plus iuris de reg. iur. lib. 6. ait, approbari per illam extrauagantem suam opinionē, quæ tradiderat valere consuetudinem permittentē beneficiario testari de fructibus primi, aut secundi anni post mortem suam perceptis: nam illius contextus haudquaquam id probat, vt diximus;

& si probaret, esset intelligendus de consuetudine testandi in pios vsus, & non profanos, vt apertè colligitur ex tribus glossis Zenzelini proximè citatis. Neque etiam ipse Io. And. cōtrarium expressit, & rationes in præfato libello vbi supra citatæ, repetitæque mon. xxxix. & præcedenti, & tangendæ infra, mon. l. in hanc concordiam nos necessario adducunt argument. c. Cùm expediat, de elect. lib. 6. & l. 1. C. de inoffi. dot. Quarto, quòd ex his sequitur, hæredes beneficiarij defuncti non posse præfatos fructus percipere, nisi tanquàm pauperes; aut quia debita defuncti ex aliis suis ipsorum hæredum bonis soluisent, vel in locum aliorum bonorum, quæ defunctus ex suis bonis patrimonialibus, vel quasi prius in pauperes, aut in pios vsus impendisset, iuxta ea quæ dicemus infra ead. q. monito lxxvii. & in q. 3. monito vltimo, quæ est noua, & valde vtilis declaratio prædictorum, & aliorum quæ Doctores leuiter attingentes dixerunt.

S V M M A R I V M.

Stipendium militi datur liberum ab onere largiendi superflua pauperibus: non autem Episcopo, vel beneficiario pars deputata ei per diuisionem. num. 1.

X L I X. Moneo, nil etiam obstare illud argumentum quo præfatus N. vtitur à simili, videlicet; Miles stipendium quod ei datur, facit suum; & mercenarius mercedem quæ ei datur, facit suam: ergo Episcopus, & beneficiarius redditus sibi per prædictas diuisiones assignatos, faciunt suos. Soluitur enim negando consequentiam, & similitudinem; quia militi, & mercenario soluitur stipendium liberum ab omni onere; Episcopo autem, & beneficiario per præfatas diuisiones assi-

gnantur redditus illi oneri subiecti, cui erant ante diuisionem, per supradicta mon. lxxvii. & in libello præfato q. 3. Eodem modo soluitur illud debilissimum argumentum, quod N. format, nempe; Beneficiarius facit suos fructus beneficij exigui, ergo & beneficij pinguis; quando quidem manifesta est ratio diuersitatis: nam habenti exiguum beneficium, nihil sibi honestè sustentato superest; habenti autem pingue, superesse potest, & si ob circumstantias personæ non superesset, idem esset de habente pingue, & exiguum: per quod apparet, non facere quod aiunt, ad rhombum, ea quæ subdit, quòd maius & minus non faciunt differre specie, neque in prædicamento substantiæ verificari magis & minus, & cæt.

S V M M A R I V M.

Consuetudo vt beneficiarij disponant in vita & morte de redditibus ecclesiasticis pro libito, nullibi gentium esse videtur; & si esset, non valeret: nec hoc debet videri durum. num. 1. & seq.

Consuetudo vt legi deroget, debet esse maioris partis. num. 2.

Academia Caturcensis à Io. lxxii. erecta. num. 3.

Consuetudinem liberè testandi de redditibus beneficiorum, non esse clericis in Italia, constat ex literis multorum Rom. Pontificum recentiorum. num. 4.

Auctor commentarium de spoliis clericorum, vnà cum hac Apologia componit, inc.

Non liceat Papa. l. 2. q. 2. num. 4.

L. Moneo, non item obstare, quod præfatus N. ait; quod ex opinione recepta sequeretur quiddam absurdum, videlicet; quòd consuetudo contraria, quam ille ait vbique terrarum esse, nõ excusaret beneficiarios ea videntes. Tum, quia id nullatenus est absurdum,

licet

licet aliquibus videretur durum, ferendum tamen, vt ait Pelagius vbi supra lib. 2. cap. 29. col. fin. assimilando id sermone CHRISTI de sua carnis esu. Io. 6. qui durus quidem fuit Iudeis, cum esset verus. Durum, inquam, videbitur duris corde, & parum in pauperes misericordibus: non autem volentibus imitari vestigia misericordiae D. N. IESU CHRISTI, Apostolorum eius, & aliorum omnium, quos hactenus legimus in sanctorum catalogum relatos: neque his qui quae sursum sunt sapiunt, & non quae super terram, ad Coloss. 3. neque his, qui quae Christi, & non quae sua sunt, quaerunt, ad Philippen. 2. Tum, quia, licet id praefatus N. dissimulet, huic obstaculo respondimus in praedicto libro q. 3. nu. 7. negando, quod etiam nunc pernegamus; esse vbiq; terrarum, vt ipse ait, consuetudinem testandi, & donandi pro libito de redditibus ecclesiasticis. Quoniam primo neque Episcopi, neque Abbates, neque alij beneficiarij religiosi, neque item viri litterati, Deum (vt par est) timentes, pauperesque diligentes, qui saniolem beneficiariorum parte constitunt, vsquam testantur, sine speciali Papae licentia, nisi ad summum in opera pia. Deinde quod pauci ex his qui in profanos vsus testantur, id faciunt de reliquis, & superfluis suorum reddituum ecclesiasticorum: quia collatione aliorum pauci sunt, qui habent beneficia, quae plusquam ad honestam eorum sustentationem sufficiant. Tertio, quod multi obtinentium pinguiora beneficia, decedunt oneratiore debitis, quam superfluis abundantes. Quarto, quod etiam paucis eorum qui frugalioris vitae sunt, beneficia pinguiora habentibus, superfluunt multa de suis eccle-

siasticis redditibus, deductis ex illis suo victu, & necessariis; siue omnia illa impendant, siue parcius viuendo aliquam partem sibi reliquent. Deductis denique, quae ipsi sua industria, suis muneribus, & functionibus, xeniis, & donis magnatum, cognatorum, donatorum, & aliorum amicorum quaesierunt: Deductis tertio subuentionibus, quibus toto tempore quo beneficiarij fuerunt, subuenerunt mendicantibus, religiosis, vel aliis cognatis, familiaribus, & amicis egentibus, intuitu egestatis. Deductis etiam quarto iis, quae decedentes testamento relinquunt, sumpibus funeris, famulis benemeritis, atque aliis pijs operibus. Deductis quinto mercedibus, quas forte meruerunt per officia ecclesiae vniuersali, aut particulari impensa, vltra ea quae intuitu beneficiorum debebant; iuxta sententiam Io. Maioris, in praedicto libello q. 1. a nobis relata, & infra mon. lxxv. repetitam. Quae omnia, iuste deduci posse, in praefato libello q. 1. a nu. 48. vsque in finem questionis probamus, & infra repetimus, a mon. lxxv. vsque in finem; & reducetur in summam infra q. 3. mon. vlt. Itaque pauci profecto sunt, qui attentis his, testantur de reliquis beneficiorum suorum in vsus profanos; sed solum de patrimonialibus, vel quasi patrimonialibus; & de his quae frugalitate, parsimonia, industria, labore, negotiatione, ac officiis, siue, vt ita dicam, seruitiis parta possident. Quare, ausim affirmare, ne dum omnes beneficiarios, sed neque eorum maiorem partem, sed neque eorum vicesimam, neque etiam quadagesimam contra sententiam communem testari, vel donare consueuisse: & cum ad legem abrogandam oporteat ma-

iorem subditorum partem cōtra eam
 facere, secundum Panor. receptum in
 c. fin. nu. 18. de consuet. apparet li-
 quido, non esse inductam vllam con-
 suetudinem, qua beneficiarij ad libitū
 testentur, aut donent, nisi vt plurimū
 in opera pia, etiam si consuetudo præ-
 fata legi derogare posset; quod tamen
 facere nō posse, infra q. 3. mon. 111.
 probabitur. Et quicquid prædictus N.
 dimidio ætatis me iunior, facillè de hu-
 iusmodi cōsuetudine pronunciet, ego
 iam agens annū LX XV III. gratias
 Deo, coram quo hæc scribo; licet ab
 infantia studiis literarū dicatus, quasi
 eas fugiētes sequēs, peregrinatus fue-
 rim, primū, per Celtiberiam, siue Na-
 uarram; deinde, per Castellam nouā;
 tertio, per Galliam; quarto, per Castel-
 lam veterem; quinto, per Lusitaniam;
 sexto, per vtramque Castellam, & Na-
 uarram; & denique per Galliam, &
 Italiam; in cuius Roma, omnibus no-
 minibus, nostra sententia, summa; in
 qua plura dicens, iam tertium annum
 continuū ago. Et quamuis à quin-
 quaginta annis, aut amplius de iure
 consulo, non memini vsquā videre
 consuetudinē beneficiariorum vtendi
 tam in morte quā in vita redditibus
 ecclesiasticis perinde ac patrimoniali-
 bus. Imo audiui Cathurci, dum in
 3 eius Academia erecta à Io. x x I I. ibi
 (vt aiunt) orto, sacros canones præ-
 legerem; rectores ecclesiarum, qui
 vellent ne testamenta eorum à sileo
 Episcopi in ius vocarētur, solere quo-
 tannis certam quantitātē in opera pia
 ipsi soluere, quod aiebant præfati Io.
 x x I I. privilegio niti. Et in omnibus
 prædictis prouinciis, vidi plurimos
 secundum communem sentientes, &
 operantes; imo & consulentes, quan-
 tum, & qua via possent donare in vita

vel relinquere in morte aliqua aliqui-
 bus cognatis de redditibus beneficiariorū
 etiam tenuiorum, eo quòd ignorabāt
 dictum Innocentij communiter rece-
 ptum in cap. Episcopus, de præb. de
 quo in præf. libello q. 1. diximus, &
 supra mon. x x x. repetimus: per
 quod magnopere temperatur cōmū-
 nis sententia, scilicet, posse beneficia-
 rium seruare suū patrimonium, &
 redditus eius quibus volet donare, vel
 relinquere, alendo se decenter ex sui
 beneficij fructibus: quo intellectu
 consolabantur. Vidi etiam plurimos
 longè largiores in elemosynas de re-
 ditibus ecclesiasticis quā de patri-
 monialibus, dicentes; ij sunt omniū
 nostri; illi verò non item. Quamob-
 rem non solum putamus falsum, vbi-
 que terrarum, vt ait præfatus N. esse
 consuetudinem hæc perniciosam dis-
 ponendi de redditibus ecclesiasticis in
 vita & in morte, perinde ac de patri-
 monialibus; sed credimus nullibi gē-
 tium esse talem, quāuis fieri possit
 vt vnus, aut alter parum sui officij me-
 mor, id faciat. Et quāuis sint quidā
 ditiores egrè audientes sententiam re-
 ceptam, eo quòd eiusmodi bona per
 donationem inter viuos, vel vltimam
 voluntatem, iam quaesierunt, vel ar-
 denter sperant acquirere, & ita eorū
 conscientias pungit. Quinetiam non
 parum miror, quòd N. tam diu versa-
 tus in Rotæ prætorio, talem consue-
 tudinem esse vbi que testetur; postea-
 quā legi librum quendam de spoliis
 clericorum, in quo eius Auctor, vir
 pius, & in audiendis causis super be-
 neficiariorum testamētis egregiè ver-
 satus, tam Romæ, quā in regno
 Neapolitano, asserit non esse talem
 consuetudinem in his partibus: imo
 quòd in tota Italia ius commune ser-
 uetur,

manet in
 TAMER
 in
 STELLI
 NAVAR
 de
 TESTIBUS
 E III
 30. b.

netur, colligitur ex literis Pauli III. Iulij III. Pauli III. Pij III. & Pij V. qui nūc regnat, pientissimi; quas præfatas auctor præfati libri edidit, & quarum partes huc pertinentes nos transcribimus in Commēntario quem in c. Non liceat Papæ, cum hac Apologia, tanquā rem ad eam pertinentem componimus. Ratio autem quare consuetudine inductum sit, ne beneficiariorū testamēta in ius vocētur in Hispania, explicatur infra q. 3. monito I III. sub finem.

SUMMARYM.

Ecclesia non fouet peccata, eo solo quod ex causa relinquit ea impunita. nu. 1. & 3. Permissio duplex impunitatis, & approbationis. num. 1.

Consuetudo beneficiariorum disponendi ad libitum de redditibus, non est nota Papæ; imo contrariam esse in Italia, ipsi Pontifices testantur. num. 2.

LI. Moneo, non etiam obstat illud argumen. præfati N. scilicet; Ex nullo vero sequitur falsum, secundū omnes; at ex sententia recepta, & nostra sequitur quiddā nō solū falsum, sed impossibile, videlicet; quod Ecclesia fouet peccatum, & habet maculā, & rugam, contra extrauag. Vnam sanctā, de maio. & obed. eo quod Ecclesia videtur fouere vtentes consuetudine contraria receptæ sententiæ; cū, vt ipse ait, sciens & prudens non puniat eos. ergo illa nō est vera: tollitur enim facile, respondendo, quod Ecclesia in hoc nullum fouet peccatum. Tum, quia nullatenus approbat illos qui opinione contraria cōmuni vtuntur: imo ipsa representata per concil. Trid. nuperrimē tacitē vetuit, ne quis tali consuetudine vteretur, vt videre est, in sess. 25. cap. 1. de reform. cuius verba retulimus supra monito xx I III.

& xxvi. Tum, quia vt in monito proximē præcedēte probauimus, nulli est talis consuetudo; & quod non est, non scitur: quia non entis nō sunt qualitates. l. si seruum, §. 1. ff. de act. empt. Tum, quia etiam si esset, non tamen esset nota Papæ: quod decisio prima de solut. in antiq. & 41. de probati. in eisdem, satis significant, dum habent; beneficiarij mortui ab intestato bona intuitu ecclesię quęsta, ad ecclesiā, & non ad hæredes pertinere, & alia. Per quæ apparet ignotam eis fuisse cōsuetudinem præfata. Tum, quia imo constat per constitutiones citatas in mon. proximo nu. 4. constare Papæ de contraria consuetudine Italia. Tum, quia vt in præd. lib. q. 3. nu. 16. dixi, & mox in seq. mon. latius probabo; falsum est Papam, vel alium monarchā fouere omne quod scit illicitē fieri: & non punit; quia, vt Innoc. I III. ait, in c. Cum iam dudū, de præb. Multa tolerantur, quæ si in iudicium deducerentur, iustitia id exigente, non tolerarentur: quæ est responsio in nostris terminis Caietani in sec. 2. q. 185. & quidem satis firma; licet dicat N. sibi eam nō placere, nulla cur non placeat adducta ratione: cui displicet etiam ratio, quam nos adducimus, scilicet, quod potest permittere illa non approbando, sed solū non puniendo ad alia damna euitanda, & alios fines bonos, iuxta glos. celebrē ab omnibus receptam in c. Omnis. 3. distinct. & in c. Meretrices 32. q. 4. per quas Io. And. in Mercur. c. Peccatum de reg. iur. lib. 6. receptus vbi que, has duas permissionis species expressit. Qua etiam ratione ecclesia multa obscœna in Dominica Quinquagesimæ, & feria tertia insequente, fieri impune permittit. c. Denique 4.

dist. multamque in proflibulis, seu lupanaribus fornicatione relinquit impunitam: sed non ideo isthac approbare censeur d.c. Meretrices, nec posset contra iuris diuini prohibitio nem c. Sunt quidam. 25. q. 1. Ea vero ratione displicet ei nostra solutio, quod ea consequeretur totum ecclesie statum damnatum iri; quod tamen non consequi palam constat ex predictis in mon. precedente.

S V M M A R I V M.

Papa non solum laicorum, sed etiam clericorum peccata frequenter relinquit impunita. num. 1.

LII. Moneo, pro proximè dictorum confirmatione, falsam esse differentiam illam, quam præfatus N. nouè contra omnium mentem ponit inter clericos & laicos, videlicet; quod nusquam in iure reperitur, quod Papa dissimulet punire crimina clericorum, licet dissimulet quadoque punire crimina laicorum; id quod ait se constantissimè asserere. Quæ doctrina, noua profectò est, & falsa. Tum, quia nemo què legete meminerim, hæc differentiam asseruit. Tū, quia destruitur per præfatum cap. Cū iam dudū, quod de peccatis clericorum quæ ex pluralitate beneficiorū fluunt, agit. Tum, quia dissimulat, & non punit peccata multorum clericorum, qui non solū alibi, sed etiam Romæ aliquot diebus laruati incedūt. Tum, quia etiam dissimulat illa, quæ in conuiujs vbique gentium, contra cap. Quando, & cap. Conuiuia. 44. dist. à clero admittuntur, bibendo pluries quàm bis, vel ter in prandio. Tum, quia etiam dissimulat illa quæ clerici, & etiā religiosi per tres sententias, quæ in rem iudicatam trāsierunt, occultant. c. Quod ad consultatione, de re iudic. & etiā illa quæ

per regulam de trienniali possessore defenduntur; & etiam illa quæ petentes restitutionem beneficiorum quibus spoliati, etiam ob titulos non canonicos per rigorem cap. In litteris, de restit. spol. patrantur; & multa id genus alia, quæ longum esset referre.

S V M M A R I V M.

Consuetudinem disponendi ad libitum de redditibus beneficiorum, nec esse, nec induci posse. num. 1.

LIII. Moneo, nil etiā ob stare quod N. ait, quod consuetudo prædicta, vt beneficiarj tam liberè disponant de redditibus ecclesiasticis, quàm de patrimonialibus, non est praua: & rectè induci potuit, vel potest. arg. cap. fin. de consuet. & l. 2. C. Quæ sit longa consuetudo. Tum, quia nullibi, vt supra mon. l. dixi, talis consuetudo inuenitur. Tum quia, vt Reuerendiss. Caiet. dixit, vbi supra Sec. 2. q. 185. art. 5. non esset consuetudo, sed corruptela, & ita nulla. c. Quæ contra. & c. Mala cōsuetudo, dist. 8. Tum, quia grauissimè prædictus Petrus Sotus relatus in monito xxxviii. determinauit communem sententiam iuris esse diuini; ac eius contrariam esse grauissimum errorem contra iustitiam, & mores: non obscure significans, esse etiam contra scripturam, & ita sapere hæresim veram. Cuius dictum roboratur per quatuor leges diuinas naturales in mon. xxxix. superscriptas, & per positam mon. l.

S V M M A R I V M.

Falsa octo ex vndecimo argumento Adversarij colliguntur. num. 1.

Falsum est, communem sententiam consequi, redditus ecclesiasticos; et bona vnde illi reddunt, nullatenus posse tribui laicis. nu. 2.

Bona ecclesiastica iusta de causa possunt concedi laicis. num. 3.

L IIII.

LI III. Moneo, nihil etiam obstat
vndecimū argumentū præfati N. po-
situm ab eo in 4. par. cap. 1. quia con-
tinet; Primū, quod nostra, quæ senten-
tia communis est, habet, quod redditus
ecclesiastici non possunt dari aliis quā
personis ecclesiastici. Secundū, quod
Commendatores ordinum militariū
S. Iacobi Calatrauz & Alcantaræ in
Hispania non sunt ecclesiasticæ per-
sonæ. Tertiū, quod non sunt verè reli-
giōsi. Quartum, quod bigamia, & ir-
regularitas repugnant statui ecclesia-
sticarū personarum. Quintum, quod
ex sententia cōmuni & recepta, infer-
retur quoddā absurdum maximū, vi-
delicet; quod bona ecclesiastica præ-
fatis militaribus ordinibus iniuste, &
illicite essent applicata. Sextum, quod
ex eadem opinione Archid. & com-
muni inferretur ecclesiam errasse, con-
cedēdo illa bona prædictis ordinibus.
Septimū, quod præfati ordines, & mi-
lites iniuste possidēt bona eis ab Ec-
clesia cōcessa. Octauū, quod prædicti
præfatorum ordinum milites, iuste
possunt suos redditus ecclesiasticos vsu-
bus profanis impendere. Quæ omnia,
ita esse falsi, & parum pia, sicut sunt
noua, mōstrabo in hoc mon. & septē
seq. Falsum est enim primū, scilicet;
2 quod sentētia quæ recepta est, habeat,
non posse redditus ecclesiasticos dari
aliis personis quā ecclesiasticis. Tū,
quia nusquam non docet posse, debe-
reque superflua illorum dari pauperi-
bus omnibus tam laicis quā cleri-
cis, tam feminis quā maribus, tam
infantibus & pueris quā adulti &
senibus. Tum, quia nusquam sentētia
communis negat iusta de causa posse
3 laicis bona ecclesiastica tit. fudi, vel
emphyteusis, vel precarij, vel locatio-

nis, imò & venditionis; vt probatur
in c. 1. de feud. & in c. 1. de precario,
in c. Vestra, de locat. in c. Querelam,
ne præl. vi. su. & in c. Sine exceptione.
12. q. 2. & in summa eius, & in c.
Nulli, de reb. ec. non al. latissimè
probatur.

S V M M A R I V M.

Commendatores S. Iacobi de Spata Cala-
trauz, & Alcantaræ, ac similes, sunt
ecclesiastica persona. num. 1.

Persona omnis est ecclesiastica, vel laica.
num. 1.

Regularis omnis est persona ecclesiastica,
& gaudet privilegio canonis. & c. nu. 2.

L V. Moneo, nil obstat prædictum
arg. vndecimū præfati N. quia, vt in
proximo mon. diximus, præsupponit
secundū falsum, videlicet; quod præfati
milites ordinis S. Iacobi Alcantaræ, &
Calatrauz, nō sunt ecclesiasticæ per-
sonæ, quod null⁹ Catholicus quæ le-
gere memineri, tenet. Nā & si Dom.
Sotus, quem ipse videtur in hoc arg.
imitatus, in lib. 7. q. 5. art. 3. de iust. &
iure, ausus fuit dicere, eos nō esse verè
religiosos; nō tamē negabit, eos esse
personas ecclesiasticas; neq; cū colore
aliquo negare poterat. Primo quidē,
quia omnis persona est ecclesiastica,
vel laica, c. Duo sunt genera hominū.
12. q. 1. & præfati Cōmēdatōres non
sunt laici, ergo sunt ecclesiastici. De-
inde, quod ois persona gaudēs priui-
legio canonis, Si quis suadēte. 17. q.
4. quo excōmunicatur iniiciētes ma-
nus violentas in personas ecclesiasti-
cas, est persona ecclesiastica. At prædi-
cti Cōmēdatōres gaudēt illo priui-
legio, vt quotidianus vsus habet. ergo
sunt ecclesiasticæ personæ. Tertiō,
quod omnis pers. na regularis, siue
sit clericus, siue sit monachus ad cho-
rum professus, siue conuersus, seu
F 4 duo-

deuotus, & perpetuo mancipatus alicui monasterio, est ecclesiastica persona gaudens præf. priuilegio, per d. c. Si quis suadente, & c. Non dubium, de lent. excom. etiam si sit mulier, c. de monialibus, eod. tit. Imo etiam si nondum sit professus, sed tantum nouitius. c. Religiosus, eod. tit. lib. 6. At omnes præfati Cômendatores sunt, vel professi ad officia diuina dicenda; vel faciêda in choro, aut deuoti, additi, & mancipati suis ordinibus, & monasteriis ad munera, & alia officia sui ordinis exercenda; & palam gestât regularê habitum, & faciût professionê, posteaquã priusegerint nouitios. ergo sunt ecclesiasticæ personæ. Quarto, quod omnis qui est capax beneficij ecclesiastici, est persona ecclesiastica. Tũ, quia laici sunt incapaces ad ecclesiastica beneficia, tam ad suscipiêdũ, quàm ad conferendum cap. Ex litteris, de transact. c. Cũ a deo, de rescrip. & c. 2. de instit. cum eis annotatis: neque possunt fieri capaces, nisi priuilegio S. Sed. Apost. iuxta glos. c. Imperiũ. 10. dist. & in summa. 16. q. 7. Tum, quia beneficium ecclesiasticũ definitur esse ius percipiendi redditus ecclesiasticos, conferibile tantum à persona ecclesiastica personæ ecclesiasticæ, vt colligitur ex Calderino, in c. Postulasti, de rescrip. & ex Anchar. in c. Beneficium, de reg. iu. lib. 6. & aliis citatis à Fely. in d. c. Postulasti, & à Ioan. Selua, in tract. de beneficio, 1. par. q. 1. quod latè post eos probauimus in rubr. de præb. At præfati Cômendatores sunt capaces beneficiorum ecclesiasticorũ, quæ vocant commendas, quas conferunt solæ ecclesiasticæ personæ, puta Papa, vel alij Prælati, & administratores eorũ ordinum, priuilegio S. Sed. Apost. ad id deputati; neque possunt

conferri laicis. ergo ipsi sunt ecclesiasticæ personæ. Postremo, quod omnis persona deputata, & donata perpetuo alicui Ecclesiæ, siue seculari, siue regulari, saltem si defert habitum aliqua ex parte religiosum, licet non emitat tria substantialia vota, censetur ecclesiastica persona, & gaudet priuilegio ecclesiastico canonis, & fori, vt colligitur ex Hostie. 10. And. Anton. Pauor. in cap. Vt priuilegia, de priuileg. Quæ cõmunis sententia est, quæ tenet etiã D. Anton. in part. 3. tit. 11. cap. 2. Syluester, verb. Ecclesia, 1. q. 5. & verb. Excommunicatio. 6. q. 5. & verb. Immunitas. q. 4. & alij alibi. At Cômendatores præfati, sunt personæ perpetuo deputatæ, & donatæ ordinibus suis, & monasteriis suis regularibus, vt mox dicitur latius: ergo sunt personæ ecclesiasticæ, & gaudent priuilegio canonis, & fori.

SVMMARIVM.

Cômendatoris ordinũ militariũ, s. Jacobi Calatrane, Alcãtara, & similes esse vt religiosos latè probatur. nu. 1. & seq.
Religiosus verus est, quicumque tria substantialia vota in religione approbata emit; regularis item omnis. num. 2.
Beneficia regularia solis regularibus conferenda. num. 2.
Cômendatores prædicti quotannis se expropriant. num. 3.
Religiosus ordo non desinit esse talis, propter solam facultatis contrahendi matrimonium cõcessionem; neque propter transgressiones eius professorum. num. 4.
Papa per Papatum ab obedientie voto soluitur, sed non desinit esse religiosus. nu. 5.
Religiosus verus non est, qui non emit tria substantialia vota, licet aliquem viuendi modum ad religionem pertinentem voueat. num. 6.

Papa

manet in bi
TAMBRV
in
Sicclij
NAVAR
de
E. III
30.6

Papa super voto castitatis solemniter dispensare potest. num. 7.

Religiones ob religiosorum vitia non esse damnandas. num. 8.

Votum castitatis tam facile potest seruari, ac praeceptum sextum Decalogi extra matrimonium. num. 9.

LVI. Moneo, nil obstat praedictū arg. N. alia etiam ratione: quia praesupponit tertium falsum, ut in mon. l. l. i. diximus, scilicet: Commendatores praefatos non esse religiosos. Primum, quod licet eis ducere uxores. Deinde, quod Tho. Sec. 2. q. 186. ait, quod illi modi viuendi, secundū quos homines matrimonio vtuntur, nō sunt simpliciter & absolute loquendo religiosi, sed secundum quid, in quantum participant quaedam quae ad statum religionis pertinent; cui addo gloss. singularem in Clem. Ex eo, desent. excommunicationis, quatenus habet, fratres ordinis tertij sancti Francisci, qui sunt, vel possunt esse coniugati, non esse religiosos; licet quendam viuendi modum ad religionis statum pertinentem habeant. Maxime autem videtur motus auctoritate Dom. Soti, licet eum non citet in lib. 7. de iustit. & iure q. 5. art. 3. qui nouē fuit ausus dicere hoc; sed vt antea contra illum scripsi in rubr. de stat. monach. ita nūc contra vtramque affirmo, praefatos Commendatores praedictorum ordinum militarium S. Iacobi Alcantarae, & Calatranae, qui per Sed. Apost. approbati sunt, esse verē religiosos. Primo quidem; quod omnis qui emitit tria substantialia vota in religione approbata per S. Sedem Apost. est verē regularis, & religiosus: & Commendatores praedicti in religionibus suis, quae per S. Sedem Apost. sunt approbata, vouent illa tria substantialia vo-

ta, ergo sunt verē religiosi. Secundo, quod omnes personae verē regulares sunt proprie religiosi, vt cōcludit Panor. in hoc receptus, in rubr. de regul. & in c. Ecclesia sanctae Mariae, de constit. At praefati Commendatores sunt verē regulares, quippe qui profitentur regulas B. August. vel B. Benedicti, vel Bernardi, seu Cisterciensem. ergo sunt proprie religiosi. Tertio, quod beneficia regularia non possunt cōferri nisi verē regularibus, & proprie religiosis. c. Cum singula. §. Prohibemus, de preb. lib. 6. & Clem. 1. de supple. neg. praes. Quibus cōsonat concil. Tudent. sess. 14. de regul. cap. 10. At Commendatoribus praefatis passim conferuntur beneficia regularia, videlicet, Prioratus, Commendae maiores, Clauaria, Thesauraria, & aliae commendae minores. ergo sunt proprie regulares, & religiosi. Quarto, quod ratio quare Magistri praedictorum ordinum, nunquam conferunt, neque conferre possunt praedicta beneficia regularia vllis laicis, donec post susceptum habitum praedictorum ordinum fecerint professionē in manibus praelatorum ad id deputatorum, est; quia per praedictam habitus susceptionem, & regulae professionem, desinunt esse laici, & saeculares; & incipiunt esse regulares, & religiosi. ergo post professionem praedictam, sunt verē religiosi. Quinto, quod obseruantia praefatorum Commendatorum, vt ipsemet Sotus 3 fatetur, habet; vt quilibet illorum quotannis se expropriat, id est, faciat, & tradat ordinis magistro, vel alij praelato in id deputato, inuentarium, seu memoriale omnium bonorum quae tenet, in signum recognitionis paupertatis solēniter promissae: per quod significat se nihil pro proprio habere;

& quod possider, siue tenet, nomine ordinis, & nō proprio tenere, ac possidere. Quod profecto superfluum, & nulla ratione faciendum esset, si solemnini paupertatis voto non obligarentur. At nullū votum dicitur solemnne, nisi vera veræ religionis professione, vel facti ordinis susceptione muniatur. ergo prædicti Comēdatōres verè verā religionē profitētur. Sexto, quōd omnes Commendatōres prædictorū ordinum, eodem omnino modo suas regulas profitentur; neque est vlla differentia inter professionem quam aliqui profitentur ad seruiendum in choro vel alia diuina officia faciēda, & inter professionē quam faciūt alij, qui profitentur ad faciendum militaria, vel alia ministeria, quæ etiam laicis congruunt. At nemo negare potest eos Commendatōres, qui ad diuina officia faciēda suscipiuntur, & profitentur esse, verè ac propriè religiosos, vt & ipse Sotus confitetur. ergo nemo negare potest etiam alios qui eundem habitum accipiunt, & eandem professionem faciunt, esse verè ac propriè religiosos. Septimo, quōd in præfatis ordinibus non solum inueniuntur viri, quos omnes Commendatōres appellant; sed etiam feminae, quas Comēdatrices dicunt. Et omnes tam viri, quam mulieres, eodem modo profitētur; & nemo negat præfatas Comēdatrices, simul in suis monasteriis conuiuentes, esse propriè religiosas, ergo propositum. Octauo, quōd ipsemet Sotus fatetur; Commendatōres cruciferos ordinis S. Ioannis hospitalis Hierosolymitani esse veros religiosos; & tamen illi, & Commendatōres sancti Iacobi, eandem regulā S. Augustini profitentur; licet illi ex Apostolico priuilegio vxores habere possint;

quod non efficit ne sint religiosi, vt mox dicā. Nono, quōd ij ordines verè religiones erant antequam facultas contrahendi matrimonium eis concederetur. At per illam concessionem non desierunt esse tales: quia intentio Papæ illam concedentis, non fuit talis: & actus agentium non operantur ultra intentionem eorum. l. Non omnis. ff. de reb. cred. & cap. fin. de præb. Decimo, quōd ipsemet Sotus ait, præfatos ordines esse veras religiones, si secundum primæuam institutionem seruariantur. At nulla regula definit esse verè religiosa, ex eo quōd cum eā professis quōd ad aliqua dispensetur, vt palam est. Non obstant illa, quibus N. & Sotus mouētur. Non primum, videlicet; quōd prædicti Comēdatōres possunt ducere vxores. Tum, quia id solum possunt ex dispensatione Sed. Apost. non autem ex tenore regulæ, vel professionis. Tum, quia illa dispensatio non tollit votum castitatis; sed solum restringit, ne sit ei locus in copula maritali; quod longè aliud est. Tum, quia qui verè est religiosus, non definit esse talis, eo quōd super aliqua parte voti cum eo dispensetur. ergo eadem ratione neque præfati Comēdatōres definiunt esse verè religiosi, eo quōd ab aliqua parte voti castitatis absoluantur. arg. l. Illud, ad l. Aquil. cum vulgar. Nullus enim verè religiosus definit esse talis, eo quōd cum eo dispensetur à S. Sede. Apost. super aliqua parte voti paupertatis, puta, vt impendat inter viuos aliqua bona in aliquos vsus pios, vel alios hōnes, in quos sine dispensatione id facere nequiret; vel, vt de eisdem testetur in morte. ergo neque vllus Comēdatōr definit esse verè religiosus, eo quōd cum eo à S. Sede Apost. dispensetur.

manet in
 TAMBRV
 in
 S. ecclesia
 X. VAR
 de
 reddibus
 E. III
 30. 6.

dispensetur super aliqua parte voti castitatis. Tum demum, quod nemo dicat S. D. N. Pium V. non esse verè religiosum, eo quod per summum Pontificatum fuerit absolutus penitus ab obedientia voto, quo alicui Prælato humano ante illum adeptum tenebatur. Ad secundum autem argumentum respondeo, quod S. Thom. in loco præcitato, & glos. præf. Clem. Ex eo, nõ loquuntur de modis viuendi eorum, qui profitentur aliquam regulam religionum approbatarum; neque de illis, secundum quos in aliqua huiusmodi religionum tria substantialia vota emittuntur: sed tantum de illis, qui aliqua conuenientia statui huiusmodi religionum seruant, quales sunt viri, & femina ordinis tertij Prædicatorum, vel Franciscanorum, non viuentes simul, neque proficetes tria substantialia vota, sed obligates se tantum ad quedam ieiunia, & preces, & ad continentiam quorundam dierum; & ad deferendum aliquem habitum secretum, vel publicum, quo significantur esse illius, vel illius tertij ordinis. Non obstant etiam rationes Soti, scilicet; quod rei vxoriatæ perinde ac ceteri seculares inferuiunt, eosdem, scilicet, ambientes honores, easdemque facultates suas soboli procurantes; & quod neque paupertatem, neque obedientiam, nisi solo nomine profitentur. Quenã enim, ait, paupertas est, relationem tantum magistro facere suarum facultatum; ex quibus si vel obolum eis adimeret, perinde reclamarent ac ceteri regni nobiles. Et quod neque obedientiam seruant; eo quod per totam ferme vitam nullum superioris mandatum audiunt, nisi dum eorum comitia fiunt. Et quod non sufficit eis dicere, hæc est nostra religio, neque ad aliud tene-

mur: quia secundum primænam eorum institutionem, nonnullum clausuræ genus seruabant, multoque crebriora obedientiæ persoluebant munera, longèque aliam habebant paupertatis rationem. Et quod si Dominicanorum, & Franciscanorum ordines tantum collaberentur, ac præfati ordines sunt collapsi, desinerent esse religiones. Et quod S. Thomas fuit in hac opinione in Sec. 2. q. 186. art. 4. ad 3. vbi scripsit verba supra proximè hoc eodem mon. relata. Et quod castitas in eiusmodi vite instituto, si humano more loquamur, non est seruatu possibilis. Quas ob rationes, quia fragiles sunt, non debuerat, mea sententia, viam reliquisse regiam, & contra omnium sententiam, nouam eudere. Ex eis enim sola duo argumenta in summa conficiuntur. Alterum est; hoc vtuntur matrimonio. ergo non sunt veri religiosi: quod argumentum, quamuis neruosum sit, præsupposita opinione S. Thom. in Sec. 2. q. 88. art. 11. cum ipse latè sequitur in eodem lib. de iust. & iur. q. 5. art. 3. At facile diligitur tenendo contrariam; quæ communis est, sententiam Innoc. & aliorum, in c. Cum ad monasterium, de stat. mona. quam etiam tenet Caietanus in dicto art. 11. & sentit Scotus in 4. dist. 38. q. 1. vbi latius Maior. q. 3. & alij multi ibidem, & alibi sequuntur. Quæ, vt concedit posse Papam iusta de causa dispensare super voto castitatis monachi; ita concedit posse dispensare super eo quo ad copulam maritalem tantum, quæ pars eius est arg. 1. Quæ de tota. ff. de rei vend. & c. Pastoralis. §. Item cum totum, de offi. deleg. qua dispensatione non obstante, manebit persona ecclesiastica, quæ

quæ gaudeat privilegio fori, & cano-
nis; & sit habilis ad omnia beneficia
regularia, & alia omnia, ad quæ sunt
habiles omnes verè religiosi, excepto
vno articulo castitatis conjugalis. Et
si quis respondeat, Sotum noluisse di-
cere, præfatos Cómendatores habentes
uxores, non esse religiosos; sed nõ
essè adèd astrictos ac alij qui eas non
habent, nihil nobis obstabit præfatũ
eius prius argumentũ, cui in hoc sen-
su accepto etiam nos consentimus.
Alterum, & posterius argumentum,
quod ex eius dictis sumitur, tale est;
Præfati equites ambiunt honores,
procurãt diuitias, perinde ac laici alij;
tam agrè ferunt, vt prælatus eorum
quicquã accipiat de facultatibus quas
se habere illi manifestant, ac alij nõ-
biles; nihil ferè præcipitur eis ab eo
quod faciant, nisi cùm Conuentus
aguntur, ergo non sunt verè religiosi,
& ordo quem profitentur, non est ve-
ra religio. Ad quod respõdeo negan-
do consequentiam vt pessimã. Tum,
quia est similis illi, qua sola vsũ fuisse
ferunt pestiferum illum Lutherum,
quando cœpit ordines, & religiones
sanctas eò euertere, quod eorum pro-
fessores malè illas seruabant; quam-
uis postea etiam alias addidisset. Ab-
sit autem vt ob peccata religiosorum,
religiones damnemus; sicut neque
ob peccata Christianorum, Christiani-
smum damnare debemus. Tum,
quia malè imitatur Pontificem Max.
qui commotus ambitione, avaritiãq;
religiosorum quatuor ordinum mē-
dicantium, & aliorum non mendicã-
tium, sic exorditur, in cap. Quorundã
dam, de elect. lib. 6. Quorundã oculo-
s se vitii ambitionis excæcat, quod
quasi suæ professionis immemores,
quæ contemptis honoribus, abiectis

diuitiis, spreisq; delictis, arbitrium
proprium subiugarunt alterius ditio-
ni, retro respiciunt, ad ararum manu
missa, dum præcipitanter ruunt in liti-
giorum anfractus, & causarum strepi-
ubus se inuoluunt. hæc ibi. Ex qui-
bus tamen non infert eorum ordines
non esse veras religiones, eosq; ne non
essè veros religiosos; sed malefacere
peccareq; ac debere illis obuiãtri.
Et ita statuit ibidẽ, quod ad ea repri-
mẽda iudicauit opportunũ. Sic Sotus
inferte debẽbat, eos equites crucife-
ros, qui neq; obedientiã, neq; pauper-
tatem, neque castitatẽ seruant, malè
quidem facere, peccareq; ac debere à
Prælati suis corrigi, & à confessoris
suis, ne amplius agãt talia admoneri,
regiãmq; Maiestati adhortari, vt quã-
do gratia Dei, & Papæ, factus est Ma-
gister, & Prælatus tot tam illustrium,
tamq; fortissimorũ virorũ, eos reform-
maret, & in antiquã restitueret formã:
quò religionis inimicos, terra mariq;
in castitate, & abstinentia, quibus bel-
lica virtus, fortitudo, & prudentia cõ-
seruatur & augetur, insecãtates, diuine,
humanæq; Maiestati pro sua digni-
tate inferirent. Quod autẽ significat,
omnes præfatos Cruciferos, Equites,
& Cómendatores, esse in damnationis
statu; eo quod ait ees non posse, hu-
mano more loquendo, seruare quam
promittunt paupertatem, obedien-
tiam, & castitatem; viuẽtes lautè,
torneamenta, & alia militaria exer-
centes, feminas aulicas visentes, &
cætera. insignis iniuria multorum il-
lustrum, & aliorum esse videtur: quia
non est difficilius eis seruare votum
castitatis, quàm præceptum de non
fornicando extra matrimonij statum,
quod est sextum Decalogi. Tum, quia,
Rolãdus vir in catalogo sanctorum
auctore

auctore Petro de Natalibus relatus, in aulis Regum, & maximis bellis, & bellorum exercitiis, seruasse uirginitatem traditur. Tum, quia S. Thom. optimè probat in Sec. 2. q. 188. art. 1. posse institui, & de facto institutas esse veras religiones ad militiam armatam exercendam. Tum, quia non est verum, quod parum caute significat, omnes religiosos vti oportere claustra, & solitudine, cum ea non debeat, neque possit vti religiosus armatæ militiæ. Tum, quia sunt quamplurimi vidui, & viduæ, & virgines in aulis Regiis, quos, & quas magna cura castitatem seruasse, seruareque per earum sacras confessiones cognouimus. Aduertereque potuisset plus satis significare raros cœlibes, præter eos quos monasteria claudunt, seruare castitatem; imò, neque seruare posse more humano loquendo: cum negari non possit id aliqua ex parte spurcissima Lutheri doctrinæ fauere. Ad auctoritatem autem S. Thomæ, quæ etiam nititur, iam responsum fuit in monit. præcedenti, scilicet, quòd non loquitur de modis viuendi eorum, qui in Conuentibus, vel extra eos sine vllotrium, quæ præfata sunt, vtorum, vel cum vno, vel altero eorum, vel etiam tribus simpliciter, & non solemniter emissis, viuunt. De quibus glos. solemnis, in d. Clem. Cum ex eo, de sent. excom. & tex. cū glos. in Clem. 1. in princip. & fin. de relig. dom. & latè Panor. & alij, in rubr. de regul. & in c. 2. de for. comp. & idè & Felin. & Dec. in c. Ecclesia, de constit. quorum de numero esse illos qui regulam tertiam S. Francisci extra Conuentus in suis domibus degentes seruant, omnes affirmant. Imò & ipsemet Sotus, dicens idem de his, qui,

vel quæ de ordine tertio Dominicanorum sunt, & extra Conuentus degunt. Est igitur falsum; Equites, & Commédatores non esse propriè religiosos, etiam accepto astrictè verbo, religiosus; & falsius non obligari eos vobis quæ emiserunt: & falsius eos non posse votum castitatis, si velint, Dei ope perinde seruare, ac sextum præceptum de non merchando, nec fornicando; imò falsum, quòd non multi ea seruant, sicut & prædictum sextum Decalogi Dei præceptum.

SUMMARIUM.

Ecclesiastico statui non repugnat bigamia, nec irregularitas; licet ordini suscipiendo, vel eius vsui obstat. num. 1.

Ecclesiastica persona sine ordine vllò esse potest. num. 2.

L VII. Moneo, ea item ratione non obstare præfatum vndecimum argumentum prædicti N. quia præsupponit quartum falsum, vt diximus in monito L IIII. scilicet, quòd bigamia, & irregularitas ecclesiastico statui repugnant. Tum, quia non repugnant statui monialium, quas constat esse personas ecclesiasticas, c. De monialibus, de sent. excom. & c. Indemnitatibus, de elect. lib. 6. Tum, quia non repugnant statui monachorum, vel religiosorum, quales possunt esse, & sunt multi bigami, & homicidæ, mutilati, & corpore vitiiati: Tum, quia sunt irregularitates aliquæ, quæ per professionem regularem, saltem quòd ad aliquos effectus tolluntur. c. 1. de fil. presb. At palam est, monachos, & si nõ sunt clerici, esse personas ecclesiasticas, & de statu ecclesiastico, c. Duo sunt genera. 12. q. 1. c. Si quis suadente. 17. q. 4. adiuncto c. Non dubium. & c. Parochianò, de sent. excom. vt latè probatum est in mon. LV. Tum, quia

quia licet clericatui, & ordinis sacramento suscipiendo, & utendo repugnet bigamia, & irregularitas, non tamen repugnant monachatu, & statui ecclesiastico, qua parte capit etiā nullo caractere clericali insignitos: cum possit esse quis monachus, vel monacha, sine ordine vlllo, & clericatu c.

2. Alia est causa clerici, alia monachi, & c. Si clericatus titillat. & c. Legi. 16. q. 1. quales hodie sunt plurimi, & olim fuere multo plures. Erit in prædictis ordinibus militaribus, alij sunt ordinati, & deputati ad officia diuina, quibus contraria est irregularitas; & alij non ordinati, præsertim ordine sacro ad officia militaria, vel alia etiā laicis conuenientia destinati: quibus nil nocent bigamia, & irregularitas.

S V M M A R I V M.

Bona ecclesiastica non esse iuste applicata ordinibus militaribus, malè insertur ex sententia communi. num. 1.

Bona ecclesiastica sunt profana per alienationem iustam in laicos; & tunc eorum reditus sunt aded liberi, ac aliorum profanorum. num. 2.

L VIII. Moneo, ea itè ratione non obstare præfatum vndecimū arg. quia, vt diximus in L IIII. mon. præsupponit quantum falsum, nempe; ex opinione Archidia. communi & nostra, inferri; quòd bona ecclesiastica iniuste, & illicitè essent applicata ordinibus præfatis militaribus S. Iacobi Alcantaræ, & Calatrauz. Tum, quia per nullam, quæ bona sit, consequentiam, potest inferri hoc ex eo quod prædicta communis ait, superflua reddituum bonorum ecclesiasticorū esse tribuenda pauperibus; quia hæc duo separata sunt, & à separatis nō fit illatio. l. Naturaliter. §. Nihil commune. ff. de acq. poss. Tum, quia non negat Archidia.

cum communi, posse Papam erigere nouas religiones, & noua monasteria, & collegia pia instituire: neque consequenter negat, quòd eadem ratione qua potest cōcedere Papa aliis monasteriis, collegiis, & ordinibus ecclesiasticis, approbatis à se, vel ab eius Sede; eadem potuit, & potest concedere collegiis, monasteriis, & ordinibus militaribus: quia, vt supra probauimus in monit. LV. & LVI. ita sunt hæc ecclesiastica, & religiosa, sicut & illa, Tum, quia concedere bona ecclesiastica eiusmodi piis, & religiosis ordinibus, & collegiis ad vsus pios institutis, potius videtur conuenire, quàm dissonare sententiæ communi assertæ, saltem superflua eroganda esse pauperibus, aut piis operibus. Tum denique quod Archid. cum communi nō negat, vt supra dictum est mon. LIII. posse Papā, & alios Prælatos iusta de causa cōcedere bona ecclesiastica etiā laicis in feudum, vel emphyteosim in perpetuum, vel vsque ad aliquod tempus, prout causa exegerit; imò & vendere, ac omnino alienare, si causa id exposcat. iuxta cap. Sine exceptione. 12. q. 2. Neque negat quòd qui acciperit ea per eiusmodi iustos contractus, possit ad libitum disponere de redditibus eorum, seruatis conditionibus, & modis eis adiectis; quia iam desierunt esse ecclesiastica, per prædictos iustos contractus; sed solum negat, posse Prælatos, & alios beneficarios erogare iuste in vsus profanos, & superfluos redditus bonorum ecclesiasticorum, dum manent ecclesiastica, & antequam iusta de causa cum solemnitate debita fiant profana, & desinant esse sacra, etiam quarta speciei sacrorum; qualia sunt antequam iuste alienentur. iuxta Thom. in Sec. 2.

manet in bi...

TAMBVH
in
Statu
NAVAR
de
E. III
30.6

q. 99. art. 3. & alia cit. in mon. xxiii.
& xxv.

SVMMARIVM.

*Ecclesiam errasse concedendo bona militari-
bus ordinibus, nullatenus ex communi
sententia inferitur. num. 1.*

LIX. Moneo, ea itē ratione non ob-
stare vndecimū argumentum præfati
N. quia præsupponit sextū falsum, vt
suprà mon. liiii. diximus, scilicet;
inferri ex opinione cōmuni ecclesiam
errasse, concedēdo bona ecclesiastica
ordinibus militariibus; & professores
eorū iniustē illa tenere. Tum, quia per
nullam, quæ bona sit, cōsequentia hoc
inferri potest ex opinione Archid.
quatenus asserit, superflua redditū ec-
clesiasticorum erogāda esse piis ope-
ribus; imò ex dictis in præcedēti mo-
nit. potius inferitur contrariū, cum lar-
giri præfatis ordinibus sanctē institu-
tis, ad sanctam fidei Catholice defen-
sionem armatam, sit largiri piis ope-
ribus, cum præfati ordines, vt prædi-
ctum est, sint pij, ecclesiastici, & reli-
giosi, ad illam defensionem instituti.
Tum, quia vt diximus in præcedenti
mon. neque Archid. neque eius vllus
sequax, negat posse Ecclesiam creare
huiusmodi ordines, & concedere il-
lis bona ecclesiastica ad vsus piios, in
quos sunt instituti: neque cōsequen-
ter negat eorū professores iustē pos-
sidere illa, quæ sibi iustē sunt conce-
ssa; sed solum negat Ecclesiam conce-
sisse vnquam illis illa bona, ad vtē-
dum eorum redditibus in vsus malos,
vanos, aut profanos suo pio instituto
contrarios: & ita teneri eos ad impen-
dendum redditus, in suos vsus decen-
tes, & alios piios. Quare, non debuit
N. ex tam pia opinione prædicti Ar-
chid. ad tam impiam conclusionem,
quæ haberet Ecclesiam errasse, & præ-

fatos milites iniustē possidere bona
ab ea concessa inferre.

SVMMARIVM.

*Cōmendatores iniustē possidere bona eccle-
siastica, nō inferitur ex sentētia cōmuni,
cum contrariū potius inferatur. nu. 1.*

LX. Moneo, ea item ratione non ob-
stare vndecimū arg. præfati N. quia
præsupponit septimum falsum, vt di-
ximus in mon. liiii. videlicet; quòd
ex opinione, quæ communis & rece-
pta est, Archid. & nostra, inferretur,
si vera esset, quoddam maximum ab-
surdum, scilicet; præfatos milites, &
eorū ordines, iniustē possidere bona
ecclesiastica. Tum, quia nullo colore
illud ex ea inferri potest, quia nullate-
nus ex eo quod beneficiarij teneantur
ad impendenda superflua piis ope-
ribus, consequitur; quòd bona eccle-
siastica iniustē possideantur à prædictis
Commendatoribus, & eorum ordi-
nibus; neq; quod erravit ecclesia con-
cedendo eis illa: quoniam præfati or-
dines sunt instituti ad opera pia, vide-
licet, ad bella iusta, non qualia, qua-
lia; sed pia, quæ pro fide Catholica, ac
religionis Christianæ defensione as-
sumuntur, vt expressè Thomas rece-
ptus docet in Sec. 2. q. 188. art. 3. &
professores eorū sunt personæ eccle-
siasticæ; imò religiosæ, imò & benefi-
ciarij regulares, tenendo eum gloss.
Clem. Dispensiosam, de iudic. cano-
nicatum regularem, & monachatum
esse beneficia regularia, qua parte sunt
iura recipiendi redditus ecclesiasticos
saltem alimentorū; & ita bona, & re-
ditus per ecclesiā eis addicta, piis ope-
ribus censentur applicata. Tum, quia
licet aliquot personæ eorum ordi-
num non impendentes eorum redi-
tus superfluos in id ad quod bona illa
sunt à Papa illis ordinibus applicata,
neque

neque in obsequiū regis, qui est eorum Magister & Prælati, vel alias de ipsius mandato iusto certè peccant; tamen ob earum singularum peccata non dicitur ordo peccare, neque illa debent ei nocere: iuxta regulam; Delictum personæ, non debet in damnū Ecclesiæ redundare. de reg. iur. lib. 6. Et est casus in cap. si Episcopum. 16. q. 6. Tum, quia non bene sequitur, quòd beneficiarius peccat in impendendo redditus sui beneficii, ergo iniuste possidet beneficium, & bona eius, quia separata sunt, & à separatis non fit illatio. l. Papinianus exuli, cū concordantiis, ff. de minoribus.

SUMMARIUM.

Commendatores redditus suorum commendatarum regularum; male, vel profane ultra suam decentiam impedentes, peccare hinc probatur. num. 1. & seq.

Votum paupertatis, non tantum solemnè, sed etiam simplex efficit, ne vouens licetè aliquid sibi querere, vel quæsitū possit. num. 2.

Votum paupertatis simplex non videtur impedire acquisitionem rei, sicut nec votū castitatis acquisitionem vxoris, quamuis vtrumque impediat vsum iuris quasi. num. 3.

LXI. Moneo, ea item ratione nihil obstare vnde decimum argumentū præfati N. quia præsupponit octauum falsum, vt diximus in monito 1111. scilicet; prædictos milites, & Commendatores non peccare impendendo redditus suos superfluos in vsum profanos, & alios ab his in quos per regulas, & iuxta præcepta Sed. Apost. & Regis, qui eorum summus magister est, impediunt. Tum, quia negari non potest, id esse rebus acceptis in vnum vsum, vt ad aliam; quòd est peccatū,

§.furtum. Instir. de oblig. quæ ex del. nal. Tum, quia negari non potest, eos emisisse votum paupertatis solemnè; quòd neque etiam Sotus negat, Cui consequens est; non posse illos impendere sua, nisi in ea in quæ impendere debent, secundum regulam quam professi sunt: sicut neque Abbates, neque Priores, & alij Prælati, expressè, vel tacitè professi regularium ordinè, possunt absque peccato monasteriorum suorum bona, & redditus impendere in alios vsus, quàm in illos in quos regula quam professi sunt, iubet impendi; vel in alios pios, in quos Prælati iuste ac rationabiliter præcipiunt iuxta sacros canones, vt vigilantissimè Ioan. Maior. definit in 4. dist. 38. q. 2. col. 3. & 4. dicens; Abbatem qui contrarium facit, esse omnium monachorum maximè proprietarium: quòd factis colligitur ex c. 2. de testam. & ex toto titulo de stat. monach. præsertim cap. Cū ad monasteriū. §. fin. quatenus habet votum solemnè paupertatis esse tam indispenabile, quàm votum solemnè castitatis, Colligitur itè ex cap. 1. 18. q. 1. & cap. 1. & cap. Quam sit, & cap. Abbates, & c. Villandi, & cap. Eleutherius, ead. caus. q. 2. Tum, quia etiam votum paupertatis simplex obligat vouentem ad sui obseruantiam; & consequenter ne velit sibi dominium aliquòd querere, & rebus illis tanquam eorum dominus vt; iuxta illud Psalm. 75. Vouete, & reddite. relatū in cap. Magna; de vot. Et ita, quamuis vota prædictorū militum, & commendatorum, essent simplicia, quæ tamen certum est esse solennia, & in religione approbata emissæ per supradicta mon. 1. v. r. obligarentur tamen per ea nolle habere quicquam proprium; neque vti re quapiam tanquam

manet in ei

TAMBV
IN
SIECCLII
NAVAR
de
Toulous & r
E. III
30.6

inquam sua. Nam licet dicamus eum qui paupertatem simpliciter vouit, non fieri incapax, quod minus si emerit aut hereditatem, aut donationem acciperet, fieret eius dominus: sicut & qui castitatem simpliciter vouit, si de facto matrimonium contrahat, peccat quidem, quærit tamen dominium uxoris: oportet tamen dicere, quod peccat volendo emere, vel emendo aliquid ut fiat suum, vel hereditatem, vel donationem acceptando; & quod sicut qui voto castitatis simplici alligatus, contraxit matrimonium, non potest petere debitum, licet reddere valeat. cap. Quidam, & cap. 1. de conuers. coniug. ita qui post paupertatis votum etiam simpliciter emissum, aliquid querit, etiam si faciat illud suum, tamen non potest uti tanquam suo. Quoquo igitur se N. vertat, non potest defendere, præfatos milites licet posse uti redditibus bonorum illorum ordinibus addictis, tanquam suis propriis, & ut dominos illorum, licet possint, & debeant tanquam administratores eorum, uti eis in suos, & pauperum, vel alios pios usus; & defendere contrarium, est impietati longè proximius, quam dicere; Clericos seculares uti posse redditibus ecclesiasticis, tam liberè ac patrimonialibus. Quod esse veram heresim, vel saltem illi proximum, dixit Petrus Sorus in mon. xxxviii. & duobus sequentibus, supra relatus.

SUMMARIUM.

Commendatores militarium ordinum malè equiparari clericis secularibus quò ad bona temporalia late probatur. nu. 1. Et seq. Votum paupertatis, non tantum solemne, sed etiam simplex, facit illicitam voluntatem acquirendi temporalia, eam veni. num. 2.

LXII. Moneo, non etiam ob stare illam æquiparationem, qua præfatus N. equiparat in 4. part. cap. 2. nu. 4. prædictos Commendatores aliis clericis secularibus, quo ad dominium, & possessionem bonorum temporalium, nimium blandiens eis, blandè suadendo, ut conscientias suas dirigat in hoc secundum regulas, quibus clerici seculares possunt dirigere suas, quia id falsissimum est. Tum, quia clerici seculares nullum paupertatis votum emittunt, & iuste, ac sanctè possunt habere propria. c. Habebat. c. Certè, & seq. 12. q. 1. Adeo quòd etià testari possunt de bonis patrimonialibus, sine vlla vllius dispensatione c. Quia clerici, de testam. & c. Fixum, 12. q. 5. etiam si essent Eremitæ. 19. q. 2. §. E contra, sub c. Perlatum: præfati autem Commendatores emittunt votum, non quale quale, sed solemne, ut proximo monito probatum est. Tum, quia hoc est æquare religiosos seculares clericis, quò ad paupertatem; cum tamè omni iure clerici sint capaces dominij temporalium, & nullo neque diuino, neque humano religiosi, ut probatum est, monito 1. x. & c. cto seq. Tum, quia nullus, qui votum paupertatis perpetuum, etiam tantum simplex emisit, potest iuste querere, vel retinere sibi vllù dominium bonorum temporalium; quia contrairer voto licet simplici, quod est peccatù mortale. c. Magna, de vot. c. Vouentibus. 17. q. 2. Nam quemadmodù qui vouit castitatem, id est, renunciauit omnibus venereis, promittendo se nunquam vsurum eis, contrauenit voto, habendo, vel habere volèdo rem carnis etiam maritalem; ita qui vouit votum paupertatis perpetuum, etià simplex; quod est renunciare omnibus

G bonis

bonis temporalibus, promittendo Deo, se nunquam quaesitum, neque habiturum illa sibi tanquam propria, mortaliter peccat, quoties vult illa sibi quaerere, vel habere tanquam propria; quia contrauenit voto per praefata iura. Tum, quia nil obstat his dicere, quod plus ligat votu castitatis, quam votum paupertatis: quia hoc nemo dixit, neque vlla ratione defendi potest; quia eodem omnino modo quo vsus venereorum, & voluntas vtendi eis repugnat voto castitatis perpetuo, id est, quo promissum est semper a venereis abstinere; ita habere dominium temporalium bonorum, vel velle habere illa tanquam propria, repugnat voto paupertatis perpetuo, id est, voto quo promissum est, se nunquam habiturum aliquid proprium. Tum, quia nemo negat, neque negare potest, quod qui vouet voto simplici obedientiam alicui Praelato: sicut in aliquot religionibus vouent aliquot nouitij ante professionem, perpetuo, vel pro tempore quo in eis manebunt, peccant mortaliter non obediendo, vel nolendo obedire tempore quo ibi sunt; ita nemo negare debet, quod qui vouit paupertatem perpetuam, vel temporariam, non seruando, vel nolendo seruare illam. Nam profecto qui haec negaret, negare conuinceretur vota castitatis, paupertatis, & obedientiae perpetua non ligare; quod est haeresis Lutherana, & abominanda contra sacras, & canonicas scripturas. Cum ergo praefati Commendatores voueant praedictas regulas, & consequenter emittant tria vota substantialia, e quibus vnum est votum paupertatis, quod etiam si non esset solemne, vt est, obligaret ad nunquam habendum, neque volendum

habere aliquid temporale proprium, quanto magis, ad non disponendum de illo tanquam de proprio: & per consecutione, nullatenus debet quis docere, ipsos quod ad hoc equiparari clericis secularibus, si formidat lutherizare.

SUMMARIUM.

Commendatores ordinum militarium, caueant ab assentationibus, contra receptissimas sententias. num. 1.

LXIII. Moneo, fieri ex praemissis, vt charitas, & obsequia qua sum, & esse debeo in praedictis ordinum militarium Commendatores, genere, dignitate, ac bonorum ecclesiasticorum administratione adeo illustres, & eorum confessarios adeo doctos; cogam me admonere, simul orate eos, ne huiusmodi assentationibus vllatenus assentiantur: neque credant per auctoritatem N. etiam si longè maior esset quam est, excusari a peccato in te adeo insolenti, & contra sententias adeo receptas, & fundatas iure tam diuino, quam naturali, iubere seruari ea quae promittuntur non solum Deo, sed etiam homini; praesertim in Hispania, cuius legibus ex iure Pontificio derivatis, tamen fit fidei datae obseruantia, vt omne pactum, qualibet nudum, & omnis pollicitatio, quomodolibet facta, si modo licita est, efficaciter obligat promittentem, & parit actionem contra legem iurisgentium. §. Igitur nuda, & alias ei conformes. ff. de pact. derivatis, inquam, ex iure pontificio, imò è naturali, & diuino; de quo in c. 1. de pact. & c. iuramenti. 22. q. 5. & l. 1. ff. de pact. quae est recepta sententia; quicquid aliqui Nouatores innouent.

SUMMARIUM.

Decimas ante Lateranense Concilium laicis concessas, & alias quas Principes habent,

manet in
 TAMBVIII
 in
 Saccellum
 XLIAR IN
 de
 reddibus
 E. III
 30. 6.

bent, non posse iuste ab eis teneri, non inferri ex communi sententia, latè probatur. num. 1. & seq.

Decimarum fructus, bonaque alia ecclesiastica iusta ex causa per Sedem Apost. cœcili possunt laicis, ita ut eis tanquam profanis vtantur. num. 2.

Quamuis Thomas, cui sua tribuit Aduersarius, expressè dixerit, ius percipiendi decimas non posse illis dari. num. 3.

LXIII. Moneo, nihil obstare illud assumptum præfati N. in duodecimo argumento, nempe; ex prædicta opinione Archid. & cœmuni sequi nō posse, vllōs laicos iuste possidere decimas eis ante Conciliū Lateranense ab Ecclesia in feudū cœcessas; & quod neque Principes sæculares partem vllam decimarum per Ecclesiæ gratiam accipere possent; quod est contra cap. Cū Apostolica, de his que sūt à prel. cap. Prohibemus, de decim. cum eis annotat. & cōtra Thom. Sec. 2. q. 87. art. 2. ad 3. Nil, in quā, id obstat; quoniam falsum est illud assumptum: non enim inferuntur contenta in eo ex communi sententia. Tum, quia decimæ ante Conciliū Lateranense concessæ, quarum cœcessionem iura probant, fuerunt iusta de causâ concessæ; & solas illas decimas possunt iuste habere Principes, quas Apostolica Sedes ex iusta causâ illis concessit: & Archid. cum communi non negat; imò consetetur posse Ecclesiam iusta de causâ concedere bona ecclesiastica laicis ad tempus, & in perpetuum, etiā taliter vt fiant profana: ita vt eorum redditibus tanquam aliorum profanorum liberè vti possint, vt dictum est mon. LXIII. & LVIII. Tum, quia, vt dictum est, in duobus monitis proximis, Archidia & communis loquitur de rebus bonorum ecclesiasti-

corum, pro tempore quo manent ecclesiastici; non autem pro tempore quo iusta de causâ, & cum solemnitate debita desierunt esse sacra & ecclesiastica: qualia esse desinunt per alienationem factam in personas profanas, ad hoc vt eis pro libito perinde ac patrimonialibus vtantur, per notat. in summa, & in cap. sine exceptione. 12. q. 2. & in cap. Nulli, de reb. ecc. non al. & ideo licet ex ea sequatur, quod aliqui laici iniuste possident decimas, ij scilicet, qui ab Ecclesiæ prælatis sine iusta causâ, & solemnitate debita acceperunt: non tamen sequitur in vniuersum omnes laicos, etiam Reges, & Principes iniuste possidere oēs quas possident decimas: quoniam quāplurimi possident eas in feudum, vel alio titulo iusta de causâ, & cum solemnitate debita quasitas; quales videntur esse omnes concessæ ante Conciliū Lateranense: ex quibus sunt illæ, quæ olim cū Pyrenæi montes cœperunt à Mauris, & Sarracenis occupari, pro stipendio perpetuo concessæ fuere ad iustos sumptus faciendos multis nobilibus, tam citra, quā vltra nostrā, quæ celeberrima est, Roncam Vallē; tam qua parte in Hispanias, quā in Gallias, & mare Oceanum protenduntur, quod illarum, & patrimoniorum suorū reditibus militātes, Christianicolarum terras defenderent, & in CHRISTI, & sanctæ Sedis Apost. obedientiā reducerent. Quam ob eādem causam, in multis aliis terris idem factū fuit, & iuste fieri potest; cū omnia bona ecclesiastica iusta de causâ, & cū solemnitate debita, possint alienari. cap. Sine exceptione, 12. q. 2. & cū causâ pietatis, & religionis cōseruandæ, vel restituendæ, sit vna principallissima, ob eandem causam, & ad col-

ligēdos & alēdos peregrinos, & alios pauperes, tum ægrotos, tum sanos, in variis Regnis, variis ordinibus, militaribus, & hospitalariis, & hospitalibus, sunt concessæ aliquot decimæ, cum aliis bonis ecclesiasticis: & hoc est, & nō amplius, quod ait S. Thom. in Sec. 2. q. 87. art. 3. ad 3. quicquid N. significet. Imò expressè distinguit inter concessionem decimarum iusta de causa factæ, & aliam, dum ait, posse illas concedi laicis, pro Ecclesiæ necessitate, vel ad subventionem pauperum; clarè significans, non posse illas sine iusta causâ in vsus profanos concedi. Imo (quod nescio quare N. nō animaduertit) expressè habet ibi Thomas non posse concedi ius eas percipiēdi laicis, eo quòd sit quid spirituale, etiam cum iusta causâ; sed solum res ipsæ, iam perceptæ, vel percipiendæ, quæ pro decimis soluuntur, retento iure percipiēdi per eius Ecclesiæ ministros. Id quod Caiet. ibi animaduertit. Itaque ex opinione Archid. recepta, infertur quidem, non posse decimas concedi vlli laico, etiam Regi, absque iusta causâ, ad hoc vt eis pro suo libito, perinde ac patrimonialibus vtatur in quoscumque volet vsus, siue pios, siue profanos: non autem (quòd non possent concedi) tam personis profanis, quàm ecclesiasticis ad vsus pios; neque quòd non possent concedi iusta de causâ, & cum solemnitate debita, etiam personis profanis, ad hoc vt eis perinde ac patrimonialibus pro libito vtantur; & quòd Thom. strictius in hoc scribit, quàm Archid. quia ille negat ius percipiēdi decimas, posse laicis concedi, etiam cum iusta causâ: quòd neque negat, neque affirmat Archid. Quòdque, quia est contra N. allegantem illum pro se, illi

relinquo resoluendum.

SUMMARIUM.

Decima, vel fructus beneficiorum, & alia bona ecclesiastica iuste data in solutum, vel in pretium damnorum, impensarum, vel laborum subitorum, vel subeundorum Nobilibus, vel aliis, libera esse videntur ab onere dandi superflua pauperibus: sicut erant bona perdata, vel damnificata, impensa, & pretium laborum, pro quibus sunt data. num. 1. licet non illa, qua alias ob causas concedantur. num. 2.

LXV. Moneo, pro maiori huius rei luce, quòd ex præmissis infertur, plurimum referte; an decimæ, siue vt Thomas loquitur, res quæ pro decimis solutæ, vel soluendæ sunt, concedantur laicis in solutionem, & compensationem damnorum, & impensarum, quas de suis patrimoniis, antea fecerunt, vel postea facturi erant, & in remunerationem laborum subitorum, vel subeundorum pro Ecclesiâ, eiusque sancta fide catholica, ipsa id adhortante: quales videntur concessionem factæ laicis ante Cōcilium Lateran. nobilibus supradictis. An verò concedantur, vt eas in futurum in pia bella, vel in alimenta pia impendant, non præcedētibz aliis sui patrimoniij damnis, laboribus, & impensis susceptis. Quales videntur concessionem factæ multis ordinibus militaribus, ad tuendos, & alendos in futurum peregrinos, & alios fideles, ac ipsam fidem catholicam: Nam multò amplius & liberius ius est in concessis priori modo quàm posteriore: quia concessionem priori modo factæ, sunt quædam debitorum solutiones, & alienationes iusta de causâ factæ, personis etiam laicis, & profanis in vsus quos ipsæ vellent, nullo eis onere, vel modo adiecto.

manet in

TAMBRVHII
in
Stecclia p...
XIVAR IR
de
Teditibus & red...
E. III
30.6

iecto. Posteriori verò modo concessa sunt donationes sub modo, & ob causam factæ, quæ ad modum, & onus in concessione positum ligant, nec ab onere dandi superflua pauperibus liberant, cùm maneat ecclesiastica. Nam quemadmodum Episcopus, vel alius beneficiarius, qui aliquos redditus de suis patrimonialibus, suæ dederit Ecclesiæ, poterit tantundem impedere in usus quos volet, de redditibus ecclesiasticis, iuxta Gratiani doctrinam in §. Item, sub c. Iniustum. r. 2. q. 2. quam probat per c. seq. Si qualibet, & alia duo sequentia, ead. cap. & q. Quod etiam nos in præf. lib. q. 1. nu. 67. in corol. 1. §. q. 5. diximus, & infra mon. lxxvii. dicemus. Sic illi quibus pro solutione, seu iusta compensatione sumptuum, impensarum, laborum, & damnorum, pro ecclesia susceptorum, aliqua bona ecclesiastica sunt liberè data, poterunt eis perinde uti in quos volunt usus, ac potuissent uti bonis, quæ præfatis sumptibus, impensis, laboribus, & damnis quætere sibi potuerant.

SUMMARIUM.

Bona emptæ ex redditibus ecclesiasticis, fieri Ecclesiæ: emptæ verò ex patrimonialibus beneficiarj non fieri eius, necessario inferri, non esse eiusdem rationis utrosque. num. 1.

LXVI. Moneo, nil valere responsionem præfati N. ad illud arg. videlicet; Emptæ ex fructibus beneficij, fiunt ecclesiæ, secundum ipsum, in 3. par. c. 2. & emptæ aliunde, sunt clerici, secundum eundem, ergo non sunt eiusdem rationis fructus beneficiorū, & bona patrimonialia, & fructus eorū. Respondet enim; bona diuisa per diuisionem, facta esse tanquam tabulam rasam, in qua nihil depictum

est, & cæc. Tum, quia cōcesso antecedente, ut ipse latè in suo lib. 3. par. c. 2. concedit, necessariò est concedendum eius consequens, quod irrefragabiliter concludit; quàmuis supra mon. xxxvii. monstrauius præfatu antecedens non esse adedò generaliter affirmandum, ac ipse affirmat.

SUMMARIUM.

Bona ecclesiastica qui dicit esse iure naturali diuino in opera pia dicata, cogitur fateri, quod consuetudo impendendi ea in profana, est contra illud, & inualida. num. 1. *Quicquid ineptè respondeat Aduersarius.* num. 2.

Legem naturalem, & diuinam, qualis est de sacrificando Deo, de punièdo delictis, & de confitèdo presbytero, potest inuare & determinare lex humana, cui satisfaciens satisfacit naturali. num. 3.

Legem naturalem non inuat, sed destruit lex humana, qua contrarium eius quod illa intendit, statuit. num. 4.

LXVII. Moneo, quòd non obstat responsio præfati N. ad duo argumèta nostra; quorum alterum est: Iure natura; & per consequens diuino, & Apostolorum primæuo instituto, bona ecclesiastica sunt destinata in ministrorum Ecclesiæ sustentationem, & diuini cultus exhibitionem, & pauperum alimenta, ut ambo concedimus; ille in principio sui libelli, nos verò in 1. q. nostri. Ergo consuetudines, & leges huic instituto contrariæ, prauæ, iniquæ & iniustæ sunt. c. Que contra, & c. Mala. 8. dist. Alterum est, quòd hæc bona, ex quibus portiones prædictæ sunt assignatæ, siue consent ex oblationibus, seu decimis, siue piorū hominū largitionibus, seu per industriam ab Ecclesiâ alijs titulis acquisita sunt operibus pijs iure diuino, ut dictum est, vel piorum hominum do-

nantium voluntate dicata. ergo natura eorum non est ita mutabilis, ac habet opinio, quam ipse male tribuit Thomæ. Responsum autem eius ad ea, est; concedere, quidem, quod hæc bona iure naturali, & diuino generali, & ex eorum institutione habent naturam supradictam; sed quod lex canonica, & positua potest legem naturalem, & diuinam generalem determinare: & quod satis est seruare illas determinaciones: verbi gratia, offerendum esse sacrificium Deo in genere iubet lex natura: determinatio autem sacrificiorum, quomodo, & quo tempore fiant, est de lege diuina, positua, vel humana, vt colligitur ex S. Thoma, Sec. 2. q. 85. art. 1. ad 1. Punienda item esse delicta in genere, est iuris naturalis, sed determinatio vt sic, vel sic puniantur, est iuris humani, secundum eundem Thomam receptum in Quodlib. 2. q. 4. art. 8. Confitenda item esse peccata mortalia sacerdotibus, est iuris diuini, iuxta Concil. Trident. in cap. 5. sess. 14. canon. 6. & secundum omnes in 4. dist. 17. Determinatio verò, quibus temporibus, vel quibus sacerdotibus id faciendum sit, est iuris humani, c. Omnis, de penit. & remis. & alia similia, vt colligitur ex eodem Thom. q. 122. art. 4. & 147. ar. 3. & 4. Sic in proposito nostro, vt ipse ait, decima, oblationes, & alia bona ecclesiastica iure quidem diuino, & naturali generali sunt impendenda præfatis operibus piis: ac determinatio in particulari, fieri potest per ecclesie leges & consuetudines, quas sufficit seruare. Quæ profecto solutio, inepta est argumento soluendo, neq; vim eius vllatenus minuit, imò auget. Tum, quia

4 sola illæ determinaciones humane le-

gum naturalium valent, per quas non tolluntur illæ, sed adiuuantur, & determinantur, vt præfata exēpla demonstrant. At consuetudo quæ N. defendit, legem naturalem ab ipso met concessam, destruit; quod per eadē exempla demonstrō. Nam licet lex humana, vt illo, vel illo modo rationabili Deo sacrificetur, adiuuet & declarat legem naturalem, de sacrificando Deo, lex tamē humana, quæ statueret, vt sic, vel sic sacrificetur alicui creaturæ, esset iniqua; quia aduersaretur legi naturali, quæ soli Deo sacrificandū esse dicit, vt in Sec. 2. q. 85. art. 2. probat Thom. Sic etiam lex humana quæ dicit vt illo, vel illo modo rationabili crimine puniatur, adiuuat, & declarat legem naturalem de puniendo crimine; at lex humana, quæ diceret, vt hoc vel illo modo, crimen premiaretur, destrueret illam. Sic lex humana, quæ iubet, cōfiteri semel in anno peccata mortalia sacerdoti, iuuat, & declarat legem diuinam de confitendo sacerdoti: sed quæ lex humana, vel consuetudo diceret, vt confiteri solum Deo sufficeret, vel angelo custodi, vel laico, vel clerico non insignito presbyterio, destrueret legem diuinam de confitendo presbytero. Sic in proposito, lex vel consuetudo humana, quæ determinaret modum rationabilem, quo præfata bona illa, aut illa opera pia impenderentur, iuuaret quidem, & determinaret bene legem naturalem, & diuinam, de impendendis eis in opera pia. At quæ lex, vel consuetudo diceret, vt ea impenderentur in usus profanos, & alios ab his in quos lex naturalis ac diuina dicitur, destrueret illam: & ita solutio N. cum similibus per eum adductis, in fragabiliter conuincit eius opinio-

manet in
 TAMBVH
 in
 ecclesiasticis
 XIIVAR
 de
 reddibus
 E. III
 30.6

opinionem esse falsam, & contrariam sibi concedenti iure naturali, & diuino præfata bona esse in prædicta pia opera dicata.

SVM MARIVM.

Bona ecclesiastica non solum intentione, sed etiam præcepto, & traditione Christi, Apostolorum, & Ecclesia sunt operibus piis deputata. num. 1.

Lex non obligat ad finem quem intendit; sed ad illud quod in illum præcipit; nec legis sine, vel causa cessante, cessat lex. num. 1.

LXVIII. Moneo, nil obstare quod N. ineptè applicat suis respõsionibus in eadem parte. 4. c. 2. nu. 8. dum vi prædictorum argumentorum pressus, quasi diuerticula quarès, verè, sed parum sibi vtiliter, ait hæc, scilicet; non obligari nos per leges ad implendam intentionem earum, sed solum ad faciendum ea quæ ipsa præcipiunt, vt probat S. Thom. 1. Sec. q. 100. art. 9. & 10. vt lex de colendis festis, cuius finis est, vt vacantes exterius ab operibus seruilibus, vacemus Deo interiorius, intendendo in eum mentes, per fidem, spem, & charitatem, non obligat nos ad illam intentionem, sed tantum ad vacandum ab operibus seruilibus; vt colligitur ex Thom. Sec. 2. q. 122. art. 4. ad 3. & quod cessante fine legis, non cessat lex; & quod licet deficiat legis intentio, vel finis, non deficit ipsa lex, quamuis sit iusta causa, vel mutandi legem, vel dispensandi, vt per S. Thom. 1. 2. q. 96. art. 3. Neque cessante causa legis, cessat lex; per l. primam. ff. de minor. adiuncta. l. 1. C. de his qui veniant a tar. in per. in quibus plus satis scilicet atar. sed frustra quo ad nos, tum quia eam non negamus; tum quia late probamus in mod. xviii. c. q. r. i. s. i. v. m. & Apo.

stolos eius, & successores eorum, non solum habuisse intentionem, vt bona ecclesiastica præfatis ministris Ecclesiæ & piis operibus impenderentur, sed etiam vt id fieret, præcepisse. Tū, quia etiam ipsemet N. in respõsione ad duo argumenta, in præcedenti monit. posita, ingenuè fatetur id quod in initio libri sui affirmauerat, nempe, iure naturæ, diuino Apostolicòq; instituto ecclesiastica bona esse in præfatorum piorum operum sustentationem destinata.

SVM MARIVM.

Decima, licet quò ad sustentationem necessariam ministrorum, debeantur iure naturali diuino; tamen quò ad quotam debentur iure humano: & ideo Ecclesia iusta de causa, possit illam augere, & diminuerè. num. 1.

Decima non debentur, etiam si peccantur, ex ante consuetudine præscripta, no soluantur. num. 2.

LXIX. Moneo, quòd infirma est respõsio præfati N. in d. c. nu. 10. ad illud argumentum, quod plurimum eum vrget, videlicet; Plurimas diuisiones, & beneficiorum erectiones inueniri factas ex bonis, quæ fuerunt communia; & ex quibus pauperibus, & fabricis debebantur superflua, nulla pauperibus portione destinata; & ita videri, quòd portiones Episcopis, & aliis beneficiariis assignate, transferunt ad eos cum præfato onere partitendi eis superflua de portionibus suis. Replicari enim potest, Primum, quòd idem facit ipse in hoc quòd ait, Dominicum Sotum fecisse, in lib. 10. q. 4. de iust. & iur. videlicet, quarere diuerticula, in quibus vim argumenti euadat. Replicari etiam potest, secundo; quòd N. à Soto recedens, tres pch. paginas implet distis Thomæ

ad verbū transfatis ex Quodli. 2. q. 4. art. 8. Ex quibus nil aliud quod eius proposito cōueniat, colligitur, quā quōd Ecclesia iusta de causā possēt statuere, vt plus, vel minus quā decima pars fructuum ministris Ecclesie solueretur; quod nemo negat. Et nos concedimus, quod Ecclesia vel cōsuetudo iusta de causā inducere potest, vt in multis Italiae terris iam induxit, ne populus peccet, non soluēdo decimas, si non petantur. Quod nos non solum cōcedimus, sed etiam ampliamus, vt procedat etiam si petatur, modō ministris ecclesie necessaria aliunde provideantur sufficienter, vt in eisdem Italiae terris fieri audio: eo quōd vt pridē Salmanticae abhinc quadraginta annos eū interpretaret praefatione extraord. c. 1. de decim. lib. 6. irrefragabiliter probauit glos. illius, & Innoc. in rub. de decim. cum plerisq; omnibus nostris doctoribus, errare in asserendo decimam partem fructuum in lege noua iure diuino deberi, secutus opinionē Thom. Prima. 2. q. 99. & Sec. 2. q. 87. art. 1. & aliorum Theologorum, quā etiam illa glos. recitat, quae habet; legem de soluendis Ecclesie decimis esse legem humanam quo ad quotam, vt si soluaturs pars decima potius quā alia maior, vel minor; quamuis sit naturalis & diuina, quo ad hoc vt sustētatio necessaria soluaturs ministris; iuxta illud: Dignus est mercenarius mercede sua, Lucae 10. & alia citata in c. 1. 13. q. 2. Vbi memini respondere Petro Rauennati, qui in sine compendij sui nostrorum sententiam ad eō mordicus tenuit, vt quendam Theologum; cognomento de Alta platea, & contrariae opinionis adfertorem ob hoc haereseos argueret, citauitque Io. Ma-

iozem in 3. sent. dist. 37. q. 36. vbi etiā praefato Rauennati respondit, pronuncians eum haeticum, si suae opinioni pertinaciter contra praedictam, quae fundatissima est Theologorum, inhereret. Itaque plus confitemur ipsi N. quā quod ipse colligit ex Thoma, nempe; posse Papam, imō & consuetudinem praescriptam iusta de causā minuere, vel augere obligationem, qua populus debet soluere decimas, dummodo ex eis, vel aliunde, ministris & fabricae, sufficienter iuxta legem praefatam naturalem provideat. Confitemur, inquam, haec omnia; sed negamus ex eis inferri quicquam quod ei profit. Tum, quia praesupponit falsum, videlicet, quod Ecclesia vel Papa statuerit; vel quod in diuisionibus a se factis, bona diuisa ab hoc onere dandi superflua pauperibus, exemerit; vel quod vlla consuetudo canonica id induxerit: quia, vt supra monito L. probauimus, sanior & maior pars beneficiariorum Deum timentium communem opinionem, quae post Concil. Trident. cepit esse de fide, vt in mon. XXXIII. & XXXVII. diximus, seruauit & seruat, & diuina voluntate semper seruabit. Tum, quia esto, esset verum hoc quod praesupponit, non tamē ex eo inferitur, quod Ecclesia vel Papa eius opinionē possint inducere, scilicet, quod decimae, & alia bona ecclesiastica iure naturali & diuino piis operibus debita, prohibito clericorum in vsu impendantur profanos: quia non bene consequitur; Papa vel Ecclesia potest inducere, ne soluaturs decima, imō, neque quinta, neq; vlla alia pars fructuum pro ministris Ecclesiarum, & piorum operum. ergo a fortiori potest inducere, id quod eius opinio habet, scilicet.

manet in
TAMBVH
in
Ecclesia
XIVAR
de
E. III
30.6

licet, ne ministri Ecclesiae teneantur de bonis Ecclesiae tribuere superflua piis operibus, atque pro libito possint illa in profanos usus impendere. Non, inquam, valet haec illatio; Primò quidem, quòd ratio longè diuersa probat antecedens, quàm suadeat consequens. Inducere namque quòd populus non soluat decimam partem fructuum ministris Ecclesiae, neque aliam maiorem, neque minorem, modò provideat eis de sufficienti sustentatione, non est contrarium vlli iuri naturali vel diuino, vt est prædictum. Inducere verò id quod eius opinio continet, videlicet, quòd ministri ecclesie pro libito infumant eas in usus profanos, contrarium est legi naturæ, quæ iubet pacta seruari, & onera iniuncta impleri, quæ cõtinetur in septimo præcepto Decalogi, Exod. 20. & l. 1. ff. de furt. quæ dum generaliter prohibent furtum, non solum prohibent cõtrectationem rei alienæ, inuito domino, præfata l. 1. sed etiam omnem rei alienæ vsurpationem c. Panale. 14. q. 5. Prohibent item cõtrectationem rei alienæ, in aliũ usum quàm concessum, §. furtum. Instit. de oblig. quæ ex del. nal. prohibet retentione rei, non seruato modo in quem accipitur; neque soluto onere cum quo datur. l. 1. & 2. C. de donat. quæ sub mod. Prohibet denique, ne quis rem in vnum usum, præsertim pium, destinata in alium, præsertim profanum vertat. At inducere, vt opinio N. seruetur, est inducere, vt beneficiarij omnes has leges transgrediantur, vtendo rebus alienis, scilicet, Christi, contra mentem eius, ab ipsomet, & ab Apostolis eius eorumq; successoribus tam factis, quàm dictis, & canonibus longè latèq; præceptas, vtendo in aliũ usum rebus

dicatis ad alium, vtendo in profana rebus dicatis ad pia, vtendo eis non adimplendo modum, non soluendo onus eis iniunctũ, per adducta supra mon. xxvii. Tum, quia sicut Ecclesia vel Papa posset iusta de causa inducere, ne soluatur decima, etiam posset iusta de causa inducere, vt ministri Ecclesiae fructibus eorum in quos vellet usus vteretur: puta, si tantundem, vel amplius, impenderet de suis bonis patrimonialibus, in illos usus pios, in quos illi fructus erant conuertendi: quod supra mon. lxxviii. ex Gratiano in §. Item, sub c. Iniustum. 12. q. 2. diximus, probando id per c. Si quis qualibet, & c. seq. ead. cau. & q.

SUMMARIUM.

Papa non potest iuste, sine iusta causa, destinata in vnum usum pium; conuertere in alium: & nunquam etiam sine iusta causa statuit, vt bona ecclesiastica in pios usus destinata, conuertantur in profanos, num. 1. & seq.

LXX. Moneo, quòd N. in 4. par. e. 3. licet longa verborum ambage, in extraria parũ necessaria spatietur, non satisfacit illi argumento, videlicet; Nemo etiam Monarcha, etiam spiritalis, qui est Papa, potest mutare iuste, sine causa iusta, voluntates disponentium in vnum usum pium, in aliũ præsertim profanum: neque facere facultatem cuiquam, vt rebus in vnum usum dicatis, vtatur in alium, secundũ omnes argumento l. r. ff. de pact. c. 1. de probat. & Clem. Quia cõtingit, de relig. dom. l. Legatam ff. de administr. rer. ad ciuit. pert. l. Testamenta. C. de testam. l. De contracta. C. de rescind. vend. l. Rescripta. C. de precib. Imp. off. cum notatis in eis. Ergo bona Ec-

clerice ad vsus pios per fideles dicata,
 non possunt beneficiarij in vsus pro-
 fanos conuertere. Responso autem
 illius vaga, in summam redacta, est;
 quod Monarche, qui publici iuris cu-
 stodes sunt, possunt ex causa iusta mu-
 tare defunctoru, & viuorum volun-
 tates, cum id ius publicum poscit, etiã
 pias, si sit Papa, Quæ solutio, argumẽ-
 to soluendo inepta est. Nã argumẽta
 non tendunt ad probandum, quod
 Monarcha nõ possunt mutare volun-
 tates defunctorum; sed quod nemo
 antequam id iusta de causa fiat, potest
 rebus in vnum vsum pium dicatis, vti
 ad alium; & quod nullus Monarcha,
 saltem spiritualis, iusta de causa; imo,
 neque iniusta, statuit, vt beneficiarij
 possint in vsus profanos vti rebus di-
 catis ad pios: & quod illa quæ illis
 honeste altis superessent, possent vsi-
 bus impendere profanis. Bona enim
 pars diuisionum, & erectionu benefi-
 ciorum, facta est auctoritate Episco-
 porum, Abbatum, & aliorum Præsu-
 lum eis superiorum, inferiorum tamẽ
 Papa; quibus & si sit potestas diuidendi
 bona, & erigendi beneficia, iuxta cap.
 Edoceri, cum ei annotatis, de rescript.
 non est tamen potestas eiusmodi mu-
 tationum faciendarum; Clem. Quia
 contingit, de relig. dom. quod etiam
 ipse N. fatetur. In illis autem quas Pa-
 pã fecit, aut confirmauit (quarum ali-
 quor vidimus) nulla talis clausula in-
 uenitur. Neque est præsumendum in
 dubio, Papas in huiusmodi rerum di-
 uisionibus, gratis contra tot canones;
 contra traditionem Apostolicam, imo
 & ipsiusmet domini, quibus contrariu
 inductum est, id facere voluisse; cum
 id faciẽdo peccassent, vt & ipsemet N.
 fatetur; & ita argumeatum manet in-
 solutum.

SVMMARIVM.

Votum de aliquo dando alicui Ecclesia vel
 altari, potest commutari per Papam
 sine vllius consensu. num. 1.

Bonum publicum, præferendum priuato.
 num. 2.

LXXI. Monco, quod nil obstat re-
 prehensio, qua præfatus N. inciden-
 ter reprehendit Caiet. in 2. tom. tract.
 11. q. 3. dicentem: Votum quo quis
 vouet dare aliquid alicui Ecclesie vel
 altari, esse commutabile, sine vllio il-
 lius Ecclesie vel altaris præfati con-
 sensu: quia cum iniuste reprehendit
 N. Tum, per rationes eius, quibus
 ipse minimẽ responderet. Tum, quia
 per eiusmodi votum non est ei quasi-
 tum tale ius Ecclesie vel altari, quod
 per dispensationem, aut commutatio-
 nem tolli nequeat, sine illius consen-
 su, cum obligatio principaliter, & for-
 maliter Deo ipsi quærat c. Magna,
 de voto. Et Thom. netuosẽ probat
 Sec. 2. q. 88. art. 5. & in 4. dist. 38. q. 1.
 art. 1. ad 5. Ecclesie verò vel altari se-
 cundario, & materialiter, & veluti
 quædam circumstantia loci, quod non
 est attēdēdū. c. Quamuis, iuncta glos.
 fin. de pact. lib. 6. & l. si quis nec cau-
 sam. ff. de reb. cred. & per alia irrefra-
 gabilia fundamẽta, quibus nõ respon-
 det N. Tū, quia malẽ significat, quod
 Caiet. vilipendit in hoc nostros do-
 ctiores: quia, imo eos satis honorando
 declarat, vt palam est, eum legenti;
 Tum, quia Barr. ferẽ ab omnibus re-
 ceptus in l. Qui Romæ: §. Flavius.
 nu. 1. ff. de verb. oblig. tenet, quod
 donans aliquid alicui, vt post aliquod
 tempus perueniat ad aliquã Ecclesiam,
 potest illud onus remittere donatario
 saltem in id consentienti, nõ obstante
 quod Ecclesie sit quæsitum vtilis actio
 minus principaliter per l. Quoriam. C.

de

manet in
 TAMBU
 in
 Secclij
 XUVAR R
 de
 reditibus
 E. III
 30. b.

de donat. quæ sub mod. quam doctrinam ab omnibus ferè approbati late tradit Iason in d. §. Flavius, col. 1. & 2. & merito per illum tex. qui probat per donationem ferui factam alicui vt eum manumittat, queri quidem seruo ius petèdi libertatè, sed per donantem & donatariū, mutata voluntate, posse illud tolli. Idem probatur per l. 3. ff. de seru. expor. quatenus habet, onus exportandi seruum, posse remitti à vendente & emète sine illius consensu. Nec obstat, quòd utilis actio, vel officium Iudicis queratur illi tertio; quia vt eleganter, & nouè respondit Iaf. vbi supra non est quæsitum irreuocabiliter, sed est locus pænitentiae: quia quo ad illum tertium est contractus innominatus, in quo licet pænitere, in l. Si pecuniam, ff. de reb. cred. Non autem potest dici id quod Caiet. ait, nullam actionem vel ius queri per huiusmodi votum Ecclesiae, sed illud esse reuocabile volente donatore, & donatario principali, qui est Deus ipse, qui videtur velle, volente iusta de causa eius Vicario. Patergon autem, seu incidens illud, quod præfatus N. infert, videlicet, de bono communi præferendo priuato, & de non dissimulando malo publico propter damnū priuatū, ex Thom. 1. par. q. 92. ar. 1. ad 3. Et quòd reformatio officiorum publicorum iuste fieri potest, parum nos tangit: & confitemur ea iuste fieri posse, modò in eis seruentur seruanda, euitentur scandala, & bonum priuatum non aded excedat publicum, & cetera. iuxta intentionem Thom. ibidem art. 1. & Prima 2. q. 113. art. 9. ad 2. & glos. Barr. & aliorum in l. 1. ff. sol. matr. & glo. Panor. & aliorum in c. Licet, de regul.

SUMMARIUM.

Intellectus c. fin. de his que sunt à ma. par. cap. num. 1.

Communi re potest quis vti ad vsū destinatum, inuito consorte. num. 2.

LXXII. Moneo nil ob stare, quod incautè ait N. in 3. par. c. 3. nu. 8. quod ego scripsi in meo lib. q. 1. nu. 39. in fin. quòd ratio decidendi. c. fin. de his quæ fi. à ma. par. cap. quod statuit singulariter, quòd emergente necessitate Ecclesiae, maior pars capituli statuere potest renitète minori, quòd aliqua pars reddituum singulorum de capitulo applicetur ei; quia redditus illi sunt destinati ad illū vsū, & quòd communi re potest vti vnus ad vsū destinatum contradicente socio, §. Religiosum, Instit. de rer. diu. Tum, quia licet Panor. assignet illam in d. c. Cùm omnes, tamen efficaciter confutat eum Dec. quem ego sequor. col. 3. 1. lect. Tum, quia ego non allegui Pan. ad hoc propositum, sed ad hoc quòd ipse in d. c. Cùm omnes. dixit non inueniri alibi decisionem illam præfati c. fin. ad quod etiā supra mon. xli. nu. 8. allegauit: Tū, quia ego ibi dixi rationem germanā illius decisionis esse illam, quam ponit vbi supra Dec. quæ longè diuersa est à prædicta, scilicet, quòd ibi non agitur de rebus omnino pertinētibus ad singulos de capitulo, sed de his quæ saluis alimentis Canonicorum, debētur operibus piis: & ita iuste potuit statuere Innoc. ibi, vt stante necessitate Ecclesiae, in illā insumeretur aliqua pars, quæ non esset necessaria eis honestè alendis.

SUMMARIUM.

Lex secundum rationem & intentionem legislatoris ligat. num. 1.

Fius præcepti non est in præcepto, nec mortificatio

rificatio carnis in precepto ieiunij ad eam precepti. num. 2.

LXXIII. Monco, non ob stare id quod præfatus N. aut falsè, aut certè improprie dicit, in 4. part. cap. 2. n. 7. scilicet, quòd intentio legis non ligat, sed ipsa lex. Tum, quia leges secundum rationem, ex qua colligitur intentio legislatoris, obligant; ita quòd nec plus, nec minus obligant, quam ipse per eam obligare intendit. arg. l. Cum pater. §. Dulcissimis. ff. de leg. 2. & c. Meminimus, iuncto c. suggestum, de appel. vbi Panor. receptus hoc annotauit col. 2. & arg. c. Marchion. 1. q. 1. in illis verbis: Nec putemus in verbis scripturatum esse Euangelium, sed in sensu; non in superficie, sed in medulla; non in sermone folijs, sed in radice rationis. & arg. cap. vlt. de reg. iur. lib. 6. vbi is committit in legem, qui legis verba complectens, contra legis nititur voluntatem, & alia multa, quæ citat Felyn. in c. Tua, de iure iur. Tum, quia S. Thomas allegatus per eum in Prima 2. q. 100. art. 9. & 10. non ait vt ipse: sed quòd finis precepti, non est in precepto; sed id tantum quod præcipitur ad illum finem, in quem id preceptum est, vt qui abstinet in festis ab opere seruili, à quo præcipitur abstinere, vt mentes ab illo feriatas leuemus in Deum, seruat illud preceptum, licet non leuet mentem in diuinam eius Maiestatem, vt colligitur ex Thoma recepto in Sec. 2. q. 122. ar. 2. & qui abstinet à bis comedendo in die ieiunij precepti, seruat ieiunium preceptum ad carnis mortificationem; licet non assequatur illam, secundum eundem S. Thom. Sec. 2. q. 147. art. 3. Tum, quia hoc dictum Thomæ, parum fauet eius proposito: quia nec Archi.

nec communis ait, beneficiarios obligari ad dandum superflua pauperibus, eo quòd iura diuina, vel humana præcipiunt aliqua, vt per ea perteniatur in hunc finem; sed eo quòd iura diuina, & humana canonum ecclesiasticorum præcipiunt vt id faciant; vt probatum est supra mon. xxvii. & repetitum mon. xxxviii.

S V M M A R I V M.

Bona omnia ecclesiastica tam tempore Apostolorum, quam postea donata, sunt eiusdem conditionis; quia sunt vnum patrimonium CHRISTI. num. 1.

Similis, similem querit. num. 2.

Iure diuerso non est eadem res cõfenda. nu. 3.
Bona beneficiorum nouorum, non eximuntur onere antiquo; eo solo quòd supponantur alicui nouo. num. 4.

LXXIII. Monco, prout dixi in dicta q. 1. nu. 41. nil ob stare, id quod præfatus N. post Sotum ait; quòd saltem bona, quæ post Apostolos donata sunt, & quæ quotidie Ecclesiæ donantur, minime habent idem onus, neq; consequenter saltem beneficia super eisdem bonis fundata: quia hoc quoque falsum est. Primò quidem, quia omnia bona ecclesiastica tam noua quam antiqua sunt, & appellantur patrimonium IESU CHRISTI, c. Cum secundum, de præb. c. Cum ex eo, de elect. lib. 6. ad quæ solum eorum dominium pertinet, vt post Innocent. in cap. Cum super, de caus. poss. supra mon. xxiiii. efficaciter probatum fuit. Deinde, quòd omnia eisdem fruantur privilegijs cap. Quamquam; de censib. lib. 6. & Clem. fin. cum ibi citatis, eod. tit. omnia sunt sacra quarte speciei rerum sacrarum. Thom. Sec. 2. q. 99. art. 3. Et quisquis suffuratur, aut rapit eorum aliquid, sacrilegus est. c. Prædia. 1. 2. q. 2. Et nulla possunt alienari,

TAMBRV III
IN
SACCELI PRINC
XVVAR IR
de
reditibus & red
E III
3016

alienari, sine causa iusta, & solemnitate. c. Sine sessione. 12. q. 2. & c. Nulli, de reb. eccl. non al. Cum igitur omnia fortiantur eadem privilegia & honores, par est quoque ut eadem fortiantur onera. l. secundum naturam. ff. de reg. iur. Clem. 1. de censib. Tertio, quod similes familia expetere, & affectari praesumuntur, iuxta illud Eccles. cap. 3. Omnis caro ad similem sibi coniungetur: & in Ethic. Similis similem quarit, & monedula monedulam. At hi qui post Apostolorum, eorumque discipulorum tempora, bona donant, & donarunt ecclesiis, similes sunt his, qui ante eos aliquid donarunt eisdem, puta, fideles, pii, humiles, & modesti; ob easdemque causas id fecerunt ob quas illi, ob amore nempe Dei, & suarum animarum salutem. Credendum est igitur eos voluisse ut abs se donata eadem onera decum deferrent, quae praeceptorum donatorum detulerunt, hoc est, ut ministri sacrorum, commodum, honestumque ex eis exciperent, & reliqua quae superessent, pauperibus erogarent: nullatenusque in malos, aut profanos usus effunderent, nec in thesauros reconderent; ignorantibus cui congregarent ea. Psalm. 38. Quarto, quod res eadem, non est iure diuerso censenda. c. Quia cognouimus. 12. q. 2. c. In noua. 16. q. 7. c. Ecclesiis, de consec. dist. 1. At omnia ecclesiarum bona, sunt vnum IESU CHRISTI patrimonium; eodem igitur iure censenda sunt. Quinto, quod D. Gregor. relatus in d. c. Quia cognouimus. 12. q. 2. qui multo post Apostolorum, eorumque discipulorum tempora floruit, insigniter statuit, omnia per summos Pontifices in bonis ecclesiarum antiquis decreta, fore quoque similiter in nouis obser-

uanda: quandoquidem omnia vetera, & noua, vna eademque sunt substantia, idemque CHRISTI patrimonium. Meneo item, quod praefatis nil etiam obstat, quod D. Sotus lib. 10. q. 4. art. 3. de iust. & iur. in aliud propositum plurimum perpendit, nempe; multos Catholicos post Apostolorum tempora, multa donasse, donarique quotidie certis tantum adiectis oneribus, quod illud aut illud fiat, ideoque illorum ministros posse de eorum redditibus solutis illis oneribus prohibito disponere. Quae perperisio, nil praefatis refragatur. Primo quidem, quod potius ea confirmat, quod ad redditus decimarum, & primitiarum, quas clerici vel monachi possident; & quod ad bonam partem aliorum prouentuum bonorum ecclesiasticorum, quae constat esse antiquissimam, maximamque partem eorum. Quoniam, qui de his nouis, hac ratione noua, hoc nouum dicit; negare videtur de antiquis, in quibus haec ratio cessat. cap. Qualis. 25. dist. & c. Nonne, de praesumpt. Confirmat item, quod ad alia bona temporalia, quae Apostolorum, atque discipulorum temporibus, Catholici viri Ecclesiis donarunt. Constat enim idem per eos de ipsorum bonorum redditibus, atque de ipsis decimis fuisse dispositum. Confirmat item, quod ad reliqua bona temporalia, quae nullis omnino oneribus nouis impositis, concessa sunt postea Ecclesiis. Et merito quidem, quia probabile est, quod cum ob eosdem fines eandemque pia deuotionem; ob quae sui praedecessores donarunt, nullis aliis adiectis oneribus, eadem quae illi imposuerunt onera, imponere voluisse, nempe; ut inde ministri sacrorum, ac pauperes alerentur. Secundo, ideo non refragatur no-

bis

bis prædicta Soti perpenſo, quòd maior pars reddituù, qui assignatur ecclesiis, collegiis, capellis, & aliis piis locis nouè fundatis à Regibus, magnatibus, & aliis, decerpuntur, è beneficiorum annexorum decimis, quas constat esse antiqua ecclesiarum bona, & Apostolorum ordine, præfato oneri addicta: neque vlla vilius, quæ iusta fuerit, auctoritate ab eo exèpta. Cùm probari nequeat talis exemptio vlla, gratia Sed. Apost. quæ sola iusta de causa id facere potest, vt prædictu est supra in d. lib. q. 1. nu. 38. & in mon. LIII. & LVIII. supra eodem: neq; vlla interuenit causa, quòd ab eo eximerentur. Cui consequens est, neque Pontif. Max. iuste potuisse ab eo eximere, per dicta in d. lib. in 3. q. nu. 21. & supra mon. xli. nu. 5. Tertio, ideo nõ refragatur nobis præfata Soti perpenſio, quòd qui suis duntaxat bonis profanis aliqua beneficia fundarunt, quæ non sunt adeò multa, certis oneribus impositis, non donarunt maiora bona, quàm quæ sufficerent ministris alendis, & oneribus subeundis: quæ postea alicubi creuerunt, quòd fructus & redditus eorù adaucti sunt. Est enim verisimile mentem fundantium, saltem tacitam, eam fuisse; vt si redditus eorum adeò crescerent, quòd honestè sustentatis, & solutis oneribus multa superfluerent, illa insumerentur eo modo, quo insumentur ea quæ supersunt ex aliis bonis ecclesiasticis, & nõ in superfluos, & profanos vsus; neque inde thesaurizarent, neque diuites ditarent, sed alendis egentibus distribuarent. Quæ mens tacita, conicitur ex eo quod est verisimile, quòd si fuissent interrogati, quid ex talibus superfluis fieri vellent, respondiſſent (& ita debet haberi pro responſo, arg.

glof. sing. & recepta. l. Tale factum, §. fin. ff. de pact.) vt idem fieret quod fieri deberet, de superfluis reliqui patrimonij IESVCHRISTI Opt. Max. cùm eorum intentio fuisset, vt ea viderentur eidem, eisdemque fruenterent priuilegiis: scientes, aut scire debentes, neminem alium, neque secularè, neque ecclesiasticum esse tam absolutum eorum bonorum, & reddituum eorum dominu, quàm sunt seculares suorum. Et ita consequenter voluerunt, saltem tacitè, vt essent subiecta oneribus generalibus, quibus CHRISTI patrimoniu submittitur. Conicitur item mens hæc tacita, ex eo quòd qui aliquam Capellam, vel aliud beneficium particulare fundat, non censetur velle ea eximere à generalibus aliorum beneficiorum oneribus, scilicet, recitandi horas, residendi, & aliis; propterea quòd eis certa onera noua imponant.

SYMMARIUM.

Beneficij ecclesiastici lege naturali tenentur operibus piis erogare superflua. nu. 1.

Pauperibus nulla lege ita consulti ac Christiana. num. 2.

Decimas, primitias, & alia innumera bona habent deputata Christiani cultui diuino, & pauperibus. num. 3.

Beneficij minime retineant auarè quæ eis supersunt. num. 4.

Ludolphus, & Dionysius magnum Carthusiani ordinis decus. num. 5.

Auarus deterior est prodigo. num. 6.

LXXV. Moneo, intulisse me in præfato libello, ex prædicta conclusione, & eius confirmatione & contrarioru confutatione multa Corollaria, quæ nõ solum illà declarant, sed etiã ex animo timentes Deum; & sibi consolantur, & dirigunt in praxim, quorum summa cum aliquot auctariis in-

frā patebit. Primo quidem nō humana tantū, verū & naturali, atque diuina lege, & nō qualis qualis virtutis, sed verē iustitię, beneficiarios erogare debere quā superfluit pauperibus, vt est probatū in mon. x x x i x. idēque nulla consuetudine ab eō excusari posse; quia illa nihil valet contra legem naturālē, vel diuinā, cap. Quā contra. c. Mala. c. Frustra. 8. dist. c. In his. xi. dist. c. fin. de consuet. Secundo, quod nusquā in toto terrarum orbe fuit vlla gens, vel natio, probatē improbatē legis, aut scēte, quā tam ingentes loculos, seu burfam pecuniarum habuerit paratam cultui diuino, & pauperibus, sicut Christiana. Quā quidem, non solum in id dedicauit decimas p̄diales omnium fructuum, ac reddituum ē terrę cultura protinentium, c. Non est. c. Tua nobis. c. Exitus missa. & c. Cū nō sit; de decim. Th. m. Sec. 2. q. 87. & Quodlib. 2. ar. 8. & Host. in summa, de decim. §. i. de triplici decim. & Panor. in d. c. Non est. omnesque personales lucri cuiusque liciti, mixtas quoque cuiusque pecudū pecoriūque generis, venationis, & piscationis, ea lege; vt deducta sustentatione honesta ministrorum diuini cultus, p̄dicationis, & sacramentorum omnium, egentibus erogentur. Verū, & his minimē cōtenta, habet huic pio operi paratas omnes primitias, & alia innumera bona, terrarum, vinearum, pratorum, monium, vicorum, oppidorum, & vrbium. Et nisi in aliquibus regnis prohibitum fuisset donare, relinquerēte plura bona ecclesiis, omnia ferē fuissent earum: quod satis colligitur ex c. Clericis, de immu. eccles. lib. 6. Et aliquot legibus Gallię, & Portugallię; in quibus regnis

tā effusi fuere olim in donando ecclesiis, quā nūc parci, & ad auferēdū ab eis proni. Et ita personales decimę iā vbiq; ferē substractę sunt, imō & p̄diales in aliquibus Regnis. Cui rei magnā videtur occasiōē prębuisse, quod palām cernitur, nō dispēdi ea in id, in quod donata fuerūt. Nam quod non capit Christus, rapit fiscus, vt ait August. in c. Decimę. 16. q. 1. Atque vtinā alij malē insumētes, alij malē detrahentes, & auferentes nō iritemus Deum ad iracundiā, qua de omnibus vindictā quam meremur, sumat. Imō verō sua nos affiet gratia, vt emendati, salui fiamus, Amen. Tertio, nō solum peccare mortaliter beneficiarios qui id quod superest ē redditibus nostris prodigē insumimus, verū etiā qui auarē seruamus: quoniam superius in monito x x x i x. probauimus; beneficiarios nō solum humana, sed & naturali ac diuina, eadēq; iustitiā lege obligatos esse ad id quod superest egenis erogandū. Cui quidem obligationi minimē satisfacimus, vt ibidem dictum est, non insumendo malē, nisi etiā bene erogemus. Aliud enim est soluere & tradere, aliud custodire & retinere. cap. Sicut hi. 47. dist. 1. & cap. Sape, de restitut. spol. Hanc eandem conclusiōem affirmauit celeberrimus ille Ioannes Gerson, in alphabet. 40. littera, E, & duo illi æquē pij, ac docti, Ludolphus in vita Christi, §. 1. cap. 68. folio 3. littera E. & Dionysius in lib. contra pluralitatem beneficiorum. art. 7. ordinis Carthusianorū p̄lūstre decus; qui quidem ibi, & alij alibi, referunt celeberrimum illum, & Episcopum, & doctōrē Guilielmum Parisiensem affirmasse; quendam amicū suū litteris insignē, qui iam vita functus erat,

appa-

apparuisse; dixisseque quod vna de tribus causis ob quas fuit damnatus, erat; quia quod è beneficiorum redditibus ei superesset, pauperibus non erogasset. Quare periculosè arbitror viuere beneficiarios, qui superflua reddituum suorum extra casus in supra dictis comprehensos seruât, sine proposito ea in pia opera saltem futura probabiliter sperata impendendi. Quartò, magnam esse multorum beneficiariorum socordiam, qui graui- ter detrahunt illis qui splendide edût, ac bibunt, & vestientes se sumptuosè, redditus suos impendunt, cum ipsi miserè viuentes, areas numis impleant, parum animaduertetes, non tam prohiberi beneficiariis sumptus prodigos, quàm præcipitur largitionem & debitam exonerationem. Id quod palam sentit Thom. Sec. 2. q. 119. art. 3. ad 1. Neque prodigus sumptus esset peccatum mortale, nisi quia debitam exonerationem præpedit. Neque perpendunt, quod D. Bernard. in epist. 2. col. penult. non tantum carpit canonicum illum Lugdunensem, quod è redditibus præbendæ comparauerat ephippia aurea, sellas depictas, calciariaque argentea; sed & quod præter honestum victum, & vestitum redditus retineret. Minus enim malum est prodigus sumptus, qui aliquib⁹ prodesse potest, quàm auara retentio, quæ nemini, vt etiã docet Ethnicus Arist. 4. Ethic. & Thom. Sec. 2. q. 119. art. 3. est ergo necesse, domini, patres, fratresque, vt non modò non prodigamus redditus beneficiorum; sed etiam ne auarè eos retineamus.

SUMMARIUM.

Ecclesiastici redditus magni, quare minus boni eos habenti, quàm pauci, victui sufficientes. num. 1.

Et quare melius est ampliores non appetere. num. 2.

Beneficium, aut Episcopatum idoneum relinquere ob alium maioris redditus, sine aliqua causa, peccatum est. num. 3.

Mutationes dignitatũ, Diemoniũ, & mandus inquirendas nobis procureant. num. 4.

Auauitia non est, partem aliquam congruã reddituum, necessitatibus verisimiliter futuris obseruare. num. 5.

Neque vel numos paulatim congerere magnis, & pijs operibus, & quid tunc fieri debeat. num. 6.

Ne mors inopina nobis intercedat. num. 7.

LXXVI. Moneo, ex præmissis etiã inferri; Primum, decipi vulgus cogitans grande bonum esse alicui amplos redditus ecclesiasticos habere. Primum, quia magno labore opus est ad ita intendendum eorum dispensationi, vt ob eos à Deo gratia non decidat, retinendo, vel insumendo, vbi, quando, quare, & quomodo non debet. Deinde, quod rari sunt animi satis fortes ad resistendum tentationibus cognatorum, & amicorum; plura quàm pat est petentium, iuxta illud cuiusdam sub mortem conquerentis, Medici abstulerunt mihi corpus, & animam amici, vt refert Ludolphus, in vita Christi, p. 1. cap. 68. fol. 2. Nec impulsione mundi, qui vt plus iusto impendamus, quasi vim quandã infert; & auaritiæ conatibus, quæ ad retinendum plusquàm oportet impellit. Præterea, quia multo facilius est diuitiarum secularium rectam rationem reddere, quàm ecclesiasticarum, vt colligitur ex mon. xxxviii. Et Dominus de diuite laico loquens, dixit, Matth. 19. & Marc. 10. Difficile esse diuitem intrare in regnũ Dei. Quod latius cõfirmes, per ea que de paupertate voluntaria ad vitã æternam

manet in bi...

TAMBRV...
in
Stecchi...
XIVAR...
de
reditus...
E II
30.6.

nam multum opitulante, scribit Thomas Sec. 2. q. 184. art. 3. & 6. Secundò, non esse tam prudentiæ consonum quam aliqui existimant, quærere ob nostri amorem plures redditus ecclesiasticos, quam sint nobis necessarii ad hanc vitam honestè agendam. Neque suscipere etiam si id rogemur: quia id est appetere multum oneris, & parum leuaminis. Non enim est facile habenti magnos redditus tribuere illos solis operibus piis, petentibus eos de more, & importunè cognatis, & amicis; arg. cap. Non æstimemus. 13. q. 2. & c. Peruenit. 1. q. 3. & c. 1. sess. 25. Concil. Trid. de reform. Quin & iudicio nostro non vacat id culpa, saltem veniali; nisi cum vere Deo dicere possumus, quod nolumus, neque acceptamus eos, saltem principaliter, ob nostri amorè; sed solum ob eius sanctum, vel reip. obsequium, & ad impediendum superflua pauperibus. Alioquin enim finis inordinatus esset, per prædicta, & consequenter malum; quia cuius finis malus est, ipsum quoque malum est. c. Cum minister. 23. q. 5. cum multis, quæ ibi nuper scripsimus, post Thom. Prima 2. q. 1. art. 3. melius q. 18. art. 6. Quæ omnia plurimum iuuat id quod Cardinalis Florentinus determinauit in Clem. Gratia, de rescrip. licet plus aliis laxauerit plurimum beneficiorum obtinendi facultatem, vno eorum sufficiente, videlicet; neminem posse illa obtinere vilo modo, neque cum dispensatione, neque absque illa, nisi ea conditione, vt non thesaurizet ex eorum prouentibus, neque indulgentiorem victum, aut factum ob id adderet maiorem. Et quoniam permulti habebant plura beneficia, quam ad honestè viuendum essent necessaria: pauci verò æquam expositio-

nem Cardinalis præfati obseruabant; decreuit sanctum Concil. Trid. sess. 24. c. 17. de reform. vt nullus permittatur habere nisi vnicum, quod sibi sufficiat, beneficium. Tertio, nescire me Episcopos, aut ecclesiarum parochialium rectores, omnino à peccato excusare, qui honestum victum in terris salubribus habentes, sine alia necessitate, aut vtilitate publica, studet relinquere sua beneficia, eo solo quod minoris sint redditus: & capiunt alia, eo solo quod sint maioris. Primò, quod appetere Episcopatum propter bona illius temporalia, manifestè est illicitum, vt probat Thom. Sec. 2. q. 188. art. 1. Secundò, propter ea quæ in præcedenti monito diximus. Tertio, quia iura pontificia sæpius renouata, ratione iusta id prohibuerunt, c. Mutationes. c. Scias. quæ agunt de Episcopis, & c. Non oportet. c. Peruenit. quæ agunt de aliis minoribus, 7. q. 1. quæ nescio quare non citauit Sotus in lib. 3. q. 6. art. 2. col. 13. de iust. & iur. Quibus apertè præcipitur, vt neque auaritia, neque præsumptione, neque voluntatis propriæ causa, huiusmodi fiant mutationes: sed solum necessitate, aut vtilitate; non quidem propriæ criminæ, seu bursæ, vt eadem decreta apertè significat, præsertim finis d. c. Mutationes. Quarto, quod oves cognitatas vilius gubernare possunt, quam eas, quas nondum cognoscunt, neque sciunt quanto tempore cognoscent; & ita gratius inseruiet in eis domino, nisi alia causa aliud suadeat, per prædictum c. Mutationes. & c. Scias. Quintò, quod non possunt impendere sibi suisque plus quam poterant, cum sola beneficia minoris valoris haberent, nisi ea ipsa sint altioris dignitatis, & honoris, per præfatam

H con-

conclusionem communem principalem, ex qua hæc inferimus; & per dictum Cardinalis in Clemen. Gratia, de rescript. Sextò, quia saltem habentibus idonea beneficia, quibus honestè ali possint, peccatum est appetere propter se altiore regendum animarum locum, cap. Qui Episcopatum. cap. In scripturis. cap. Clemens 8. q. 1. tradit Thom. receptus Sec. 2. q. 185. art. 1. At altioris loci, minorisque reditus beneficia maius animarum onus habent frequentius. Verumenimverò, cum hæc ita se verè habeant, Deusque omnibus præfens extet, qui per se, & per eius sponsam, matremque nostram Ecclesiam sanctam, nos ea ipsa edocuit: Diabolus tamen, & mundus, propter animi nostri imbecillitatem, nonnullos prouectam etiam ætatem agentes, in has varias beneficiorum mutationes nos ⁴trahunt exagitados, paulo minorem curam ut eas adipiscamur adhibentes; & vtiã non maiorem quam ad æternam gloriam consequendam adhibeamus. Quare non possum non laudare illum Episcopum Italum, qui refertur ante paucos annos renuisse translationem sui ad opulentiorum episcopatum, dicens: Cum vix possim impedere, ut par est, reditus Episcopatus quæ habeo tenuiores; quomodo impendã iustè illius qui offertur ampliores? ⁵Quartò, non esse avaram retentionem, qua mediocrem pecuniæ quantitatem necessitatibus verisimiliter futuris, ægritudinum, lictu, annorum steriliũ, & id genus aliorum, prudenter obseruamus. iuxta doctrinã Thom. Sec. 2. q. 32. art. 5. Dixi verisimiliter, cõtra eos qui dicunt, seruare se in id tempus, quo ceterum fuerint annorum, cum tantũ sint adhuc

triginta; siue neptibus pauperibus ex fratre sororeve collocandis, quæ nondum nata sunt, & id genus aliis. Non enim oportet omnes casus qui contingere possunt, considerare. Thom. in d. art. 5. ad 3. quæ quidè minimè nos docet vera prudẽtia, sed potius pusillanimitas, & auida sollicitudo diuiniã prouidentia parũ fidentes proponit. Quintò, non esse item avarã retentionem illam cõtra illud: Nolite de crastino cogitare, Matth. 6. qua paulatim cumulamur id quod necessarium est matrimoniois aliquot piis cõtrahẽdis, aut fabricandis ecclesiis, capellis, collegiis, hospitalibus, aliisue huiusmodi piis ac sanctis operibus. Est enim viri prudentis ædificiis perficiendis, etiam antequam incipiantur, necessaria prouidẽ parare, iuxta illud Lucae 14. Qui vult turrim ædificare, prius sedens computat sumptus & cæt. ne insultetur ei; quod cœpit ædificare, & non potuit consummare. Quanquam profectò etiam in hoc casu, perquam commodum esset, ut quemadmodum sensim pecunias congerimus, ita etiam aliquibus piis, & probatis viris Catholicis, vnã, atque alteram, inter viuos donationem irreuocabilem faceremus; adiecto onere impendendi ea omnia bona in his piis operibus, quæ facienda destinamus. Esset tamen prudentia, addere illis clausulam, per quam liceret nobis, aut quibusdam aliis; quorum prudentia atque pietati fidimus; mutare illa in alia opera pia, si aliquo respectu illa non conuenirent tantũ quantum alia. Donationes autem ita fiant, ut eas minimè reuocare possimus, sed velimus nolimus, donata à nobis bona his, aut illis piis operibus infumenda necessario permaneant: quia mors inopinata

Manet in bi
 TAMBRVHI
 in
 Ecclesijs
 XAVAR D
 de
 redditis & red
 E III
 30.6 :

pina solet bona proposita impedire.
l. i. ff. de cond. & demonst. iuxta illud; Nescitis diem neq; horã, Math. 25. Et quæ piis finibus coaceruamus, possent cedere malis. iuxta illud; Exibit spiritus eius, & reuertetur in terram suam: in illa die peribunt omnes cogitationes eorum, Psalm. 145. Si fortè neque iure, neque facto intercedente morte testari possemus in offendiculum proximorum, auaritiam mortuorum inde conuicentium, vt ante paucos annos cuidam magno Præsuli accidisse vidimus, qui pecuniam ingentem collegio ingenti fabricãdo congefferat.

S V M M A R I V M.

Beneficarij ea, quæ parè viuendo de suo honesto victu detrahunt, sacrii sua. nu. 1.

Beneficarij satisfaciunt erogando ea quæ sibi supersunt quibuscumq; pauperibus, aut piis operibus quæ delegerint. num. 2. & seq.

Pauperes qui à testamētario deligēdi. nu. 3.

Pauper est in hoc cui pro sua decentia necessaria defunt. num. 4.

Pauper efficitur aliquis nimia patrii, siue fratris felicitate. num. 5.

Pius V. Papa mirificum hac in re dedit exemplum. num. 6.

Beneficarij de prouentibus ecclesiasticis insumere possunt pro libito tantum, quantum in ecclesiam suam, ac pauperes de patrimonialibus impendent. num. 7.

L X X V I I. Moneo etiã ex præmissis minimè locum habere in his, quæ beneficarij de suo victu honesto parcius viuendo seruant, vt sensit Thom. Sec. 2. q. 185. art. 7. & exprimit Maior in 4. dist. 24. q. 17. & probant Adrian. in 4. de restitut. q. 12. & Sotus lib. 10. q. 4. art. 3. de iust. & iur. quod latè monito x x x. probauimus; & pro-

batum latè defendimus aduersus præfarum N. contrarium mordicus tenentem, in mon. x x x i. Secundò, quòd beneficiarij satis officio nostro facim⁹ impertiendo ea quæ supersunt, quibuscumq; pauperibus, quos ad id elegerimus; tamen ceteris paribus pietius esset (arg. l. Si quis ad declinandum, C. de Episcop. & cler. & l. In ecclesijs, eod. tit.) erogare parochianis, aut inhabitantibus locum, vbi situm est beneficium; & pietius dare pauperibus, aut melioribus, qui virtute præstantiores esse videntur. arg. d. l. si quis, & c. Pulchra. & c. Non satis. 86. dist. Diximus, ceteris paribus, eo quòd, vt colligi potest, ex d. c. Nō satis. & c. Est probanda. & c. Consideranda. & c. Pulchra. 86. dist. aliqua ratio patriæ, cognationis, amicitia, obsequij honesti, & aliorum similiū haberi potest, quò iustè præferatur extraneus indigenæ, pauperiori minus pauper, atque meliori minus bonus. Quamuis Vlricus relatus à Dionysio in lib. cōtra plural. benef. art. 11. cōtrarium dicat. nihil ad id allegãdo; qui tamè allegare poterat legē illam, Si quis ad declinandã. C. de Episcop. & cler. quæ habet id quod à testatore pauperibus relinquitur, dandum esse hospitali sui loci, si vnum tantum habetur; & si plura, pauperiori. Et licet ea lex sublata sit per §. Si quis autem pro redemptione, Auth. de Eccles. tit. col. 9. quatenus de hospitali loquitur: non est tamen sublata quòd ad illud quod decernit de erogando sui loci pauperibus, vti singularis gloss. approbata. cap. Si pater. verb. pauperum, de testam. lib. 6. declarauit. Ipse verò non auderem obstringere ad hoc beneficiarios. Primum quidem, quòd testamentarius, siue cui testator

H 2 paupe-

pauperum electionem commisit, eos quos vellet eligere posset, etiam si non essent ex eius loco, iux. doctrinam Io. And. Dom. Perus. communem super d. glos. d. c. Si pater. Deinde, quod neque D. Clemens in praef. lib. de const. Apost. 8. c. 36. & lib. 2. c. 29. Neque ullus textus habet decimas impartiri debere pauperibus loci qui eas soluit: imò iubet easdem elargiri, etiam peregrinis, & alienigenis. Tertio, quod verus consuetudo, quae est optima legum interpret. c. Cum dilectus, de consuet. & l. Minime. ff. de leg. declarasse videtur, satis esse dari pauperibus, etiam si non sint loci beneficij. Quarto, quod illi glossae textibusque, quorum optimus videtur. l. Quae conditio. §. Cum ita. ff. de condit. & demonstr. in quibus illa fundatur, respodere potest, ea habere locum in testatore, qui tanquam homo priuatus loci sui cohabitatoribus propensior videtur. Nos verò loquimur de sancta matre Ecclesia Catholica, quae cunctos mundi fideles suos reputat filios. c. Alma mater, de sent. excom. lib. 6. Clem. 1. in princip. de summa Trinit. Et ita non tam speciali complectitur amore, quam testator eos qui in vno particulari loco cohabitant. Qua ratione confirmatur id quod dictum est, nempe; glos. praemissam non habere locum in testamento executore, cui testator pauperum electionem commisit; & è contrario per illud dictum haec responsio corroboratur. Adde, quod nemo damnat eos Praefules, qui collegia & hospitalia necessaria, litteris discendis, vel pauperibus excipiendis, etiam extra suos episcopatus edificauerunt, & dotauerunt ex redditibus suorum praefulatu: neque beneficiarios, qui cognatos, vel alias pauperes patriae suae longè à suis

beneficiis distantes, modeste collocant. Tertio, inferitur, quod bene distributum intelligitur id quod distribuitur eis, qui licet habeant necessaria ad vitam seruandam; non tamen ad se decenter pro sua qualitate sustentandum, vt rectè Diuus Thom. Sec. 2. q. 32. art. 6. praesupponit. Et Bart. in l. 1. C. de sacros. Eccles. nu. 36. explicat, ambo frequentius probati. Et apertius Caic. Sec. 2. q. 43. ar. 8. quod satis colligitur ex quibusdam D. Ambro. decretis, videlicet, c. Consideranda. c. Est probanda. & c. Non satis. 86. dist. quod notandum est ad excusationem eorum qui cognatis, & aliis carentibus dote sufficienti ad nubendum equalibus, vel ducendas equalles, auctaria dotium in id requisita largiuntur, & aliorum multorum. Quarto, inferitur dubitari; Vtrum frater, vel nepos ex fratre, vel sorore illius qui ex humili conditione cooptaretur in magnam aliquam dignitatem, qui habebat necessaria ad suam decentem sustentationem, antea quam cognatus eius fuisset promotus, diceretur pauper, ad hoc vt ille cognatus tribuere possit aliqua iuste, si non habeat tanta quibus honorifice in eius domo conspiciatur. Nam praedictum Concil. Trid. sess. 25. c. 1. de reform. significat non posse: quod etiam antea D. Ambrosius in d. c. Est probanda. ibi, subsidium necessitatis, non tamen vt illiditiores fieri velint, sensit; & aperte determinat Maior in 4. dist. 24. q. 19. satis forti argumento fretus. Nobis tamen videtur, quod huiusmodi Praelatus potest dare iuste tali fratri aut nepoti plus aliquantum, quo se ita tractet, vt à prudentibus, religiosisque viris non habeatur minoris post cognati promotionem quam antea. Eius enim

manet in bi
 TAMBRVH
 in
 ecclesia
 XAVAR
 de
 redditibus & red
 E III
 30.6

enim dignitas efficit, vt illi maiorem necessitatem patiantur, quam antea; & quod non habeant necessarium pro statu suo, qui per augmentum status tam proximi cognati aliquantum creuit. Et decet vt qui causam damni dat, id resarciat, arg. c. fin. de iniur. & l. Qui occidit. ff. ad legem Aquiliam. Sed non est illis dandum tantum, quantum vt plurimum petunt; nec tantum quo superbi, otiosi, vitiosive fiunt. Et quia certum est, posse illis dari tantum, quantum extraneis eiusdem qualitatis, id quod etiam predictum Concil. Trid. sensit in d. c. 1. sess. 25. de reform. conduceret, vt huiusmodi Prælati vterentur eorum ministerio in negotiis, & officii in quibus lucrificantes id quod ab aliis lucriferi poterat, honestè vitæ agerent: quod si id facere nollent, ob eorum culpam sine sua destituere possent. Quod totum approbare visus est nunc Beatissimus pater & D. N. Pius V. assignando pro dote cuidam nepoti suæ mille quingentos aureos, additis postea magno rogatu, vt fertur, aliis quingentis, exemplo raro, mirando, tamq; sanctissimo Papa digno. Quinto, inferitur, quod etiã iuste expensum dicitur, quicquid Prælati expendit ex prouentibus suis in eum qui non est pauper, si de patrimonio suo, siue de acquisitis industria sua, tantundem ad vtilitatem Ecclesiæ suæ expendit, vt ait Gratian. in §. Item, sub c. Iniustum. 12. q. 2. per cap. sequens. Si quis qualibet, etiã mediata, vt defendendo suam electionem, vel prouisionem. c. Vt præterita, de elect. quales sunt impensæ factæ in litigando super suo iusto iure, vt ibi notatur. Illud itidem quod in honestam ac decentem hospitalitatem, arg. c. De monachis, de præb. & §. 1. 42. dist. & c. 1. 82.

dist. & illius Ciceronis lib. 2. offic. Decorum valde est, patere illustribus hospitibus domos virorum illustrium. Illud item quod in conuiuio honestum cap. Conuiuia. 44. dist. aut in necessitatem eius, qui ea quibus indiget, non potest aliunde habere, quæ ipsum non decet ei vendere.

S Y M M A R I V M.

Beneficarij nequeunt infumere ob solam liberalitatem, nec humanam amicitiam. num. 1.

Possunt tamen in colligendos honestè hospites, qui eorum Ecclesiæ vel beneficio prodesse valent. num. 2.

Monasterium sanctæ Mariæ à Paulari laudatum. num. 2.

Beneficiarius secularis potest cuiuslibet largiri id quod meretur ob maiora obsequia, quam quæ suum beneficium requirit. nu. 3.

Intellectus illius Pauli, Presbyteri qui bene præsumt, & cetera. num. 4.

LXXVIII. Moneo, intulisse etiã primo, quod sola liberalitas, aut amicitia humana non sufficit ad huiusmodi sumptus iustificandos. Primo, quia hoc non facit vt opus illud sit piũ per dicta in mon. xxi. Secundo, quod sanctum Concil. Trid. in sess. 25. c. 1. de reform. omnino prohibet Episcopis, & quibuscumq; beneficiariis ecclesiasticis, etiam si sint Cardinales, ne consanguineos & familiares suos, nisi fuerint pauperes, de ecclesiasticis prouentibus extollant. Id quod olim statuerat sexta Synodus relata in c. Quisquis. 12. q. 2. & Concil. Tolet. in c. Decenter. 89. dist. quin eos vehementer monet, vt carnalem erga suos affectum ex animis euellant, vti radicem & originem multorum malorum: quod colligitur ex glos. adiuncto tex. c. Pervenit. 1. q. 3. quod non faceret, si liberalitas & humana amicitia iustam dandi

dandi eis causam cōstitueret, Secundo inferitur, quod ex hoc inferunt aliqui; non esse bene impensum id quod in quibusdā Ecclesiis & monasteriis impenditur, hospitio suscipiendo aliquot consanguineos, ac iure consultos, aut nobiles per ea transeuntes, aut in ipsa per aliquot dies animi gratia sese recipientes. Nobis tamē semper visum est contrarium: quia illa non est pura liberalitas, quæ consistit in pura donatione, de qua in l. 1. ff. de donat. Imò donatio ob causam, quæ non est pura donatio, iuxta præfatā l. 1. & totū tit. ff. de condict. cau. da. & C. de cond. ob cau. Tum, quia est artificii acquirēdi, & conciliandi voluntates eorū qui fouerunt, aut fouendi potestatem habent eorū iura, & causas in iudicio, & extra illud; & ita saltē mediare sit in Ecclesiæ vilitate; dummodo ita fiat, vt absit epularum curiosarū, vel inmodicarū, & vinorū nimia exuberantia. arg. c. A crapula, de vit. & hon. c. Ecclesiæ principes. 35. dist. Nec cum ab omni specie mali cauendū sit. 1. ad Thess. 5. & c. Cum ab omni, de vit. & hon. significent; nō tanti habere paupertatis statum quem professi fuerunt, quàm diuitiarum, quæ deseruerunt per votū paupertatis; quod se protendit ad renunciationem omnium bonorum secularium. Thom. Sec. 2. q. 186. art. 7. ad 4. Et nitentes querere honorem temporalem quem effugerunt, vt docet ibidem vterque Thom. non amittant spiritualem, quem procurare tenentur. Ne item hospites quos ædificare debent, bono exemplo temperantiæ, modestiæ, abstinentiæ, ac sobrietatis, vitiis eis contrariis offendant; & ira abeant, reprobantes magis immoderatam eorum exhibitionem, quàm approbantes moderatam ipsorum ho-

spitalitatem: in cuius confirmacionem ibidem hæc addidi; Hæc die octauo die Iulij anni 1566. in hac sanctissima ordinis Carthusiani demo sanctæ Mariæ à Paular, quæ est celestis imago in charitate, religione, tranquillitateque, vbi mihi, cum ad eam Mantua carpentaria siue Madrid penè mortuus, delatus essem, Virgo mater eius patrona, in tertium diem pristinæ salutem impetrauit; horū ipsius seruerum & dominorum meorū in ea commorantium intercessione. Hæc die, inquam, legens sanctas eorum constitutiones, quibus in tanta perfectione tota Carthusiana congregatio conseruatur, vnam inueni, cuius exemplum hic positum, ea quæ dicta sunt, vnicè probat, scilicet, in 3. compo. c. 6. Hospitibus cum ad nos veniunt, aut per nos inuitantur ad conuiuia, non ministrentur nec præparentur diuersa & exquisita cibaria, ex quibus & religiosi, & seculares, imò etiam ipsi hospites scandalizantur, & granatur: vnde duobus nō curiosè preparatis ferculis, cum coquina, caseo, & fructibus debent esse contenti, nisi tantæ dignitatis, & ceter. Pro quo faciunt c. Nō factis. & c. Pulchra. 86. dist. Tertio, inferitur, quod pro nostræ conclusionis limitatione teneri potest opinio Io. Maioris in 4. dist. 24. col. 4. scilicet; beneficiarium non magis mortaliter peccare expēdendo prodigē de suorū prouentu parte, quàm meretur eius labores, & vtilitas quam affert Ecclesiæ Dei, vltra mediocre seruitium, quod eius beneficium requirit, quàm expēdēdo de portione cuius eget ad necessariam sui sustentationem, de qua mon. lxxvi. dictū est. Primo quidē, quia lege naturali diuināq; dignus est operarius mercede sua, Luc. 11.

ad

manet in eisdem
 TAMBVH
 in
 Ecclesijs
 XAVAR IR
 de
 redditis et c.
 E III
 3016

ad Corinth. 9. & c. 1. 13. q. 2. Deinde quod si vniuersalis Ecclesia omnes ecclesiasticos prouentus in vno cumulo haberet, & seruientibus ei satisfaceret, vnicuique deberet pro merito tribuere, tribuendo plus ei qui plus mereretur. Tertio, quod certum est, clericum cui Ecclesia daret de sua mensa trecentos ducatos, eo quod labor eius, & commodum quod ei adfert, eos mereretur; posset de illis omnibus liberè disponere: quoniam essent bona per industriam eius acquisita, quæ sunt ei patrimonialia, & ab onere bonorum ecclesiasticorum libera. c. Quia nos, de testam. & c. Episcopi. 12. q. 1. & dictum est supra mon. xxii. etiam si centum ei sufficerent ad vitam honestè transigendâ. Quia ipsa ratione, videtur, quod idem facere potest de trecentis ducatis, qui redeunt ex eius beneficij fructibus; quàmuis centum ex illis sufficerent ipsius honestæ sustentationi, si obsequia quæ facit, præter ea quibus obstrictus est, id mereretur. Postremo, quod illud Apost. 1. ad Timot. 5. Presbyteri qui bene præfunt, duplici honore digni habeantur, maximè qui laborant in verbo & doctrina. Quamquam à nonnullis, præsertim ab vtroque Thom. in d. c. 5. 1. ad Timot. intelligatur de stipendio, & reuerentia; rectè tamen intelligi potest de duplici vel maiori salario, vt Gelasius in c. Consuluit. 74. dist. & glos. solemnis ex eius dicto colligit; presbyteros plus salarij recipere debere, quàm diaconos; plus autem hos, quàm alios minores: id quod optimè in Episcopatu Palentino perpensum reperitur. Cuius rei ratio est, quod presbyteri magis operantur in Ecclesia, præcipuè si concionentur, & doceant: ita vt nobis fateri liceat, quod

si duo habeant singula beneficia trecentorum ducatorum reddituum, ambo possunt pro libito expendere id, quod illis ad se honestè sustentandum opus est, boni viri iudicio, etiam si suis beneficiis plusquàm mediocriter non inferuiant: fingamus id ascendere ad centum & quinquaginta quo ad sustentationem, iam si alter eorum non magis inferuiat quàm omnino tenetur: alter verò multo magis, audiendo confessiones, concionando, docendo, visitando infirmos, consolando, pacis & aliorum huiusmodi curam habendo; poterit hic rectè expendere tanto plus, quantum eius seruitia supererogatoria pro viri boni iudicio merentur: Meritis enim inæqualibus inæqualia præmia debentur. Thom. Prima 2. q. 47. art. 7. ad 3. Et gratia maior datur vni, quàm alij. Prima 2. q. 112. art. 4. quæ si alia centum & quinquaginta valuerint, poterit is de toto suo redditu pro sua voluntate disponere, nil plus de illo pauperibus erogando, quàm laicus alius de suo. Quæ conclusio, consolans est, & incitans, addensque eis calcæria, qui magnos prouentus habent, vt operarij quoque magni sint in vinea Domini.

SUMMARIUM.

Beneficiarius non amittit suos fructus, eo solo quod malè viuit, contra Adrianum; nec etiam non celebrando horas amittit vsque ad concilium Lateran. nu. 1.
Beneficiarij minores, mediocres, & Episcopi, quod ad hoc æquales. num. 2.
Prouentus item distributione, & alij. nu. 3.
Ordinatum ad augmentum religionis, non debet operari diminutionem. num. 3.
Beneficiarius pro voluntate sua disponit de rebus quæ sunt sui ordinis ratione, puta, per confessiones, & cæc. num. 4.

LXXIX. Moneo, me etiam intulisse hæc alia. Primò quidem, quòd durè nimium videtur opinio Adriani in 4. de restit. q. 14. col. 9. scilicet; quòd beneficiarius, qui malè viuit assidue Deum offendendo, sui beneficij fructus amittit, eosq; restituere tenetur, quomodocunque illis vtatur. Durior verò illa Car. Alexan. in summa. 12. q. 3. videlicet; quòd eos amittit pro rata temporis ille, qui malam vitam agit interdum, & si non ita viuit assidue: quoniã verius existimamus eos, dummodo titulos habeant canonicos, suasque horas celebrent, non amittere; imò de illis legitime viuere posse. Primò, quia neque textum, neque rationem necessariam habet, quo suam probent opinionem. Deinde, quòd legibus quas illi citant, respòderi potest, quòd neque causa totalis, neque etiã magis præcipua qua eos acquirit, est bona vita; sed titulus, & officium diuinum, quod potissimum consistit in horis canonicis pronunciandis, quæ appellantur pensum seruitutis in cap. Presbyter. 91. dist. 8. cap. 1. de celebr. miss. Postremò, quia communis opinio Panor. & aliorum in c. 1. de celebr. miss. affirmat, quòd ante Lateranens. Concil. coactum sub Iulio 11. & continuatum sub Leone x. sess. 9. §. Statuimus, quem explanauimus in repet. cap. Quando, de consecr. dist. 1. cap. 7. à nu. 32. non amittebat fructus ille qui non pronũciabat horas canonicas: imò neque post illud, qui non pronũciat intra sex menses ab eo habito, vt in præfato §. Statuimus, statutum est. At constat eum qui eas non pronũciat, malè viuere. Attamè tam integrorum, & doctorum virorum opinio notãda est, ad retrahendum à suis vitis eos, qui palam eis vtuntur. Præ-

terea intuli, quòd quãtum ad hoc nihil interest inter Episcopos, & Rectores; atque Priores, & Parochos; nec inter hos, & canonicos, & portionarios; nec inter hos, & capellanos, aliòsque simplices beneficiarios: quanquã aliter sensit Caiet. Sec. 2. q. 185. art. 7. contra quem etiam Dominicus Sotus prudenter dixit, lib. 10. q. 4. art. 9. de iust. & iur. quia in omnibus eadè ratio militat, cum omnes fundati sint in bonis ecclesiasticis, quæ IESU CHRISTI patrimonio existunt, & in omnibus locis habent ea, quibus dicta communis, & nostra cõclusio nititur. Cõciliumque Trid. sess. 25. cap. 1. de reform. non solum prohibet Episcopis, sed etiam cæteris beneficiariis, ne suos consanguineos, & familiares, de prouentibus ecclesiasticis diuites efficiant. Addo intelligendum esse id quod supra de pensionibus dixi, de illis quæ dantur in titulos beneficiarios, vel in titulos perpetuos quasi beneficiarios; non autè de illis quæ dantur in stipendium, & subsidium impensarum in aliquod tempus Nuntius, Legatus, Cardinalibus, & aliis familiaribus, vel alia negotia gerentibus; aliter quàm constituendo eas super beneficiis ecclesiasticis, vt dixim⁹ supra mon. xxxiii. Intuli etiam, quòd ad hoc propositum nihil referre, si prouentus quærantur ex quotidianis horarum distributionibus, aut ex communi cumulo, quæ grossam appellant: quicquid sentiat glof. Guilielmi, verb. cõsuevit, in Extrauag. Sufcepti, ne sede vac. inter communes. Primò, quòd alia bonorum quærendorum ratio cõstitutata per eum; qui ipsa recipit, non potest mutare finem ob quem illa ei data fuerunt ab aliis. l. 1. & l. Legatam. ff. de administr. rerum ad ciuit. pert. & Clem. Quia
contia-

Manet in bi...

TAMBRV...
in
Stecchi...
XIVAR...
de
reditibus...
E III
3016

cōtingit, de relig. dom. Deinde, quòd distributiones subrogātur illi cumulo grossæ; & subrogatum habere debet qualitatem illius cui subrogatur l. Si eum, §. Qui iniuriarū, ff. Si quis caut. & c. Ecclesiæ S. Mariæ, vt lit. pend. Tertiò, quòd statutum ad vnum finē, contrarium illi operari non debet, l. Legata inutiliter. ff. de adimp. leg. & c. fi. de verb. sig. At finis in quem institutū est in multis Ecclesiis, vt prouentus per distributiones, quarantur, est, vt clerici magis obstringantur, fiatque religiosiores quàm essent, si eodem aliter quærerent: & consequenter non debet maiorem licentiam, & minorem religionem in illis operari, quò liberius, & minus religiosè de illis disponere valeant, quàm antea, quādo quærebantur ex cumulo communi. Postremò, quòd nihil obstat c. r. de cler. non resid. lib. 6. quo nonnulli nituntur, ob id quod superius in mon. XLIII. ei est responsum. Insuper intuli, quòd dictæ conclusioni non est locus in eo quod clerici ratione suæ dignitatis clericalis, extra suorum beneficiorum fructus lucrantur; puta, per missarum celebrationem, aut per officium capellanorū, & cæt. quia illa sunt bona quasi patrimonialia, quæ in hoc æquantur patrimonialibus, vt in mon. xxxi. probatum est. Idemque sentimus nos, de eo quod lucrantur ob confessiones, officia diuina, stipendia pulpitorum, conciones, siue Capellanas, & Vicariatus; siue sua beneficia obstringant eos ad id, siue non, ob ea quæ ibidem dicta sunt.

SUMMARIVM.

Praetatus quidam magnus huius conclusionis magnum dedit exemplum. num. 1.
Beneficiarius de suo beneficio viuere potest,

& alia sua bona seruare cuiusque voluerit. num. 2.
Beneficiarius, & Pensionarius quò ad hoc non differunt. num. 3.
Remedium ordinarium vtilius quàm extraordinarium. num. 3.
Beneficiū regulare nunquā seculari collatum est; neque seculari regulari in titulum, sed in commendam sic. num. 4.
Tantum tamen auctoritatis habent Commendatarij, quàm ritulares. num. 5.
Religiosus, si et quid dare potest, de eo quod parcius viuendo reliquum facit. num. 6.
Religiosus donare potest concessione, seu consuetudine iusta. num. 7.

LXXX. Monco, me etiā ibidē intulisse. Primò, quòd insigne exemplum, & imitatione dignū fuit illud, quod quidam pater Dominicanus valde venerabilis, & permagnus concionator, quem nos cognouimus, exhibuit. Is Praetato cuidam primario meriti proximo, qui supellectilē suā, & actiones multi valoris vni nepoti suo legauit, duabus vel tribus horis antequā moreretur, dixit; quòd ea de causa sola damnaretur, nisi sibi cōsuleret; & Praetatus, vt vir singulari virtute præditus, timore tremens, de remedio eundem cōsultit; quod cū intellexisset, conuertit illud legatum in aliud piū opus illustre, quòd etiam hodie in ciuitate quadam primaria refulget. Cuius similia quædam acta sunt, nobis cōsulentibus, à nonnullis beneficiariis; qui alioqui suos consanguineos ditandi causa damnati fuissent: nam id effugere nequibāt, etiam si vera esset opinio aliquorum, qui dicūt eos non teneri ad restituendum ea, quæ in vsus profanos expendunt, licet mortaliter peccēt; quoniā, cū ipsimet fateantur, mortaliter peccare illos, qui sic expendunt; morietes huiusmodi legata nō

retractando, quæ retractare poterant, non satis penitebat, & diabolus eorū animas rapuisset. c. Firmissimè. l. 5. q. 1. c. Omnis, de consecr. dist. 4. & haeredes eorum bona, parum de ipsorum pœnis indolentes possiderent. Ad hæc intuli, quòd vehemèter cōsolatur beneficiarios illud Innocentij, ab omnibus ferè approbatum in c. Episcopus, de præb. & in c. Quoniam, ne prælat. vic. videlicet, quòd omnes viuere possunt, atque capere de suis prouētibus ecclesiasticis, quantum ad congruam eorum sustentationem opus est, & seruare quibus volent suum patrimonium, cum eius fructibus, quæ communis est opinio, quam etiam sequitur Dec. in d. c. Episcopus. licet in c. Postulasti, de rescrip. aliter dixisset; quamque nos multum ampliamus contra præfatum N. supra monito xxx. Eadem ratione, quamuis illi non id penitus expriment, idem facere possunt de illis quæ consequuntur ex quacumque industria sua literarum, numerum, negotiorum, legationum, contractuum, ac donationū, & aliorum modorum non pertinentium ad eorū beneficia, neque bona: quia vt dictum fuit in præf. lib. q. 1. nu. 7. & repetitum supra mon. xxxi. omnia huiusmodi sunt eis perinde ac ³ patrimonialia. arg. c. Quia nos, de testam. & c. Episcopi. l. 2. q. 1. Insuper intuli, id ipsum quod dictū est de beneficiariis ecclesiasticis, dicendū esse de pensionariis pensionum ecclesiasticarum, quas Pontif. Max. constituere solent super fructibus aliquorum Episcopatum, & aliorum beneficiorum, ad vitam eorum; & quas alij Prælati ad vitam beneficiariorum, videlicet; quòd quicquid inde supercærit illis, desumpto eo, quo ipsi pro

decenti eorum statu egent, tenentur expendere in pauperes, aut alia pietatis opera. Primum, quia res transeunt cum oneribus suis. cap. Ex litteris, de pign. cap. Pastoralis, de decim. & l. 1. C. de distr. pig. Et summi Pontifices, & alij non absoluunt ab onere cui subiacent fructus beneficij, nempe; vt ea quæ supersunt pauperibus, aut operibus pietatis erogentur eo solo, quòd iubeant, vt alius qui non sit beneficiarius, eos ad sui sustentationem accipiat. Secundò, quòd concessio pensionum, plus efficere non debet, quàm vellet ille qui concedit eas. arg. l. Non omnis, ff. de reb. cred. & l. In agris, ff. de acq. rer. dom. & summi Pontifices in suis diplomatibus apponere consueverunt, quòd eas concedunt pro alimentis, vt commodius pensionarij possint sustentari; palam significantes, nolle vt eas prodigant. arg. §. 1. 42. distinct. & §. 1. 44. distinct. Tertiò, quòd remedium ordinariū fauorabilius est, quàm extraordinarium. glos. solemn. & pen. Clem. 2. de off. ord. l. In causæ. 2. ff. de minor. At reditus pensionum est extraordinarius. Cum ergo reditus beneficiorum, licet sit ordinarius, ad id oneris teneatur, non conuenit, vt pensiones sint immunes ab eo. Quartò, quòd ei qui minus meretur, non debet plus dari. arg. §. 1. Instit. de iust. & iur. & l. Iustitia, ff. eodem tit. Et minus meretur pensionarius, qui celebrare non tenetur officium diuinum, vt latè tradidimus in c. Quando, de consecr. distinct. 1. c. 17. nu. 14. neq; seruire, quàm beneficiarius, qui vtrumque facit. Quintò, quòd qui cōtradixerit, æquè dicere debet, quòd si summus Pontifex vni concederet centum seu ducenta

manet in bi
 TAMBRV
 in
 Sacerdoti
 XAVAR
 de
 redditibus
 E III
 30.6

ducenta millia ducatorum in pensione, posset is de illis in vita, & in morte disponere, tanquam de patrimonio suo: quod à ratione dissentaneum est, & absurdum, & ideo non dicendum. Inā quod absurdum, de oper. lib. c. Dur-dum. 1. de præb. lib. 6. Confirmantur hæc per Extrauag. Pauli 1. 1. cuius re-norem inferimus præf. Cōmentariō. c. Non liceat Papæ. 21. q. 2. per quam declarat ea quæ clericus de huiusmodi pensionibus quarit, esse censenda de spoliis, quæ debentur Papæ post mortem clerici ea querentis; & constat patrimonialia, vel quasi, non esse censenda de illis; Licet aliud arbitret esse dicendum de salariis, vel subsidiis impensarum voluntariis, quæ solet Papa tribuere suis Legatis, & aliquot Cardinalibus indigentioribus. Et etiam Episcopi, & alij Prælati aliquibus aliis; ut determinauimus supra monito xxxi. Præter hæc cito textum nouum, & singularem in Extrauag. Sanctis. D. N. Pij V. edita anno 1567. 3. Kal. Sept. quam etiam refero ad litteram in d. comment. c. Non liceat. 12. q. 2. quæ dum in sensu directo diffinit ea, quæ supersunt clericis pensionariis, non habentibus pensiones excedentes valorem triginta ducatorum, non esse censenda spolia pertinentia ad Cameram Apostolicam: sed computanda esse inter patrimonialia, vel quasi patrimonialia. Clarè in sensu contrario diffinit, ea quæ supersunt pensionariis de pensionibus maioris valoris esse computanda inter spolia: & ita inter ea, quæ non sunt patrimonialia, neque quasi patrimonialia: de quibus illis pro libito disponere liceat, quod ibidem latius repeto. Præterea intuli, quod & si Sedes Apost.

semper obseruauit illam regulam, quæ colligitur ex c. Possessiones, de reb. ecc. c. Inter quatuor. de relig. dom. cap. Cùm de beneficio. & cap. Cum singula. §. Prohibemus, de præb. libro 6. videlicet; regularia, regularibus, & secularia secularibus, in non conferendo beneficium regulare seculari, nec seculari regulari in titulum, nisi tantum in commendam ad vitam: utriusque tamen ita disponere possunt de fructibus commendarum beneficiorum per summum Pontificem ad vitam commendatorum, sicut de fructibus beneficiorum in titulum collatorum, pro convenienti sua sustentatione, dando superflua pauperibus. Primum, quod in ipsis diplomatibus Pontifex Maximus illis concedit facultatem in suis ipsorum usus expendendi. Deinde, quod Cōmendatarius tantum iurisdictionis & auctoritatis habet in administratione beneficij commendati (præcipue per summum Pontificem ad vitam, alienandi potestate excepta, quam eisdem adimit per sua diplomata) quantum titularis cap. Querelam. ubi Panor. not. 1. de elect. Panor. & Decius in cap. Edoceri, sub finem, de rescript. Per quod tolluntur quidam scrupuli, qui nonnullis inciderunt super quibusdam rebus, ad Commendatarios Roncæuallis & S. Isidori Legro-nensis spectantibus. Intuli etiā, quod vera existit elegans illa Cardinalis Florentini regula in Clemen. 2. de vit. & honest. cler. §. sed tales, & in Clemen. Gratia, de rescript. col. pena videlicet; quod eandem potestatem quam habent secularis disponendi de suorum titularium beneficiorum & Commendatorum prouentibus, habent etiam regulares de suorum benefi-

beneficiorum titulatium, & commē-
datorum reditibus. Primum, quod
ratio propria, qua seculares proventi-
bus suis uti possint ad moderatam sui
sustentationem, superfluis in pauperes
distributis, non est; quod illi sint eorum
integri & absoluti domini, sicut supe-
rius probatum est in mon. XLIIII.
Sed quod Ecclesia, eiusque ministri
constituerunt eos, eorum prouentuum
dispensatores, per titulos canonicos,
quos in id conferunt. Quo munere
etiam religiosus fungi potest, etiam si
non possit esse verus alicuius rei tem-
poralis dominus, ob solemne suum
paupertatis votum. c. Non dicatis. 12.
q. 1. cap. Cum ad monasterium. §.
final. de statu monachor. Præterea,
intuli ex proximè illatis, quod quem-
admodum, ut supra mon. xxx. &
Lxxvii. significatum est; clerici sæ-
culares possunt elargiri cuiusque; vo-
luerint illud, quod parcius viuendo
superesse faciunt, de eo quod in ho-
nestam sui sustentationem impendere
poterāt. Ita quoque Religiosus facere
possit, de illo quod parcius viuendo,
superesse faceret de parte illa quam
honestè valet in suos sumptus expen-
dere. Primum, quia ratio radicalis, ob
quam secularis illud facere potest, nõ
est; quod ille dominum eius adipis-
citur; sed quia Ecclesia per suos titu-
los eidem concedit, ut illud pro vo-
luntate sua possit expendere. At huius
facultatis æquè capax est religiosus ac
secularis; licet non veri dominij eius.
Secundò, quoniam hoc plus adiu-
menti præstat ad seruandam abstinen-
tiam, sobrietatem, modestiam, & ca-
stitatem, ut docet experientia, quæ
optima est rerum magistra. c. Quam
sit, de elect. lib. 6. l. Legatis, §. orna-
tricius, ff. de leg. 3. Tertio, per ea

quæ supra mon. xxxi. deducta fue-
runt contra præfatum N. ad proban-
dum, licere beneficiario seculari di-
sponere de his quæ reliquat, ex his quæ
decenter in suos usus impendere po-
test. Quarto, quod Alexan. III. in c.
Cæterum, de donat. quod in hoc di-
xit singul. Andr. Sic. in tract. de præ-
stan. Card. q. 10. art. 6. respondit,
quod consuetudo potest dare faculta-
tem religiosi donandi aliquid, quo
non grauetur multum Ecclesia; quod
palàm verum est, quod ad reditus, de
quibus conclusio nostra loquitur, ut
sentiunt Panor. Imol. & alij omnes in
d. c. Cæterum. Atque notum est, do-
nationem illius quod parcius viuendo
quæritur, non asserre multum
damni Ecclesiæ. Verum tamen est,
quod hætenus videbatur nobis ve-
rius contrarium huius illationis, eo
quod religiosus non est dominij ca-
pax; & ideo non potest esse dominus
illius, quod parcius viuendo quæritur,
sicut clericus secularis. Nunc tamen
videtur quod ad hoc responderi per
primam huius illationis rationem, sci-
licet; quod ratio radicalis, quare sæ-
cularis potest disponere de illo quod
per parcam vitam lucratur, non est
tam quia ipse sit integer dominus il-
lius, quam quod Ecclesia iusta de cau-
sa facit ei facultatem disponendi de il-
lo; quæ ratio æquè locum habet in re-
ligioso, sicut probatur efficaciter in
dicta responsione Alex. III. in d. c.
Cæterum. quod maximi momenti est,
ad excusandos à peccato multos reli-
giosos, qui sunt Abbates, priores, aut
beneficij minores, qui non solum
nonnullos pauperes cõsanguineos sub-
leuant, ex eo quod parcius viuendo,
residuum faciunt; sed etiam aliquos
diuites ratione amicitia, liberalitatis,
vel

manet in bi...

TAMBRV...
IN
Sæculi...
XV...
de
reditibus & red...
E. III
30. b.

vel obferuantia, ditiores aliquot munusculis donant.

SVM MARIVM.

Beneficiarius tam agrotans quam bene ualens, donandi facultatem habet; & si testari non potest. num. 1. Et lepida ratio quare beneficiarij testari prohibentur, & non donare. num. 2.

Intellectus cap. Ad hæc, de testam. num. 2.

Beneficiarius religiosus qui agrotat an donare possit pauperibus, & pijs operibus. num. 3.

LXXXI. Moneo, intulisse me etiã hæc alia. Primò quidem, quòd & si beneficiarij agrotantes de rebus suis ecclesiasticis testari non possunt, vt in 3. q. dicemus; donare tamen possunt per viam elemosynæ inter viuos, siue sani sint, siue agroti pauperibus, alijsque pijs operibus. Quòd enim hoc facere possint, dũ sani sunt, constat: quia superius mon. xxxviii. & xxxix. dictum est, eos non solũ id posse, verũ etiam debere. Quòd autem etiam dum agrotant id ipsum facere possint, probatur. Primũ, quia textus hic Hier. cum alijs suprà citatis, qui faciũt huiusmodi facultatem beneficiarijs, & præcipiunt vt illa vrantur, generaliter loquuntur, & ita generaliter sunt intelligendi. l. De pretio, de publ. in rem act. c. Solita, de maiorit. non excipiendo infirmos à sanis. Deinde, quòd per infirmitatẽ non amittunt suos titulos. cap. Tua. & toto tit. de cler. agrot. quibus sancta mater Ecclesia eis præfatam facit facultatem. Tertio, quòd Alex. 111. indicat apertè, in c. Ad hæc, de testam. maiorem beneficiario esse facultatem dum agrotat ad largiendas elemosynas, per donationem inter viuos, quã per vltimam voluntatẽ. Quarto, quòd id est appositum medium ad

beneficiarios eripiendos ab ea perplexitate reprobata per c. Nerui. 13. dist. c. Nemo, de panit. dist. 7. quam inducit ex vna parte obligatio cõferendi superflua pauperibus, quam superius mon. xxvii. confirmatam reliquimus. Ex altera verò prohibitio, qua veratũr dare per vltimam voluntatem. Certè, talis perplexitas cessat apertè, si dixeris; posse donare inter viuos beneficiarios superflua, dum agrotant. Quintò, quòd pauperibus quibus superflua sunt eroganda, est multo magis expediens, vt cum non acceperint à beneficiario dum valeret, saltem dum agrotat, accipiant. Sextò, quòd aperuissimum est beneficiarium agrotantem aliquam portionem bonorum erogare posse, per c. Ad hæc, de testam. sed eadem ratione, qua conuincitur exigua portio posse dari, conuincitur etiam posse dari copiosè, quãtum ad præsens negotium attinet. Nulla enim alia ratio reddi potest, cur possint dare aliqua, nisi quia habent facultatem id faciendi, virtute suorum titulorum: at virtute eorũ, habent quòd ad omnia. ergo, & cat. arg. l. Illud, ff. ad leg. Aquil. Et quia qui de vno dicit, vt videtur negare de alio dissimili, ita videtur affirmare de alio simili. Dom. in c. Qualis. 25. distinct. & probat glos in verb. Mobilibus, in d. c. Ad hæc. Septimò, quòd ratio potissima, qua interdicitur beneficiarijs, ne legare possint, ea est, vt certè vel sic cogantur, dum viuunt, erogare superflua pauperibus. At quòd ad hũc finem, commodius est ea donare quãdo aduersa valetudine laborant, quã dum valerent, donare noluerunt; quã non donare, & ob id post mortẽ hæredibus cedere. Octauò, quòd non obstat quã ex aduerso affer-

affertur ratio, scilicet, in idem recide-
re; ægrotum morti proximum inter
vivos donare posse, & posse donare
per vltimam voluntatem. Vnde cum
negetur hoc secundum, inferunt &
primum denegandum. Non, inquam,
id obstat: nã qui per vltimam volun-
tatem donat, reuocare potest id quod
dedit, si conualescat. c. Vltima volun-
tas. 13. q. 2. c. Cũ Marthæ, de celebr.
miss. quod nequaquã poterit, si se-
mel donet inter vivos. l. Sicut ab ini-
tio. C. de action. & obligat. l. In cõ-
modato. §. Sicut. ff. Cõmodati. Nec
obstant Alex. verba in d. c. Ad hæc,
qui dum permittit ægrotantibus, pos-
se aliquid donare inter vivos, sed mo-
deratè; visus est innuere à contrario
sensu, nõ posse dare largè, vel immo-
deratè: nam id est efficax argumentũ.
Tum, quia argumentum à sensu con-
trario licet aliàs dicatur fortissimum
in iure. l. 1. ff. de off. ei cui mand. &
cat. & cap. Cum Apostolica, de his
quæ fiunt à prælat. nihil probat, si ex
eo colligitur aliquid, contra id quod
in iure habetur expressè. tex. optimus,
in c. A nobis. 2. de sent. exco. & glõf.
celebris, & recepta c. Significasti de
for. comp. Vbi latè Felyn. & in eod.
c. Ad hæc. est glõf. adiuncto tex. Nã
textum loquentem solum de mobi-
libus, intelligit etiã de immobilibus.
Expressum autem est, imò & præce-
ptum à iure diuino, naturali, & hu-
mano per hoc cap. & alia multa citata
suprà in præfato lib. q. 1. nu. 17. & su-
prà eod. mon. xxvii. non tantum
beneficiarios dare posse superflua pau-
peribus, sed & dare debere. Tum etiã,
quia verbum illud, moderatè, referri
potest ad alia bona ecclesiastica, quæ
nec dũ sani sunt beneficiarij, possunt
expendere. Et in hunc modum expo-

nunt Panor. & And. Sic. in 1. nor.
verbum illud. Nõ vult ergo summus
Pontifex dicere, non posse beneficia-
rios ægrotantes ea conferre pauperi-
bus, quæ præstare possent sani; sed tan-
tum id vult, non posse dare de bonis
alijs, nisi modicũ quid, idque nõ alijs
quã pauperibus. Et certè textus ille,
vt maximum, id tantũ probare possit;
Donatione ita factã in maxima quan-
titate, per beneficiarium morbo graui
corruptũ, suspectam & fraudulentã
habendam. Quem intellectum satis
sentit ibi Panor. sub fin. & etiã Andr.
Sic. post Pet. nu. 6. quatenus ait; eius-
modi donationem esse suspectã, & sa-
tis consentit D. Didacus ibidem, &
donationem potius esse quam vocant
causã mortis, quã irreuocabilem in-
ter vivos. Nam ex eo quòd noluit ea
bona conferre cum sanus erat, & citra
periculum; non leuis sumitur conie-
ctura, non tam voluisse dare liberè, &
serio, id quod dedit, dum in discrimi-
ne versaretur, quã per viam vltimæ
voluntatis, aut donationis causã mor-
tis. arg. c. Semel malus. de reg. iur. lib.
6. cum glõf. & latissimè Didacus in
rubr. de testam. in p. 3. nu. 15. & not.
in c. Tua. & c. Is qui, de spons. quæ duo
quod huc attinet, cum agimus de effe-
ctu, exæquantur. Bald. & Iaf. l. 2. ff. de
iust. & iur. Caterum coniectura hæc,
seu præsumptio, si coram Deo vera, &
non dissimulata donatio fuit, vim &
valorem nequaquã amittit in inte-
riori conscientie foro, vbi cessat om-
nis præsumptio, veritasque sola viget,
& valet. c. Humanæ. 22. q. 5. Itaque
concludo huiusmodi piam donatio-
nem, valorem integrum ante Deum,
& in foro conscientie habituram, dũ-
modo vero animo fiat, vt irreuocabi-
lis sit; quãuis quò ad forum exterius

manet in bi...

TAMBRV...
in
Sæcclij...
XIVAR...
de
Testibus...
E. III
30. 6.

facta, & in fraudem facta præsumatur, si non apponatur remedium, quod ex proximè subsequētib; desumi potest. Intuli etiam, dubium esse definitione Papali dignū; an quæ dicta sunt in illatione proximè præcedenti, efficere possint etiam religiosi beneficiarij, graui morbo laborantes: & videtur id eos minimè posse, quippe qui nec legare permittatur. c. 2. de testam. Auth. Ingressi. C. de Sacros. nec vllum habeant, aut habere possint rei alicuius dominium. c. Nō dicaris. 1. 2. q. 1. c. Cū ad monasterium, de stat. monach. Nihilominus tamē oppositum nobis videtur magis cōforme iuri; licet hæcenus nunquam asseuerare id sim ausus. Primū, quod suprà eod. mon. lxxx. dictū reliquimus; dispo- nere tantū posse beneficiarios regula- res de suis redditibus, quantum & de suis seculares. iuxta doctrinam Card. cui nemo cōtradixit in Clem. 2. §. Sed & talis, de vit. & hon. cler. Hos autem id posse, proxima illatione probauimus. Deinde, quod id non est testari, sed inter viuos donare. Quæ duo, etiā si qui donat, ægroter, lōgè sunt diuersa, c. Ad hæc, cum annot. ei de testam. Non enim potest quod sic semel dederit, reuocare, l. Sicut ab initio C. de act. & oblig. vti potest, quod per viam testamenti, & vltimam voluntatem reliquerit, c. Cū Marthæ, de celebr. missar. c. Vltima volūtas. 1. 3. q. 2. Nec ita facilè experientia, quæ est rerum magistra. c. Quam sit, de Elect. lib. 6. à testante inducuntur homines, quā- tumuis ægroter, & ita sint morti vicini, vt de eorum salute desperetur; sic ad statim donandum, atque ad donandum post mortem. Est namq; natura nostra viuendi cupientissima, & quæ sibi semper vitæ spem pollicea-

tur. Adde, quod vt possit aliquis bona distribuere, non est necesse, cum esse dominum eorum quæ sunt distri- buenda: sat est illi, si sit ei facultas ad hoc concessa, per eum qui possit eam facere, vt est cōcessa tutori. l. Lex quæ tutores. C. de administ. tut. & procuratori, & executori, & curatori. l. ob as alienum. & toto tit. C. de præd. minor. Sed nec beneficiarius ipse regularis rei alicuius est dominus, etiam cū prospera valetudine perfruitur; & tamen in pauperes aliæque pietatis opera distribuere potest liberè redditus suos omnes, ob facultatem sibi ab Ecclesia pia matre nostra per beneficij titulum factam.

S Y M M A R I V M.

Donationes non omnes tempore mortis factæ, ab ecclesiasticis ius testandi non habentibus, sunt; nec præsumuntur fraudulentæ. num. 1. Et tribus modis firmantur. num. 3.

Præsumptio omnis cessat in foro conscientia, & præualeat veritas. num. 2.

Donatio beneficiariorum ad pia, ante traditionem valida. num. 4.

Donans ante traditionem sit debitor. num. 5.

Beneficiarius remuneret famulos. num. 6. & quantum. num. eodem.

Ingratitudo semper peccatum. num. 6.

Beneficiarius non solum potest expendere, id quod est ei opus, quatenus est beneficiarius; sed etiam quatenus est nobilis, aut graduatus. num. 7.

Beneficiarius prius potest sibi prouidere, quàm Ecclesia quod ad vnum finem, & non quod ad alium. num. 8.

LXXXII. Moneo, intulisse me etiam vbi supra hæc alia. Primo quidem, quod non est verum absolute, id quod præfatus N. ait, in d. cap. 4. quod donationes beneficiariorū, quibus ius testandi non est, de quæsitis

ex fructibus, quales in Hispania sunt Episcopi, & in Italia clerici secundum eum, & secundum nos omnes omnium terrarum beneficiarum facta ab eis in infirmitate morti proxima constitutis, etiam si nomen donationis inter vivos eis imponatur, & ad traditionem deueniatur iure vltimae voluntatis sunt censenda, & sunt inutiles, arg. l. Filia mea emancipata, & agrae, ff. Solut. matr. quam in hoc notat Bald. in Auth. Nisi rogati. C. ad Trebel. col. fin. allegando etiam in hoc cap. 1. de renun. lib. 6. facit in c. De his, de sepult. & in l. si filia, ff. de diuort. l. Si cum mulier de morte viri desperans, ff. rerum amot. Ex quibus satis colligitur, quod videatur in fraudem facere ille qui testari non valens, grauatus desperata infirmitate, mortique vicinus donat, etiam si dicat se donare inter vivos. Hoc, inquam, non est absolute verum: quia contrarium probauimus in libello quem defendimus in praefata q. 1. nu. 65. & supra duabus illationibus proximis. Non obstant illa supra pro Aduersario citata. Tum, quia tandem concedit hoc, quod nos dicimus esse verum in donationibus ad pia, quas solas licere beneficiariis nos asseueramus. Tum, quia eius fundamenta, quod etiam ipse satis concedit, non probant deesse facultatem donandi eis, qui aegroti, testandi facitione carentes, donant: sed quod eiusmodi donationes praesumantur fraudulentae, cum fiunt ad profana, quod etiam nos concedimus. At quia in foro conscientiae omnis praesumptio cessat, si coram Deo verum fuerint, proculdubio coram ipso, & in conscientiae foro valent. Itaque concludo, huiusmodi piam donationem, etiam magnae quantitatis, valere ante Deum, &

in foro conscientiae, dummodo vero animo fiat, ut irreuocabilis sit: regulariter tamen praesumendum esse factam in fraudem: quod ampliat Aduersarius procedere, etiam si traditio rerum donatarum fiat in vita, & donatio fiat ad profana. Sed donatio ad pia liberatur ab hac praesumptione tripliciter, per ea quae in nostro lib. q. 1. nu. 89. diximus. Primum, facta in vita traditione reali eorum quae donantur. Secundum, cum donans iurat se nunquam donationem reuocaturum; seque illam facere, ut satisfaciatur obligationi, qua tenetur, quae ei supersunt, piis operibus, & pauperibus erogare. Tertio, cum ex qualitate, ac circumstantiis loci, temporis, ac aliis, posset iudicari non esse fraudulenta, puta, qui erat homo assuetus facere largas elemosinas, & quod forte illa quae donat habebat in nominibus, & alia eiusdem generis. Nam contra gloriosissimum sanctum Laurentium, qui iam iam mortuus thesauros Ecclesiae dedit pauperibus, nulla mala praesumptio oborta fuit. Intuli praeterea esse verum id quod in dicto libello q. 1. nu. 88. diximus, quod etiam noster Aduersarius approbat, videlicet; valere donationem a beneficiariis factam piis operibus, etiam ante consecutam rei donatae traditionem, etiam si absque praefato iuramento fiat; licet contrarium tenuerint And. Sic. in d. c. Ad haec. col. 2. & aliquot alij alibi. Tum, quia nihil adducunt in sua sententiae confirmatione. Tum, quia non satis aduerterunt Inno. in d. c. Ad haec. contra eos aperte satis tenuisse, allegando text. in l. si quis argentum, C. de donat. quae habet; donationem esse validam ante rei donatae traditionem, quamuis donetur res ad usus pro-

manet in bi...

TAMBRV...
in
Steccl...
XAVAR...
de
Tedit...
E. III
30. 6.

profanos; quanto magis si ad pios, de quibus nos verba facimus? Tum, quia ex eo quod dixit Panor. actualiter donet, & non relinquat donandum post mortem; non licet colligere, voluisse illum dicere; traditionem esse necessariam, sed solam donationem inter vivos. Tum, quia ea quae debet beneficiarius, sunt persolvenda ex eius redditibus, iuxta communem omnium sententiam in c. Peruenit. de fideiuss. per illum tex. quem supra mon. x. l. v. declarauimus nouè ac verisimè; praesertim, ea quae debentur piorum operum causa, in quibus nemo dubitauit. At vero, qui donat, licet non tradat, debitor constituitur. per d. l. si quis argentum in princ. & aliis multis. §§. seq. & ad id quod donatur persoluedum; obligatur: fateamur tamè, quod praefatorum Doctorum opinio defendi potest, quod ad hoc, vt donationes eximia quantitates, quae fierent tempore valetudinis aduersae, in foro exteriori, praesumerentur fraudulenta, nisi remedia praedicta illis adhiberentur. Insuper etiam intuli, quod non solum non peccat, sed etiam laude dignus est beneficiarius, qui à famulis, & ab aliis accepta obsequia, munera & beneficia compensat. Ea namque compensatio, non tam est censenda donatio, quam rei debita persolutio. Nam licet non intercedat obligatio tanta, quanta sit necessaria ad hoc, vt peti possit ex rigore iustitiae; intercedit tamen ea obligatio, quam Antidotalium vocant, & ius debitae gratitudinis. l. Sed et si, §. Consultuit. ff. de petit. hered. cap. Cum in officiis, de testam. At ingratus dicitur, vt minimum est peccatum veniale; vt probat S. Thom. Sec. 2. q. 107. art. 3. Absolutè dicitur, quod Deo, vel ecclesiae sit gra-

tum, beneficiarium peccare venialiter etiam in pauperum gratiam. c. In ciuitate, de vsur. c. 1. 21. q. 2. cap. Si aliquid, adiuncta glos. 22. q. 4. Nullus autem est, qui Ecclesiam ipsam, aut Ecclesiasticos eximere possit ab ea obligatione, qua cuncti natura tenemur exhibere nos gratos beneficientibus nobis. l. Si nõ forte, §. Libertus, adiuncta glos. in verb. Natura, ff. de cond. in deb. c. Ecclesiasticis. 12. q. 2. ybi glos. dixit, Ecclesiam teneri ad antidota. c. Relatum. 2. de testam. c. Preuarie. c. Episcopus, 10. q. 2. Illud tamen diligenter est inspiciendum; beneficiarios causa remunerationis non posse dare, nisi quantum satis est ad satisfaciendum obsequiis, & muneribus acceptis, idque fatetur omnium communis sententia; quam post Bart. in l. si quis pro eo, §. 1. ff. de fideiuss. tenent Alex. Jaf. & Dec. in l. Si donatione. C. de collat. cum aliis ab eis citatis. Quae sententia innuitur illi insigni cap. praefato Relatum, ibi; Iuxta sui seruitij meritum. Caterum, nos in ea sententia sumus, posse dari, non tantum quod exequatur accepta beneficia, sed etiam aliquid ultra. Et inducit nos ad hoc asserendum, quod non satis gratus est, is qui accepit ab alio beneficium aliquod, si solum tantumdem ei rependerit, quantum gratis accepit ab illo, vt optime dicitur S. Thom. Sec. 2. q. 106. art. 6. Arist. 4. Ethic. dicta legitur. Nec enim ad id tantum quod accepit est inspiciendum, sed ad id etiam quod ei fuerit gratis exhibitum. Vnde natum est prouerbium illud Gallicum: Qui donat, luatur, si donarius non est illiberalis. Verum enim uero non tantum eo amplius exhibere potest, quantum sibi libuerit, sed quantum a viro cordato fuerit definitum. arg.

l. i. ff. de iur. delib. cap. De causis, de
 offi. del. Verbi gratia, est quidam co-
 gnatus, famulus, aut alius quivis, qui
 mihi ea praestitit obsequia, quae si pre-
 tio aestimaretur, duodecim aureis co-
 starent, non possem iuste nomine re-
 muneracionis, quadraginta vel trigin-
 ta persolvere, possem tamen quindecim
 aut sexdecim. Exhibuit alius bene-
 ficiarius quoddam gratuitum, valens
 aureis duodecim, non potero lege gra-
 titudinis, quadraginta vel triginta red-
 dere; licebit tamen, quindecim aut sex-
 decim. Conclusio haec nostra, nova
 quidem est; innititur tamen rationi
 fatis antiquae iuris naturalis, & appo-
 sita est satis ad sexcentas donationes
 remuneratorias augendas, quae firmi-
 tatem habere nequeant, nisi praecedat
 obsequia, quae sunt eas commerita.
 De quibus in l. Si forte. ff. de castri-
 pec. & in l. si donatione. C. de collat.
 & in cap. Relatum. 2. & in c. Ad hec,
 de testam. & alibi saepe. Aduertendum
 tamen, quod licet ratione remunera-
 tionis, non possit clericus suo amico,
 vel familiari, alioque pauperi, donare
 plus quam eius obsequia merita sunt,
 & aliquid amplius, ad quod lex gra-
 titudinis obligat: tamen, ratione pau-
 pertatis, poterit dare quantum ipsa
 paupertas exigit, sicut & aliis pauper-
 ribus: l. Illud. ff. Ad. l. Aquil. Intuli
 quoque, beneficiarium quemcumque
 posse de beneficii sui redditibus expen-
 dere, non tantum ea quae decentiae &
 qualitati beneficii necessaria videntur,
 sed etiam quae conditionem personae
 decere videntur, seruata ratione ge-
 neris, gradus, & ordinis. Primum
 quidem, quod Innoc. in cap. Inde-
 corum, de atar. & qual. absolute per-
 mittit beneficiario ea expendere pos-
 se, quae deceant ipsum, nec restringit

villo modo facultatem hanc ad bene-
 ficij decentiam. Deinde, si id neget,
 fatearis oportet, tunc nihil amplius
 profuturum beneficiario, quod ad ipsum
 attinet, duo vel tria possidere, benefi-
 cia cum legitima dispensatione, si ae-
 qualis sint conditionis, quam unum
 tantum: quod est contra mentem cap.
 De multa, de praeb. & contra Extra-
 uagans Execrabilis, Ioan. xxii. cum
 in sui gratiam & utilitatem, expende-
 re amplius ei non liceat, quam si uni-
 cum tantum beneficium haberet. Ad-
 de illud quod urget vehementissime,
 permisisse quidem generale Conci-
 lium in d. cap. De multa. cum no-
 bilibus & litteratis dispensari posse,
 ut plura quam singula, possint obti-
 nere beneficia. Cuius constitutionis
 is finis aperte fuit; ut talem agere vi-
 tam eis liceret, qualis expediret gene-
 ris nobilitati, gradibus, atque litte-
 ris. Postremo, id ipsum ex Extraua-
 ganti praedicta Execrabilis, Ioan. xxii.
 conuincimus; quae licet iniunxit con-
 dictis qui beneficia incompatibilia pos-
 sidebant, ut ea dimitterent; ab eo ta-
 men praepcepto exceptit Cardinales, &
 Regum filios; innuens aperte, eos
 posse de redditibus expendere, non
 tantum quae responderent satis qua-
 litati beneficiorum, sed etiam quae re-
 sponderent personarum conditioni-
 bus. Carterum, illud diligenter expen-
 dendum; quod licet alimenta benefi-
 ciarum, ut ex textu c. De his, de eccles.
 adif. quem ibi dixit nescire se alibi
 Panor. Cui tamen ei similis in §. fin.
 12. q. 1. colligitur, anteponatur repa-
 rationi templi, ita quod si quid desit,
 deesse potius debeat Ecclesiae quam
 beneficiario. Id tamen intelligendum
 venit de illa portione, quae ei obtin-
 git in alimentum, iuxta qualitatem
 tantum

manet in ei

TAMBRV. II
 in
 sticeli p. r. c.
 XAVAR. II
 de
 redditibus ecclesiarum
 E III
 30. b.

tantum Ecclesie commensuratum, & non iuxta qualitatem personae. Nam si oppositum contendas, cogeri fate- ri necessario, filium Regis habentem duo beneficia, quorum vtrumque; va- leret octingentis aureis, nequaquam obligandum, ad contribuendum par- tem villam vel minimam, in Ecclesia- rum reparationem, & ornamentorum. quod est planè absurdum, & ideo in- dignum relatu, & auditu, l. Nam quòd absurdum, ff. de oper. lib. facit, quòd anteponenda est omnino necessitas conferuandae naturae vitaeque, necessi- tati conferuandi decori personae, vt docuimus in Manuali nostro cap. 24. nu. 3. post Thomam, & alios multos, quos ibi citauimus. Et latius mostra- mus, in Commentario cap. Quies- camus, quem vnà cum hac Apolo- gia componimus. Ex quo habes, non excusandos à culpa milites religionum militarium, quos Commendatarios vocamus, qui ob id, quòd nihil eis de redditibus superest, absumpta ea parte, quae necessaria est ipsis alendis, & su- stentandis, iuxta sui status qualitatem, templa habent minantia ruinam; vel certe, non vti decet appaata, & mul- to peius adornata.

SUMMARIUM.

Rex Hispania qui superat omnes Pralatos, excepto Papa, in redditibus ecclesiasticis, potest de illis sustentare suum regale de- cus; & quantum debeat se abstinere à dispendiis illis in diuites, & malos vsus. num. 1.

Commendatarij, professi, perpendant peri- culum male insumendi suos redditus. nu. 3.

Papa restari nequit. nu. 3. & latius infra q. 5. mon. 2.

Rex Philippus secundus Hispania rex, tar- de per auctorem cognitus, tardus eius heroica ac rarissima virtutes ceteris ge-

tribus agnita, parumque per indigenas vulgata, quae propria sunt ei, vel in eo maximè praeminent, sine assentatione vlla insinuantur ab Auctore: quia id è Repub. Christiana in publicum omnium Regum, & Regulorum exemplum esse visum est, paucis, quae bello pacèq; gessit, temporaria & aeterna gloria incompara- bili digna, recensitis. num. 2.

Beneficiario ab aliquo qui recipit, an pec- cat. num. 4.

LXX XIII. Moneo, intulisse me vbi supra, etiam Regem nostrum, qui redditibus ecclesiasticis plusquàm vllus Ecclesiae Praelatus, excepto summo Pontifice, abundat; quippe qui admi- nistratores est trium illorum Magistra- tum ordinum militarium S. Iacobi Calatrauae, & Alcátarae, ac tertiae par- tis decimarum totius Regni Castelle, & bonae partis Regni Granatae, & In- sularum fortunatarum, non solum posse iuste de redditibus magistratuum expendere quantum expedit officio magistratus, & decencia, qua vtban- tur Praecessores ipsius; sed etiam quae expediat Regali apparatus; dum nihil desit his, quae ex praescripto legum, & statutorum illorum ordinum sunt fa- cienda. Quàuis non desuerit cui ma- gis arriserit oppositum, hac ratione permoto; quòd negari nequeat, ea quae supersunt de redditibus ecclesiasticis cuiusuis praedictorum magistratum, illa deducta quantitate, quae sat sit magistratui, quatenus magistratus est, expendi non posse in vsus profanos, iuxta ea quae dicta sunt in monito xxvii. & xxxviii. Multo verius tamen apparet id quòd dictum est, ob ea quae in praecedenti monito defini- uimus. Et ad argumentum pro Ad- uersario factum, eo quòd à quibusdà eruditiss. pluris quàm par sit fieri vide-

manet in ei
 TAMBRV
 in
 Sacerdotio
 XAVAR R
 de
 Testibus
 E. III
 30. 6.

tur, explicitè respondeo id quod in libro edito vulgari sermone implicitè respondi, referendo me ad monitum præcedens. Verum quidem esse, magistrū vnus cuiuslibet magistratuum præfatorum, teneri ad largienda pijs operibus ea quæ supersunt ei, deductis quæ sunt illius decentiæ necessaria, vti magistro illius magistratus, si alio respectu non egeret pluribus; nõ tamen si alio respectu pluribus egeret, vt contingit in casu nostro, in quo idem qui est magister, est etiam Rex: & qua parte est Rex, pluribus eger, quàm qua est magister, sicut & Cardinalis, & filius Regis, de quibus agit Extrauagans Execrabilis Io. xxi. de præb. Imò & alij nobiles, & litterati, de quibus agit Concilium generale in c. De multa, eod. tit. habentes legitime multa beneficia, non solum possunt suis vsibus impendere illa quæ sunt eis necessaria tanquam beneficiarum vnus illorum beneficiorum; sed etiam quæ sunt necessaria tanquam Cardinali, filio Regis, nobili, vel litterato. Abunde tamen ex his colligitur, quantum Regalis Maiestas animaduertere debeat in quem finè præfati magistratus, & alij reditus ecclesiastici Regiæ coronæ Castella fuerunt à sancta Sed. Apost. vniti; & cauere, ne superflua quæ contra infideles expendere debet, in alios vsus absumat, præsertim in donandis diuitibus, & scurris, & aliis quibusuis ob fines haud pios. Hic me locus Christiane Lector cogit, non nihil dicere de tanto Monarcha. Tu, quod tantillum quod in eodem sermone vulgari edito dixeram, visum est nonnullis nimium, & per assentationem dictum. Tam, quod ex eo coniecto, illas tanti Regis heroicas virtutes, quas publicum in

exemplum oportuit esse notissimas, parū exteris esse notas. Cuius rei causam arbitror esse, quod bona pars Nobilium Hispaniæ, in laudando suo Rege tam parca est, quàm in profunden- do pro eo suo sanguine larga. Hæc eadem enim effecit, vt mihi quoque indigenæ ignota fuissent ante annum 1564. ante quem nec de consuetudine, neque de facie illum noueram, nec eius Curiam vnquam ingressus fueram. Quippe qui contentus, & supra merita ornatus, honore, ac honorarijs quatuor præfatarum, quæ celeberrimæ sunt, academiarū, nunquam Regiæ Curia munera in illum, neque in hunc vsque diem ambui; nec peti, nec accepi. A præfato vero anno, in quo eius Maiestatem pro causa Reuerendissimi Toletani adiui, & ab eo nunquam antea visus, nemine subindicante, cognitus fui; cæpi cum de facie, ac consuetudine cognoscere, & curiosè omnia, & singula eius acta, dictaque perpendere; demirarique illū alium ab eo quem mihi pinxerunt, vt miratus dicitur. Aneas molem magalia quondam. Dicam autem, non eius natale solum, non genus, & proavos, & quæ non fecerit ipse, nec ea quæ fecit, illi cum alijs Principibus communia; sed tantum quædam quæ dono diuino ei sunt peculiaris, aut certe in eo longè præminentia. Id quæ faciam sine adulatione vlla, quæ me tam senè, tamquam peregrinè, ac ferè sine spe ad eius regna redeundi agentem; nec ab eo dono vllò alio quàm gratia sua, quæ tamè mihi eius subdito maximè est, donatū deçet. Vt alia ergo in alijs emineant, ita præminet in eius Maiestate fides illa catholica, quæ virtutum omnium est prima, licet non maxima, vt facile putes eam comitatam super-
 eminentia

eminentia fidei alterius, quae gratis da-
 4 ta dicitur gratia. Religio autem, quae
 maxima est virtutum moralium, adeo
 in eo resplendet; ut in sacris mira cum
 animi attentione audiendis, ceremo-
 niisque sacris seruandis, omnes quot-
 quot viderim Reges, Regulos, & alios
 Principes viros (vidi autem quam plu-
 rimos in Hispaniis & Galliis) superet;
 si vnum gloriose memorie Ioannem
 tertium Lusitanorum Regem nunquam
 satis laudatum, eundemque proximè
 cognatum eius & socerum iam vita
 functum excipias. In puniendis verò,
 fuganda, extirpandaque haeresum pe-
 ste, neminem habeat patrem. Tam ra-
 tissima verò preminet in eo prudentia
 (quae omnium virtutum, quas cardina-
 les vocant, est maxima) praesertim
 ea qua bene regnatur, tamque eubul-
 lia, synesi, ac gnoime alta, considera-
 tionisque semper & vbique comitata,
 & à precipitatione aliena, quod quam
 plurima, eademque maxima Regna,
 maximos Principatus, & Imperia, lon-
 gissimis terrarum, mariumque spatiis
 à seinuicem distantia, pacatiora, & in
 officio sibi audientiora, à multis iam
 annis continet, quam vix vnquam ea
 vlli alij tot annis continuerint. Sanè
 iustitia quae (ut ille ait) mirabilis est,
 velut Hesperus, adeo in eo resplen-
 det, ut vix vnquam vllus in eius im-
 peris, & regnis, etiam cum singula
 singulos Reges, & dominos haberent,
 euitorem inter improbos innocentiam
 seruatit; neque aqvanimius iudicia
 contra se, per sui consilij Proceres la-
 ta, audierit; neque (quod pro miracu-
 lo est) minus vlli iudicium infouaue-
 rit, vtri partium maluerit faueti; neq;
 qui magis praestiterit illa. Iudicium
 Regis honor. Iudicium decet & ele-
 gantia Reges. Vixentim vnquam vlli

delinquenti, sine iusta causa, & sine
 laesi consensu ignoscit: nec è contrario
 cuiquam, concurrentibus his, veniam
 negat. Veritate autem, quae pars iusti-
 tiae ponitur, adeo pollet, ut numquam
 nec serio, nec ioco; neque in magnis,
 neque in paruis rebus mentiat, me-
 dacèsq; omnes habeat exosos. Quò
 ad fortitudinis virtutem atinet, de-
 mitor esse qui eum imbelliae insimu-
 lent. Quorum ut opinionem demon-
 strum esse vanam, plura quam putarà,
 sed pauciora quam possem ob breui-
 tatis gratiam, in medium adducam.
 Primum quidem, quod animum eius
 verè regium, in corpore viribus viu-
 dis, elegantique composito propor-
 tione inclusum, ea Phrenandrae, siue
 fortitudo munit, & occupat; ut nullà
 inueniat in eo locum inanis, plùsq;
 satis sibi fidens, glorietaque fiducia,
 quae Reges solent in bella praecipites
 ferre: neque vllus vanus timor, qui
 eosdem ab eis maturè suscipiendis
 nonnunquam deterret. Quo fit, ut
 quotiens opus est, serenissimo animo,
 de bello, & pace, priusquam quie-
 quam statuat, quos oportet consulat,
 & tam secretè id faciat; quòd etiam
 sui consilij Proceres nesciant quid sta-
 tuerit, donec id exequi iubeat sitque,
 ut licet pacis, quae bellorum finis &
 scopus esse debet, sit studiosissimus,
 artisque illius assequenda, consuanda-
 que pollentissimus, bellorūq; quò
 ad eiu fieri potest impediensissimus:
 cum tamen ad ea suscipienda vis ali-
 qua coegerit, eorum sit susceptor cau-
 tissimus, & in finem vsq; prosequen-
 dis constantissimus. Deinde, quòd
 nulli Imperatorum, Regum, & Du-
 cum, qui à quingentis annis cum lon-
 gè maioribus exercitiis quam ipse
 in Gallias irruerunt, ea gloria contige-

rit, quæ illi: cùm anno 1557. fuso exercitu Gallico, capto direptoque fano S. Quintini, oppido munitissimo, cù aliquot aliis, sine graui sui exercitus iactura, triùphans, Valétianam rediit; non quouis tempore, sed quo Reges militem hybernatum deducere solét, nempe tercio Idus Octobris, Quin & vere insequenti, cùm Bruxellis cõplementum sui exercitus expectans, à duobus Hèrici Gallorum regis huius nominis secundi (qui tamen fortuna fortitudinèque, prudètia militari comitata, nulli suorum Præcessorum secundus erat; impigerrimis, reiq; militaris callèntissimis ductoribus, nempe Duce Guisio, & Mariscalco Termio, à tergo & à fronte premeretur, suis omnibus trepidantibus, & non paucis consulentibus, vt Antuerpiam refugeret, quò inde in Hispaniam, si res ita ferret, se reciperet; ipse solus, soli Deo fidens, inuictò & intèrrito animo, contra omniũ sui cõsilij Procerum & Ducũ sententiam, decreuit; vt Comes Agamontèlis cù bona parte militum, quos in Guisij occursum præmiserat, mira celeritate reuocata, & aliquot aliis repenti collectis, in Termium irrueret. Qua irruptione, fuso, fugato, captòq; cum multis nobilibus Termio, se, suos, suaq; omnia in tuto posuit. Imò & consecuta astate, cõparato iusto exercitu, eundè Henricum apud Dorlanũ ad pacè sibi honorificentissimam, quæ hætenus durat, & vtinam duret æternũ, cõegit. Tertio, quòd postea in Hispaniam reuersus, rebũq; Regnorũ illius compositis, & Isabella Regina terq; quatèrq; maxima, pacisq; toti orbi Christiano pernecessariæ administra, incõparabili cù pompa excepta, mox Pènonè in Mediterraneo mari sitam, Hispaniæque

infestissimã, & arte lociq; natura munitissimã, à Turcarum potestate in suã, sine vlla sui exercitus iactura, reduxit. Melitãmque, siue Maltam maximo, pertinacissimòque Turcarum exercitu obsessam, & mira Valleta prudentissimi, fortissimique Magistri magni ordinis S. Ioannis, suorumq; fortissimorum cruce signatorũ militum virtute, robore, piãq; audacia, iamdiu defendentem, in illa magna delectissimorum militum manu, ab omni molestia liberauit, nõ sine ingenti Solimãni dolore, iactura, & dedecore. Et in orbis noui prouincia, cui nomè Florida, arcem à Gallis clam erectam, & in perniciem omnium nauium ex Peru Imperio, & ex noua Hispania, in suã antiquam redeũtium, valdè munitam singulari Dei beneficio, Petro Melendio Duce, vi, citra vel vnus militis iacturã, cepit. Et omnes ferè Galli, qui eam munierant, & defendebãt, quiq; plus mille ducenti erant, cùm nõ sine magno Dinorũ munere in Hispanorum (qui vix erant quadringèti) manus venerunt, licet essent viri fortissimi, & ex bona parte nobiles: quia tamen erant impij, & Lutherani, occisi fuerunt: quamuis tanta occiditio extra pugnam facta, tam pio Regi minime, quòd palam est, placuit. Postremò, vt alia omittam, quis eorũ qui satis nouit quàm æmula sint Hispaniæ, Galliæ, non magni faciat suppetias illas magnas, tamq; opportunas, quas Gallorum Regi, ob ætatem puerilem, & Lutheranorum multitudinem laboranti, per Hispaniã, Italiã, & Flandriã, transmisi: Quam verò prudèter, cautè, ac fortiter anno superiore in Flandriam pro Lutheranis tumultuatẽ, Duce Albeni ductore prudèntissimo traduxit exercitum saluum per Alpes,

& fines

manet in bi...

TAMIRVHII
IN
SIECLO PRIMO
XIVAR R
de
Tadibus et ad...
E. III
30.6:

& fines Gallorum, Heluetiorumque, qui sua secta Lutheranis maxime fauent, aliorum esto iudicium; mihi quidem pro miraculo fuit. Cuius tamen magnitudinem superauerunt administratio iustitiae, aptae natae gentes frangere superbas, sumpta sine populi tumultu, de quamplurimis, & in his aliquot Magnatibus, diuina humanaque Maestati rebellibus, vindicta rarissime audita: & duae victoriae, altera ad Groningiam, altera ad Damum Frisiae oppida munitissima, quas dum haec typis excuduntur, Dominus Sabbathi, siue exercituum Deus, ministerio eiusdem Ducis, & ductoris, dedit ei ferè incruentis: non obscure significans id, quod antea tempore patris eius viri incoparabilis Caroli V. fortissimi, gloriosissimique Imperatoris insinuauerat: nempe, Christiano à fide Catholica deficienti, non solum gratiam, charitatem, spem, aliasque huiusmodi virtutes tolli; sed etiam prudentiam, consilium, fortitudinem, tum animi, tum corporis auferri, vel certe diminui; quando Germani, peccata nata bello, fide Catholica defecti, tam ferè occidioni subiaccunt: ob quae omnia S. D. N. idemque Pontifex maximus Pius V. piensissimus, festa, preces, supplicationes publicè decretas, summásque gratias Deo, cum Patribus purpuratis, Clero, ac Populo Romano pedes non semel egit. Magnitudinè autem sublimitatèque animi verè Regij, qua magnificentia munerum, & donorum in suos, & arcium munitarum regiarum, pomæriorum, pomariotum, & leporatorum, & cuiusdam superbissimi templi, omnes qui ante illam in Hispania regnarunt Reges antecellit, maximè laudarem, nisi

essent quibus aliquantum ea viderentur nimia. Illis planè meritis temperantia, modestiaque characteribus insignitissimus est, quod raro aut nunquam vno die plus, neque pluries edat, aut bibat, quàm alio. Quodque iam inde à puero (quod pro miraculo est) nullum vnquam suae, vel alterius ditionis, nec vllū famulum etiam infirmæ functionis, etià in ministrando grauiter errantem, vllò verbo iniurio, nec irato incesserit; contentus blandè admonere, ne adeo incurius foret. Quodque dum à sacris ad prandium rediens conuenitur à multis, & nonnunquam à plus centum, perinde singulos eorum singulariter, cū ea benignitate, serenitate, ac frontis hilaritate audit, eisque respondet, ac si solus cum vnus conueniret; etiam si oporteat ob id vnā, vel alteram horam differre prandium: nec prius se quieti sub noctem tradit, quàm omnes libellos supplices ab eis porrectos, suprascribat nominibus eorum, quorum est contenta in eis cum eius Maestate tractare, & tradat illi qui eius rei curā gerit, vt crastino mane eis illos distribuatur; simul certiores faciat eos, qui eos porrexerūt, quibus sint distributi, vt sciant quos adire oporteat, pro habenda eorum expeditione. Quod denique molestias se adeuntium, quales quales illi sint, inaudita corporis, & animi sibi constantium consistètia ferat, adeo quidem, vt me, hominem alioquin nihili, pro Illustrissimo Tolentino se alloquentem, audierit Pinciae vnā horam & amplius, semper stans, & recte is; appositissimèque de more suo, ense pugionèque accinctus; & adeo sibi semper constans, & immotus; vt nunquam tussiret, vel expuere; nunquam vllam sui corporis partem,

tem, non caput, non collum, non os, non vultum, non humeros, non brachia, manus, digitos, crura, pedes, vel quid aliud, in ullam partem moueret. Audiuit, inquam, mira presentia, & intentione animi, responditque adeo apta, tersaque oratione, cui nihil poterat addi, vel adimi; vt praemeditatus, & ex praescripto locutus videri potuisset. Quae profecto numquam visa, lecta, vel audita fuerunt. Et vt tandem infantiam meam balbutientem, nimiumque ultra crepidam, in messem alienam digressam compefcens, finiam; puto eum omnes qui ante se in Hispania regnarunt, gloria, non vno nomine superantem, longè superaturus, si tria quae dono Dei praeuente facere cepit, eodem subsequente perfecit. Primum, si nonnulli qui indirectè laicam potestatem sub specie maioris iustitiae, utilitatisq; publicae, intra ecclesiasticae fines intrudere nituntur, satis verè intellexerint, se imitantem suos Maiores, & in his Carolum Magnum, qui relatus in cap. In memoriam. 19. dist. sic ait. In memoriam beati Petri Apostoli honoremus sanctam Romanam Ecclesiam, & Apost. Sedem, vt quae nobis sacerdotalis mater est dignitatis, ecclesiasticae esse debeat magistra rationis. Quare, seruanda est cum mansuetudine humilitas: & licet vix ferèdum ab illa sancta Sede imponatur iugum, tamen feramus, & pia deuotione toleremus. Velle, inquam, in primis, vt ecclesiae auctoritas, & potestas suspiciantur, & colantur, eiusque iura illata seruentur, esseq; frequentissimo exemplo persuasum, earum cultu, Regna florescere; & contemptu, marcescere, ac tandem à fide catholica deficere. Alterum est, si ita exequatur sua

iura, quibus iam pridem iubet militibus suis stipendia debita integrè persolui, vt nullatenus per Ducum avaritiam, fraudem, & Theaurariorum avaritiam, fraudem, & noua inuenta quicquam eis diminuantur, vel differatur, ne viri egregij, quorum fortitudine fideli, non solum gloria, imperia, & regna, sed etiam ipsa fides catholica cultus Dei & iustitiae in eis stant, & florent, verècundè mendicent, aut inuerecundè concutiant plebem, aut violenter grassentur, aut turpiter à fide regia deficiant; neue suo exemplo viros ad bella natos à militia ita deterreant, vt cum delectus militum habetur, pauci ea digni ascribantur. Tertium est, si Diuum Ludouicum Regem Francorum sua de stirpe antiqua prognatum, imitatus, nonnullis qui patrimonium regum nouis inuentis, eisdemque Ecclesiae, Populo & Plebi grauibus, contra ius, fasque augere procurant, dixerit in sententia ea quae illum cuidam Consiliario suo in primis erudito, & perspicacissimo dixisse in haec verba testatur Remundus Ruffus vir pius iuxta ac eruditus, in eo quem contra Molinatum pro Papae primatu, eruditè, piè, ac ornate si quis alius scripsit, libro pag. 390. & sequenti. Sum tuus & frater, & Rex te fratrem amicissimè moueo, horror, & rogo, vt fluxis his rebus, quas à me te consequi & speras, & ambis; & quibus repètino casu vnà cum vita carere potes, optimae mentis conscientiam, salutem, & incolumitatem que illam sempiternam anteponas. Rex verò cum sim, haec edico; vt si te posthac contrarius, iniurià tuè captiōnū nescio quibus anfractibus intellexero, non solum palam te iubebo argui, sed dignitate & gradu deie-

Etiam

manet in e...

TAMBRVNE
in
Saeclis p...
XIVAR R
de
reditibus & c...
E. III
30. b.

Etiam efficiam, vt singulari sis exemplo omnibus, quod intelligat me nihil nisi ius colere, & tueri; Regemque me esse non Tyrānum. Intuli etiā vbi supra, quod materia præfens, & desiderium quod inesse mihi debet salutis animarum tot, & tam illustrium virorum, quor & quā sunt Commendatarij ordinum militarium Hispanie, & aliorum Regnorum, impellebant me admonere, quā graue peccent, qui perinde suos prouentus ecclesiasticos in profanos vsus infumunt, ac si omnino seculares essent, non repugantes secum, quod præterquā quod illi sunt prouentus ecclesiastici, ipsimet sunt religiosi, & emiserunt solemne paupertatis votum, quo dominium omnium quæ habebant amiserunt, simul cum capacitate nouè quarerendi res vllas seculares, vt supra mon. I X. eum octo sequent. & mon. LXII. contra præfatum N. monstrauimus; ac consequenter, nihil eorum quibus vtuntur, est suum, nec potest esse. Nā quāuis summus Pontifex cum illis, circa votum castitatis dispensauerit, vt ducere possint vxores: nunquam tamē super paupertatis voto dispensauit, nec vt dispenset, aliqua iusta, & rationabilis causa reperiri potest, vt alibi in q. 1. super tit. de stat. mon. à nobis assertum est, & supra monito X I. repetitū; dum efficaciter probaui, eos non solum esse personas ecclesiasticas, sed etiam verè religiosas. Et quia in prædicta rubrica latè egimus de difficultibus dubiis, quæ circa eorum facultatē administrandi, & eorum sumptus, & administrationem occurrunt: & ne Apologia ista nimis excreseat, nihil aliud hic addam, præterquā; quod supplico humiliter eorū Excellentiss, & Dominationibus, simul & Confes-

sariis, vt perpendāt eorū Cōmendarū prouentus esse ecclesiasticos, ac consequenter quæ de illis superfluūt, deberi pauperibus, & aliis pijs operibus lege diuina, & naturali iustitiæ. Item, quod sunt religiosi, qui se per votū solemne paupertatis, ab omni dominio, & possessione seculariū bonorū abdicarunt, & ea per suā professionem in ordinē quem professi sunt, transtulerunt. Et consequenter, reditus & prouentus eorum effecti fuerunt ecclesiastici. Cui consequens est, eos agrè posse disponere de illis, nec inter viuos, neq; per vltimā voluntatē, nisi cum quibusdam restrictionibus: quāuis ad id habeat diplomata summi Pōntificis quāmlibet fauorabilia. Quoniā cum ipse (vt tamen cū debita eius semper reuerentia loquar) nō possit de suis ecclesiasticis reditibus pro libito testari, etiam si nō sit ex monachali electus statu, sed ex seculari, vt inferius patebit: minus poterunt facere præfati domini Commendatarij de prouentibus suarū cōmendarū, eo modo quo aliqui suis priuilegijs innitentes faciūt; cum sint religiosi, & inhabiles ad dominium, & etiā possessionē cuiuscunq; rei, etiā minime, saltem suo iure, nominēq; habenda. Intuli quoq; peccare quidē mortaliter eos, qui per donationē à beneficiariis bonorū, notabilē quantitātē accipiunt, si ea esse sciuerint de reditibus ecclesiasticis: & si nō excusat illos aliquid eorum, quæ mox infra ponemus. Nam qui causam dat peccādi, vel certē peccato consentit, peccat; ad Rom. 1. & c. Notum. 2. q. 1. & latè in Manuali cap. 11. nu. 9. Qui verò hanc accipit, profecto vel scit eum qui donat mortaliter peccare, vel scire tenetur; & consequenter peccat. Colligi etiam potest ex hoc, multos eorū qui

manet in

cognatos desiderant ad Episcopatus dignitatem euectos videre, quò ditiores ex eorum donationibus reddatur, plus sibi mali, quam veræ utilitatis exoptare. Desiderant enim, vt promoti peccent, ac consequenter peccat; quod peius est eis, quam sit bonum diuitiarum. arg. c. Præcipimus. 12. q. 1. & l. Sancinus. C. de Sacros. An autem qui hæc acceperit bona restituere teneatur, & quomodo; explicabitur infra q. 2. mon. xxvi.

SUMMARIUM.

Frater Alphonfus, Maldonadus nomine, re ipsa optimè donatus. num. 1.

Moniales tot debent excipi in monasterium, quot alii possunt de redditibus monasterij; & non plures. num. 1.

Moniales iuste suscipi possunt ultra eas, quæ sustentari possunt de illius redditibus, modo deferat dotes suæ sustentationi sufficientes. num. 2.

Simonia frequenter admittitur à Prælati in ingressu monasteriorum, similiter & à subditis. num. 3.

Etiã in accipiendis superfluis dotibus. nu. eod. LXXXIII. Monco, addidisse me vbi supra prædictis hanc quæ sequitur decisionem, quam vt apponerem præfato libello, cum iam vltimam vellem apponere manum, rogauit Venerandus admodum pater, frater Alphonfus Maldonadus, dotibus optimis bene ac egregiè donatus, videlicet; Peccare monialium Abbatissas, aut alio quouis nomine monasteriis præfectas, suos redditus ita prodigè expendentes, vt moniales denuo admittere omnino recusent, nisi tantis dotibus onustas, & tantis expensis factis, quantæ sufficerent abunde illis per totam vitam alendis. Et tamen nec admissis pridem monialibus, nec his quæ denuo admittuntur, vel solas vestes confe-

runt; imò nec frequenter medicinas. Primo quidem comprobatur id, tam ex antiquo iure, in cap. Periculoso. §. Sane, de stat. reg. quod habuit originem à cap. 1. de insti. quàm nouo Concilij Trident. cap. 3. sess. 25. de regul. præcipiente, ne plures moniales admittantur in monasteria, quàm ex eorū redditibus absque penuria earum sustentari possint; quod præfate nullo modo exequuntur, cum nullas indotatas accipiunt ex redditibus monasteriorum alendas. Deinde, quia præfata Concilia præscribunt, ne plures accipiant, quàm alij possint ex propriis redditibus: at illæ multo plures accipiunt, si habeant dotes. Tertio, quia vehementer absconum apparet, monasteria monialium vnus cuiusdam Ciuitatis viginti millium aureorum redditibus annuis, & eo amplius perfrui; & tamen ob hos redditus adeò copiosos, nullam monialem admitti, nec ab ipsis sustentari; nisi pro dote, supellestilibus, & expensis aliis secum adferat, vt multi referunt, octingentos; qui sufficere haud dubiè possent ad emendum centum in singulos annos ad vitam earum, si mille dipondia octo millium pretio emanatur, vt emi solent. Imo licet eam summam tantum deferret, quæ sufficere posset emendis octuaginta aureis, vel septuaginta in singulos annos ad vitam, satis essent, & ad alimenta, & ad vestes, & etiã ad medicinas. Et ita nõ ingreditur expensis monasterij, sed suis propriis. Postremo, quod mens Conciliorum ea est, ne plures moniales indotatae, nec dotatae, in monasteria cooptentur, quàm ex redditibus monasteriorum alii possint. Et quòd in his monasteriis, in quibus iam admissæ hunc numerum excedunt, nullo modo admittan-

TAMBU...
in
Sæculi...
XIVAR...
de
redibus...
E. III
30.6

mittantur alia, donec vel eo usque; de-
 crescat numerus earum; vel crescant re-
 ditus, ut illi numero alendo, & ampli-
 sufficient. Id quod aliquorum Prælato-
 rum præscripto, in monasteriis aliquot
 iam servatur, post Concilij Trid. defi-
 nitionem. Et Carthusiensibus cenobii-
 bus servari præcipitur statuto quam
 strictissimo, cap. 12. 3. p. compil. stat.
 quod mirè exaggerat Dionysius Car-
 thusiensis lib. 1. de Simonia. art. 16.
 Dubitatio tamen vehemens hinc ob-
 oritur; possint ne Præfectæ monialium
 alias admittere sufficienter dotatas,
 posteaquam expletus sit numerus earum
 quæ possunt ali ex annuis rediti-
 bus monasteriorum. Ex altera enim
 parte pugnat usus; id enim crebrè fie-
 ri cunctis est perspicuum; & consue-
 tudo est optima legum interpret. cap.
 Cum dilectus, de consuet. Ex altera
 verò iura, videlicet, d. e. Periculoso,
 de stat. regul. & c. 3. sess. 25. Concil.
 Trident. quæ id prohibere videntur,
 imò simoniacum esse innuitur in cap.
 Quoniã, de simon. & Extravag. Ver-
 ba. V. ne in ea, ut profusè satis Dio-
 nysius tam in lib. 1. quàm in 2. de si-
 mon. deducit; asseuerans firmiter, id
 à labe simoniae non excusari, licet ni-
 hil assumatur pro ingressu religionis,
 nec pro monachismo, sed tantum
 sustentationis gratia; nec excusari ab
 hoc monasterij paupertate. Et ad hæc
 omnia comprobada, vehementer vt-
 get Extravag. Urb. V. quam retulit
 Dionysius præfatus, lib. 1. art. 7. &
 lib. 2. art. 2. de simon. Nobis tamen
 videtur: Primò, expedire quidem, ne
 plures assumantur, cui id iura censeant
 multo melius. Et quòd amplissimæ
 dotes, quas aliquæ exhibent, in cau-
 sa sunt, ut quædam quæ non spontè
 ad religionem inducuntur; & quæ-

dam quæ aptæ non sunt, ingrediantur
 monasteria. Vnde fit, ut maiorem in
 spiritalibus faciant iacturam, quàm
 reportent commoditatem in tempo-
 ralibus: quod demonstrat satis Diony-
 sius in d. art. 7. de simon. Difficile
 etiam factu est, hoc ab omni simo-
 niæ labe excusare, ut melius, quàm
 vllus alius, auctor ille suadet in lib. 1.
 & 2. de simon. Secundo tamen dici-
 mus id non esse malum, licet opposi-
 tum asseueremus melius. Credimusq;
 posse Præfectas monasteriorum, sine
 vlla culpa aliquas ad religionem an-
 helantes, & aptas, sufficienter dota-
 tas admittere; etiam vbi sit expletus
 numerus earum, quæ ali possint ex re-
 ditibus monasterij: dum tamen ab
 omni simonia caueant moniales, quæ
 solent aliquid pro suffragiis accipere.
 Primo, quia id asseueravit S. Thom.
 à Caiet. probè expositus Sec. 2. q.
 100. art. 3. ad 4. Deinde, quia nun-
 quàm, ut credimus, vel difficile in
 Hispaniis, Dionysij approbabitur sen-
 tentia: vbi complures, suas filias in
 monasteria deferunt, non tam religio-
 nis gratia, quàm ne cogantur nupti
 tradere inferioris ordinis hominibus.
 Rursus, quia etiam S. Thomas tenuit,
 licere recipere virgines dotatas in mo-
 nasteriis, in quibus non sufficerent om-
 nibus, si reciperentur sine dote. Iam
 autem tempore S. Thomæ illud erat
 cautum in cap. Periculoso, de stat.
 regul. lib. 6. quod modò innovat Tri-
 dent. Concilium in d. cap. 3. de regul.
 sess. 25. scilicet; ne admitterentur fe-
 minæ plures intra monasteria, quàm
 ali possent. Vnde ius tum antiquum,
 tum nouum exponendum apparet, ne
 recipiantur indotatæ, vel cum dam-
 no aliarum monialium, vel cum expen-
 sis monasterij. Illa autem simonia
 quæ

manet in bi...

TAMBRV...
IN
S...
XIVAR...
de
E...
30.6

quæ interuenire solet, subterfugi possit, quibusdam obseruationibus additis; quamuis difficulter, vt Dionysius astruit in d. art. 7. lib. 1. & in d. art. 2. lib. 1. de simon. Vnde id obseruatur quam diligentissimè in ordine Cathusianorum, ex statuto præscripto in cap. 2. 3. par. stat. Carth. de quo locuti sumus, quod grauissimas pœnas adhibet, contra Præfectas, & moniales alias, si ante ingressum, vel post, dona vlla vel præmia acceperint vel perse, vel per alium, ab ea quæ denuo in eorum numero coopatur. iuxta ea quæ præscripsit etiam Extrauagans Urb. V. quæ sub grauib. cœsuris inhihet donationes, & acceptiones omnes, directas, aut indirectas, tam his quæ admittuntur, quàm admittentibus. Quia tamen hæc simonia euitari potest, si dos necessaria pauperi monasterio deatur, huic nostræ sententiæ tandem adhaereo; obtestans Præfectas Reuerendissimas in Domino, ne recipiant plures, quàm alere possint monasteriorum redditibus annuis, etiam indotatas, & sine muneribus: quod si alias dotatas receperint, caueant, ne id in aliatum cedat detrimentum; & ante omnia prospiciant, ne vel ipsæ moniales suffragium dantes, in

simoniam aliquam incidant. Illud etiam pro certo habeant, & animaduertant, ex pacto aliquid accipere ultra id quod necessarium sustentationi monialis iudicio cordatorum censeatur, esse simoniacum. Nam ex pacto nihil aliud possunt accipere, præter illud quod alendæ moniali sit necessarium: eo quod ei monasterium præ inopia, non potest tribuere. Si ergo aliquid ultra acceperint, vel si dotem exegerint, quando monasterium posset eam alere, illicite recipiunt. Quod si hæc vera sunt; quid, quæso, dicemus ad prodigas illas expensas, & profanos apparatus fieri solitos ex pacto tacito, vel expresso, dum vel ingrediuntur monasterium, vel professionē emittunt: Quid aliud moderatius, quàm vt hæc vehementer interdicanter, & culpentur, ac puniantur illæ, quæ talia faciunt? & simul etiam doceantur, quanto honestior apparet cunctis hæc inspicientibus, modesta quædam humilisque temperantia, spiritali cōiuncta contemplationi, quàm pomposa intemperantia mundana cuiusdam admixta voluptati in funeralibus eius quæ per professionem moritur mundo, & nascitur, vel excresecit Deo.

APOLO-